

**GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ'NİN HEFT MECLİSİ**

Cemal GÖÇMEN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. H. Mustafa ERAVCI

Eylül, 2009

Afyonkarahisar

**T.C.**  
**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TARİH ANABİLİM DALI**  
**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ'NİN HEFT MECLİSİ**

**Hazırlayan**  
**Cemal GÖÇMEN**

**Danışman**  
**Doç. Dr. H. Mustafa ERAVCI**

**AFYONKARAHİSAR 2009**

## YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Gelibolulu Mustafa Âli’nin Heft Meclisi” isimli çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11.09.2009

Cemal GÖÇMEN

## TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

### JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hacı Mustafa ERAVCI .....

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY .....

: Doç. Dr. Mustafa GÜLER .....

Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Cemal GÖÇMEN'in "Gelibolulu Mustafa Âli'nin Heft Meclisi" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 15.09.2009 günü saat 14:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmenliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

**Doç. Dr. Mehmet KARAKAŞ**

**MÜDÜR**

## YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

### GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ'NİN HEFT MECLİSİ

Cemal GÖÇMEN

Tarih Anabilim Dalı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül 2009

Danışman: Doç. Dr. H.Mustafa ERAVCI

XVI yy. Osmanlı aydın ve tarihçilerinden olan Gelibolulu Mustafa Âlî'nin tarihi konuda verdiği eserlerinden birisi olan Heft Meclis Kânûnî Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvar'ı ve II. Selim'in cülûsunu anlatmaktadır. Tarih bakımından ehemmiyeti olan bu eserin, edebi yönden de büyük kıymet iktiza ettiğini söylemek gerekir. Çünkü eseri incelerken olaylardan fazla olayların aktarılışının ön planda olduğunu görmek mümkün. Bilinen birçok şeyin edebi bir dille, özen ve itina ile anlatıldığı hem edebi hem de tarihi yönden birçok kıymete haiz bu eser, H.980 (14 Mayıs 1572-2 Mayıs 1573) tarihinde Mustafa Âlî tarafından kaleme alınmış ve Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa'ya sunulmuştur.

Müellif'in bu eseri adından (Heft) da anlaşılacağı üzere yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci Meclis; Besmele, hamdele salvele, gazaların önemi, övgüler ve dualar ile başlamış; İkinci Meclis; Padişahın sefere hareketi ve ilk mola yeri hakkında; Üçüncü Meclis; Vezirlerin alayları ve savaşın başındaki görüşleri hakkında; Dördüncü Meclis; Savaşın başlaması, kızışması düşmanların mağlup edilmesi hakkında; Beşinci Meclis; Padişahın vefat etmesi ve Sigetvar'ın fethi vezir-i 'âzamın padişahın vefatını saklaması; Altıncı Meclis; II.Selim'in saltanata geçmesi, askerinin Sigetvardan geri dönüşte padişahla buluşması hakkında; Yedinci Meclis; Eserin yazılma sebebi ve müellif'in arz u hali hakkındadır.

**Anahtar Kelimeler:** Heft Meclis, Sigetvar, Gelibolulu Mustafa Âlî, Kânûnî Sultan Süleyman, II. Selim

**MASTER THESIS**

**ABSTRACT**

**HEFT MECLİS**

**MUSTAFA ÂLİ OF GALLIPOLLI**

**Cemal GÖÇMEN**

**Department of History**

**Afyon Kocatepe University Institute of Social Sciences**

**September 2009**

**Supervisor: Assoc. Prof. Dr. H.Mustafa ERAVCI**

In XVI century. one of the writings as an Ottoman intellectual and historian Mustafa Âlî of Gallipolli left is Heft Meclisi tells Sigetvar the last campaign of Kanuni Sultan Süleyman (Lawmaker Solomon) and accession of Selim II. We should say that this writing which has historical importance has also literary value. That is why it is possible to recognize the style is in the foreground than the events while examining the writing. This book which told lots of known things in a strong literary language with a big care was written in, 980 H. (14 May 1572-2 May 1573) by Mehmed Âlî and in the same year was presented to Grand Vizier Sokullu Mehmed Pasha.

Author's book named as (Seven) is consisted of seven sections. First Assembly: is started with the name of God, thanksgiving, praising Muhammad and prayer; Second Assembly: is about the march of the sultan and first stop point; Third Assembly: is about regiments of viziers and their views about the campaign; Fourth Assembly: is about the start of campaign, proceeding and defeating of enemy; Fifth Assembly: is about death of Sultan, conquest of Sigetvar and hidden death news by grand vizier; Sixth Assembly: is about ascension of Selim II. to throne and meeting of soldiers and sultan during the return from Sigetvar; Seventh Assembly: is about the reason of this work and request of author.

**Key Words:** Helf Meclis, Sigetvar, Mustafa Âli of Gallipolli, Kânûnî Sultan Süleyman, II. Selim

## İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	iii
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1

## BİRİNCİ BÖLÜM

GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ	3
1.HAYATI	3
2.ESERLERİ	8
2.1. TARIHİ ESERLER	8
2.1.1. Nâdirü'l-Mehârib: 978 (5 Haziran 1570- 25 Mayıs 1571)	8
2.1.2. Zübdetü't-Tevârih: 988 (17 Şubat 1580- 4 Şubat 1581)	8
2.1.3. Nusretnâme: 988 (17 Şubat 1580- 4 Şubat 1581)	9
2.1.4. Fursatnâme: 989 (5 Şubat 1581- 25 Ocak 1582)	9
2.1.5. Câmi'ü'l-Buhûr der Mecâlis-i Sûr: 990 (1582-1583)	9
2.1.6. Câmi'ü'l-Kemâlât : 992 (14 Ocak 1584- 2 Ocak 1585)	10
2.1.7. Mirâtü'l-Avâlim: 995 (12 Aralık 1586- 2 Aralık 1587)	10
2.1.8. Mirkâtü'l-Cihâd: 997 (20 Kasım 1588- 10 Kasım 1589)	10
2.1.9. Kühnü'l-Ahbâr:1000-1007 (19 Ekim 1591- 23 Temmuz 1599)	11
2.1.10. Fusûlü'l-Halli ve'l Akd ve Usûli'l Harci ve'n-Nehâr: (1598-1599)	11
2.2. EDEBİ ESERLER	11
2.3. DİĞER KONULARDAKİ ESERLER	12



## İKİNCİ BÖLÜM

<b>1. HEFT MECLİS VE NÜSHALARI</b> -----	14
1.1. ESERİN ADI-----	14
1.2. ESERİN YAZILIŞ SEBEBİ VE TARİHİ -----	14
1.3. ESERİN MUHTEVASI -----	14
1.4. DİL VE ÜSLUP -----	23
1.5. NÜSHALAR-----	23
<b>2. ÂLÎ'NİN HEFT MECLİS'TE KULLANDIĞI KAYNAKLAR</b> -----	25
<b>3. HEFT MECLİS'İN TESİRLERİ</b> -----	25
<b>4. KÜNHÜ'L-AHBÂR İLE HEFT MECLİS'İN KARŞILAŞTIRILMASI</b> ----	26
<b>5. ESERİN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN USUL</b> -----	28

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

<b>HEFT MECLİS TRANSKRİPSİYON</b> -----	29
<b>SONUÇ</b> -----	89
<b>KAYNAKÇA</b> -----	90
<b>EKLER</b> -----	92
1. YAZMA NÜSHA -----	92
2. MATBU BASIM (CD EKLi) -----	92

## ÖNSÖZ

Bir devrin tarihi olaylarını, sosyal, siyasi ve kültürel kimliğini hakikatiyle öğrenebilmek o devre ait olan eserleri anlamak ve anlamlandırmakla mümkündür. Tarihe kaynaklık edecek birçok veriden sadece bir tanesi olan yazılı belgeler, hakkında bilgi sahibi olunmak istenen ve araştırma yapılan dönemle alakalı en eleştirel ve de en resmi sonuçlar çıkarılabilecek kaynaklardır.

Osmanlı toplumunda bugünün deyişiyse memur diye nitelendirebileceğimiz birçok devlet adamı adeta ilmiye sınıfından bir yazar gibi tarihi politik, sosyal, ahlaki, ekonomik ve kültürel eserler vererek yaşadıkları dönemin bugüne taşıyıcılığını üstlenmişlerdir.

Bunlardan biri de Gelibolulu Mutafa Âli'dir. Gelibolulu şüphesiz XVI. yy Osmanlı aydınları'nın en önde gelenlerinden bir tanesidir. Yazdığı her eserde yaşadığı dönemle alakalı değişik bilgiler veren yazarın, kaleme aldığı eserleri birçok alanda incelenebilecek mahiyettedir. Bu eserlerden biri olan Heft Meclis, Kânûnî Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvar tarihini anlatmaktadır.

Biz bu çalışmada Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Bölümünde tek yazma nüshası(EE) ve eksik matbu(MB) basımı bulunan eseri transkribe ettik. Bunu yaparken yazma ve basma nüshaları karşılaştırarak özgün bir metin oluşturmaya çalıştık.

Çalışmanın temel gayesi, hem tarihi hem de edebi yönden kıymetli olan Heft Meclis'i araştırmacıların hizmetine sunmaktır.

Bu çalışmayı bana öneren ve gerek çalışmam esnasında gerekse çalışmam neticesinde daima beni destekleyen takdir ve direktiflerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Sayın H. Mustafa Eravcı'ya teşekkürü bir borç bilirim.

**Cemal GÖÇMEN**  
**AFYONKARAHİSAR**

## KISALTMALAR DİZİNİ

AÜDTCF	: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.teb.	: Adı geçen tebliğ
a.g.tez.	: Adı geçen tez
a.y.	: Aynı yazar
bknz	: Bakınız
C	: Cilt
çev.	: çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H	: Hicri
M	: Miladi
EE	: Esad Efendi
MB	: Matbu Basım
MEB	: Milli Eğitim Basımevi
s.	: Sayfa
TKB	: Turizm ve Kültür Bakanlığı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
T.V.Y	: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

## GİRİŞ

Tarih ilmi toplumların yaşayışlarından, vatanlarından, adet ve geleneklerinden, insanların yaptıklarından, neseplerinden ve ölümlerinden bahseder. Tarih ilmi geçmişe dair merak edileni ortaya çıkarma arzusundan doğmaktadır.

Tarihi bir hadisenin araştırılıp topyekün bir veri haline getirilmesinin en önemli şartı: Asli ve fer'i kaynaklara ulaşip, tarama ve tetkikden sonra en doğru olanı objektif şekilde aktarmaktır. Bir fetih olayından sonra yazılan fetihnâmeler, gazavatnâmeler, bir merasim üzerine yazılan surnâmeler veya bunun gibi olaylara atfen yazılan kitap, vesika ve belgeler bir araştırmacı için temel kaynak niteliğindedir. Bu ve buna benzer birçok yazma ya da vesika; sosyal, siyasal, tarihsel ve edebi anlamda birçok bilime katkı sağladığı gibi yeryüzüyle ve insanla alakalı herhangi bir alanda birçok yarar sağlamaktadır.

Üzerinde çalıştığımız Heft Meclis adlı eser Sigetvar fethinin yapıldığı tarihlerde Şam'da divan kâtipliği yapan Mustafa Âli tarafından H.980 (1572-1573)'de kaleme alınmıştır. Âli eserini benzerlerinden farklı olarak, bulunduğu mevkiiden terfi etmek maksadı ile yazdığından büyük bir özen ve ustalıkla kaleme almış edebi, tarihi alanda olanca maharetini sergilenmiştir.

Sahn-ı Seman'dan mezun olur olmaz II. Selim'in divan kâtibi olarak göreve başlayan (1561-1562) Gelibolulu Mustafa Âli bu tarihten ölümüne kadar geçen ömrünü devletin idari kadrosunda sürdürmüştür. Hayatı boyunca ulemâ sınıfına çok fazla özenen ve başından beri o konumda olmayı isteyen Âli, hem aldığı iyi eğitimin etkisi hem de hayatı boyunca içinde bulunduğu idare mekanizmasını iyi bilmesinin getirdiği devlet tecrübesi ile tarihe mâlolmuş birçok eser vermiştir. Aynı hassasiyete Heft Meclis'te şahit olmak mümkündür.

Eser isminde de anlaşılacağı gibi yedi meclis üzere tertip edilmiştir. Her meclis birbirinin devamı olarak hatime ile son bulmuştur. Sigetvar seferinin sebepleri, padişahın yol durumu Sigetvar'a ilhakı, vezirlerin düşünceleri, savaşın başlaması ve gidişatı, zaferle sonuçlanan savaşın bitimi, Kânûnî'nin vefat etmesi, vezir-i azamın bunu saklamada göstermiş olduğu ustalığı, II. Selim'in cülûsu ve ordunun geri dönüş yolunda yeni pâdişahla karşılaşması gibi konular edebi bir dille anlatılmıştır. Eserin

en son kısmında da Âli'nin genelde eserlerinde özellikle belirttiđi kendi mevcut durumu hakkında bilgi verilmekte ve acizliđi ön planda tutulmaktadır. Bu durumunu gerek nesir gerekse nazm ile vurgulayan Âli, gayet açık ve aleni bir şekilde isteđini beyan etmiştir.

Anlattığı her hadiseyi ya bir nazm veya ayetlerle destekleyen Âli'nin bu üslubu tarihçiler yanında edebiyatçıları da kendisine müracaat ettirecek niteliktedir.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ’NİN HAYATI VE ESERLERİ

#### 1. HAYATI

XVI. yüzyıl Osmanlı tarihçilerinin ünlülerinden birisi olan Mustafa Âli, 25 Nisan 1541 Pazartesi gecesi Gelibolu’da dünyaya geldi.<sup>1</sup> Kühü’l-Ahbâr’da şeceresesini

*“Müverihin nâm-ı nâmisi*

*Mustafa bin Ahmed bin Abdü’l-mevlâdur”* kaydı ile, Sade-i Sad Güher adlı eserinde de memleketini

*Vatanum kişver-i Geliboludur*

*Rehgüzârdur Arab u Acem yoludur”*<sup>2</sup>

şeklinde ortaya koyar. Heft Meclis’in yazma nüshasının baş tarafında ise *“Müellifi: Gelibolulu Mustafa bin Ahmed Âli”* diye yazılıdır. Soy kütüğünün nereye dayalı olduğu hususunda herhangi bir malumat olmamakla birlikte kendisinin, dedesinin isminden ve Kühü’l-Ahbar’da Arnavutları yermesi Çerkezlerin aleyhinde bulunması ve Macarlar ile Almanlar hakkında mutedil sözler söylemesi onun Boşnak bir nesepten geldiği söylenebilir.

Altı yaşında verildiği mektepte ailesinin ve muhitinin hem kültürel hem de maddi altyapısının imkânları ile iyi bir ilköğretim eğitimi aldığını söyleyebiliriz.<sup>3</sup> Hicri 960 (1552-53)da Habib-i Hamidi’den Kâfiye dersi aldı. Eğitim döneminin bu safhasında hangi cami veya medreselere devam ettiği hususunda ismen bir bilgi ve belge olmamakla beraber o dönem Osmanlı Medrese Sisteminde “Yirmili” diye isim verilen eğitim kurumlarında tedrisat yaptığı tahmin edilmektedir, kendisi ders okuduğu hocalarının hangi cami veya medreseye bağlı oldukları hususunda herhangi bilgi vermemiştir.<sup>4</sup>

<sup>1</sup> Mustafa Âli, *Manâkıb-ı Hünerverân*, Yayına Hazırlayan: İbnü’l-Emin Mahmut Kemal Bey , 1926, s.4

<sup>2</sup> İbnü’l-Emin, a.g.e., s. 3.

<sup>3</sup> Mustafa Eravcı, Mustafa, “Âli’nin Nusret-namesi ve Onun ışığında Yazarın Tarihçiliği”, *AÜDTCF, Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.24, Sayı 38, s. 1.

<sup>4</sup> Cornell H. Fleischer, *Tarihçi Mustafa Âli*, (çev. Ayla Ortaç) T.V.Y, İstanbul, 1996, s. 20.

Eğitiminin bir de İstanbul ayağı vardır ki asıl mühim olan ve hayatına yön veren dönem de buradaki yıllarıdır. Hicri 965(1557-58)'te hemşerisi Süruri'den Kasımpaşa'daki camisinde<sup>1</sup> tefsir ve fıkıh dersleri ile Zihni Varlık risalesini okudu<sup>2</sup>. Orta öğrenimini Rüstem Paşa ve Haseki'de tamamlayan Âlî bu aşamadan sonra eğitimine Sahn-ı Semân Medresesinde devam etmiştir. Mustafa Âlî bu dönemlerde şiir ve şairliğe karşı biraz daha ilgiliydi.

Medrese de Arapça, Farsça ve yazımda inşa tekniğini öğrenerek kendisine bir mahlas seçmiş ve şuara dünyasına adım atmıştır. İlk olarak kullandığı mahlası “Çeşmî”dir. Bu mahlasla ilk şiirini 16 yaşında yazmış ve Hüsamettin Hasan el Kati'nin mantık ilmine ait İsağuci şerhine bir haşiye yazmıştır<sup>3</sup>. Kısa bir süre sonra mahlasını adından da anlaşılacağı üzere, “Âlî” diye değiştirmiştir. Kısa zamanda şiir alanında üne kavuşan yazar, yedi yıl sonra Ahmedî'nin tamamladığı şairler tezkiresinde kendisinden övgüyle bahsettirebilmiştir<sup>4</sup>.

Sahn-ı Semandan mezun olduktan (1560) sonra kendisi kadılık veya müderrislik istiyordu ama ne yazık ki ikisi de olmadı. Müderris veya Kadı olabilmek için beklemek anlamına gelen mülâzemet görevi sırasında ilk resmi eseri olan Mihr-ü Mâh'ı yazarak şehzade II. Selim'e sundu<sup>5</sup> ve bunun karşılığı olarak II. Selim'e divan katibi oldu. Yaklaşık olarak bir buçuk veya iki yıl kadar kaldığı II. Selim'in yanından şehzadenin Lalası olan Tütünsüz Hüseyin Bey ile geçinememesi üzerine ayrıldı. Kendisiyle daha önceden tanışmış olduğu Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın daveti üzerine Şam'a gitti.

1563'den 1569'a kadar yaklaşık 6 yıl Şam'da Mustafa Paşa'nın divan kâtipliğini yaptı. Mustafa Paşa'nın Yemen fethi serdârlığına tayini üzere onun maiyetinde Mısır'a gitti. Mısır Beylerbeyi Arnavut Sinan Paşa İstanbul'a Mustafa Paşanın Yemen'e gitmek istemediğine dair bir maruzatta bulununca Mustafa Paşa azledildi. Mustafa Paşa'nın bu duruma düşmesinin sebebi sır katibi Âlî'nin yazdığı

---

<sup>1</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 27.

<sup>2</sup> İbnü'l-Emin, *a.g.e.*, s. 4.

<sup>3</sup> İbnü'l-Emin, *a.g.e.*, s.1.

<sup>4</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 22.

<sup>5</sup> Mustafa İsen, *Gelibolulu Mustafa Âli*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1988, s. 2. (Mihr-ü Mâh-ın yazımı ve şehzadeye sunumu hakkında ihtilaf vardır. Cornell Fleischer'e göre eser mülazemet diye kastedilen bu bekleme süresinde değil de öğrencilik döneminde yazılmış ve mülazemet döneminde şehzadeye sunulmuştur. Âlî'nin bir eseri kaynak gösterilerek yapılan bu yorumda Âlî bu eseri II. Selim'e sunarak kendisinden mülazemet ister ve mülazemet görevi esnasında şehzadenin isteğiyle ilmiye düşüncesini terk ederek idari alanda memuriyette karar kılar)

mektuplar gösterilmektedir.<sup>1</sup> Âlî tarafından yazılan mektupların bu azl'e tesirinin olduğunu söylemekle beraber Lala Mustafa Paşa'nın düşmanlarının da bu işte büyük payı olduğu kanaatindeyiz. Çünkü Sokollu Mehmed Paşa'nın hem Mısır Beylerbeyi hem de Mustafa Paşa üzerindeki otoritesini artırmak için bu iki paşayı karşı karşıya getirdiği savunulmaktadır.<sup>2</sup> Âlî bu olaydan sonra Mısır'dan Manisa'ya kendisiyle daha önce tanışmış olduğu Şehzade III. Murad'ın yanına gelmiştir.

Manisa'da bulunduğu esnada şehzadeye biri çeviri olmak üzere üç tane eserini sunmuştur.<sup>3</sup> H.980 (14 Mayıs 1572- 2 Mayıs 1573)'de Şehzadenin şefaatiyle İstanbul'a gelerek aynı yıl içinde yazmış olduğu Heft Meclis adlı eserini Şeyh Muslihiddin aracılığıyla Sokollu Mehmed Paşa'ya takdim etmiş, sonra Bosna Beylerbeyi Ferhad Paşa'ya Divan Kâtibi olarak görevlendirilmiş ve bu görevini uzun yıllar sürdürmüştür. Buradaki görevinden sonra Balkan topraklarında bir dizi seyahat ve ziyaretler yapmış aynı zamanda değişik eserler kaleme almıştır.

H.986 (Nisan 1578) Lala Mustafa Paşa, Şirvan taraflarına tayin olunca Padişah'tan Hoca Saadettin aracılığıyla Gelibolulu Mustafa Âlî'yi yanına Divan Kâtibi olarak istemiştir. Lala Mustafa Paşa'nın bu isteği kabul edilmiş ve Âlî, Mustafa Paşa'ya Münşî olarak tayin edilmiştir. İki yıl görevde kaldığı bu süre zarfından sonra Padişah'tan Nişancılık istediyse de bu kabul görmemiştir. Burada yaptığı hizmetlerin karşılığı olarak kendisine Halep Tımar Defterdarlığı verilmiş ama buraya da gidememiştir. Lala Mustafa Paşa'nın yerine Doğu serdârlığına tayin olunan Sinan Paşa tarafından Trabzon'a ordu için gelen erzakın depolanması işiyle uğraşmıştır. Trabzon'daki görevini bitirdikten sonra Halep'teki görevine gitmiştir. Âlî, Halep'te bulunduğu esnada bir dizi eser vermiştir. Kendi hayatından fazlaca bahsettiği ve düşlerini gerçekleştirmede yaşadığı hayal kırıklığını yansıttığı ve sultanlara nasihatler veren, Nushetü's-Selâtin adlı eserini burada kaleme almıştır.<sup>4</sup> Yine burada kaleme aldığı Nusretnâme ve Şehzade Mehmed'in sünnet merasimini anlatan Câmiu'l-Buhûr der-Mecâlîs-i Sûr adlı çalışmalarını Padişaha sunmuş ve

<sup>1</sup> Nihal Atsız, *Âli Bibliyografyası*, İstanbul, 1968, s. 3.

<sup>2</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 47.

<sup>3</sup> Sunulan eserler şunlardır: 1- Mihr ü Vefâ, 2-Rahâtu n-Nüfûs (çeviri), 3 Nadirü'l Mehârib, (Atsız, *a.g.e.*, s.3.)

<sup>4</sup> İsen, *a.g.e.*, s. 4.



görevinde yükselmeyi umut etmiştir. Beklentisi gerçekleşmeyen Âlî yükselmek bir yana buradaki görevinden alınmıştır<sup>1</sup>

İki yıl işsiz kalan Gelibolulu H.993 (1585)'te Erzurum Mal Defterdarlığına tayin edilmiş burada altı ay kaldıktan sonra 1586 'da buradan da Bağdat Mal Defterdarlığına tayin olunmuştur. Burada da çok fazla kalmayıp görevinden azledilmiştir. Siyasi açıdan çok parlak gözükmeyen Bağdat hayatı kültürel açıdan onun için iyi bir kazanım olmuştur. Çünkü burada Ruhi ve Ahdi başta olmak üzere meşhur şuara ile tanışma olanağı bulmuş kendileriyle aynı meclislerde bir araya gelme imkânı elde etmiştir. Yine Şah Tahmasab'ın sarayında hattat olarak hizmet etmiş Kutbeddin Yezdi ile sık sık bir araya gelme imkânı bulmuştur.

Bağdat Mal Defterdarlığından azledildikten sonra tekrar İstanbul'a gelen Âlî uzunca bir müddet açıkta kalmıştır. Bu bekleme döneminde Kavâidü'l-Mecâlis isimli eserini kaleme almış ve H.997 (20 Kasım 1588-9 Kasım 1589)'de Sivas Defterdarlığına tayin olunmuştur. Buradaki görevi esnasında biri, daha önceden yazdığı eserin düzenlemesi olmakla beraber iki tane eseri kaleme almıştır. Âlî'nin bu görevi de kısa sürmüş ve bu görevden de alınmıştır. Hatta bu hususta kendisi "Hangi eyalete defterdar olduysam, görevden alınma haberim oraya benden önce varıyor" diye bir şikayette bulunmuştur.<sup>2</sup>

Sivas'taki görevinden alındıktan sonra Âlî birkaç yıl boşta kalmış ve H.1000 (Temmuz 1592) yılında Yeniçeri Kâtipliğine tayin olunmuştur. Bu görevi esnasında yeniçerileri kendi evinin inşaatında çalıştırması ve bu olaya Padişahın şahit olması Âlî'nin bu görevden azlolanmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte Âlî'nin bu görevden alınıp kısa bir süre sonra Defter-i Hâkâni Eminliğine atandığı da söylenmektedir.<sup>3</sup> Anılan sebepten bu azlin bir hakikat olup olamayacağı hususuna ihtiyatlı yaklaşılması kanaatindeyiz. Bu görevden alınıp alınmama karmaşası neticesinde, Âlî doğum yeri olan Gelibolu'ya dönmüştür. Gelibolu'da bir süre Defteremini olarak görev yapmış ve yine sebebi bilinmemekle beraber bu görevinden azledilmiştir. Kısa bir süre sonra tekrar Yeniçeri Katipliğine getirilen Mustafa Âlî'nin bu göreve ne zaman getirildiği hususunda bir malumat yoktur. Yalnız III.

---

<sup>1</sup> Âlî'nin Şark seferlerindeki hayatı ve görevlerinin tafsilatı için bkz. H. Mustafa Eravcı, Gelibolulu *Mustafa Âli's Nusret-nâme*. Doktora Tezi (Edinburgh Üniversitesi-1998)

<sup>2</sup> İsen, *a.g.e.*, s. 5.

<sup>3</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 150.

Mehmed'in tahta çıktığı H. 1003 (28 Ocak 1595) tarihinde kendisi bu görevdeydi. Muhtemelen III. Murad'ın Âlî'ye yaptığı son iyilik bu olsa gerektir.

III. Mehmed tahta çıktığı esnada kendisine yapılan iki yüz bin akçe has ile emeklilik teklifini, H.1000 (1591-1592)yılında başlamış olduğu meşhur eseri *Kühü'l-Ahbâr*'ı yazmasını gerekçe göstererek reddetmiş ve bu eser için en mühim kaynakların Mısırdaki olduğunu izah ederek Mısır Defterdarlığı'nın kendisine verilmesini istemiştir. Bu bazı çevrelerin de etkisiyle mümkün olmamış ve Mustafa Âlî'nin Sivas Defterdarlığı ile Amasya Sancakbeyliği'ne tayini yapılmıştır. Bu görevlerinden kısa süre sonra alınan Âlî birincisinde 28 ikincisinde de 42 gün kalmak şartıyla iki defa Kayseri sancakbeyliği'ne atanmıştır. H.1006 (Ocak 1598)'da emeklilik isteyerek Mekke'ye yerleşmek istediğini Padişaha beyan etmiştir ve bu istekten bir yıl kadar sonra kendisine Cidde Sancak Beyliği verilmiştir. Cidde'ye Kahire üzerinden deniz yoluyla giden Âlî yolculuk esnasında *Hâletü'l Kâhire min el-Âdâti'z-Zâhire* ve *Mevâidü'n-Nefâis fî Kavâidi'l-Mecâlîs* adlı eserlerini yazmıştır.

Bir Osmanlı aydın ve ilim adamı olan Mustafa Âlî'nin ömrü, tabiri caizse bir muhacir gibi ordan oraya gezerek ve görevlendirilerek geçmiştir. Onun yükselme hırsları ve bu hususta devlet erkânına takdim ettiği onlarca eser onun sadece bir çok defa azledilmesine ve beklentilerinin çok altında tayinlere maruz kalmasına sebep olmuştur. Mustafa Âlî birçok kimliği bünyesinde barındıran ileri düzeyde bir aydın karakteridir. Zamanında yaşamış en üst seviyedeki devlet adamlarına, hocalara, edebiyatçılara, tasavvuf ehli zatlara ve din adamlarına bir şekilde yaklaşmış onlarla bağlantı kurmayı başarmış ender kişilikte bir aydındır.

Hayatı boyunca verdiği eser sayısı 60'ı bulan Âlî aslında bir maliyeci olmasına rağmen her zaman tarihçi kişiliğiyle anılmıştır. Öğrenciliği döneminde Bâki ile tanışan ve Darri mahlasıyla şiirler yazan Nefî'ye mahlasını veren yine Mustafa Âlî'dir. İstanbul'un tanınmış hattatlarından olan Pir Mehmed Dede'den sülüs ve nesih dersleri almış dolayısıyla bu sebepten Âlî'nin hattat kimliğini de unutmamak gerekir. Kendi çekirdek ailesi hakkında pek bir malumata sahip olamamakla beraber Fazlullah adında bir oğlu olduğunu bildiğimiz Âlî H.1008 (18 Kasım 1599-1600'ün ilk yarısı)'dan sonra Cidde'de vefat etmiştir. Nereye gömüldüğü ve Mezarının bugün nerde olduğu belli değildir.

## 2. ESERLERİ

Bu ünlü Osmanlı aydınının yukarıdaki kısa biyografisinden de anlaşıldığı gibi bir çok eser yazmıştır. Tarihçilerin ortak kanaati irili ufaklı yaklaşık 60 tane eseri olduğu noktasındadır. Âlî'yi gün yüzüne çıkarmış eserlerinden değerlendirmek gerekirse kendisini her şeyden evvel bir tarihçi saymak lazımdır. Çünkü vermiş olduğu eserlerin en değerlileri tarih alanında olanlardır. Bu yüzden kendisine Osmanlı tarihçileri arasında geniş bir mekan izâfe etmek gayet tabii ve doğaldır.

Âlî birçok alanda değişik eserler verdiği için onun bu eserlerini üç başlık altında toplamak mümkündür.

- 1- Tarihi eserler
- 2- Edebi eserler
- 3- Diğer konulardaki eserler

Yazılış tarihlerine göre bu eserler şöyledir:

### 2.1. Tarihi Eserler

#### 2.1.1. Nâdirü'l-Mehârib: 978 (5 Haziran 1570- 25 Mayıs 1571)

Kânûnî Sultan Süleyma'nın iki şehzâdesi Selim'le Bayezid arasında cereyan eden Konya Savaşını anlatan şiir ve düz yazı karışımı bir eserdir. II.Selim'in tahta çıkmasıyla biter, Eserde yer alan şiirlerin çoğu Farsçadır. Te'lif tarihi 978 (5 Haziran 1570- 25 Mayıs 1571) olan eser basılmamıştır. Eserin Topkapı Sarayı Revan Bölümü 1290 numarada yazması bulunmaktadır.<sup>1</sup>

#### 2.1.2. Zübdetü't-Tevârih: 988 (17 Şubat 1580- 4 Şubat 1581)

Kadı Azud<sup>2</sup> tarafından kaleme alınan İshrâku't-Tevârih adlı Arapça eserin tercümesidir. Heft Meclis adlı eserini Sadrazama takdim ettikten sonra kendisi Bosna Sancak beyine katip olarak görevlendirildiği esnada Bosna Sancak beyinin isteğiyle kaleme aldığı bu eser dört bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde; Hazreti Muhammed'e kadar bütün enbiya hakkında bilgi verilmiş. İkinci bölümde; Hazreti

<sup>1</sup> Atsız, *a.g.e.*, s. 15.

<sup>2</sup> İran ulemâsından olup H.756 tarihinde vefat etmiştir.

Muhammed'in hayatı, eşleri, çocukları, amcaları hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde; Cennetle müjdelenen on kişi (aşere-i mübeşşere) hakkında ve dördüncü bölümde ise; büyük imamlar hakkında bilgiler ihtiva eden bir eserdir. Eserin, Viyana Milli Kütüphanesi numara 857 ve İstanbul Arkeoloji Müzesi numara (1046 tarihli) kopya yazmaları bulunmaktadır.<sup>1</sup> Bu eser edisyon kritiği yapılarak Doktora tezi olarak hazırlanmıştır.<sup>2</sup>

### **2.1.3. Nusretnâme: 988 (17 Şubat 1580- 4 Şubat 1581)**

Lala Mustafa Paşa; Gürcistan, Azerbaycan ve Şirvan fethine serdâr olarak tayin olunca Mustafa Âli'yi de yanına münşi olarak aldırılmıştı. Âli bu eserinde burada görevli iken bu coğrafyada cereyan eden savaşı bizzat müşâhade etmiş, savaşı ve savaş sonucundaki galibiyet ile birlikte devlet büyükleri için yazılan fetihnâmeleri de bu kitabında toplamıştır. Eserin Topkapı Sarayı Kütüphanesi Hazine Bölümü, numara 1365 ve British Museum Add.22,011'de yazmaları bulunmaktadır.<sup>3</sup>

### **2.1.4. Fursatnâme: 989 (5 Şubat 1581- 25 Ocak 1582)**

Nusretnâmede anlatılan olayların devamı niteliğinde bir eserdir. Lala Mustafa Paşa'dan sonra buraya serdâr olarak tayin edilen Sinan Paşa'nın emriyle yazılmıştır. Âli bu eserinden hem Nasîhatü's-Selâtin hemde Sadef Sâd Güher adlı eserlerinde bahsetmiştir. Eserin, Leiden Üniversitesi Kütüphanesi numara 1043'de yazması bulunmaktadır.<sup>4</sup> Ayrıca bu eserin basımı yapılmıştır.<sup>5</sup>

### **2.1.5. Câmi'ü'l-Buhûr der Mecâlis-i Sûr: 990 (26 Ocak 1582- 25 Ocak 1583)**

III. Murda'nın oğlu Mehmed (III. Mehmed) için yaptırdığı (1582) sünnet düğününü anlatır. Bu dönemde Halep tımar defterdârı olan Âli'ye de bir dâvet gönderilmiş ve bunun üzerine Âli bu eseri kaleme almıştır. Eserde düğün merasiminin haricinde tefrişattaki hataların anlatılması ve Âli'nin kendisiyle bu işi

<sup>1</sup> Franz Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, (Çev. Coşkun Üçök), Ankara, 2000, s. 147.

<sup>2</sup> H. Mustafa Eravcı, *Gelibolulu Mustafa Âli's Nusret-nâme*. Doktora Tezi (Edinburgh Üniversitesi-1998)

<sup>3</sup> Fleischer, a.g.e., s. 331.

<sup>4</sup> Fleischer, a.g.e., s. 147.

<sup>5</sup> Mende, Von Rana, *Mustafa Âli's Fursatnâme*, Berlin-1989.

yapanlar arasında kıyaslar yapması dikkat çekicidir. Esserin bir kısmı manzûm bir kısmı ise nesirdir. Bu eserin İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi numara 4318’de yazması bulunmakta<sup>1</sup> olup aynı zamanda bu eser yayınlanmıştır.<sup>2</sup>

#### **2.1.6. Câmi’ü’l-Kemâlât : 992 (14 Ocak 1584- 2 Ocak 1585)**

III. Murad’ı övmek için yazılmış, manzumeler serpili mensur bir eserdir. Ebced hesabı kullanılarak padişahın büyüklüğü anlatılmıştır. III. Murad on ikinci padişah olduğu için, eseri on iki bölümden oluşturan Mustafa Âli her bölümde padişahın bir erdeminden bahsetmiştir. Eserin Süleymaniye Kütüphanesi Raşid Efendi Bölümü, 1146 (50b-78b)’da yazması bulunmaktadır.<sup>3</sup>

#### **2.1.7. Mirâtü’l-Avâlim: 995 (12 Aralık 1586- 2 Aralık 1587)**

İki kısımdan oluşan eser yaratılış öncesi ve sonrası mükevvenât hakkında bilgi vermektedir. Birinci kısım Hazreti Âdem’den önce âlemin ahvâlini anlatmaktadır. İkinci kısım ise Hazreti Âdem’den sonra meydana gelen mevcudiyet hakkındadır. Eserin mukaddime kısmı ile hatimesi’nin bir kısmı bugün yoktur. Eserin, Münih Devlet Kütüphanesi, numara 105,262, Viyana Milli Kütüphanesi, numara 863 ve İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Bölümü, numara 2407’de yazmaları bulunmaktadır. Eser 1287 (1870)’de İstanbulda eksik olarak basılmıştır.<sup>4</sup>

#### **2.1.8. Mirkâtü’l-Cihâd: 997 (20 Kasım 1588- 10 Kasım 1589)**

Battal Gazi’nin torunu Melik Danişmend Ahmet’in savaşlarından bahseden destâni bir eserdir. Daha önceleri Selçuklu hükümdarı II. İzzeddin Keykâvus ve Osmanlı Padişahı I.Murat’ın isteği üzerine kaleme alınan esere Âli, Niksarda bulunduğu sırada bazı ilaveler yaparak son şeklini vermiş ve bu nüshayı meydana getirmiştir. Eserin Topkapı Sarayı Revan Bölümü, numara 364’de yazması bulunmaktadır.<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> Babinger, *a.g.e.*, s. 147.

<sup>2</sup> Ali Öztekin, *Gelibolulu Mustafa Âli Câmîü’l-buhûr Der-mecâlis-i Sûr*, Ankara-1996.

<sup>3</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 330.

<sup>4</sup> Babinger, *a.g.e.*, s. 146.

<sup>5</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 331.

### **2.1.9. Künhü'l-Ahbâr:1000-1007 (19 Ekim 1591- 23 Temmuz 1599)**

Âli'nin en büyük ve en önemli eseri olan Künhü'l-Ahbâr Türkçe yazılmış bir genel tarih kitabıdır. Âli eserini "rükn" adını verdiği dört bölümde kaleme almıştır. Birinci Rük'n'de yaratılıştan hazreti Âdeme kadar geçen zamanı; bütün yaratıkların ortaya çıkışı, hayvanlar bitkiler, dağlar, denizler, nehirler, göller adalar ve iklimlerden bahseder. İkinci Rük'n'de Hazreti Âdem'den başlayarak bütün enbiya, Arap ırkı Hazreti Peygamber, onun peygamberliği, yaşantısı, Emeviler, Abbasiler, Arap emirleri, şeyhler ve âlimlerden bahseder. Üçüncü Rük'n'de; başlangıçtan Osmanlı devletine kadar Türk ırkı ve kurulan Türk devletlerinden, boylarından, kavimlerinden ve beyliklerinden bahsedilmektedir. Dördüncü ve son Rük'n'de Osmanlı Tarihi'ne ayrılmıştır. Kuruluştan 1596 yılına kadar geçen Osmanlı Tarihi iki cilt olarak ayrılan bu son Rük'n'de anlatılmıştır. Eser basılmıştır.<sup>1</sup>

### **2.1.10. Fusûlü'l-Halli ve'l Akd ve Usûli'l Harci ve'n-Nehâr 1007 (4 Ağustos 1598- 23 Temmuz 1599)**

İslam devletlerinin yükseliş ve yıkılış sebeplerinin anlatıldığı bu eser Âli tarafından İstanbul'da bulunduğu dönemde kaleme alınmıştır. Eser mukaddime, fasıl ve tezyil bölümlerinden oluşmaktadır. Tezyil bölümünde İslam devletleri ile Osmanlı devleti arasında karşılaştırma ve tespitler yapılmış İslam devletlerinin yıkılış sebepleri açısından Osmanlı devleti değerlendirilmiştir. Hatime bölümünde Anadolu beylikleri ele alınan bu eserin çalışması yapılmıştır.<sup>2</sup> Eserin İstanbul Ali Emiri Efendi 245, Nuruosmaniye 3300'de yazmaları bulunmaktadır. Ayrıca eserin Erzurumda birde fotokopisi mevcuttur.<sup>3</sup>

## **2.2. Edebi Eserler**

Edebi Eserler 20 tane olup telif yıllarına göre şunlardır:

<sup>1</sup> Mustafa İsen, *Künhü'l-ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara-1994.

<sup>2</sup> Ebubekir Yücel, *Fusûlü Halli ve'l-akd ve Usuli'l-harici Ve'n-nakd*, Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri-1990.

<sup>3</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 330.

- Mihr ü Mâh: 969 (11 Eylül 1561- 30 Ağustos 1562)<sup>1</sup>  
Mihr ü Vefâ: 970 (31 Ağust.1562- 20 Ağust. 1563)  
Tuhfetü'l Uşşak: 978 (5 Haziran 1570- 25 Mayıs 1571)  
Farsça Divân: 988 (17 Şubat 1580- 4 Şubat 1581)  
Türkçe Divân: 975-1000 (5 Şubat 1581- 25 Ocak 1582, Ekim-  
Kasım 1591)  
Riyâzü's-Sâlikîn: 998 (10 Kasım 1589- 29 Ekim 1590)  
Sadef-i Sâd-güher : 1001 (8 Ekim 1592- 26 Eylül 1593)  
Suhbetü'l-Abdâl: 1002 (27 Eylül 1593- 15 Eylül 1594)  
Bedâyi'ü'r-Rukûn: 1003 (16 Eylül 1594- 5 Eylül 1595)  
Manzûm Kırk Hadis Tercümesi: 1005 (25 Ağust.1596- 13 Ağust.  
1597)  
Gül-i Sâd-berk (?)  
Hulâsatü'l Ahvâl der Letâfet-i Mevâ'iz-i Sâhihü'l Meâl (?)  
Ravza-i İrfan (?)  
Ravzatü'l-Letâif (?)  
Subhatü'l-Înâbe (?)  
Nikâtü'l-Kâl fi Tazmîni'l-Makâl (?)  
Dakâyikü't-Tevhîd (?)  
Ma'âlimü't-Tevhîd (?)  
Bedâyi'ü'l-Metâli' (?)  
Câmi'nin bir beyti'nin şerhi (?)<sup>2</sup>

### 2.3. Diğer Konulardaki Eserler

Âli'ye atfedebileceğimiz muhtelif konulardan müterekkib ve bazıları makalelerden oluşan yaklaşık 22 tane eser vardır. Yazılış tarihi belli olanlar başta olmak suretiyle bu eserler şunlardır:

Enisü'l-Kulûb: 971 (21 Ağust. 1563- 8 Ağust. 1564)

---

<sup>1</sup> Zeynep Sabuncu, *Mihr ü Mâh a Mathnawi of Mustafa Âlî*, Boğaziçi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-1983.

<sup>2</sup> Atsız, *a.g.e.*, s. 6.

Râhatü'n-Nüfûs: 977 (16 Haziran 1569- 4 Haziran 1570)  
Hilyetü'r-Ricâl: 985 (21 Mart 1577- 9 Mart 1578)<sup>1</sup>  
Nasîhatü's-Selâtîn: 989 (5 Şubat 1581- 25 Ocak 1582)  
Câmi'ü'l-Kemâlât : 992 (14 Ocak 1584- 2 Ocak 1585)  
Vakıfnâme: 994 (23 Aralık 1585- 11 Aralık 1586)  
Kavâ'idü'l-Mecâlis: 995 (12 Aralık 1586- 2 Aralık 1587)  
Ferâidü'l-Vilâde: 995 (12 Aralık 1586- 2 Aralık 1587)  
Nevâdirü'l-Hikem: 997 (20 Kasım 1588- 10 Kasım 1589)  
Risâle-i Zırgâmiyye: 999 (30 Ekim 1590- 18 Ekim 1591)  
Mahâsinü'l-Adâb: 1004 (6 Eylül 1595- 24 Ağustos 1596)  
Mevâidü'n-Nefâis fî Kavâ'idi'l Mecâlis: 1007 (4 Ağustos 1598- 23  
Temmuz 1599)<sup>2</sup>  
Tuhfetü's-Sulehâ (?)  
III. Murad'ın 120 yıl yaşayacağına dair risâle (?)  
Dürer-i Mensûre (?)  
Zübdetü'l Evrâd (?)  
Hakâyikü'l-Ekâlîm (?)  
Menşe'ü'l-İnşâ (?)  
Münşe'ât (?)  
Ma'âyibü'l-Erzâl (?)  
Nüzhet veya Nüzhetü'l Mecâlis (?)  
Sâd Kıssa ve Sâd Hisse (?)<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Muna Yüceol Özezen, *Gelibolulu Mustafa Âlî'nin Hilyetü'r-ricâl'i*, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana-1994.

<sup>2</sup> Orhan Şaik Gökyay, *Mevâidü'n-Nefâ'is Fi Kavâidi'l-Mecâlis*, İstanbul-1978. , Cemil Yener, *Mevâidün Nefâis Fi-kavâidi'l-mecâlis*, İstanbul-1975.

<sup>3</sup> Atsız, a.g.e., s. 6.



## İKİNCİ BÖLÜM

### 1. HEFT MECLİS VE NÜSHALARI

#### 1.1. ESERİN ADI

Heft, Lugat manasıyla Farsça da 7 rakamının karşılığıdır. Âlî eserinin bazı bölümlerinde kitabının isminden şu şekilde bahsetmektedir.

“Heft-Meclis hüner felekleridür”<sup>1</sup>, “Heft-Meclis’dür velîkin heşt cennetden nişân”<sup>2</sup>, “Heft Meclis semâ ve heşt-i behişt”<sup>3</sup>, ayrıca “Çekdim âna Heft Meclis nâm bir a’lâ kitâb”<sup>4</sup> diyerek değerli bir eser ortaya koyduğunu da belirtmektedir.

Eser bölümlerden oluştuğu için bu bölümlere meclis; 7 bölüme ayırdığı için de heft diye isim vermiştir. Âlî eserini 7 bölüme ayırmasının sebebini açıkça ifade etmemiş, fakat eser içerisinde 7 kat sema gibi i’tibar görmesini dilediği için<sup>5</sup> eserini oluştururken bu ayrıntıyı dikkate aldığı ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

#### 1.2. ESERİN YAZILIŞ SEBEBİ VE TARİHİ

Mustafa Âlî 980 (14 Mayıs 1572-2 Mayıs 1573) de kaleme aldığı bu eseri aynı yıl içerisinde Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa’ya sunmuştur. Eserin son bölümü olan 7. Mecliste eserin te’lif sebebini, Sigetvar kalesinin fethi esnasında türlü olaylar meydana geldiği ve Sigetvar kalesinin coğrafi konumundan bahsedilerek bir takım tedbir ve kerâmetler ile fethin müyesser olmasını ve burada yaşananların ileride yapılacak sefer ve fetihler için hem ibret hem de nasihat olması düşünüşüyle kaleme alıldığını anlatmıştır.

#### 1.3. ESERİN MUHTEVASI

Kânûnî Sultan Süleyman’ın 9 şevval 973(2 Mayıs 1566) günü sefere çıkışını, ordunun yol halini, savaşı, Kanunî’nin ölümünü ve II. Selim’in 9 Rebiülevvel 974 (23 Eylül 1566) Pazartesi günü tahta çıkışını anlatmaktadır. Meclis adını verdiği 7

---

<sup>1</sup> 24b

<sup>2</sup> 25a

<sup>3</sup> 2a

<sup>4</sup> 25b

<sup>5</sup> (bu heft meclisin mikdârını seb’a semâvâtan ber ter ü âlî, kullarının iştiharını bir vasıta ile gün gibi ruşenâ ü enver buyururlar ki), 24b

bölümden oluşmaktadır. Âlî bu eseri tarih yazmaktan çok inşadaki ustalığını göstermek için kaleme almıştır.<sup>1</sup>

Âlî'nin Meclis adını verdiği 7 bölümden oluşan bu eser nazm ve nesir olarak kaleme alınmıştır. Ayrıca anlatılan olaylar, övgüler ve yergiler nazm ve nesirlerle süslediği gibi ayetler ile de muhkemlik kazanmıştır. Aralara serpiştirilmiş olan nazm'lar genelde Farsça ağırlıklıdır. İçerik olarak tarihi yönden olaylar itibariyle benzerleriyle arasında pek fark yoktur yalnız; intikal, feth ve Kanununin ölümü gibi durumlarda farklılıklar ve yanlışlıklar mevcuttur. Örneğin, Âlî ordunun İstanbul'dan hareketini ikinci mecliste (sene-i sülüs ve sebi'ne ve tis'a mi'e Şevvalinin dokuzuncu günü ki Pençşenbe idi)<sup>2</sup> diye belirtmektedir. Tarih çevirme kılavuzuna baktığımız zaman bu tarihin Perşenbe gününe değilde Pazartesi gününe denk geldiğini görmekteyiz.<sup>3</sup> Bu sebepten dolayı sefere çıkış tarihini 9 şevval perşenbe olarak gösteren Âlî'yi bu hususta dikkate almamaktadırlar.<sup>4</sup>

Meclisdeki konular şu şekildedir:

Birinci Meclis: Allah yolunda cihat etmenin (Allah yolunda gerektiği gibi cihad edin)<sup>5</sup> öneminden ve gerekliliğinden bahsederek o zamana kadar gelmiş gazilerin ve hükümdarların görevlerinin, kendilerinden öncekiler de olduğu gibi hak olanı batıl olandan ayırmak ve Allahın kendilerini kıyamet gününe kadar rezil ettiği (hazelehumullâhü te'âlâ ilâ-yevmi'l-karâr)<sup>6</sup> belirtilen kâfirlerin kötü işlerini bertaraf etmekle yükümlü olduklarını ifade etmektedir.

Giriş kısmında gaza ve cihadın öneminden nas ile bahsedildikten sonra gazaların sebeplerine yine bu bölümde değinilmektedir. Tâife-i fecere diye isimlendirilen ve (Ülâike hüümü'l-keferah)<sup>7</sup> nassı ile kafir oldukları ifade edilen haraç veren kimselerin her zaman padişahın emirlerine uymadıklarını, memlekette huzursuzluk çıkardıkları zaman, türlü silahlarla donatılmış ve evliyanın duasıyla bezenmiş Osmanlı askerlerinin gereken cezayı ağır bir şekilde vereceklerini beyan etmektedir.<sup>8</sup> Birinci

<sup>1</sup> İnal, *a.g.e.*, s. 56., Atsız, *a.g.e.*, s. 15.

<sup>2</sup> 3a

<sup>3</sup> <http://193.255.138.2/takvim.asp>

<sup>4</sup> Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi*, C. VI, s. 1767.

<sup>5</sup> Sûre-i Hac:78

<sup>6</sup> 1b

<sup>7</sup> Sûre-i Abese:42

<sup>8</sup> 1b

meclis diğ erlerinden farklı olarak isimlendirilmiştir. Diğ er meclislerde Meclis-i sâni, Meclis-i Râbi‘ gibi isimlendirme yapıldığı halde, birinci meclisten bölümün en sonunda nazm içerisinde Farsça olarak Yek Meclis diye bahsedilmiştir. Meclisin son bölümünde Allaha hamd, Peygamber Efendimiz, onun Ashabının tamamına dua edilmiştir.<sup>1</sup>

İkinci Meclis: Kânûnî Sultan Süleyman’ın bütün ihtişamı ve sayısız askeriyle sefere hareketini ve birinci menzilde istirahati hakkındadır.

Kânûnî Sultan Süleymanın, sultanların gazalarını yükselten, sınırsız himmete sahip bir hükümdar oluşundan bahsederek Sigetvar seferine sebep olan Beç (Nemçe) kralı Maksimaynoş’un yılan gibi birbirine dolanmış hareketleri, bilerek kötülük yapıp, küffarın ve füccarın aşağılık cematini köpekler gibi gevşetip onları çeşitli fesatlık yollarına teşvik etmesinden bahsetmiştir. Bütün bu sebeplerden sonra Kânûnî Sultan Süleyman’ın naçar Macar üzerine sefer ilan etmesini (**Fe ekserû fihel fesâd**)<sup>2</sup> edebi bir dille anlatmıştır. Kânûnî Sultan Süleyman, 973 senesinin Şevval ayının dokuzuncu Perşembe<sup>3</sup> günü İstanbuldan sefer için hareket etmiştir. Bu bölümde padişah ile birlikte sefere katılan (vezirler, paşalar, defterdarlar, Alimler, filozoflar, çeşniğirler, Mirler, füdâlâlar vb.) kimseler bir bir sıralanmıştır.<sup>4</sup> Ordunun **Bağlar** denilen mevki’de ilk molasını verdiğini<sup>5</sup> yine bu bölümde görmekteyiz.

Üçüncü Meclis: Padişahın geçtiği yerlerdeki haşmet ve ihtişamı vezirlerin alayları ve savaşın başındaki görüşleri hakkındadır.

Birinci menzilden ayrıldıktan sonra üç gün yola devam edip Edirnedden geçerek Sofyada bir gün, daha sonrada Belgrat’da iki gün mola verilmiştir. Belgratta mola verildiği esnada Âlî padişahın ordusunun büyüklüğünden bahsetmekte ve ordunun mensuplarını, bölüklerini birer bire aktarmaktadır. Örneğin Rumeli ordusunu (Rumili Beylerbeyisi Ahmet Paşa gürûh-i nusret-şükûhla hüveydâ ve şükûh-ı meşkûr-ı şevket-gürûhla aşikâr<sup>6</sup> olub ber vechile alâyı gösterdi ki çeşm-i ahvâl nazirini görmüş

<sup>1</sup> 2a

<sup>2</sup> Sûre-i Fecr: 12

<sup>3</sup> Tarih hususunda ihtilaf vardır, bkz, c) Eserin Muhtevası bölümü

<sup>4</sup> 3b

<sup>5</sup> 2b

<sup>6</sup> Aşkâr: MB; râ-nümâ

değil)<sup>1</sup> diye tarif eder. Aynı şekilde Karamânî Süleyman Paşanın ordusu da benzer bir üslub ile aktarılmaktadır. Beylerbeylerinin orduları hakkında bilgi verilirken asker bölükleri birer birer sayılmaktadır.( ve asâkir-i bî-had gürûh-mür aded ya‘ni<sup>2</sup> sehm-gînler sahranişîn ler kuteh-rîşler dırâz-sebletler adüv-küşler dürüş hılkatler zend tenler çevşen-bedenler...)<sup>3</sup> Kanunnin emrinde bulunan ve orduya dahil olan, Erdel Kralı İstefan’a (Allah ona iman nasip etsin) dua edilerek onun sadakatinden bahsedilmektedir.

Padişahın sayısız ve sınırsız ordusu Drava ırmağına geldiğinde ırmak üzerine Padişahın emriyle yeniçeri ağası Ali ağa tarafınd bir köprü (Ösk) inşa edilmektedir.<sup>4</sup> Âlî bu köprünün inşasını Sırat-ı Müstakime benzeterek ve önemini nazm olarak şöyle dile getirmekte.

Kavs-i kuzahla anı bir yirden itseler arz  
Her kim görürse dirdi beyne’s-semâ’ ve’l-arz

Bilcümle dünya sıratı denilse câiz, fatihasından hatimesine azm olanların dillerinde (İhdine’s-sırâta’l-müstekîm)<sup>5</sup>

Ordunun Sigetvar şehrine yaklaşmasından sonra muhasara hazırlıkları yapmaya başlaması ve Beylerbeylerinin askerleri ile birlikte hangi durumda olmaları gerektiği hakkında geniş malumat aktarılmaktadır.<sup>6</sup>

Dördüncü Meclis: Savaşın başlaması ve kızışması, parukanın (dış kale) fethedilmesi, düşmanların mağlup edilmesi ve aynı zamanda Pertev Paşa’nın Göle kalesine hücum etmesi hakkındadır.

Âlî burada Sigetvar kalesinin duvarlarının sağlamlığından ve iklim şartlarının her zaman saldırı için müsait olmadığından bahsetmektedir. Kale duvarları hakkında rakamsal bilgiler vermektedir (uzunluğu 12 zira‘ genişliği ise 5 zira‘’dan fazla olub)<sup>7</sup> Surların bu denli kuvvetli olmasının yanında kafirlerin (Her nerede olursanız

<sup>1</sup> 7a

<sup>2</sup> ya‘ni: MB; a‘nî

<sup>3</sup> 7b

<sup>4</sup> 8a

<sup>5</sup> 8a

<sup>6</sup> 8a

<sup>7</sup> 8a

olun, ölüm size yetişir, göklere yükselmiş burçlarda da olsanız)<sup>1</sup> bu ayetten gafil olduklarını ve netice itibariyle 973 muharreminin 26. günü dış kalenin talan edildiğini edebi bir üslub ile askerleri överek beyan etmekte ve nazm ile bunu kısaca şu şekilde ifade etmektedir.

Âyet-i fethe ibtidâdur bu  
Cenb-i Fettâhdan atâdur bu

Ağlasun kanlı yaş döküb a'dâ  
Hayli nâdîde mâcerâdur bu<sup>2</sup>

Kanuni Sultan Süleyman İstanbuldan ayrılmadan iki gün evvel Pertev Paşayı 2000 askerle Göle kalesinin fethine göndermesi yine edebi bir dille anlatılmıştır. Bu 2000 askerin heybetinden uzunca bahsedilmekte olup yine tatar han tarafından gelen, Erdel Beyi İstefan ile Eflak ve Kara Boğdan taraflarından orduya katılan askerlerden ve Pertev Paşaya yardım edecek olan Temeşvar Beylerbeyi Mustafa Paşadan uzunca bahsedilmektedir. Göle kalesinin önceden kuşatılıp alınması tedbirini akıl ettiği için bu bölümde Sokollu Mehmet Paşadan övgülerle bahsedilmektedir.

سرى مرات ملكت روم

نقى ثقات شاه مخچوم

وزىر كبرى كشور ارا

سمى رسول حى و دانا<sup>3</sup>

Âli eserin bu bölümünde, 973 senesinin safer ayının 4. Gününü, Göle kalesinin fethini tarih olarak düşmüştür.

---

<sup>1</sup> Sure-i Nisa:78

<sup>2</sup> 12a

<sup>3</sup> 12b

Beşinci Meclis: Padişahın vefat etmesi ve Sigetvar'ın fethi vezir-i 'âzâmın padişahın vefatını saklamsı hakkındadır.

Safer ayının 22. Perşembe gününün gecesi saat dokuz, Kanuni Sultan Süleymanın vefat tarihi olarak düşülmüştür. Kanuni Sultan Süleyman'dan (*Rabbim, gireceğim yere doğrulukla girmemi sağla, çıkacağım yerden de doğrulukla çıkmamı nasip et ve benim için kendi katından yardım edici bir kuvvet ver*) fehvasının icap ettirdiği üzere fetettiği her memlekete huzur ve saadet götürdüğünü yine seferleri durmaları geçen, gitmeleri ikametlerini örten, düşmanların halası içi askerleri ile değişik memleketlerde garip kalan diye bahsedilmektedir. Bu bölümde Sokollu Mehmet Paşa'nın maharetinden uzun uzun bahsedilmemektedir. Mehmet Paşanın Padişahın ölümünü askerinin öğrenmemesi için büyük gayret sarfettiği ve mühim önlemler aldığı anlatılmaktadır. Padişahın ölümüne vakıf olan İçoğlanları tenbih ederek sırrı ifşa etmeyi yasaklamıştır. Askerinin moralinin bozulmasını önlemek için adeta üzülmeyi yasaklamıştır.(bir ferdin dîde-i tevehhümü tasavvur vâdilerinde yaş dökmek müyesser olmadı ve ber kimsenin zebân tekellümü-i bu hikâyeden haberdâr olmağa mecâl fırsat bulmadı)<sup>1</sup> Padişahın cesedi misk kokuları sürülerek geçici olarak otağı hümayuna defnedildi. Sokollu Mehmet Paşa, Padişah vefat ettiği halde hala hayattaymış gibi davranılmasını istedi, özellikle Sigetvar kalesinin fethi bu safhaya geldiği halde bunun gizli tutulmasının zaruri olduğunu olaya vakıf olanlara tekrar hatırlattı.

Padişahın ölümünün sabahı olan 974 senesinin Safer ayının 22 günü (Miladi 7 Eylül 1566) iç kale fethedildi<sup>2</sup> ve aynı ayın 29. gününde Sigetvar kalesi de kolaylıkla teslim alındı. Kalenin fehindin hemen sonra Sokollu Mehmet Paşa kalenin imar edilmesine dair emir verildi. Bu bölümde bir hikaye rivayet edilmektedir. Kalenin fethi gecikince, Kanuni Sultan Süleymanın Sokollu Mehmet Paşaya “Şu ocağı yanacak dahi alınmazmı ve memâlîk-i gazâ ve heycâda feth ve zafer kôsleri çalınmazmı”<sup>3</sup> diye fethin ne zaman müyesser olacağını sormuştur. Sigetvarın fethinin hemen akabinde beşinci vezir Mustafa Paşa ve Rumeli Beylerbeyi Ahmet Paşa Sigetvar'a bir buçuk günlük mesafedeki Bobofça kalesini fethine gönderilerek 8 günde

---

<sup>1</sup> 15b

<sup>2</sup> 16a

<sup>3</sup> 17a

alırlar (sekizinci gün diyince meserret ve beşâşetle beru cânibe ‘azm ettiler)<sup>1</sup>. Âli yine bu bölümde kalenin fethinden sonra tamiri hakkında bilgiler vermektedir.

Kânûni Sultan Süleymanın ilk seferi olan Belgrad ile son seferi Sigetvar arasında rakamsal ve de alfabetik yönden bağlantı kurarak onun hilafetine ve seferlerine dair bilgi vermekte ve bunda daha nice nükteler olduğundan bahsetmektedir.(her biri ki altışar harfle mektûb ve cümlesi on iki burc hesâbı üzere mahsûbdur yılın on iki ayı gazâlarına delîl-i mergûbdur bunda çok nükte vardır)<sup>2</sup>

Altıncı Meclis: II. Selim’in saltanata geçmesi hilafete yükselmesi, hususiyile askerinin Sigetvardan geri dönüşte padişahla buluşması hakkındadır.

Bölümün başında II. Selime atfen övgüler yer almaktadır (cihanın gölgesi, zeki savaşı, pahalı taç sahibi, yüksek mevkide blunan Selim iştihar), (Hem nâm cedî hazreti Sultan Selim Han)<sup>3</sup>. Devletin bekası için dua edip (Allahümme ebbid devletehû bi’l-kuvveti’l-kahireti ve eyyid rif’atehû bi’s-saltanati’z-zâhire)<sup>4</sup> Vezirlerin en parlak yıldızı diye övgülerle bahsedilen Sokollu Mehmet Paşanın, yine kendisinden övgülerle (münşiyân-ı belâgat şânı)<sup>5</sup> bahsedilen Kâtibi Feridun Beye II. Selime göndermek için yazdığı mektuptan bahsetmektedir. Bu mektubun öyle bir imla ve inşa ile yazıldığını ve kalem dilinden başka dillere naklolunmadığını yine bu bölümde görmekteyiz. Sigetvardan gönderilen bu mektup, adeta hüdhüd’e benzetilen, hızlı ulaklarla 8 günde Kütahyaya II. Selime ulaşmıştır. Bunun üzerine II.Selim 974 senesinin Rebûlevvel ayının dokuzuncu perşembe günü İstanbula gelerek tahta oturmuştur. II. Selimin tahta geçip biat alması hoşnut bir hava meydana getirmiştir. Bu durum eserde şu nazm ile dile getirilmektedir:

Bir dürri deryâdan alub derkenar etti hemân

Kalmadı tûfan-ı gâm-hîz-âb-ı mâtemden nişân<sup>6</sup>

---

<sup>1</sup> 18a

<sup>2</sup> 18b

<sup>3</sup> 19b

<sup>4</sup> 19b

<sup>5</sup> 19b

<sup>6</sup> 20a

Bölümün devamında bu sevincin sebebinin; fitne ortaya çıkmadan II. Selimin tahta geçmesinden kaynaklandığını görmekteyiz. Ayrıca çıkabilecek fitnelere karşı o esnada Şamda bulunan Beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'nın tedbirlerinden de bahsetmektedir. Bu durum Lala Mustafa Paşa'nın Sigetvar seferine katılmadığının bir göstergesidir.

II.Selim Zaman sonra istanbuldan ayrılarak yanında,Şeyhü'l-islam Ebu's-suûd Efendi, Atâullah Efendi,Celal Bey olduğu halde Belgrad'a gelmiştir.

Osmanlı Ordusu'da sigetvardan yola çıkıp Belgrad'a gelmiştir. II. Selim otağı hümâyuna girmiş ve Kanunin ölümü zahir olmuştur (sultan-ı cihân otağına girmiş ve esbâb-ı saltanat u hilafet sahibine vâsıl olmuş bulunub bî şüphe cân-ı âlem ma'lûm ve meyyit-i mübhem zâhir ü mefhûm olduğu gibi)<sup>1</sup>. Bunun üzerine Sokollu Mehmet Paşa askere burada konuşma yaparak Kanuni Sultan Süleymanın vefatını ve tedbirleri açıklamıştır. Askerin üzüntüsü şu nazmla anlatılmaktadır:

Asker-i girye akın saldı hemân  
Askerün oldı gözi yaşı revân<sup>2</sup>

Yine II. Selim'in üzüntüsü şöyle aktarılmıştır:

Husûsan şâh-ı âlem tutdı mâtem  
Cihân sultânına hüzn oldı mahrem<sup>3</sup>

Yedinci Meclis: Eserin yazılma sebebi eserin bitişi, Âlî'nin arzulahi onun mutsuz bahtından şikâyet etmesi hakkındadır.

Âlî bölümün başında bir nazm ile Glibolulu bir hakir iken İstanbul civarlarına geldiğini söyleyip acizlik içerisinde olduğunu anlatmıştır. Eserin yazılış sebebi, Sigetvarın fethin türlü olayların yaşanması ve bu seferde yaşananların ileride yapılacak seferler için örnek teşkil etmesi ve nasihat olması için az ve öz bir şekilde yazdığını ifade etmektedir.

---

<sup>1</sup> 22a

<sup>2</sup> 22a

<sup>3</sup> 22a



Heft-Meclis hüner felekleridür  
Hattı şebdür beyâzı gündüzdür

Bu yedi meclisün nefâseti hod  
Sükkerî olmağile az özdür<sup>1</sup>

Âlî bu bölümde eserinden zaman zaman övgü ile de bahsetmiştir.

Umarum yirden göğe hazzide ol âlî-cenâb  
Çekdüm ana “Heft-Meclis” nâm bir a’lâ kitâb

Heft-Meclis’dür velîkin heşt cennetden nişân  
Heft yemdür sanasın her bir sözi dürr-i hôş-âb<sup>2</sup>

Âlî, yine bu bölümde kendi acizliğinden bahsederek birçok görevde bulunduğunu fakat karşılığını alamadığını ve Sokolluyu överek ondan umduğunu almak istediğini beyan etmektedir.

Gerek ağlat gerekse şâd eyle  
Âsitânun türâbıdur ‘âlî

Nazar eylersen ana sulânım  
Zâtı nâmı gibi olur ‘âlî<sup>3</sup>

Eseri sokollu Mehmet Paşaya sunan Âlî, ondan dirliğine 30-40 bin zeâmet kadar zam istemiştir.

Çok mıdur himmet itse dirliğüme  
Tâ otuz kırk bin zeâmete dek<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> 24b

<sup>2</sup> 25a

<sup>3</sup> 25a

<sup>4</sup> 24b

#### 1.4. DİL VE ÜSLUP

Âlî bu eserinde diğer eserlerine nazaran daha ağır bir dil ve üslup kullanmıştır. Metin içerisinde geçen nazmlar çoğunlukla Farsça'dır.

دلیران رستم کمانان جنک

فشانتده کان جنک خدنک 1

İnşadaki teknik ve hüneri ispat için hususi olarak ağır bir üslub kullanılan bu eser edebi alanda büyük bir önem arz etmektedir. Âlî bu eserinde gerek Osmanlı Türkçesi gerekse Farsça ve Arapça olarak tüm hünerini ortaya koymuştur.

Eser içerisinde anlaşılması güç bölümler olduğu gibi günümüz Türkçesine çok yakın anlaşılması kolay bölümlerde mevcuttur. Bu durum özellikle nazmlarda göze çarpar.

Düşdi âfâka ceng zelzelesi

Çarha irdi tûfeng velvelesi<sup>2</sup>

Ayrıca eserde sık sık ayetlerden faydalanılması esere dini bir üslubta katmaktadır.

#### 1.5. NÜSHALAR

Heft Meclis adlı eserin kaynaklarda yaptığımız incelemesine göre iki nüshasından bahsedilmektedir. Bu nüshalardan ilki Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi [2086 (1a-24a)] nüshası, ikinci olarak ise Topkapı Revan [1296 (26b-40a)] nüshasıdır. Yine aynı eserin 1316 (1900) tarihinde İkdâm Gazetesi imtiyaz sahibi Ahmet Cevdet Bey tarafından basımı yapılmıştır. Esad Efendi nüshası bizim üzerinde çalışma yaptığımız eserdir. İkinci olarak ismini zikrettiğimiz ve Atsız'ın Âlî bibliyografyasında yazmalar arasında göstermiş olduğu ve Topkapı Sarayı Revan bölmesi 1296 numara olarak kaydettiği bu eser bugün burada bulunmamaktadır.

---

<sup>1</sup> 2a

<sup>2</sup> 5a

## 1- Esad Efendi Nüshası:

Eser Adı	: Heft Meclis Nâme
Konusu	: Kânûnî Sultan Süleyman'ın Sigetvar Seferi, Ölümü ve II. Selim'in Cülusu
Bulunduğu Yer	: Süleymaniye Kütüphanesi
Koleksiyon	: Esad Efendi Koleksiyonu (2086)
Yazı Türü	: Nesih
Satır Adedi	: 19
Varak Adedi	: 24
Ebat	: 1536 x 1024
İstinsah Tarihi	: 17/05 1703

1703 istinsah tarihli bu nüshanın müstensihi belli değildir. Yazı sitili bakımından göze hitabeden karmaşık olmayan bir tarzı var gibi gözükse de bazı harflerin kullanımında kendine has farklılıklar vardır. Örneğin (r) harfi ile (l) harflerinin yazılışları yazma nüshada birbirine çok benzemektedir. (نسير), (نسيل) Nesir olan bölümler. Her iki eserde de bazı ayetlerinin yazımında hatalar mevcuttur. Örnek olarak (واكثر فيها الفساد) (Fe ekserû fihe'l-fesâd)<sup>1</sup> ayetini göstermek mümkündür.

## 2- Matbu Basım:

İkdam Gazetesi imtiyaz sahibi ve başmuharriri Ahmed Cevdet Bey tarafından H.1316 (1900) basımı yapılmıştır. Sayfa adedi 55 olup 17 adet basılmıştır. Bugün bazı büyük kütüphaneler ile birlikte TBMM Kütüphanesi ve Anıtkabir Özel Kütüphanesinde Atatürk'ün okuduğu kitaplar arasında yer almaktadır. Matbu basımın nerden örnek alınarak basıldığı hususunda herhangi bir bilgi mevcut değildir. Yazma nüshada olduğu gibi Matbu basımda da bazı farklılıklar (Hanâzîr ve kilâb: MB evbâş-ı bî-tâb)<sup>2</sup> bulunmasının yanında, miktarı fazlaca sayılabilecek derecede eksiklikler mevcuttur.<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> Sûre-i Fecr: 12

<sup>2</sup> 2a

<sup>3</sup> 19b deki nazm

## 2. ÂLÎ'NİN HEFT MECLİS'TE KULLANDIĞI KAYNAKLAR

Âlî eserinde olayları anlatırken herhangi bir kaynak göstermemiştir. Künhü'l-Ahbar kitabında dahi bu olayı anlatırken alıntılarını bu kitaptan yapması ve kaynak olarak Heft Meclisini göstermesi onun savaşı bizzat yaşayıp yaşamadığına dair soru işaretleri oluşturmaktadır.

Son dönemlerde Âlî hakkında en kapsamlı çalışmayı yapan Cornell H. Fleischer Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvar savaşı yıllarında, Âlî'nin Kütahyadan ayrılarak Şam'a gittiğini ve Âlî'nin Nushat isimli eserini kaynak göstererek yaklaşık 5 yıl orada Lala Mustafa Paşayla beraber kaldığını yazmaktadır.<sup>1</sup> Ayrıca Heft Meclisinde Âlî'nin savaşa bizzat katıldığına dair hiçbir işaret yoktur. Âlî yine eser içerisinde bazı olaylara “hikayet olunurki”<sup>2</sup> diye başlangıç yapıp rivayetli açıklamalarda bulunmaktadır.<sup>3</sup>

Dolayısıyla bu durum Âlî'nin bu sefere bizzat katılmadığının bir göstergesidir. Âlî'nin olayları birinci ağızdan yaşıyor gibi anlatmasının sebebi ise yine inşadaki maharetinin bir eseridir fikrini hasıl etmektedir.

## 3. HEFT MECLİS'İN TESİRLERİ

Âlî'nin bu eseri tarih açısından Künhü'l-Ahbar'ın gölgesinde kalmış bir eserdir. Heft Meclisinden tarih olarak daha sonra yazılan kroniklerde bu eserden hiç bahsedilmemiştir. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Büyük Osmanlı Tarihi adlı eseri ve Joseph V. Hammer'in Büyük Osmanlı Tarihi adlı eserlerinde Kanuni Sultan dönemi ve Sigetvar savaşı anlatılırken Künhü'l-Ahbar'dan yararlanılmıştır.<sup>4</sup> Son dönemlerde yapılan çalışmalara kadar Âlî'nin Heft Meclis adlı eseri pek kullanılmamıştır. Âlî'nin eserinin kullanılmamasının en temel sebebi eserin edebi yönüyle tanıtılmasıdır.

İbnü'l-Emin Mahmut Kemal Beyin, Menâkıb-ı Hünerverân'ın mukaddimesinde verdiği bilgilerde Heft Meclisi tanıtılırken, “Âlî'nin inşadaki tekniğini göstermek için yazdığı bir eserdir, Edebiyatı kadimece kıymetli bir eser olup tarih nokta-i nazarında mühim değildir” diye bahsetmiştir. Atsız'ın hazırlamış olduğu Âlî Bibliyografyası adlı eserde de buna benzer ifadeler kullanılmıştır. Âlî hakkında yapılan ilk

<sup>1</sup> Fleischer, *a.g.e.*, s. 41

<sup>2</sup> 13b, 17a

<sup>3</sup> 3b

<sup>4</sup> Bkz, J.V.Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi* ve İ. H.Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, Sigetvar Seferi ve Kânûni'nin vefatı.

çalıřmalardan biri sayılan İbnü'l-Emin Mahmut Kemal Bey'in söylemleri her ne kadar doğru olsa da, kendisinden sonra bu hususta arařtırmacıları yönlendirmiřtir diyebiliriz. Böylelikle bu eserin sadece isminin kullanılıp içeriğine bakılmamasına sebep olmuřtur.

Belirli bir müddet sadece isminden bahsedilse de eserden faydalanan ve kaynak gösterenlerde olmuřtur. Özellikle 2006 yılında Ahmet Kerim Demireğen tarafından hazırlanan Sigetvar adlı çalıřmada Âlî'nin Heft Meclisinden fazlaca bahsedilmiřtir. Çalıřmada savařın sebeplerinden bahsederken Âlî, Peçevi, Feridun Bey, Ramazanzade Agehi Mansur Çelebi gibi müverrihlerin beyanatları arasında farklılıklar ve benzerliklerden alıntılar yapmaktadır.<sup>1</sup> Kanuni Sultan Süleyman sefere hareket etmeden evvel ikinci Vezir Pertev Pařayı Göle kalesine gönderdiğinde maiyetindeki askerlerin sayısı ve yine Kanununin İstanbuldan hareketi, Sigetvarın fethi ve Kanununin ölümü gibi meselelerde bu hususta yazılan kaynaklarla birlikte Heft Meclisi de karşılařtırılmıřtır.

Heft Meclis adlı eseri bu hususta iřaret edenlerden birisi de, M.Tayyip Gökbilgin'in Kanuni Sultan Süleyman isimli biyografi çalıřmasıdır. Bu eserde Kanuni Sultan Süleymanın ölümü ve ve Sigetvar seferi anlatılırken, tafsilat için Seleniki ve Feridun Bey tarihleriyle birlikte Âlî'nin Künhü'l-Ahbar ve Heft Meclis adlı eserleri iřaret edilmiřtir.<sup>2</sup>

#### **4. KÜNHÜ'L-AHBÂR İLE HEFT MECLİS'İN KARŐILAŐTIRILMASI**

Gelibolulu Mustafa Âlî'nin Osmanlı tarih yazımına mükemmellik kazandırmak amacıyla kaleme aldığını ifade ettiğii<sup>3</sup> ve dört bölümden oluřan Künhü'l Ahabâr adlı eserinde dünya tarihini hilkatten yařadığı döneme kadar anlatmıřtır. Eserin son bölümü yani dördüncü rüknü Osmanlı devleti hakkındadır. Süleymâniye Kütüphanesi Nuruosmaniye bölümünde yazma nüshası bulunan Künhü'l-Ahbar'ın son bölümü olan dördüncü rükün de Kanuni Sultan Süleyman devrinin sonunda Hef Meclis adlı kitabından bahsetmiřdir. Son havadis olarak Sigetvar savařından bahsettiğı bölümde, daha önce bu mesele üzerine tafsilatlı bir eser olan Heft Meclis'ini yazdığını, burada da o tafsilatdan bir özet yapacağını anlatmıřtır.

<sup>1</sup> <http://www.os.ar.com/tezler/Sigetvar.pdf>, s. 38.

<sup>2</sup> Tayyip Gökbilgin, *Kanuni Sultan Süleyman*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1992, s. 71.

<sup>3</sup> DİA, c.26, S.555

Heft Meclis’inde kişiler anlatılırken onlar hakkında detaylı bilgiler verilmiş anlatılan kişi devlet ricalinden ise övgüler halinde bahsedilmiş,(kabza-yı cihândârı ve hurgam kulle-i fermân güzârı meşâta-i arâis-i heft iklim ve ziynet-arâ-yı mecâlîs-i ‘adâlet-na‘îm mahrem-i serâ-perde-i hâs celâl ve i‘lâm serâir-i sürâdikât-i‘zzet ü ikbâl sezâvâr-ı mazmûn (**Fettahihü vekilâ**) vezir-i kebîr Asaf-ı safa Hazreti Mehmed Paşa)<sup>1</sup> Künhü’l-Ahbar’da ise kısa ve öz haliyle bahsedilmiştir (Vezîr-i ‘azâm dâna davîl-i celîlü’l-kad Mehmed Paşa)<sup>2</sup> Olayların anlatımında genelde aynı üslub kullanılmıştır. Heft meclis’inde olayların anlatımında kullanılan ayetler Künhü’l-Ahbar’da da aynen kullanılmıştır (**Ellezîne yücâdilüne fî âyâtillâhi bi ğayri sultân**)<sup>3</sup>.

Heft Meclis’te olaylar üzerine kaleme alınan bazı nazm’lar Künhü’l-Ahbar’da da aynen verilmiştir örnek olarak:

Husûsan şâh-ı âlem tutdı mâtem  
Cihân sultânına hüzn oldu mahrem

Anub eyyâmını merhûm şâhun  
Şeb-i târında kaldı dûd-ı âhun<sup>4</sup>

beytlerini göstermek mümkündür. Âlî Heft Meclis’te Künhü’l-Ahbar’a oranla çok daha ağır bir üslup kullanmıştır.

Künhü’l-Ahbar’ın hilkat itibariyle bir başlangıcı olduğu için burada birinci meclise hiç yer verilmemiştir. Diğer meclislerde geçen hadiseler hakkında kısa ve öz malumatlar verilmiştir.

## 5. ESERİN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN USUL

Eserin transkripsiyon’unda basit transkribe usulü esas alınmıştır.<sup>5</sup> Transkripsiyon yaparken EE nüshasında eksik olanlar MB’den tamamlanmış, MB’da eksik olanlar da EE nüshasından tamamlanarak yeni bir metin oluşturulmaya

<sup>1</sup> EE, Meclis-i sâni, 3a

<sup>2</sup> Künhü’l-Ahbar, Nuruosmaniye 3409, vrk 112a.

<sup>3</sup> EE, Meclis-i Hâmis, 16a- Nuruosmaniye 3409, vrk 115b.

<sup>4</sup> EE, Meclis-i Sâdis, 22a- Nuruosmaniye 3409, vrk 118a

<sup>5</sup> Örnek olarak “Zorbâzu-yı: EE; زورس” gösterebiliriz.

çalışılmıştır. Küçük çaptaki farklılıklar dipnotlarda belirtilmiş, büyük çaptaki eksiklik ve farklılıklar yine dipnotta belirtmek suretiyle parça içerisinde italik yazı stiliyle belirtilmiştir. Yine parça içerisinde geçen ayet-i kerimeler koyu yazı stiliyle belirtilerek ayet isimleri ve numaraları dipnotlarda verilmiştir. Parça içerisinde farklılıkların olduğu bölümlerde cümlenin sıbak ve sıyakı dikkate alınarak en uygun kelimeler tercih edilmiştir. Parça içerisinde geçen nazm'lardan farsça olanlar aslına uygun şekilde fârisi alfabe ile yazılmış, sözlük yardımcıyla olsa hakkında malumat bulunamayan kelimeler aslına uygun şekilde dipnotlarda vermeye çalışılmıştır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### HEFT MECLİS TRANSKRİPSİYON

[1b]

#### Bismillâhirrahmanirrahim

Allâhu latifün bi-‘ibâdihi tecellet zatühü ve cellet kelimâtühü ol dem ki (ve **câhidû fî sebilillâhi hakka cihâdih**)<sup>1</sup> âyetini inzâl ve ifhâm ve cihâd ve gazâ fermân-ı zü’l-celâl idüğün i‘lân ve i‘lâm ve ifhâm<sup>2</sup> buyurdu. Tacdâran-ı gazâ-pîşe ve hidvân-ı hidâyet endişe esbab-ı imtisâli âmâde ve sahife-i i‘tikâdı sehife-i şükûk ve zünûndan sâde kılub küffâr-ı bed-girdar hazelehumullâhu te‘âlâ ilâ-yevmi’l-karâr her bâr ki haraç<sup>3</sup>güzâr ve evâmir-i ulü’l-emre fermândâr<sup>4</sup> olmayalar ol tâ‘ife-i fecere (**Ülâike hümü’l-keferah**)<sup>5</sup> zor-bâzûy<sup>6</sup> cihâdla pâmâl ve nîrû-yı<sup>7</sup> guzât-ı haydar-nijâdla müşevveşü’l-ahvâl kılınub, asker-i cerrâr ke bahri<sup>8</sup>,z-zehhâr basît-i arza revân ve hazîz-i feth ü zaferde nümâyân olmasına rây-ı kişver-arâ-yı metin ve efkar-ı nusret-nümâ-yı râsinleri ta‘alluk idüb merâyâ-yı (**İnnallâhe ‘azîzün zü’n-tikâm**)<sup>9</sup> mezâyâ-yı çehre-küşâ-yı sûr-i iğtinâm olunca, tîg-i şecâ‘ati dermiyân u tîr-i tîz-i şehâmeti kemân-ı bî-gümân-ı himmetlerinde beste-dehân idüb şîrân-ı kârzâr ve hizebrân-ı düşmen-şikârla kal‘alarını kal‘a ve hil‘at-i rahtlarını hal‘a husûsan ta‘mîr-i gâmir<sup>10</sup> ve tahrib-i ‘âmir semtlerine gûşîş ve mümkün oldukça gayret-i İslâm ve ‘âdât-ı evliyâ-i kirâma rûşen<sup>11</sup> kılınub nişîmen-i huzûr ve pîrâmen-i hubûrlarında şehâme-yi<sup>12</sup> tayyâr suyûfu-yı Tatar<sup>13</sup> rimâhı hattâr top ve tüfengi ateş-bâr ittüklerinden mâ‘adâ şîrân-ı merdüm-ser ve hizebrân-ı beşer-peyker resm-i asâyîşlerini hâkister ve esbâb-ı revâyîşlerini zîr ü zeber kılub kılâ‘-ı ma‘muretü’l-

<sup>1</sup> Sûre-i Hac:78

<sup>2</sup> İfhâm: MB (-)

<sup>3</sup> Haraç: EE(-)

<sup>4</sup> Fermândâr: MB: fermân-berdâr

<sup>5</sup> Sûre-i Abese:42

<sup>6</sup> Zorbâzu-yı: EE; زورس

<sup>7</sup> Nîrû-yı: EE; یدوی

<sup>8</sup> Bahr: EE (-)

<sup>9</sup> Sûre-i İbrahim: 47

<sup>10</sup> Gâmir: EE; ‘âmir

<sup>11</sup> Rûşen: MB; ورزش

<sup>12</sup> Şehâme-yi: MB; سهامی

<sup>13</sup> Tatar: MB; tebâr



etrâf ve ziyâ‘-ı mahfûzetü’l-eknâf harâb u yebâb[2a] ve kelle-i pür-küle-i hanâzîr u kilâb<sup>1</sup> zahm-hurde-i suyûf-ı âteş-tâb olub cünûd-ı nebbâle hıtta-i şâhıtalarını<sup>2</sup> ve hışm-ı haşem-i remmâle<sup>3</sup> emâkin-i sâkıtalarını bünyâd<sup>4</sup> eylemekten hâlî olmayalar.<sup>5</sup>

### Nazm

جدایى كه یاور بفرمان او

غذای شهانی محض احصان او

دلیران رستم کمانان جنک

فشانتده کان جنک خدنک

هزیران سرپنچه کران دین

قضاپیروان پن دشت کین

معمه زور نازو نیروس تن

ستانندو خوانند ازان ذو ممتن

### Nesir

Hakkâ sümme hakkâ bir kâdir-i tüvâna ve kaviyy-i kebîrû<sup>6</sup>l-atâyâdır ki Süleyman-ı mesned-nişîn taht-ı bâd-âverd üzere<sup>7</sup> mekîn ve gürûh-ı bî-şükûh dalâlet-

<sup>1</sup> Hanâzîr ve kilâb: MB evbâş-ı bî-tâb

<sup>2</sup> Virân, MB (-)

<sup>3</sup> Remmâle: MB; rihâle

<sup>4</sup> Bünyâd: MB; bî-bünyân

<sup>5</sup> Olmayalar: MB; olmaya

<sup>6</sup> Kebîrû’l: MB; kesîrû’l

<sup>7</sup> Üzre: MB; dâverîde

karin musehharan hatem-i nusret-nekîn olması irâdet-i kadime ve meşiyet-i kavimesine dâirdir. Lâsiyemmâ Heft Meclis semâ ve heşt-i behişt me'vâ-yı senâ-yı şebâhenk ve heft renkle pür-nûr ve ziyâ-yı cibâh gılmân-ı<sup>1</sup> hûrile bî-kusâr olduğu kemâl-i kudretinden peydâ ve nevâl-i ma'rifetinden hüveydâ idüğinde reyb ü mirâ<sup>2</sup>yoktur.

### **Nazm**

Kudreti haste cismine cân virdi  
Kuvveti sıhhat ü tüvân virdi

Rûy-ı zerdile sîm-i eşke göre  
Her ne virdiyse râygân virdi

Kimini itdi şâh-ı fermân-râm  
Hikmeti hükmine nişân virdi

Kimini kıldı şîr-i pîşe-i ceng  
Eline tîğ-ı hûn-feşân virdi

Peyk-i zihn olsa yel gibi çâlâk  
İdemez râh-ı kudretin idrâk

Hamd-i bî- tastîr ve sitâyîş-i hafî ve setîr her vecihle teksîr ve huzû' ve huşû'la tevkîr olunduktan sonra

### **Nazm**

رسول قریشی ملیح الکلام

محمد علیه السلام التمام

<sup>1</sup> Ve:MB(-)

<sup>2</sup> Mirâ, MB (-)

له العز والمجد والاعتلا  
هو الشمس والشمس بدر الدجي

كثير الكرامات والمعجزات  
نزولا صعوداً عليه الصلات

### Nesir<sup>1</sup>

Bedr-i bûdur ve sedr-i sūdûr sūdûr evlâd-ı mevfur'ul-hubâr. Rıdvanullâhi  
Tea'lâ Aleyhim ilâ yevmin nüşûr. [2b] ve ezvâc-ı muhsenat ve ervâh-ı kânitât

### Nazm

املج اللهجة لحسن المهجة  
اجمل الجبته اكمل البهجة  
رضي الله ربنا عنهم  
برضاء بدالنا منهم

### Nesir<sup>2</sup>

ve çaryâr-ı güzin ve ashâb u ahbâb-ı hemnişîn Rıdvanullâhi Aleyhim  
Ecma'in

---

<sup>1</sup> Nesir: MB; Husûsan

<sup>2</sup> Nesir: MB(-)

## Nazm

پس از ستایش و مک مجلس صلوات و سلام

بیار باده کوثر سرشت و کوهر جام

خوریم در که وصف حدیو بکشا بنم

دومؤ مجلس بزم غزابر ارانیم

**Meclis-i Sâni** Sâhib-i kırân-ı zaman Sultan Süleyman Han<sup>1</sup> Hazretlerinin satvet ve şevketi<sup>2</sup> ve asâkir-i bî nihayetle azîmeti<sup>3</sup> ve havali-i şehirden bağlar kurbinde vaki' olan istirâhatı beyanındadır<sup>4</sup> ve bir subh behrûz-ı-nûrânî ve rûz-ı firûz-encüm sitânı ki mehce-i livâne-i revâkı peyda-i minâ-nümâyı<sup>5</sup> asumanide peyda ve tıraz ser-fîrâz seb'a tabâka-yı feza-yı ser bülent ve vilâde-i ser-u bâlâ gibi engüşt-nümâ olub gımâm gûnâ-gûn şefk-i mesîr-i şirenek ve serhâb-ı hak-pâne nazir u kıstas eşâa-ı mehr-i münîr cilvegâh-ı hazrâda zâhir ve müstenir olmağla asâkir-i melâyik gürûh zeyb u zînetle alûde ve desâkir-i arayik-şükûh envâ'-i kerr-u ferr ile<sup>6</sup> şevket rubûde oldukta ol şehriyâr-ı kişversitân ve kâamkâr-ı gazânfer-tuvân mehr-i-sipihri-nusret ve saîd ü mâsadak-ı fehvâ-yı Süleyman Naimü'l-abd<sup>7</sup> Sultan Süleyman Han Gâzi ki sâhe-i bî mesâhe-i himmeti enzâr haşîmân<sup>8</sup> tevehhümden devr u bâha-i âbâha-i şeri'atı ekdâr-ı taharrüm ve tahakkümden mehcûr husûsan nâvek-i kemân-ı tedbiri her bâr arsağâh-ı nusret u gazâyâ peyveste ve kemend-i salâbetmed-i ejdehatesiri hizebrân-ı me'areke vü mühârebe meyân beste kılmağla zaman şeyhühatında şîrâne verzişler ve pirlük âleminde civanâne cümbüşler idüb kral didükleri rûy-ı siyah

<sup>1</sup> Sultan Süleyman Han: MB(-)

<sup>2</sup> Satvet ve şevketi: MB; envâ'-i zeyb ve ziyet ve esnâf-ı şevketi

<sup>3</sup> Azîmeti: MB; azîmeleri

<sup>4</sup> ve havali-i şehirden bağlar kurbinde vaki' olan istirâhatı beyanındadır: MB; ve menzil-i evvelde istirâhatleri beyanındadır.

<sup>5</sup> Nümâ: MB(-)

<sup>6</sup> Feriyle: MB; ferle

<sup>7</sup> a'nî bih selâtin-i guzâtın ser-efrâzı hazret: MB(-)

<sup>8</sup> Haşîmân: MB; çeşmân

ve düşmen-i dîn<sup>1</sup> dalâlet güvâh serhadd-i Beç'de hareket u mâr-ı pîçâpîç gibi kast-ı gezend ü mazarrat kılub küffâr-ı bed-kirdâr [3a] ve fücâr-ı nâ-sütûde-i gâr gürûhunu kelle-i hanâzır<sup>2</sup> gibi irhâ ve ol havâlîde nev'an fesâd ve şanâ'at tarikine ilkâ idüb seylâb-ı bî-karâr var mecrâ-yı tuğyân ve fitnede hâksâr olduklarında gazâtü'l-eknâf ü aktar ve kuzetü'l-etrâf ve diyâr çâr u naçâr câr-ı Macar diyü Pâdişah heft iklimi arz ve i'lan (Fe ekserû fihe'l-fesâd)<sup>3</sup> fehvâyı şerifini telhis ve tefsir ve beyân eyledüklerinde

### Nazm

بفرمود شاه سليمان سرير

کند مشکباري بنان دبیر

جيوش هنزيران رومي گروه

ايد بسحتي چوالبزر کوه

دليران درنده بار اورند

چو شی‌ران غرنده کار اورند

### Nesir

Bu minval üzere mirân-ı namdâr ve mir-i mirânânı zevil-iştihâr taraflarına menâşir-i zafer nişân ve tavâmîr-i şehâmet-resân inha olunub tenbih ve<sup>4</sup> muhazara ve pây-best-i muhasara itmâmından sonra serdârân-ı fermân-berân ve serdârân-ı atebe-i

<sup>1</sup> rûy-ı siyah ve düşmen deyn: MB baht-ı siyâh a'nî Maksimyanos

<sup>2</sup> Hanâzır: MB; killâb

<sup>3</sup> Sûre-i Fecr: 12

<sup>4</sup> Ve: MB(-)

şîti sitân olanlar<sup>1</sup> feradâ feradâ (if‘al mâ tu‘mer)<sup>2</sup> sadâlarını esğâ sadedinde iken ol bâdiyâr diyâr-ı şikâr-u şehsuvar-ı memâlîk-güzâr sene-i sülüs ve seb‘în ve tis‘a mi‘e Şevvalinin dokuzuncu günü pençşenbe idi âfitâb-ı cihân gibi menzilinı tebdîl ve daru‘d-devleti’s-seniyye-i mahmiyye-i Kostantiniyye’den burc-i fetih ve nusrete tahvil-i murâd<sup>3</sup> ittüklerinde<sup>4</sup> kable tulû‘u’ş-şems ve destûrân-ı müdebbiran hams a‘nî şîr-i pîşe-i tebdîr<sup>5</sup> ve dilîr-i pîşe-i zafer-müşîr<sup>6</sup> hem sam kabza-yı cihândârı ve hurgam<sup>7</sup> kulle-i fermân güzârı meşâta-i arâis-i heft iklim ve ziynet-arâ-yı mecâlîs-i ‘adâlet-na‘îm mahrem-i serâ-perde-i hâs<sup>8</sup> celâl ve i‘lâm serâir-i<sup>9</sup> sürâdikât-i i‘zzet ü<sup>10</sup> ikbâl sezâvâr-ı mazmûn-ı (Fettahizhü vekilâ)<sup>11</sup> vezir-i kebîr Asaf-ı safa Hazreti Mehmed<sup>12</sup> Paşa

### Nazm

Bâğ-ı adlînde [3b] pâdişahımızın

Toğrıdur serv gibi vallâhi

Görüb anun sadâkati subhın<sup>13</sup>

Arz-ı mühr eyledi cihân şâhı

### Nesir

Destûr-ı mesrûr rûşen-rây-ı vezîr-i münevver derûn kişver-güşây-ı şem‘a-i bezm-gâh fikr-i saib ü lem‘a-i pür eşi‘a-i necm-i sâkıp tir burc-u zekâ Pertev Paşa ve âli makam şirin-i kelâm gûh-ı vakâr şükûh-ı i‘tibâr Ferhat Paşa-yı nâmdâr ve şems-i sipihr kerem vezir-i dilîr-i muhterem şîr-i pişe-i bend-u<sup>14</sup> müşîr-i erdeşîr heycâ-i

<sup>1</sup> Olanlar: MB(-)

<sup>2</sup> Sûre-i Saffat:102

<sup>3</sup> Murâd: MB; merâm

<sup>4</sup> İttüklerinde: MB; idindiklerinde

<sup>5</sup> Tebdîl: MB; tebdîr

<sup>6</sup> Müşîr: MB; mesîr

<sup>7</sup> Hurğâm: MB; ضرغام

<sup>8</sup> Hâs: MB; câh

<sup>9</sup> Serâir: EE(-)

<sup>10</sup> i‘zzet u: MB(-)

<sup>11</sup> Sûre-i Müzemmil: 9

<sup>12</sup> Muhammed: MB(-)

<sup>13</sup> Sahn: MB; subhun

<sup>14</sup> Bend: MB; neberd

neverd Mahmud-fâl ve memdûhu'l-hal Ahmet Paşa-yı huçeste hisâl ve pîr-u<sup>1</sup> pîş kadem erkan-u çehre sây atebe-i hâssa-i osmâniyân hasîb-u düstûrân benâm-ı nesb<sup>2</sup> rûşenâsan-ı kirâm mesned-nişîn mecâlis-i istifâ vezir-i hâmis Mustafa Paşa ve feylesofân-ı zaman ve mavalı-i nâdiredân 'amâim-i bezrek ve âsitîn-i sûtrek lâsiyemmâ nu'mâni libas ve celâdet ve mehâbet-i bî-kıyas ile bî-hasbî'l-münâsip karargâh rütbelere rağîb ve bilcümle rûşenâsan u ekâbir kâbiren an kâbir<sup>3</sup> ol rûz-ı pirûzda râkipler ve tulu'-ı mihr-i<sup>4</sup> sipehr saltanata müterakkibler husûsan firâkdan sipehr fazilet mihr u mâh gerdun<sup>5</sup> nebbâlet hâkimân mahkeme-i dîn muktedeyan-ı mâlik<sup>6</sup> yakın a'nî bihimâ kadı-yı dü<sup>7</sup> askerân-ı<sup>8</sup> belâğât edâ ve sair ulemâ ve fûdalâ ve küberâ-i 'izâma lâsiyemmâ melâz-ı münşiyân avârif ve ser çeşme-i hüdâyegân me'ârif<sup>9</sup> fesâhat-şinâs belâğât-libâs mevki'-i divân-ı sultânı a'nî-bih mîr-i nişânî ve nûkhedârân-ı hazîne-i şâhi<sup>10</sup> ve muhassalan emvâl-i nâ-mütenâhi erkâm-ı işaret ve<sup>11</sup> aklâm-ı istikâmet serdârlar ve kâr-ı güzârlar a'nî ki<sup>12</sup> defterdârlar ve 'âlî pâyeler hümâyûn sâyeler rûşinaslar zerrin libâslar<sup>13</sup> dergâh-ı siti penâhe mahremeler [4a] serbvâbân olan mefhumlar husûsan gerdûn-ü medârlar bülend iştihârlar mûkerremeler vakûrlar ya'ni<sup>14</sup> mîr ahûrlar ve haşmet disârlar ve sahib-i vakâr-ı firkalar ya'ni<sup>15</sup> imarete irişmiş müteferrikalar<sup>16</sup> güzîdeler pesendîdeler kebîrler lazımu't-tevkîrler çaşngirler hizmet-güzârlar sayâr fitârlar seraserpuşlar zümre-i çavuşlar simden boz doğanlar ve otağa-i sergirânlar ile kenâr gîr taraf mesir olunub<sup>17</sup> sar sar-vâr zerreleri târ u<sup>18</sup> mâr manzar-ı âfitâbı bî-gubâr itmek üzere iken şîrler dilîrler düşmen-keşler

<sup>1</sup> Pîr-"u": MB; (-)

<sup>2</sup> Nesb: MB; nesîb

<sup>3</sup> An kâbir: EE(-)

<sup>4</sup> Mihre: MB; mihr

<sup>5</sup> Deş: MB(-)

<sup>6</sup> Mâlik: MB; mesâlik

<sup>7</sup> Dû: EE(-)

<sup>8</sup> askerân-ı: MB; asker-i

<sup>9</sup> me'ârif: MB; avârif

<sup>10</sup> hazîne-i şâhi: MB; hazâne-i pâdişâhi

<sup>11</sup> Ve: EE(-)

<sup>12</sup> a'nî ki: MB(-)

<sup>13</sup> zerrin libâslar: EE(-)

<sup>14</sup> ya'ni: MB; a'nî

<sup>15</sup> ya'ni: MB; a'nî

<sup>16</sup> Müteferrikalar: MB; müteferrikalar

<sup>17</sup> Olunub: MB; olub

<sup>18</sup> U: MB(-)

‘adüv-zişler berk cünbüşler ra‘d garîneşler bir bî-emânlar hizebr merdüm sitânlar  
tüfenk endâz<sup>1</sup> bülent avâzlar zû peyndârlar sehmeğin sadâlar merdler çeriler ya‘ni<sup>2</sup>  
yeniçeriler gürûhâ gürûh izhâr-ı şehâmet ü şükûh idüb saf saf hırâmân ve<sup>3</sup> taraf taraf  
güzârân<sup>4</sup> olduklarında zaygam tuvân kerem âsitân-ı ‘âlî sîret veli hilkat kâr-güzâr  
râst-güftâr şir-i pîşe-vağâ yeniçeri ağası Ali Ağa gürûh celâdet şükûh u sükûh celâlet  
gürûh<sup>5</sup> ile aşikâr oldukta cevânip ve havâşi-yi zîr pây mevâşi<sup>6</sup> ve sufuf-ı kitâib-i  
mevâşi-yi kitâb zîb ü zînete havâşi düşüb yerli yerinde ve karargah mukarrenlerinde

### Nazm

Dizilüb evvelâ tüfeng-endâz.

Her biri ceng-sâz ü âteş-bâz.

Her tüfengün fetîlesi sûzân

Sanasın ejder-i şerâr-feşân.

Yuttu bir habbı her tüfeng evvel

İde germiyyetile tâ ki cedel

Altun üsküf başında elde fetîl.

Her biri oldı nûr u nâra delîl.

Olmağile fetîle âteş-bâr.

Gûyiyâ başdan aşdı şu’le-i nâr.

Harbeler ceng ü harbe hep hâzır.

Hidmet-i nîze de değil kâsır

Tûğlar başda muttasıl lertzân.

---

<sup>1</sup> Endâz: MB;endânlar

<sup>2</sup> ya‘ni: MB; a‘nî

<sup>3</sup> Ve: EE(-)

<sup>4</sup> Güzârân: EE; gürâzan

<sup>5</sup> sükûh celâlet gürûh: MB(-)

<sup>6</sup> zir pâyı mevâşi: EE(-)



Nûrdan sanasın serv-i revân.

Yirde yatur kamu yetürmeleri  
Döndi tâvûs-ı bâğa cilveleri.

Çâr-tâkıyla kimi şöyle yürür.  
Başı san çarh-ı çârümi götürür

Ol kayıştan [4b] kuşaklarında nacak<sup>1</sup>  
Halka-i mârı eylemiş iken şak<sup>2</sup>

### Nesir

Bu üslûp üzere müstemir (**keennehüm cerâdun münteşirûn**)<sup>3</sup> pûyân u düvân u güzürân cilve-günân olduklarından sonra kerem hiz zıygım sitiz burak gâm düldül-i hirâm zaman-ı sürat cihân zinet-i şark pahenk nühenk âhenk gü nümaye-i raht cihân-ı saye-i baht sipehr-intikâl menû na'âl gerân

### Nazm

Yedekler ki gerd-i semendin havâ  
Burâk-ı bihişte virür tûtyâ

Güzârende dünyâ gibi tünd ü tîz  
Hırâmende her biri ömr-i azîz

Şitâ günlerinde alef kehrübâ  
Bahâr olduğınca zümürüd gıdâ<sup>4</sup>

### Nesir

---

<sup>1</sup> Nacak: MB; bıçak

<sup>2</sup> iken şak: MB; iki şak

<sup>3</sup> Sûre-i Kamer: 7

<sup>4</sup> اولديغنجه زمرد غدا: MB; اولدوغنده زقروغدا

Ğıbbe zâlîk tuğdâr-hümâ-yı şevkete hevâdâr olan solaklar mânend güneş âfitâba-keş güş peyklere<sup>1</sup> karîn nete ki kevâkib-i tevakib-i çarh-ı berîn safârâ ve âyet-i kerime-i **(Ve câerabbüke<sup>2</sup> ve'l-melekü saffen saffe)**<sup>3</sup> fehvâyı şerifine mâ sadak bî hemtâ olub<sup>4</sup> gümânları kabza-i gümândan ba'îd ü hadenk cân sitânları pûte-i tasavvur ve tahayyülde nâ-bedid bu hâlet üzere nâgâh afak saadetten ber mehr-i rahşân ve muttali'-i hidâyetten ber mâh-ı tâbân firâz<sup>5</sup>-ı şevketde peydâ ve esed bir cinsde<sup>6</sup> gün gibi hüveydâ oldu ki zerâta zelzele ve âsumâne velvele düşürdü veyâhut bir şîr-i jiyân-bîşezâr-ı mehâbet içre nümâyân olub hâkipâne dehşet ve asâkir-i ve bî-kerâne haşyet ir gürdü veyâhut bir serv-i revân-ı şükûfezâr 'asâkirde gûzarân olub çûybâr-ı<sup>7</sup> basîreti sergerdân ve şâhsâr-ı istidâatı sergirân eyledi. Kibâr ve siğâr ve ebrâr ve ahyâr ve sâf-ı cemâl-i şehriyâr ve meddah-ı didâr-ı pür-envâr olub **(Lâ tudrikhu'l-ebşâru ve hüve yudrikul ebsâr)**<sup>8</sup> tilâvetini tekrar ve dehşet-i bî-gâyelerini pîş-mâr eylediklerinde

### Nazm

Lutfile<sup>9</sup> her birine virdi selâm.

Kıldı resm-i mürüvveti itmâm.

Nûr-ı destârile otağaları

Sûre-i nûr satrı olsa yeri **[5a]**

Cism-i pâkinde hil'at-i dîbâ

Sümmine saldı sanki mihr-i ziyâ

Zer kemer kudretin ayân etmiş.

<sup>1</sup> Peyklere: MB; peyklere

<sup>2</sup> "Ve câerabbüke": MB(-)

<sup>3</sup> Sûre-i Fecr: 22

<sup>4</sup> Olub: MB(-)

<sup>5</sup> İr: MB(+)

<sup>6</sup> Cinsde: MB; cinde

<sup>7</sup> Yebâr-ı: EE; yebâ-yı

<sup>8</sup> Sûre-i En'am: 103

<sup>9</sup> Lütfuyla: MB; lütufla

Nûr bir tavkı der-meyân etmiş.

Sanma yâkûtlarla hançerdür.

Satr-ı yâkûta metn-i mıstardur.

La'ı ü yâkût içinde ol şemşîr.

Oldı nahl-i şükûfe-zâra nazîr.

Sanki bir cûybârdur meselâ.

Erguvân nahli sâye salmış ana

### Nesir

Husûsan murassa'u'l-câm herâ-yı cevâhir-nizâm rahş-ı düldül hırâm u semend-i ve hizebr intikâmı bir vechile tezyîn ve nâzenîn ü sehmeğin eylemiş<sup>1</sup> ki güyâ nihenk-i bî-pervâ deryâ-yı cevâhirden hüveydâ olub le'al ve yakûta müstağrak ve elması şefkatleri<sup>2</sup> âyinedâr-ı nûr mutlak müşâhede olundu.

### Nazm

قسطاس<sup>3</sup> منور رسیده بجاك

كه بارد زافلاك پاك<sup>4</sup>

بقسطاس ابلق سمند كزين

چواري بھر شعاشع قرين

### Nesir

<sup>1</sup> Eylemiş: MB; eylemişler

<sup>2</sup> Şefkatleri: MB; şakakları

<sup>3</sup> قسطاس: MB; قسطاس

<sup>4</sup> برقي: MB; برخي

Bu güne zîb ü ziverle âşikâr ve ol ceş-i tâm içinde mihr-i târam gibi tâbdâr oldukları hinde tüfenk endâzân hidâyet karîn (**Yevme te'ti's-semâu bi duhânin mübîn**)<sup>1</sup> sırrını aşikâr u 'ayân idüb bir anda savâik ve ra'd u berk 'ulüvvü perdâzına revâk<sup>2</sup> şark ve garb<sup>3</sup> vâki olub rezmgâh<sup>4</sup> ateşinin şerirleri a'nî on beş bin nefer yeniçeri şâd-ı günân ve tüfenk endâz olmağla

### Nazm

Düşdi âfâka ceng zelzelesi  
Çarha irdi tüfeng velvelesi

### Nesir

Bu halette nâgehân-ı tûğhâ-yı hidâyet-resân mürşid-i sepîd<sup>5</sup> rîş ve sâlık hayr endîş gibi nümâyân ve kâkül perişân olduklarından sonra râyât-ı zerrin-cihân-bânî ve i'lâm-ı sehmîkîn kişver-sitâmı mehçe-i tabendelerini izhâr ve her birini reşk-i mihr ü mâh tâbdâr eyleyüb ağâ-yı muhteşem râyet-ârâ-yı müfehham a'nî bih mîr-i alem ve küberâ-yı kirâm ve uzamâ-yı zevi'l ihtirâm mihr-i çârim-karîn şeş cihet beyn sahip ü kârlar **[5b]** bülend iktidarlar ağnümâ<sup>6</sup> bölük ağaları alel-husus zümre-i mehterân u meşkrân<sup>7</sup> hoşu'l-hânân sadâ-yı sür-i<sup>8</sup> nefîr nevâ-yı surnâ-yı şevket-pezîr ile semekten semâke tahakküm ve zemînden zamâne izhâr üstülüm kıldıklarından sonra dilîrân-ı ablak-nişân vârid-i şîrân ablak süvârân ferden ferden mücella raht musaffâ-ı baht-kârdân heycâgiran âheste rû-kazâ pîr u tîr endâz tîr<sup>9</sup>-keş-sâz efnâ-yı kümân def-i nişân ya'nî<sup>10</sup> zümre-i sipâhiyân merdler sahrâ-neverdler ferdler rüstem-neberdler cevşen-pûşlar zere berdûşlar mağfîrdârlar şâhinşikârlar şeşperzenler düşmen şikenler yararlar gürûh-ı silâhdârlar arslan cünbüş(ler)<sup>11</sup> kaplân garineş(ler)<sup>12</sup> cenk-efken

<sup>1</sup> Sûre-i Duhân: 10

<sup>2</sup> Revâk: EE(-)

<sup>3</sup> Şark ve garb: MB; garb ve şark

<sup>4</sup> Zermgâh: EE; Zersegâh

<sup>5</sup> Sepîd: EE; Seyyid

<sup>6</sup> ağnümâ: MB; a'nî

<sup>7</sup> Meşkrân: MB; râ meşkrân

<sup>8</sup> Sür: MB; şüpûr

<sup>9</sup> Tîr: EE; beter

<sup>10</sup> ya'nî: MB; a'nî

<sup>11</sup> Ler: EE(-)

<sup>12</sup> Ler: EE(-)

ten sipertir-sâm sûvâr ve tühm-ten nişîn ulufcîyân yesar u yemin gerib-i yeketler<sup>1</sup>  
mühîbler bî-nehîbler<sup>2</sup> bi emânlar cân sitanları nîk-hûlar cenk-cüler diliran-ı hizebr-  
iştihâr gurebâ-i yemin ve yesar fevc fevc nümâyân bölük bölük hıramân saf saf  
güzârân taraf taraf cilve günân<sup>3</sup> olub bayraklar<sup>4</sup> rengarenk libasları zerbeft-ü serenk  
atları terk ü tâzda zerandûde rahatları söz ve gûdâzda olayları kâmil gerzdsîm  
sementleri fark-ı firâkdâne vasıl lâsiyemmâ rûşen saraçlar zümre-i serraçlar  
nigehbânlar derbânlar serbazlar ra‘d-endâzlar cebeciler<sup>5</sup> yerli yerinde cây-gâh  
mukarrerlerinde manend-sinîn ve şuhur-u mürûr ve ‘ubûr üzere iken

### **Nazm**

Seyre çıkdı kamu kibâr u sığâr  
Oldı ma’ mûre her ser-i dîvâr

Bâmlar kâdir olsa güftâra  
Yârdan dâd ideydi hünkâra

### **Nesir**

Ve bilcümle reâyâ-yı mahzun ve mağmum serengün duâlarını füzûn idüb (**Fe  
eyne tezhebûn**)<sup>6</sup> ayetini tezekkür ve ezvaç ve evlat ve esbat ve ahfad firakını  
tasavvur sadedinde asâkir-i rakip manend gıvam [6a] müterâkip havâlî-i şehirden  
bağlar kenarına karib ve tezahüm-ü nekâdümnden nâ-şekib oldukları gibi

### **Nazm**

Zâhir oldı otağ-ı sultânî  
Sîm bir kal’a tutdı meydânı

Sâye-i ne-sipihri idi gâlib  
Ki melâik-per idi her cânib

---

<sup>1</sup> Yeketler:MB(-)

<sup>2</sup> Nâ-şekibler:MB(+)

<sup>3</sup> Gerîvan ve na‘re-zinân: MB(+)

<sup>4</sup> Bayraklar: EE;bayrak

<sup>5</sup> Arabacılar vesâir hüdâm zeviyü’l-ihtîşam: MB(+)

<sup>6</sup> Sûre-i Tekvir: 26

Her tınâbı şu'â-ı mihre bedel  
Nüh felek dinse ol otağa mahal

### **Nesir**

Çünkü hâkan dâd göster ol burç-ı pûr-nûra güzâr- u cemâlî mâhını gılmân  
perde nişîne munzır buyurdu erbab-ı nazar (**Fe izâ berika'l-basar**)<sup>1</sup> (**Ve hasefe'l-**  
**kamer**)<sup>2</sup> (**Ve cumî'a's-şemsu ve'l-kamer**)<sup>3</sup> tilâvetini mükerrer ve devam-ı devlet  
şehriyârı duâlarını ezber kılub yakın ve baid (**zâlike yevmü'l-ve'id**)<sup>4</sup> diyü  
menzillerini çûyân u gurûbân ve tahayyür günân olub gittiler

### **Nazm**

Girdi sîmîn hıyâma asker-i şâh  
Hayl-i kerrûb-ı nûrı kıldı penâh

Her biri fikr-i irtihâl üzre  
Sefer emrine iştigâl üzre

**Meclis-i Sâlis** Sultan fermân ran Hazretlerinin merâhil ve menâzildeki iclâli  
ve baht-ı devlet ve celâdetin<sup>5</sup> ikbâli husûsan vüzerânın alayları ve ibtidâ-i cenkteki  
arâ-yı nusret olmayanları<sup>6</sup> beyanındadır.

### **Nazm**

Yine bir gün ki mihr-i nûrânî  
Çekdi zerrîn livâ'-i sultânî

Güyyâ oldu nûr şa'sa'ası  
Tûğ-ı zer-rişte mûy-ı hâkânî

---

<sup>1</sup> Sûre-i Kıyâmet: 7

<sup>2</sup> Sûre-i Kıyâmet: 8

<sup>3</sup> Sûre-i Kıyâmet: 9

<sup>4</sup> Sûre-i Kaf: 20

<sup>5</sup> Celâdetin: MB; Saltanâtın

<sup>6</sup> Olmayanları : MB; ârâları

Sanasın sûr idi sadâ-yı nefir

Kıldı bîdâr hayl-i insânı

Başladı hây ü hûy-ı zemzemeye

Asker-i mülket-i Süleymânî

### Nesir

A'nî ki sultan-ı adüv<sup>1</sup>-giş ve sahib-i kırân-ı bülemd endîş manend-i desâkir pişâ-pîş ol asâkir-i pişâ-pîş ile bedreka-i himmet-i zimmet kişver-sitânına rehnümâ ve sebil-ı Cebrail-i delil rây-ı cemiline pişva olunub etrâf-ı vâsia nekayü-yı ceşş-i zıharına tenk ü iknâf şâşa'ai semm-i sâam süverânla şikeste hâl olub<sup>2</sup> bî-derenk olmağın tayyî menâzil [6b] rihlet sâz ve kat-ı merâhil neşîb ü firâz üzere fe sübhatil ircâ-i sahihatül hüvî saydegâh-ı sultanî şikâristan-ı hüsrevânî olan mahrusa-i 'azîmü'l-kadre vüsül mes'ud a'nî mahmeyye-i behiyye-i Edirne de nüzûl-u ma'hutları müyesser olunub kemâ fi'l -evvel<sup>3</sup> tekadüm-i mükemmel belki ettem ve ekmel terâküm ve tekâdüm<sup>4</sup> muhassal olunub kattan havâli-nişîn ve sükkân hıttâ-i güzîn didâr-ı behcet-asar şehriyâre nazar ve asâr-ı ecnâd rest-hiz etvâre sarf-ı basr kaldıklarından ma'âda üç gün tamam-ı şeref nüzûlüyle şâd-gâm ve saâdet âlem şumülüyle meserret encam olmuşlar iken hümâ-yı himmet gîtî penah zirve-i rütbe-i azimeti pervazgah edinip mürûr-u eyyamla sûfiye-nâm kasbe-i ganîmet-encâmda âfitâb-ı gerdün makam gibi bir gün karâr ve arâm buyurdıklarından sonra maverası ki delil-i sebil gazâ ve sebi-il delil-maksad-ı iksârdır. İrtihal-i zafer-i nevâl ve intikal-i sefer-i mâl üzere kâr-gir polat kemerçerh-bünyâd nusret-âbâd ya'ni<sup>5</sup> kal'a-i Belgrad önünde ref-i hıyam-u nasb-ilâm kılınub iki gün tamam karar-u arâm akabinde

### Nazm

حسرو لشکر کش و نصرت نکین

<sup>1</sup> Adüv: MB; 'âlî

<sup>2</sup> Olub:MB(-)

<sup>3</sup> Tezâhüm: MB(+)

<sup>4</sup> Tekâdüm: MB; tehâcüm

<sup>5</sup> ya'ni: MB;a'nî

شاه جهاندارو سلیمان نشین

کرد بدریای عساکر خروش

زمزمه پر داحت بروی زمین

کشت لکد خوزدهٔ پرخاشیان

خاک زمین زیر زمین کزین

### Nesir

Bu minval üzere Zemin demekle ma'rûf bir cây-gâh mevsuf me'vâ-yı huyûl rehâle ve menzilgâh-ı cünûd nebâle husûsan otağ-ı şa'âşa 'tınâb sultanı nümûdâr âfitâbı<sup>1</sup> asumâni olub asâkir-i desâkir rıb-ı meskûn hayâb ve enka abdan<sup>2</sup> kurtulmuş derya gibi sükun ve merâkip sûtûr u huyul ve heyul<sup>3</sup> sahari-i tahammül ve tena'ümde kendülerini raht-nümun eyleyüp her vecihle istirahat ve muaşeret ikâmet mukarrer [7a] olduğu günde râh-ı sa'adet-güvâh sultan-ı zer-dihim Asayı Musa kilim gibi bir derya-yı bî kerânı dönüm kılub mergub-ı zevi'l-ihtirâmı emâkin hayret ve 'ubudiyütd e sıklâ mukim olub<sup>4</sup> şâhbâzân-ı<sup>5</sup> rum ve serbâzân-ı hizebrân hücum kinedârlar düşmen şikârlar pir cenkler pelenkahenkler<sup>6</sup> gercekler şîr-i tirl erkeker fertler merdler<sup>7</sup> Rüstem nebertler tehemten tenler âdâ-yı şikenler ahenbedenler kaviyi çû-şenler yelken puşler derya huruşler meydan-ı gazânın dilaverleri ya'ni<sup>8</sup> Rum ili askeri alay alay saf arâyı heybet-nümayı olub bebr beyanları berdûş-u ceresleri pür sadâ ve hurûş nîzeleri hitara-i cüret sitizenleri aşikâr kol kol olmuşlar sahib-i Kırân gazinin bezmgahına kul olmuşlar alel husus bir bedr-i müniri ve bir şems-i felek tedbir dergünâ eylemişler ki

<sup>1</sup> Âfitâb: MB; kibâb

<sup>2</sup> Abdan:MB; temasdan

<sup>3</sup> Heyul:MB; heyun

<sup>4</sup> Olub:MB; eyleyüb

<sup>5</sup> Serhad:MB(+)

<sup>6</sup> Gösekler: MB(+)

<sup>7</sup> Merdler:MB;serdler

<sup>8</sup> ya'ni:MB; a'nî



### Nazm

Keremde Hayder-i Kerrâr'dur şiyemde Ömer  
Sehâda bahr-i güher-bârdur ana hem-ser

Bezmdede rezmde oldur piyâle-gîr ü dilîr  
Aceb mi düşse ayağına nice yüz bin şîr

### Nesir

Ya'ni<sup>1</sup> mâh-ı sipehr rütbet u afitâb-felek-i menzilet cem-i bezm-i güstehâm rezm-i asaf asaf-râ Rum ili Beylerbeyisi Ahmet Paşa gürûh-i nusret-şükühla hüveydâ ve şükûh-ı meşkûr-ı şevket-gürûhla aşikâr<sup>2</sup> olub ber vechile alâyı gösterdi ki çeşm-i ahvâl nazirini görmüş değil ve devr-i dîdedir bu güne zeyb-i zivere ermiş değil el kıssa-i didâr meserret âsâr sultan-ı manend-i âfitâb direhşânı zerrât var ol gürûh-ı garik ve envâr u selâm 'inâyet nizâmları ile gamgar buyurduktan sonra ber-fevc-i derya mevc ve sufûf-u ala fevc dahi zâhir ve aşikâr olub devlet yâr-ı sa'âdet disâr-alî-i rây ve ahâli medâr mîr-i mîrân fermân-ı Süleyman Paşa-yı [7b] Karaman ve asâkir-i bî-had gürûh-mür aded ya'ni<sup>3</sup> seh-m-gînler sahranişîn ler kuteh-rîşler dirâz-sebletler adüv-küşler dürüş hilkatler zend tenler çevşen-bedenler şikârîler bâdi-yârilere beyâbâniler karamâniler munzûr-u enzâr himmet-şîâr ve mesrur-esrâr inayat asar olduktan sonra rûy-ı zemine ya'ni deşt zemine kudum-ı hümâyûnları müyesser ve tertip-i divân ve takdim-i erkan ve rûşinâsan mukarr olub emrâ-yı mesihîyanın mümtazı ve küberâ-yı iseviyyenin ser-firâzıyla beylerbeyinin<sup>4</sup> ulusu çe dilaverlerinin yüzü sulusu kral bin kral Erdel oğlu didükleri rûşen-i hâl<sup>5</sup> lika-i sadâkati hak-ı 'ubûdiyüte ilka ve rûy-ı istikameti basit-i itâ'ate inhâ kılub bu makulelere in'am ve ihsan-ı 'adât kerime şehriyâran olmağın pâ-yı serir müyessere çehre sây sezavâr hil'at-ı mevhebet kişver-ârâ-yı kılındıktan sonra hezar-u esrâr zafer şîâr-u âsâr-ı ve

<sup>1</sup> ya'ni:MB; a'nî

<sup>2</sup> Aşkâr:MB; râ-nümâ

<sup>3</sup> ya'ni:MB; a'nî

<sup>4</sup> Beylerbeyinin: MB; beglerinin

<sup>5</sup> a'nî kral istefan Ereşde Allahü te'âlâ ile nehci'l-imân: MB(+)

nusret desâr i'lamı va'id teşrif<sup>1</sup> azhi ve ruz-ı çeşn meserret fezâ eyyamı güzeran olunca on gün tamam otağı muammer hiyâm u hiyâm mevkir-i hitâm ve eda-yı tevkif ve âramda ber devâm kılınub akıbet maverasına azimet ve deryâyı bî-nihayet gibi rıyâh-ı rahletle hareket olunub Trave suyu gibi ki her vecihle taravet güvâh ve âb-ı rûyi cümle miyâh olmuşlardır.<sup>2</sup> Derya gibi revân iken kös-i kuzah- nişân bir cıs-ı azim sırâta unvan binâsı için zînet-sâz revak tedbir esas endâz tabâk-ı himmet-masîr sevâdî ihtimâmın hümâmı devlet-i âbâd ikdâmın bülend ikdâmı (**Min haysü la yahtesib**)<sup>3</sup> itmâm-ı fihâm<sup>4</sup> en'âmı müktesip hezbr-i piri heybet-vegâ yeniçeri ağası Ali Ağa mukaddemce gönderilmiş **[8a]** idi. *Sâbıkellezî ösk köprüsü binâsına emr-i Âli-şân verilmişdi.*<sup>5</sup> Ber muktedâyı fermân bezrin ve rây-ı âlem-râyı setrin ol sebil deryahıyla revân-ı cıs-ı serbertakı binasına himmeti çüyan olub mâh-ı çarda misâl ondört gün mikdârı arz-ı kemal ve tekmil-i noksan binaye ihtimâm-ı bî-hümal etmekle tavlen dörtbin zira've arzan beş zira'dan ziyâde bî-mezÂlim ve nezâ' bir cıs-ı bülend sırat-ı çarh puyûnd bina olundu ki

### Nazm

Kavs-i kuzahla anı bir yirden itseler arz  
Her kim görürse dirdi beyne's-semâ' ve'l-arz

### Nesir

Bilcümle dünya sıratı denilse caiz fatihasından hatimesine azm olanların dillerinde (**İhdine's-sırâta'l-müstekîm**)<sup>6</sup> tilâvetini yazar

### Nazm

Tâ geçince asâkir-i sultân  
Çekdi ol köpri nice bâr-ı girân

Haylî merdânı der-kenâr itdi

<sup>1</sup> Teşrif: MB; şerif

<sup>2</sup> Olmuşlardır: MB; olmuşdur

<sup>3</sup> Sûre-i Talak: 3

<sup>4</sup> Fihâm: MB: مهم

<sup>5</sup> *Sâbıkellezî ösk köprüsü binâsına emr-i âli-şân verilmişdi: EE(-)*

<sup>6</sup> Sûre-i Fatıha: 6

Geçürüb dîdeden şümâr itdi

Bu hâlet-i beşâret-desâr u sâ'at-ı sa'âdet şirârda kuvvet-i kahire-i cihân-penâhî ve salâbet-i bahire-i zamânî destgâhî makâretiyile ta bahr-i muhitten ol sebil-i basite vârid ve ibtidâ-yı hilkat âb u hakdân intihâ-ı istidarât eflâka varınca tasavvuru ve tahayyülü fasid ü kasid olan umûr-ı nadireden bu hadise-i acibeye vak'a-i garibe semt-i zuhûre ve semt-i şu'ura geldi ki payitaht-ı aliyye-i mahruse-i kostantiniye limanının ahenlenger tenin peyker deryâ-rû hevâpir u hassa kadırgalarından iki pâre keşti bunca bevâdı ve deşti güzerân olub ol cisr-i 'azimin kemerleri manzarine gelmişler esâs merretü ham libasını görünce tahsin ve afrin bahrine lenger salmışlar husûsan şeb-i teshîr meşâil-i nurânî ve kanadil-i dırehşânî birle kendüleri donanmışlar güya akdenizin donanmaları<sup>1</sup> yanara ot gibi küffâr-ı rû-siyâh kal'alerine can atmışler şehriyâr-ı derya- güzâr ise serçeşme-i zülâl nesebi Hazreti Nuh nebi gibi keşti nişîn ve azamet ve celadet [8b] mekîn olub deniz mâliki gibi deryayı derkenâr ve ol derya çe-i güher-şikârı meknet ve celâdetle "ubûr<sup>2</sup> güzâr eyledikleri hinde

### Nazm

Didi herkes ol âfitâb üzre

Dür-i şevvâr çıkdı âb üzre

mâ hâsıl-ı kelâm cünûd-ı sipehr intikâm mürûr ve nüzûl ve 'ubûr u duhûl iderek 'ubûr netice-i eşkâl mesaferet ve derice-i derice-i fetih u nusret olan hisâr-ı nâmdâr ve burc-u sipehr iştihâr ya'ni<sup>3</sup> kal'a-i üstüvâr Sigetvar<sup>4</sup> önünde nüzûl edecekleri gün evvelan ol müdebbir umûr-ı cumhûr ve mütemmem-i mehâm umûr-ı vasita-i nizâm- enâm ve rabita-i merâm zevi'l-ihritâm kerimü's-şân azimü'l-ünvân 'ukde-i küşâ-yı saltanat ve cihândârı raht-ı efzâ-yı rai'yet rağbeti şî'arı emnü emân çırâğının vekkâdı zemîn ve zaman istimaletinin mutadı kutb-ı sipehr<sup>5</sup> perveri ve fucur felek-dâd güsteri merkez-i daireyi azimet ve kâmurânî ve serçeşme-i ferâdis-i

<sup>1</sup> Donanmaları:MB; donanması

<sup>2</sup> Cihân:MB(+)

<sup>3</sup> ya'ni:MB; a'nî

<sup>4</sup> Sigetvar: MB; (Sigetvar)

<sup>5</sup> Cihân:MB(+)

celâdet ve zendegânî veziri a‘zam ve muazzam müşir-i efham ve mefhum ya‘ni<sup>1</sup>  
Hazreti Mehmed Paşa refî‘l-lâhü rütbe-i bahis-i mâ yeşa sağ kolda alay alay vilâyet  
nümâyı gösterüb ber-vechile kullarını tezyin ve kullarını zeyb ve ziverle sehmeğin  
eylediler ki üsküf zerrinin şa‘âşâ eşa‘i-ı âfitâb-ı nâyâb ve basît-i hakın levam‘i-i  
kevâkib rahşendâyı zîr-i nikâb ve perde-i nişîn-gümâm ve sehâbttiğinden mâ‘ada  
destâr-pûş olanların otağaları perhunu gibi ‘alemi isti‘âb etti ve eblâk-süvâr olanların  
zülâl-i eblakı Hurşit-i tabendeyi maverâ-yı şehâp tevvehüm eyledi<sup>2</sup>

### **Nazm**

Bir gürûhı olub mücevveze-pûş  
Sokdı başına erguvân nahlin

Tutdı sultân bôrki sahrâyı  
Gördiler mîr-i ‘âşıkân nahlin

### **[9a] Nesir**

Husûsan günâ gün bayraklar açıldı gûyâ sipherin bulutları pâre pâre olub  
basit-i hâke saçıldı lâsiyemmâ

### **Nazm**

Kırmızı üsküf oldı bî-pâyân  
Toğdı burc-ı şafakda mihr-i cihân

Kimi geymiş toğulgasın başa  
Turur üsküfle nitekim başa

### **Nesir**

---

<sup>1</sup> ya‘ni:MB; a‘nî bih

<sup>2</sup> Eyledi:MB; eyletdi

Nize<sup>1</sup> ise ser-efrâz<sup>2</sup> ve şehâb ve sakip gibi şa‘âşâ‘la mümtaz tertibi alay ve tezyin asâkir zafer-nümâyı serhadd-i icâze vâsıl olduktan sonra yine bu kolda firktan burc satvet ve iclâl mehr-i mâh evc-i ‘azamet ve ikbâl ve müşîrân-ı sultan-ı heft aklime vezîrân-ı hakan zerdihim düstûrân bülend iktidâr ve vezîrân-ı sipehr iştihar a‘nî behemâ bu bekr fetanet ömr-i ‘adâlet Ferhad Paşayı Âli rütbet Osman şebem haydar kerem düstur-ı muhteşem Ahmet Paşayı muhterem amma sol kolda düstur-ı nâdiredân vezir-i müşîr kâmurân hânkâhı saadetin pîrr piş kademi ve cey-gâh vüzerânın gârdan mefhumu vezir-i hams Mustafa Paşa lâ-zâlet muhibbi a‘ni’l cüşâ mîri mirân benâm-u â‘zâm-ı uzamâyı zevi’l-ihtirâm şîr-i savlet pîr-i haslet cenk-efken saffi-küşa Mısır beyler beyliğinden mazul olan Ali Paşa ferâden ferade süyûf-nümâ ve sufûf-â olub miğfer ser- cüşen peyker üskûf-pûş zere berdûş baraktar düşmen şikâr olan kollarını ve kollarını ber-vecihle zinet-i müyesser ve şöret pezir eylediler ki anı güzinde zamanı nüzûle varınca alayları birbirine muttasıl ve etraf-ı şaşaa-i nazar gâh şah<sup>3</sup> cihânda muzmahil olmuştu. Na gâh bir kal’a sipehr iştihar zâhir ve aşikâr oldu ki hitta-i hayatasını Cezayir bahr-i muhit gibi âb-ı revân **[9b]** ihâta etmiş ve her canibini geçen girdabı olmağla mürûr oluncak yolları bî-nişân olub gitmiş husûsan bir tarafı bataklı nistân ve bir canibi hâristan ve cengelistan olduğundan maada iki kat parukan ve meyanind bir hisar-ı felek-i bünyan ki husuli bâdi-i i‘tibâr da suûbet şî‘âr ve duhûlü bad-ı kudret ve iktidara muhal-i düşvâr idiğinde iştibâh olunmaya<sup>4</sup> seneyi erba‘a ve seb‘îne ve tis‘a mi’etün Muharremü’l-haramın yigirmisinde ve târih-i rûmiden ağustos ayının başında ki eyyâm-ı semmûmeye nihayetini bulmuş ve sâ‘at-i ruz ale’l-hisâb on dört olmuş idi ‘asâkir-i cerrâr manend-nücum tâbdâr-ı libâs zerbeft ve zergeş ve gerbas fahr u münakkaşlarını giyip âyin-i ziver me‘ariç icazdan berter ü sûtûrân zer-raht ve silahdaran müsa‘id biht peydâyı şevket ve şehamette cilve-ger olduklarından sonra sâhib-i kırân-ı zamân-ı zemin ve sultan-ı fermân-rân Süleyman nikîn merâyâ-yı şukuhde nümâyân ve mezayâ-yı celâlet karinle müşarün ileyh bi’l-benân olub sâir tuhfe-gerân miktâr-ı ve bî-şümâr raht-ı zer-nigâr-ı cevâhir-desârdan mâ‘adâ

<sup>1</sup> Nize:MB;nizeler

<sup>2</sup> Efrâz:MB; ferâz

<sup>3</sup> Şah:MB;(-)

<sup>4</sup> Olunmaya:MB;yok

zerrîşteden sahife her reştesi şa‘şa‘-i mühürle pür-dehte bir kıstas-ı nurânî ve kıstas-ı hüsrevânî takınmışlar ki her gören nükte-i şînâs bisyâr hamd u sipas idüb **(vece‘alnâ lehû nûran yemşî bihî fi’n-nâs)**<sup>1</sup> âyetini resâil evsâf u medayihinde iktibas ederlerken nâgehân hazle-i bar-u nişînân basit-i hakide bir mehr-i dırahşan görüp âyâ âfitab alemtâb âlem-i gabr ayâmı etmişler veya serçeşme-i nur-u ziyanın bu sahrada ayinimi bulunmuştur diyü tasavvurda ve bazısı acaba kıtas-ı şah heft iklim ve yahut **[10a]** rikâb-ı pâdişah mersi‘-dihim diyü tefekkürde **(Velâ kinne ekserahüm lâ ya‘lemûn)**<sup>2</sup> **(Bel hüm fi şekkin yel‘abûn)**<sup>3</sup> ve‘l-hasıl zümre-i küffar bed- girdâr-ı tarik-i tevehhüm ve tahayyülde hâksâr olub **(hezâ şey‘ün acîb)**<sup>4</sup> fehvasını izhâr ve havf ve haşyetlerini bî-şümâr etmek sadedinde iken evvel ceş-i tâm ve dilirân-ı hezbr-intikâm muhasara emrini itmâm ve ol kal‘anın cezire-i derya gibi istiabına ihtimâm şehriyâr-ı dârân-ı dâret ve tâcdârân-ı sekender mer‘at ol hisar-ı benâmın canib-i şimalisindeki sahrada nüzûl-ı ve hümâyûn ve arâm buyurduktan sonra ol kabile-i bed- girdâr **(feyevme izin veka‘atil vâkı‘a)**<sup>5</sup> **(yevme izin eyne‘l-mefer)**<sup>6</sup> fehvasını aşikâr etmek üzere iken destur-u mesrur kişver küşa vezir-i sÂlis Ferhad Paşa zü‘l-kadr ve‘l-ikbal ve mühr-i sipehr câh ve celal Zâl neberd ve Rüstem neverd melikü‘l-ümera mülkü‘l-uzamâ Anadolu beyler beyisi Mahmut Paşa ile bî-paklar cest ü çalıklar heycâgerler-vegâ gezerler sipehr-penahlar şeşper-i destgahlar kâr-zârlar sağ kolu a‘nî asâkir-i Anadolu cânib-i cenubeynin gurbisini der-kenar ve nesim-i şimal gibi mu‘ârik ve muharib kazalarını güzâr ittüklerinden sonra vezir-i hasip müşir-i nesip ve edib-i pençe-i ger dilir<sup>7</sup>-vega vezir-i hams Mustafa Paşa ve birâder-i mehteri Rum ili gazilerinin severi cenk-efken saf-küşa Rum ili beyler beyisi Ahmet Paşa zir u destinde olan asâkir-i nusret-karin ve serbâzan Şahrahdin ile cânib-i şimalisinde dâmengir cenk ve piramen-nesir kâd ve âhenk olmuşlar<sup>8</sup> lâsiyemmâ pâdişah-ı kişversitan **[10b]** Mukaddem varıp kal‘anın cânib-i şarkisinde ki çengistânda sabit kadem olub daireyi kal‘adaki suyu kesmişler ve semt-i ahire akıtıp

<sup>1</sup> Sure-i En‘am: 122

<sup>2</sup> Sûre-i En‘am: 37

<sup>3</sup> Sûre-i Duhân: 9

<sup>4</sup> Sûre-i Kaf: 2

<sup>5</sup> Sûre-i Hakka: 15

<sup>6</sup> Sûre-i Kıyamet: 10

<sup>7</sup> Şir: MB(+)

<sup>8</sup> Olmuşlar: MB; olup

meccârisini haşk u yabeş kılmışlar idi. Bu defa dahi ber-karar-u bünyân metrise-i hidmet güzerân olduktan<sup>1</sup> sonra cânib-i şarkisi Ferhad Paşa ile rum ili kolunun mabeyni derdestgir büleğâ yeniçeri ağası Ali Ağa ile gürûh-ı mühîb ve cünûd-ı bî-nehîb kudema-yı asâkirin ser defteri a'nî zümre-i<sup>2</sup> yeniçeri metris-sâz ve ra'd-âvâz olub

### **Nazm**

Her tüfengün fetîlesi sûzân  
Kendüler bir çakım kav oldu hemân

Bakdılar sağlarına sollarına  
Gayrı kullar kul oldu kullarına

Ve bu fırkanın şarkıyesinde ve Ferhad Paşa'nın garbiyesinde guzât-ı bahrin derya dili ve derya şinâsların bi-mu'âdili mîrgâr âzmûde ve dilîr-i bisyâr sûtûde gâzi pir u setrin Koca-ili sancağı beyi Ali Pornak ve serhad beylerinin mümtazı ümerâ-yı gazâ- pîşenin ser-efrâzı<sup>3</sup> pür-hâşânın erkeği Bucaka sancak beyi bu minval üzere dört kol muayyen ve mümtaz metris-sâz ve top-endâz olduklarından gayri cünûd-ı guzât-ı serhad ve cüyûş-ı mansure-i la-yuad dilâverler peykârlar<sup>4</sup> cenk pîşeler neberd endişeler kahramân-gârlar şebhungüzârlar a'nî budun<sup>5</sup> askeri ile âli kader zevi'l-'ızzî ve's-sadr *mîr-i-mîrân-ı nâmdâr müşîr-i Âlişân-ı bülend-iktidâr atabezminin hâtmi sehâ sadrının sadrı muhteremi tedbîr-i bahrinin der-yektâsı erbâb-ı latîf ve ihsânın engüş-t-nümâsı in 'ânımı vâfir ihsânı mütekâsir*

### **Nazm**

*Keremi sanki oldu bahr-i muhît*  
*Rub '-ı meskûna hep sirâyeti var*

---

<sup>1</sup> Olduktan: MB; olduklarından

<sup>2</sup> zümre-i: EE(-)

<sup>3</sup> Efrâzı: MB; firâzı

<sup>4</sup> Peykârlar: MB; peykâr gerler

<sup>5</sup> Budun: MB; Budim

*Yalnız kimse görmedi lutfin  
Bir garîbe hezâr himmeti var*

*Zât-ı pâkinde hatm olubdur cûd  
Hadd ü pâyânı yok mürüvveti var<sup>1</sup>*

mîr-i-mîrân dâna Budun beyler beyisi Mustafa Paşa *ki sabık'z-zikr vezîr-i 'âzâm hazretlerinin akrab-ı akrabasından ve ol dûdmân-ı sa'âdet âşiyânın şahin gibi salâbet-nümâsındandır. Ahdında erbâb-ı me'ârifden kimse yokdur ki, 'ayn-ı i'nâmda nazarlar eylemeye meğer ki, görmeye ve asrında eshâb-ı letâyifden şeymî kalmışdır ki envâ-'ı iltifâtına mukâran kılmaya yâ-meger ki istemeye hakan bir zâtı şerifdir ki her nefesde ihsân üzere olmasa hatır-ı 'atırında huzur bulunmaz ve bir şân-ı latifedir ki bir demde bin hemte desteres bulmaya bâtin ve zâhirlerinde server görünmez hak sübhâne te'âlâ ol vücûd pür cûd-ı ma'mûr ve çerâğ refatin günden güne gün gibi münevver ve nûr didelerini nûr-ı 'izzet ve kiyâsetle umur eyleye<sup>2</sup> ve umumen asâkir fermân ile Süleyman Paşa kral-ı dallın semtine mukabil üstüyâni Belgrat<sup>3</sup> önünde nazil olduklarından mâ'adâ mir-i livâ-yı âlişân Köstendil Sancağı beyi Mehmed Han Sigetvâr'a çari ve mürûr-ı 'ubûrdan 'ârî olan rikse-nâm bataklı suyu geçip [11a] Ferhad Paşa 'nın maverasında ve Babofçe taraflarının ihtimâl hıtar olan sahâri ve peydasında karaval tarikiyle geşt ü güzâr ve kendileri kâr-azmûde-i peygâr ederlerken bu canibte küffâr-ı haksâr buruc-ı sigetvâr da bî-karâr husûsan her birisi hâsir-u hâip (Ve yukzefûne min külli cânib)<sup>4</sup> lâsiyemmâ hirâs ve bîmleri gâlip (Velehüm azâbun vâsib)<sup>5</sup>*

**Nazm.**

Görelüm âkıbet-i kâr n'olur  
Ehl-i İslâm'ile küffâr n'olur

İçsün ol şâh-ı cihân âb-ı hayât

<sup>1</sup> MB(+)

<sup>2</sup> MB(+)

<sup>3</sup> Üstüyâni Belgrat: MB; üstün Belgradi

<sup>4</sup> Sûre-i Saffat: 8

<sup>5</sup> Sûre-i Saffat: 9



Düşmesün rûy-ı zemîne zulümât

**Meclis Râbi'** ibtidâ-i cenk ve peygâr izdiyâd-ı kerîmet-i kâr-zâr husûsan feth-i pâ u kan hezimet-i küferân<sup>1</sup> beyanında ve Pertev Paşa cânibindeki<sup>2</sup> cenk ve göle kal'ası üzere olan<sup>3</sup> âhenk i'lânındadır.

### Mesnevi

چو ایی ن هیجا بی بان رسید

صدلی شیوری بمیدان رسید

هزبران مرد افکن پیل تن

دلاور دلان تهن بدن

زرعد سهمکین برق دلیل

زمر دم هی همچو کردون سیل

چنین کرم شد دود کاه نبرد

نه در چرخ پیران نه در خاک کرد<sup>4</sup>

Bu minvâl-i bî-hemal ve üslub-ı gazâ-ı mâl ile ateş-feşân-ejderhân-ı r'ad-figân berk-nişân şerer-püster sa'bân-peyger saf-şiken neberd-i efken cenk-çû perhâş-hû bî- emân cânsitân dürbin ateş nişîn mermer gıdâ âhen kıba darp zen harpken

<sup>1</sup> Küferân: MB; a'dâ-yı hüsrevân-nişân

<sup>2</sup> Canibindeki: MB(-)

<sup>3</sup> Üzere olan: MB(-)

<sup>4</sup> Bu Mesnevi: EE (-)

toplar pür-aşablar ta'an taşlarını pertab ve burûç-ı kal'ayı harab-u yebâb etmeye başlayıp râ'd endâz ân-ı bî-ser fetil-mâr peykerlerini pür-şerer husûsan peyga-i cihâd sûzân ve kibrit-i harab-u darp ve küşâdı şule-sitân eyleyip küffar-ı dâllin le'anehümullâh ilâ yevmiddin **[11b]** Heras u beymle gamnak ve firâz kal'ada gurâb-ı rû-siyâh gibi behmenâk olub sağ ve soldan ve bilcümle her koldan darb-ı tâm ve harb-ı hasâret-encâm ile kefere-i mağbûn ve menkûb ve mağmûm ve mahzûn topa dökülmüş meymûn gibi harekât-ı bî-mâl ve ateş-i nedametlerini iştigal üzere iken

### **Nazm**

Rum ili askerinin merdleri  
Kimisi na'ra-zenân kimi cerî

Gösterüb kuvvet-i bâzûlarını  
Ağdırub dîde terâzûlarını

Cân atub kal'aya karşı her merd  
Kıldılar top u tüfengile neberd

Ale'l-husus metrislerine mehâzi olan üç kat duvar üç kat hisar ve burc-ı sipehr berin gibi üstüvâr olub lâçen-i abdâr ve eşcâr çemenzarla bina kılmışlar ve jenk Fikret harp ve darbu merayâyı tabiatlarından silmişler hakkan ber-vecihle muhkem ve müşid ve müstahkem olmuş ki varan topolar ı tâyiş pâr u kanını geçmezdi ve âdet-i me'lufesi üzere ekâlim-i cenk ve cidale yol açmazdı Hatta pâr u kan mezkurun kaddi tavlen on iki zira' ve 'arzan beş zira' ziyade olub emakin-i mümehide-i kefere-i ve mesakin-i müşeyyide-i fecere derununu üstüvâr ve kat kat hisar eyleyip bu istihkamdan gergi gibi itminan bulmuşlar (**Velev küntüm fı burûcin müşeyyede**)<sup>1</sup> fehvasından nâdan ve gâfil olmuşlar ahiru'l-emr satvet-i heybet-hüsrevânî ve mehabet-i salâbet-süleymaî sene-i erba' ve seb'in ve tis'a mietün muharremül haramın yirmi altıncı günü ol 'afârid-i melâini talan ve tîş par u kanlarından h'âh nâ-h'âh gerîzân eyleyip gaziyan-ı şir cenk ve dilîrân erdeşir a'nî

---

<sup>1</sup> Sûre-i Nisa: 78

Rum ili askerinin ser-efrâzı<sup>1</sup> ve me'ârik [12a] menazın arşagâhının serbazları muhazeme-i cem gafîr ve mücadele-i celâlet masir ile bezmgâh haredden yadigarları ve ol harr gibi hasver-yâdlardan altı yüz nefer kafiri<sup>2</sup> geşte-ü taş pâr-u kanlar içinde püşte kılub elleriyle hânumanları yaktılar<sup>3</sup> ve bâis-i itminân olan kemin gahlarına hezimet ateş bıraktılar lâsiyemmâ kefere-i fecere-i dâllin hâifîn ve hâibin (**Fe esbehû hâsirîn**)<sup>4</sup> (**Alâ mâ fe'altüm nedimîn**)<sup>5</sup>

### Nazm

Âyet-i fethe ibtidâdur bu

Cenb-i Fettâhdan atâdur bu

Ağlasun kanlı yaş döküb a'dâ

Hayli nâdîde mâcerâdur bu

Ammâ destûr-ı dâna müşir-i aklım-küşa vezir-i sâni Pertev Paşa ki pâdişah-ı âlem penah ve zıllallâhu encam sipah hazretlerinin nin payitahtı seniyye-i kostantiniyyeden teveccühü hümâyûnları vaki olmazdan iki gün evvelki rûz-ı duşenbe idi emri Âlişan ve fermân-ı zafer nişanları muktezâsınca ser-bâzan düşmen-şikâr ve sipâhân<sup>6</sup>-nusret şîâr a'nî zümre-i<sup>7</sup> ulufeciûyân yesar u dilâverân şecâat-karîn ve bahâderân-ı şehâmet-rehîn fırka-i gurebâ-i yemîn ve tüfenk endâzân ve heycâsezân her biri çekerdi rûçe-i iki bin nefer yeniçeri ve'l-hâsıl bu mikdâr asâkir-i nusret müesserle pâdişah-ı cem-i cenâb dergâhından müfarakat ve fermân-cihân sitanları üzere Göle Kal'ası fethine azîmet eylemişlerdi bâdezân deştiyân-ı tir endâzân ve beriyye-i sâzan<sup>8</sup> ilgâr-sâz süvâran yağma pür-sitân ve tarâciyân vâdi-i turân a'nî tatar hân tarafından gelen asâkir-i bi-girân ve sâbıku'z-zikr güzide-i beni Erdel ve itâ'at inkıyâtla mükemmel olan Kral İstefan ile huryâdan itâ'at güran ve

<sup>1</sup> Efrâzı: MB, efrâzları

<sup>2</sup> Kafiri: MB; düşmanı

<sup>3</sup> Elleriyle hânumanları yaktılar: MB(-)

<sup>4</sup> Sûre-i Maide: 53

<sup>5</sup> Sûre-i Hucûrat: 6

<sup>6</sup> Sipâhân: MB; sipâhiyan

<sup>7</sup> Zümre-i: MB(+)

<sup>8</sup> Sezân: MB; girân

eflak ve kara boğdan [12b] tarafından vâsıl olan kazaklar ile kralzâdeler<sup>1</sup> umûmen Pertev Paşa cânibine heycâgirân ve fermân-berân ta'yîn olunduklarından gayrı şecâat-şîâr ve şehâmet-desâr mîr-i mirân temeşvar Mustafa<sup>2</sup> paşayı kâm-kâr zirdestinde olan guzât-ı cenk-âmuz ve dilîran-ı heycâ-firûz sertâpây-ı ma'reke arây olub Göle Kal'ası fethine metris-sâz ve bazı kal'alar ve burçlar girefte-i esâs-endâz olduklarından mâ'adâ

### Nazm

Germ olub her tarafda âteş-i ceng  
Otın atışdırırdı top u tûfeng

Tîrler hod kemânda beste dehen  
Ne siperden döner ne cevşenden

Ve'l-hâsıl asâkir-i sahip-kırân zaman-ı cünûd bî-kerân Hazreti Süleyman gibi cuşân ve hurûşân çok çok<sup>3</sup> hâdenk endâz<sup>4</sup> ve taraf taraf cenk-sâzan olub kesret-i hadem ve haşm ve vefret-i dilîrân beni Adem deryâ misâl ol tarafları karin-i gavtâ hizâb itmişdi ve kere-i zemîn o tufan kıyamet-nişândan bî-nişân olub gitmişdi. Fe amma istid'âyı fikret ve ukûl u iktizâ-yı kesret ve nüfus-ı ve huyûl<sup>5</sup> u mahz-ı kaht u galâ ve zât u fert u gınâ olmuşken ol vüzerât ve ferâset makamının sadrı ve adalet ve diyanet sipehrinin âli kadrî istikâmet bostanının tedbir-i<sup>6</sup> ser-bâlâsı celâlet ve celadet bahşetinin tubası tedbir-i feleklerinin âfitâbı tebşir meleklerinin gerdün cenâbı bâis-i nizâm heft-kişver mütemmem umûr-ı taht ve efser

### Nazm

سرى مرات ملكت روم

نقى ثقات شاه مخچوم

<sup>1</sup> Kralzâdeler: MB; ve yudâlar ve yunaklar

<sup>2</sup> Mustafa: MB; EE(-)

<sup>3</sup> Çok çok: MB; jerf jerf

<sup>4</sup> Endâz: MB; endâzân

<sup>5</sup> Mûceb: MB(+)

<sup>6</sup> Tedbîr-i:MB(-)

وزیر کبیر کشور ارا

سمی رسول حی و دانا

A'nî Hazreti Mehmed Paşa Allâhümme eyyedehû kema yeşa' [13a] âsar-ı kaht u ğâlâyı ğâlâ ve etvâr-ı renc ve inâyı mahz gına buyurub

### Nazm

Tedbîr-i dil-pezîri gınâ virdi askere  
Zâd u zevâde bahr oluban akdı her yere

Atlar bir arpa ağırı gam u gussa görmedi  
Hâk-i galâya galle vü arpa yüz urmadı

Oldı zahîr-i renci gibi kaht-ı bî-nişân  
Kimse zahîre zahmetini çekmedi ayân

Bundan mâ'adâ tertib-i alây ve tezyin-i 'asâkir-i nusret-arâyı hususunda dahi tir-i kemân himmetleri şehâb-ı pür-ziyâ gibi semâ-yı istimaline vasıl olmuş ve şîmşîr kabza-i şeca'âtleri âfitâb sehâsına gibi beyda-i sipehr rütbetlerinde imtiyaz bulmuş idi Bu üslub-ı nâ-meslûb ile cenk ve cidâl harb u kîtâl üzere sene-i mezburenin saferü'l- muzafferenin dördüncü günü dahi râyât-ı feth ve zafer kal'a-i fikret ve nazardan ber ter olub baver-i barut-feşân iç pâr u kan dahi asâkir-i İslâma musahhar ve desakir-i bî-kayâsir gibi zir ü zeber basît-i kahr-ı tebare beraber olub Rum ili askerinden hezâr nâmdâr su başılar ve pişmâr-ı peygar güzâr ve pûr-haşlar top ve tüfenk şekalus ve zemberekten düştüler a'nî ki ol sefer-i zafer eser ve mehaceme-i heycagüzârda şehadet yollarına aşdiler zira asâkir-i desakir-güş nasarahumu'l-lâh te'alâ taraflarından atılan top-ı ra'd-endâz ve tüfenk heyca-sâz kal'a-i mezbûre par u kanlarına giriftâr olur kalırdı nişîmen-i küffar ve piramen-i füccara ancak sadâları vâsıl olur idi. Fe-emmâ zümre-i melâ'in ve kefere-i şeyâti'nin tahş-ı berki rahş ve top

[13b] tüfenk ateşleri<sup>1</sup> lâ-be bir dilîr-i pîl bednâ veya bir şır-i merdum ser ve tehemten tene rast gelip her vecihle ateş-dan kuvvetleri kerem ve asâkir-i mensurenin yürüyüşü tâ-beş mehr gibi bir mikdâr nerm olmuştu. Ahir gar cünûd-ı cerar manend bihâr-ı zehâr keremiyetlerini bî-nişân ve ateşden kuvvetlerini mahz duhan idüb iç pâr u kanlarını dahi aldılar ve hezar horyadın kanını basit haka saldılar hikayet olunur ki ol fırkayı dalâlet<sup>2</sup> ve firâkın reisi ve iblis aleyhillâ'nenin hem meker ve tedlisi kral dallin mutekadi ve niran-ı cehimin muhalledi rese fitne ve fesâd ve ateş efruz<sup>3</sup> hirmen-inât kal'a-i Sigetvâr'ın bani ser-ât-ı eşrânın gârdânı Zâr-densinki didükleri mervan aleyhilla'ne ve nehzelân ki<sup>4</sup> sinni yetmiş yetmiş ve dendânı haksâr ömründe<sup>5</sup> yetmiş idi. Zehim fâsidince sahib<sup>6</sup> tedbîr ve ragm müslimine bezl ve bestini kesir eyleyip bir canibine külçe külçe altun ve guruş ve bir tarafına kese kese akçe fulûs ve menkûş koyup küffar-ı bî-kârı ve füccar-ı nâ-sütûde-kârı zümresinden bir dilir-i idrâk ki Rum ili askerinin birini zehmenak ve top ve tüfenk ve şekaluş ve zenberek ile helak eyle pesent-i bî-girân ve tahsin ve firâvân idüb altın kesesini açardı ve ol bed-girdârın üstüne dest-i in'âmla flori saçardı. Fe-emmâ hin ve cenk ve hengam-ı top ve tüfenkte kapı halkından birini ursa veyahut yeniçeri tâ'ifesinden birine zehm [14a] ırgörse ikrâm-ı baliğ ve ikram in'âm-ı sâbiğ kılub guruş akçe layık in'âm ve ihsânına muvafık görürdü lakin kaçan şikestenler ve gülse cûşenler ve a'nî helaklar ve zehmenaklar Anadolu askerinden ve ol semtin dilaverlerinden olsa râh-ı ihsânda tereddüt ve semt-i ihsânda taannüt idüb zehmenakın nâ- tüvânı ve kâr-ı zâr mehabetten girizandır diyü dem olur ki fülus-ı ahmer ile gözlerin boyarmış ve kah olur imiş ki israf ve itlafdır diyü himmetini diriğ tutarmış bu tarik ile asâkir-i mansurenin gehan ve mihanı ve her birinin merâtib mukâdir-i şanı m'alûm-ı olduğunu i'lâm ve resm-i istimâleti bu semtle itmâm ve ifhâm eyler imiş

---

<sup>1</sup> Ateşleri: MB, ateş teşleri

<sup>2</sup> Fırkayı dalâlet: MB(-)

<sup>3</sup> reisi ve iblis aleyhillâ'nenin hem meker ve tedlisi kral dallin mutekadi ve niran-ı cehimin muhalledi rese fitne ve fesâd ve ateş efruz: MB; reis-i kralın mütekâdi ateş-efrûz

<sup>4</sup> mervan aleyhilla'ne ve nehzelân ki: MB; adamın

<sup>5</sup> Ömründe: MB; bedeninde

<sup>6</sup> Sahib: MB(-)

### Nazm

La‘netullâhi ala ihsânih  
Ve aleyhi ve alâ a‘vânih

İRte bir gün göre ahvâl n’olur  
Sîm ü zer mâili kattâl n’olur

**Meclis-i Hâmis** Hakân-i gîtî-sitânın intikâli ve kal‘a-i Sigetvârın feth u nusret me‘âli husûsan vezîr-i ‘âzam hazretlerinin hüsnü tedbîrî ve sûretki mâtemin eymen tedârikle ketm ve tabîri beyânındadır

Bir şeb ki<sup>1</sup> encüm<sup>2</sup>-ı âsumân evrâk-ı hazân gibi sahrâ-yı mînâ-nümâ da perîşân olmuşdı ve âfitâb-ı direhşan nergis zerrin külâh gibi sebzâr-ı gabrâda sararmış solmuş idi. Husûsan kal‘a-i Güher nekîn ziyâ-yı asâkir-nücûma musahhar ve bekâ-i ceys-i zemîn recâ güyâ ki sultan-ı Ruma müyesser olmuş idi.

### Nazm

Libâs-ı mâteme girmişdi âsumân u zemîn  
Bahâr-ı devlet-i şâdî sararmış idi hemîn

Meğer dolanmış idi gözden âfitâb-ı cihân  
Fırâşa düşmüşidi derd ü gamla berg-i hazân

### Nesir

Eyyam-ı hazân u hengâm-ı hüsrandan sene-i erba‘ ve seb‘în ve tis‘a mi’e Saferü’l- muzafferinin yirmi ikinci günü ki [14b] gicesi<sup>3</sup> dördüncü<sup>4</sup> saatte sâhib-i kırân zaman (Yevme ye’tî ba‘du âyâti rabbik)<sup>5</sup> fermânına<sup>6</sup> nekrân ve (Lemeni’l-mülkü’l-yevm)<sup>7</sup> vadilerinde ber-güzeran<sup>1</sup> olub zayıf kuvvetleri gayette ve kuvvet

<sup>1</sup> Ki: MB(-)

<sup>2</sup> Encüm: EE(-)

<sup>3</sup> Gicesi: MB , gicesidür

<sup>4</sup> Dördüncü: MB; dokuzuncu

<sup>5</sup> Sûre-i En‘am: 158

<sup>6</sup> Fermanına: MB; merâ‘tına

<sup>7</sup> Sûre-i Mü‘min: 16

zaafları nihayette rihletleri meknetlerine ğâlib azimetleri ikametlerine hâcib küffar-ı bed-girdârın<sup>2</sup> halâsı fikriyle gamnâk ve asâkir-i mansûre garip ve bî-kes kaldılar diyü helak-u redd zebâni ve canib-i vâcibe tazarru‘-ı bî-gerânı (**Vece‘al lî min ledünke sultânen nasirâ**)<sup>3</sup> (**Ve lev kâne baġduhum li baġdin zahîran**)<sup>4</sup> fehvâsı olduğundan mâ‘adâ hümâ-yı âlem ruhâni ki bunca yıllar âşiyâne-i bedende karâr eylemeyi hoş görmüşdi ve nîce demler kazâ-yı âlâyı saltanat ve sa‘âdette kesb-i hevâyı murâdât ki<sup>5</sup> gûna-gûn safalar sürmüştü ol ta‘alluk-ı kadîmin mekrâz-ı mevtle inkıtâ‘-ı ve ol teşvik müstedîmin a‘râz-ı bedeniyeden i‘râz ve intizâ‘ı her vecihle düşvâr ve pür-eşkâl ve şahsüvâr vücûd-ı zindegânî ki âb-ı revân ve cûybâr-ı ömür câvidân ile mah-i visâl baġ ve raġ mülk bedende muntazamü’l- hâl ve ahz-ı tarâvet ve letâfetle müreffehü’l- bâl olmuşdı nesîm-i fenânın hazânına ve rüzgâr-ı bî- vefânın iktirânına rızâsı husûsan ecl-i bî-mârının derdine ve emel-i giriftârının âh serdine rızâyı hâtır ile ibtilâsı bâ‘is nedâmet ve ihtilâl olmuş iken

### Nazm

مرد شان جهان سليمان خان

پادشاه زمانه كي ميرد

عالمي را گرفته بود بعدل

رفت تا عالم دگر كيرد

Hâsıl-ı kelâm sultan-ı ‘âlî rütbet ve sâhib-i kıran Süleyman menzilet cenâb hazrete teslim ve dir‘at ve takdîm [15a] emanet kılub (**Rabbi innî lâ emlikü illâ nefsi**)<sup>6</sup>

<sup>1</sup> Ber-güzerân: MB; devân

<sup>2</sup> Küffâr-ı bed-girdâr: MB; düşmenlerin

<sup>3</sup> Sûre-i İsrâ: 80

<sup>4</sup> Sûre-i İsrâ: 88

<sup>5</sup> Murâdât ki: MB; âmâl ile

<sup>6</sup> Sûre-i Maide: 25



fehvasını nümâyan ve gılmân-ı haram cennet nişâni<sup>1</sup> dîde-i nâdide ile giryân eyledikleri hâlde fermân-ı nâ-güfte ve sipariş-i tuhfeteleri sebkât itdüğü üzere müdebbir-i bî-nazir müşîr-i kebîr-i ferâset-mesîr pâdişah-ı cihânın sâdıkı vezâret ‘azamı makamının her vecihle layıkı âb-ı revân gibi sâfi-dilser ve bostan gibi doğruluğuna mâil umûr-ı müşkile tahlilinde mümtâz her vecihle râz u dirâz<sup>2</sup> sahib-i râz a‘nî bih müşîr-i ekrem kerimüşşan vezir-i a‘zam ‘azimü’l-unvân müşkül-küşâ ve tedbir-nümâ Hazreti Mehmed Paşa cânibine bu şeker yakıcı ve can u ten mülküne ateş bırakıcı haberler vasıl olduğu gibi gönül gözüyle giryân kılub dili ile nalân olub bunca rüzgâr-ı iltifat-ı ‘aliyyesine sezâvâr oldukları pâdişah-ı bülent-iktidâr ecel-i hevâsıyla hâkisâr ve gül gibi perişân ve târumâr olduğuna bir mertebede gamnâk ve bir derecede ger-yabân-ı çâk oldular ki tasavvur tahayyül olunmaz ve bunun gibi mâtemin vâdisinde gamdan ve gıssadan sabır ve tahammüle yerler bulunmaz lâkin asâkir-i İslâmın tedârîki ve küffâr-ı bed-nâmın kuvvet-i kahire ile tehallûki ale’l-husûs cümle vilayet-i Rumun zabtı ve Âl-i Osman’ın saltanat ve hilafeti hengaminin rabtı kendülerin zimmet ve himmetlerine farz belki lazımu’l-edâyı kırâz olmağla fi’l-hâl tab‘-ı şeriflerinde münderiç olan tedbîr ve tedârîkin gevherlerini bir bir vücûda getirdiler ve kendileri ketm-i esrâr ve şüphe ve imtirâdan müberran etvarla Sedd-i İskender [15b] olub oturdular evvelen bu sırra vâkîf olan iç oğlanlarına kimine havf u haşyet kimine ta‘ahhüd-i sa‘âdet ve nasihat buyurub<sup>3</sup> bu vâk‘a-i mâtem şîârı bervecihle istitâr eylediler bir ferdin dîde-i tevhimî tasavvur vâdilerinde yaş dökmek müyesser olmadı ve bu kimsenin zebân-ı tekellümü bu hikâyeden haberdâr olmağa mecâl-i fırsat bulmadı

### **Nazm**

Dil ağız virmedi bu hâdiseden

Diller ağızda haste-hâl oldu

Dile cân söyleye dimek dilemez

Şöyle mahzûn bî-mecâl oldu

<sup>1</sup> Gılmân-ı haram: MB; bi’l-cümle te‘bâ ve hüdemâsını

<sup>2</sup> Râz u dirâz: MB; râz-dâr

<sup>3</sup> kimine havf u haşyet kimine taahhüd-i saadet ve nasihat buyurub: MB; lazımkten tenbihât-ı hâkimâneyi bi’l-ifâ

Her kulak toldı penbe-i haşyet  
Söz işitmek katı muhâl oldu

### Nesir

Ve bil cümle derûn ve birûn her bir iç oğlanı melûl ve mahzûn (**Hâzâ yevmü'n-lâ yentikûne ve lâ yu'zenü lehüm feya'tezirûn**)<sup>1</sup> mâsadâkınca bî-zebânlar ile hem sükûn ve havf ve haşyet kuşelerinde gamnâk ve sernepün olduktan<sup>2</sup> sonra ol pâdişah-ı gâzinin nûr-ı mahz olan bedeni ve heykel-i latif ve gül-i pirheni otağ-ı hümayûnda medfûn ve defîne-i lâzımüssıyâne sıfatında mahzûn kılınub resm-i di'atle hak-rîz ve tılsım-ı emânet ile misk-âmiz olunduğu halde bazı hâlât-ı nâdide ve 'ibârât-ı nâ-şenîde tedârikinde oldular ki mahzu'l-hâm rabbâni ve ayin-i en'âm sübhâni idiğinde rayb-'u iştibâh yokdur hatta vüzerâ-i 'âlî-rây ve rüfekâ-i kişver-ârâyı dahi merhûm ve magfûrun mevtinden ve rihlet ve 'azimet ve fevtinden ber-vecihle haberdâr olmayıb dâima saltanat ile<sup>3</sup> kâm-kâr ve âdet-i mel'ufeleri üzere halvet-i haslarında ber-karâr tasavvur ederlerdi bu hâlet-i pür melaletde asâkir-i mensûreye husûsan ümerâyı me'mûreye tahvîf ve tehditleri sâdir olup salâr-ı devlet-diyar [16a] feth-i kal'a yı Sigetvâr bu ana gelince düşvâr olduğuna her birimize haşm-kâr ve tazcir şî'ârdır der diyü (**Yâ kavmi innî ehâfu aleyküm**)<sup>4</sup> fehvâsını tezkâr ve tekrâr etmekle ve bi'l-fi'il dâmâd-ı kâmrân ve asâyiş-i hânedânları olan zübde-i ekârim güzide-i efâhim refi'i'l-merâtip men'i'l cevânib mahrem-i esrâr lâzımü'l-ahfâ bundan akdem yeniçeri ağası olan Cafer Ağa mahrem-i haram-ı hâs ve nekâde-i hüdâm-ı hâs olup sâhip-kırân-ı mağfûrun dest-i hâtına meşâkil ve âyîn-i kitâbet ve ibâdetine mümâsil hutût inşa idüb tezkere göndermekle ve mir'at-ı zât-ı şeriflerinde eşkâl-i mâtem ve malâl-ı ahvâl dücret ve infî'al bu vech mine'l-vücûh görülmekle ve mühim olan menâsıbın tevcihi ve lâzım olan hıdemât ve divân ve kırâat 'aruzun teşbîhi zaman-ı sıhhat-i pâdişâhîden kavî sürtmekle<sup>5</sup> jenk şüphe ve imtirân-ı âyine tasavvur ve tefekkürde nâ-peydâ olup kemâ fi'l-evvel muhâceme ve muhâsame mükemmel ve hengâm-ı mukâtil ve cedel mürûr-ı eyleyen günlerden

<sup>1</sup> Sûre-i Mürselât: 35,36

<sup>2</sup> Olduktan: MB; olduklarından

<sup>3</sup> Hayatla: MB(+)

<sup>4</sup> Sûre-i Mü'min: 30

<sup>5</sup> zaman-ı sıhhat-i pâdişahiden kavi sürtmekle: MB; icrâ kılınmakla

ekmel olmağın sene-i mezbûre Saferü'l-muzafferinin yirmi ikinci günü ki tarih-i Rumîden mâh-ı eylülün yedinci günü ki rûz-ı pençsenbe dir (**Ellezîne yücâdilûne fi âyâtillâhi bi ğayri sultân**)<sup>1</sup> fehvâları âşikâr ve nümâyân olurken iç kal'a dahi feth olunub (**Ve men nasru illâ min 'indillâh**)<sup>2</sup> mazmûnu ser-levhâ-i feth ve zaferde kırâat olundu ve sahife-i beşâset ğuzât üzere (**Fe ehaznâhüm ahza 'azîzun muktedir**)<sup>3</sup> ayet-i aklâm-ı suyufı yazılmış bulundu

### Nazm

زاواز شمشیر . لاد بر

صماخ شهنشاه مغفور .

پا شاب شمشیره<sup>4</sup> چکا چاک تیغ

چو برق که تابد بیاران میغ

بسی پنجه از خون بدریاشده

زمر جان بسی شاخ پیداشده<sup>5</sup>

Hikâyet olunur ki [16b] çünkü feth ü fütûh ve metîn-i m'arekeyi hal ü şürûh müyesser olub sahâ-yı kal'aye girildi ve nişâne-i merâm ve maksûda ok gibi oldu<sup>6</sup> fitne-i bî-dâr ve mağbûn drandes<sup>7</sup> didükleri mel'un<sup>8</sup> her vecihle diliriş ve sepidrîş

<sup>1</sup> Sûre-i Mü'min: 35

<sup>2</sup> Sûre-i Enfâl: 10

<sup>3</sup> Sûre-i Kamer: 42

<sup>4</sup> تیرو; MB; شمشیره

<sup>5</sup> EE(-): زمر جان بسی شاخ پیداشده

<sup>6</sup> Oldu: MB; ayrıldı

<sup>7</sup> Drandes: MB; Saranduf

<sup>8</sup> mel'un: MB; gurur ile meşhûn

iken gayret-i câhiliye elden komayub birkaç defa terkeşi ile atıldı<sup>1</sup> oklu domuz<sup>2</sup> gibi hınzır hânesinden taşara çıkub sûret-i cidâl ve mehâbet-i bî-mâl ile etrafı dolandı hatta nice gâzilere zehm ingörüb ve nice dilâverlerin üstüne at sürüb gergi gibi cür'etler ve kemâ-yenbagî hareketler zuhûra getirdikden sonra h'âh nâ-h'âh gâzilerin hücumundan girizân ve karargâh sâbıkı taraflarına şitâbân olub gitti. Ahirü'l-emr meydân-ı kâr-ı zârın serbâzı on beş nefer<sup>3</sup> mikdârı gâzi mel'un-ı mezbûrun üzerine a'nî cây-gâh-ı mukarrire girüb görmüşler ki bir mesn'î kürsünün üstüne çökmüş ve etraf-ı cevânibine ve vâfir akçe ve altın ve guruş dökmüş süsenî atlaslarla kendini donatmış ve harâret ve iltihâbından süsen gibi dilini taşra uzatmış çünkü guzâtın kudümü ve sâfın havnına hücumu bî-şüphe ma'lûmu olmuş sûret-i istikbâl ve envâ-i 'izzet ve iclâl ile karşı gelip tapû kılmış ve kendi eliyle sancağını serengün idüb basîret ve tedârik meclisinden yıkılmış ol ân bir gâzî-i ser-bâz-ı peyger dalâlet-ser-şitene tüfenk endâz olub dil-virânî gibi mecrûh ve kal'a'î metînesi gibi meşrûh ve meftûh kılmağla ser-nâ-tereşidesi gazâ kanına yunmuş<sup>4</sup> boyanmış ve lâle-i hazân dîdesi güyâki ser-h'âb fenâdan tekrar uyanmış

### **Nazm**

Tiğ-ı tîz ile kesilmiş başı  
Kana gark eylemiş ol evbâş [17a]

Dûzaha yanmadan ol dîn u denî  
Kıpkızıl ahkere dönmiş bedeni

### **Nesir**

Çünkü kal'ayı üstüvâr fiska-i nâ-üstüvârdan hâlî kaldı vüzerâ-yı 'âli-rây ve asâkir-i nusret-ârây sahâ-i 'azime ve kavâ'id-i kavimesini teferrüce geldi meyânında ki kenîse-i metîne ki hüsn-i hasîn kal'a-i gevher-nekîn denilse câiz idi meydân-ı guzâtın ser-endâzı bî-şümâr ehl-i İslâm ve gâzî bâm-ı nuhûset makamında kendileri

<sup>1</sup> Atıldı: MB; alındı

<sup>2</sup> Domuz: MB; mâr

<sup>3</sup> Nefer: EE(-)

<sup>4</sup> Yunmuş: MB(-)

cilveger ve etrâf ü cevânibine sarf u basr ve i'tibâr<sup>1</sup> kılurlarken nâ-gahânî kâzâ-yı asumânî vâki' olub derunundaki barut iknâf kal'adeki ateş bakiyesinden tutuşub yandı ve arâ'ik-i melâ'ik-i ceberût ol ateş-i firûzânın duhân-ı siyâhından kapkara boyandı husûsan bâ-mende bulunan guzât alev nerdbânlar ile 'urûc ve mehâric-i dâirane şerirden cünûdla hurûc eyleyip ser-efrâzân<sup>2</sup> heycâ-sâz dünya-yı denîde dahi bülend pervâz ve ahirdeki i'tilâ-i şânları bu âşiyâne hâk-dânîde bile müşâhid ve mümtâz olub bir hasâret-i kıyâmet-eser zâhir oldu ki<sup>3</sup> Lâ ayne raetün velâ Ezine sem'atün velâ hatara 'alâ kalbin beşer

Hikâyet olunur ki guzât-ı şâhânın ser-efrâzı<sup>4</sup> merhûm Sultan Süleyman Han Gazi'nin bu hal ve şerh ve fetih ve tarh müyesser olmazdan evvel hatır-ı şerifleri muğber ve fetih ü zafer zamanı mümted olduğuna mükedder olub vezir-i tuvânâ müşîr-i bî-pervâ sadâkat pîşe şecâ'at-endişe nâzımü'l-umûr hâkimü'l-cumhur<sup>5</sup> zâbitü'l-memalik bi'l firâset-i'l-Şam râbitü'l-mesâlik bi'l-vilâyeti'l-kâmla asker-i nüvâzdâne vezir-i 'azam Hazreti Mehmed Paşa cânibine dest hatırlarıyla hümâyûn-nâmeleri<sup>6</sup> vâsıl olub mazmûn-ı mergûbunda şu ocağa yanacak dahi alınmaz mı ve memalik-i gazâ [17b] ve heycâda feth ve zafer kôsleri çalınmaz mı diyü<sup>7</sup> buyurdıkları ecilden duâları mesmu' cenâb-ı gird-kâr ve ricâları merfu'-ı Hâlık-ı Cebbâr olub hem alındı hem yandı şukûfe-zâr da'vetleri nesîm-i icabet ile uyandı. Gıbbe zâlik hazreti paşayı gârdân asâkir-i mansûrenin şüphelerini bî-bünyân ve zât-ı şeriflerinde merkûz olan satvet ve salâbeti nümâyân eyleyüb vezir-i hâmis Mustafa Paşa ve Rum İli Beyisi Ahmet Paşa umûmen zîr-i destinde olan asâkir-i nâ-mütenâhî ve iki bin nefer yeniçeri ve ağalarıyla ve iki bölük sipâhi gönderilüb kal'a-i Sigetvâr'ın dili ve ol vâdilerdeki kal'anın müşkülü olan Bobofça demekle ma'rûf<sup>8</sup> feth-i düşvâr bir hisâr-ı nâmdâr ki Sigetvârla mâ-beyni bir buçûk günlük yoldur fethi için fermân-ı pâdişâhî şeklinde emr-i âlî-şânları vârid oldukda ol asâkir-i cerrâr mânend-i bihâr-ı zehâr bî-girân ve bî-kenâr-ı aktâr-güzâr ve düşmen şikâr olub sene-i

<sup>1</sup> i'tibâr: MB; nazar

<sup>2</sup> Efrâzân: MB; firûzân

<sup>3</sup> Lâ ayne raetün velâ Ezine sem'atün velâ hatara 'alâ kalbin beşer: EE(-)

<sup>4</sup> Efrâzı: MB; firâzı

<sup>5</sup> nâzımü'l-umur hâkimü'l-cumhur: MB(-)

<sup>6</sup> Hümâyûn nâmeleri: MB; tezkere-i hümâyûn belâgat-nümânları

<sup>7</sup> Tahrir: MB(+)

<sup>8</sup> ma'rûf: MB; meşhur

Erba‘ ve seb‘în ve tis‘a mie’ti Saferi müzafferînin yirmi sekizinci<sup>1</sup> günü rûz-ı Cuma idi teveccüh-ü zafer refikle gıtdiler ertesi maksad-ı aksâ olan ser-menzile yittiler dahi gâr-sâz cenk ateş-endâz top ve tüfenk olunmadan Hazreti Paşayı Âsaf rânun hüsn-i tedbîr-i<sup>2</sup> ve sahib-i-kırân mağfurun teveccühü ruhâniyeti birle hemân ol gece kal‘a-i Bobofçe bûm-ı boşça kalub cem-i horyadları ve kefere<sup>3</sup>-i nâ-şâdları başların alub kaçtılar ve zindanhâne<sup>4</sup> ve hatarda muhtebes olmuşlar iken halâs ve felâh câniblerine yol açdılar

### **Nazm**

Vezîr-i âkıl olan pâdişâh-ı devrânun  
Memâtı hâl-i hayâtı gibi muzaffer olur

Sadâkat eyleyicek pâdişâha bir düstûr  
Sözine feth ü [18a] zafer kal’ası musahhar olur

### **Nesir**

Bu minval üzere suhûletle kal‘a-i aldılar ve dört gün anda karar etdiler ve lâzımütta‘mîr olan yerlerini ittifakla ‘imâret kıldılar b‘ad-zân rây-ı âlem-ârây Hazreti Paşa dad ve sitib vâdilerinde cilve-nümâ olub merdmân hisar ve hifza ve dizdâr ta‘yin buyurub hıfz-ı tamla mazbût ve serrişte-i tedârikle merbût kılındıktan sonra cânib-i sa‘âdetlerindeki gâzilere ve asâkir-i nusret-müessire fermân-ı pâdişahî ve emr-i lâzımü’l-iz‘ân şâhinşâhidir diyü icâzet ‘âliyeleri sudûr bulup ol gözleri kanıkmış dilîrler ve ol peşeleri gazâ kanına boyanmış şîrler tekâdir-i<sup>5</sup> heybetlerine süvâr ve tekâpûs-ı mehâbetleriyle âşikâr olub bölük bölük ferâvân fevç fevç nümâyân fırka fırka gürâzân zümre zümre şitâbân saf saf hırâmân taraf taraf cilve-günân<sup>6</sup> küffar-ı nâ-üstüvârı cûyân olub gıtdiler bir zenbçe-nâm parkâne ki kral-ı dâllin muhâsarasıyla ânın muhâsarası mâ-beyn-i koçi yürüyüşü ile beş günlük yol ve

<sup>1</sup> Yirmi sekizinci: MB; yirmi dokuzuncu

<sup>2</sup> Himmeti: MB(+)

<sup>3</sup> Kefere:MB ;sekene

<sup>4</sup> Havf: MB(+)

<sup>5</sup> Ejder: MB(+)

<sup>6</sup> saf saf hırâmân taraf taraf cilve-günân: MB(-)

koç yiğitler ‘azimet ile karîbü’l-vusûl idi. İttisâl-i ganimet malları müyesser<sup>1</sup> sekizinci gün diyince<sup>2</sup> meserret ve beşâsetle beru cânibe ‘azm etdiler husûsan emvâl-i ganâimi ‘âşıkların mihnetinden ziyâde götürdüler ve esârı kesîrü’l-mehâsini<sup>3</sup> cefa-yı mâşukân-ı zaman gibi nihâyetsiz götürdüler

### **Nazm**

Atlar kalayazdı az kaldı  
Bir giden iki geldi üç geldi

Görmedi böyle atları dâna  
Kimisi heşt-pâ kimisi deh-pâ

### **Nesir**

Bu ganimet dil-küşâ ve nusret- **[18b]** meserret fezâdan mâ‘adâ cenk-sâz ve kal‘a-i küşa sâbikü’z-zikr Pertev Paşa taraflarında dahi feth ve nusret ve ahz-ı mâl ve ganimet ile burc-ı muhkem ve hisar-ı müstahkem ya‘nî<sup>4</sup> kule didükleri kal‘a ve bâkî ova ve lâğış nâm iki pâre<sup>5</sup> bazı<sup>6</sup> kal‘a-i mürtefi‘a feth olunub<sup>7</sup> *Fe-emmâ ol târihde guzât sancağı beği olub guzât-ı benâm ve dilîrân hizebr intikâmın sürûru belki ol gürûh-ı nusret- şükûhun gün gibi bülend ahteri olan Yahya paşa Nurullah mazca ‘ evlâdının güzîdesi ve cümle küberâ ve uzamâ ve rûşenâsân ve bülâğânın pesendîdesi bi’l-fi’l estonî belğrad vâlisi Mehmed Bey ki*

### **Nazm**

*Dür gibi nazm-ı pâke mâlikdür  
Ma’rifet yollarına sâlikdür*

---

<sup>1</sup> Olub: MB(+)

<sup>2</sup> Diyince:MB; olunca

<sup>3</sup> esârı kesîrü’l-mehâsini: MB; serây-ı bî- nehâsini

<sup>4</sup> ya‘nî: MB; a‘nî

<sup>5</sup> bâkî ova ve logus nâm iki pâre: EE(-)

<sup>6</sup> Bazı: MB(-)

<sup>7</sup> feth olunub: EE(-)

*Lutfi deryâsı olsa ger peydâ  
Görinür zâtı bir dür-i yektâ*

*Keremin kimseden dirîğ itmez  
Kapusın dest-i hayf berkitmez*

*Şey degüldür yanında bâd-ı hevâ  
Tağıdır sanki hâki bâd-ı sabâ*

*Mahlas-ı zâtı kimVusûlî'dür  
Her sözi ma'rifet usûlidür*

*Sözi gevher, sehâsı deryâdur  
Görmeyen anı ayn-ı a'mâdur*

*Nutk-ı pâkinden öğrenüb ihyâ  
Oldı bezminde muğtenim Îsâ*

### **Nesr**

*Re'yi bi-nazîr ve tedbîr-i dil-pezîr muktezâsınca husûsan zât-ı şeriflerinde  
merkûz olan şecâ'at ve şehâmet müsted'âsınca vire ile kal'aya duhûl ve bir şahbaz  
bülehd pervâz gibi bir bölük gurâb rû-siyâh içine nuzûl idüb Âl-i Osman'a ve  
handân-ı cihân-bâne ebâ-'an ceddin vâki olan ve kuvvet-i ihlâs ve kesret-i mutâba't  
ve ihtisâsların mûcib olan güfdârının te'sîri ve mahz-ı irşâd ve tedbîri ile küffâr-ı  
dalâlet müessir vire ile kal'adan taşra zâhir oldukda*

### **Nazm**

*Girdi meydâna tîğlar ol dem  
Oldı a'dâ vücûdı ayn-ı adem*

*Çak şu denlü kırıldı düşmen-i dîn  
Kana gark oldı yir yüzi dem dem*



## Nesir

*Hattâ bu cenk ve cidâl ve hengâm-ı kütâlde mûmâ-ileyh Mehmed Bey küffâr-ı hâkisâr mâ-beyninde bulunub kendüsü dahi zahminâk olub envâ'-ı avâtıfa sezâvâr oldukdan sonra kal'a-i mezbûra<sup>1</sup> silk-i hükümet-i pâdişâhîden, zâhir ve mülkü saltanat-ı şehinşâhide<sup>2</sup> bâhir olub nâme-i meserret-eser ve hâme-i nusret ve zafer ferleri vâsıl olmagla küllî neşâta bâ'is ferhat u inbisâta sebeb-i hâdis olduktan sonra re'y-i rasîn-i Hazret-i Paşa sûret-i fermân-ı pâdişahî ile hüveydâ olub kal'a-i Sigetvâr'ın 'imâreti ve harâb u yebâb olan yerlerinin ikâmeti, husûsan nasb-ı harse ve mîr-livâ ve zabt u siyânet-i mehâbet-nümâ lâzım ve mühim idüğü âşikâr olmağın dâmen-i himmetlerini dermeyân ve kuvvet ü kudretlerini müşârün-ileyh bi'l-benân idüb bir himmeti<sup>3</sup> dahi âşikâr<sup>4</sup> olmağın itmâm ve kal'a-i mezbûreyi ta'mîr ve hıfz ve mir-livâ ile 'imâret-encâm eylediler. Pes sâhib-kırân-ı zamân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrânın ibtidâ-i saltanat ve evâil-i hilâfetlerinde sâdır olan gazâları ki feth-i kal'a-i Belgrad'dır. Evvel harfî bâ ve intihâ-i celâlet ve salâbet ve irtihâl-i 'azîmet ve şehâdetlerinde vücûda gelen feth ü nusret-ârâları ki ahz-ı Sigetvâr-ı pûlâd-bünyâddır. Evvel harfî sîn olmağla hâtif-i gaybî cânibden bes lafzına işâret-i lâ-reybîdir ve evvel harflerinden mâ'adâ âhir harfleri ki dâl ve râdır, terkip olunsa kelâm-ı tâm u besdir. Lafzına işâret-i hidâyet-encâmıdır ve her biri ki altışar harfle mektûb ve cümlesi on iki burc hesabı üzere mahsûbdur yılın on iki ayı gazâlarına<sup>5</sup> delîl-i mergûbdur bunda çok nükte [19a] vardır ay dâne hakka bu zıkr olunan hidemâtın edâsı ve bu ana gelince sahib-kırân-ı mağfurun ahfâsı mülk-i akdemden ya'nî<sup>6</sup> devr-i ademden<sup>7</sup> bu deme gelince bir vezir-i dânyâ müyesser olmamıştır ve bir düstûr-ı kişver-küşâ pâdişah-ı merhûmun nâmıyla bu gûne fetih ve nusret ve zafer bulmamıştır. Ol zât-ı şerifin firâset ve sadâkatinden ve şehriyâr-ı mağfurun kerâmet ve velâyetindedir ki dest-i tasarruf-ı Hazret-i Paşa-yı leşker-nüvaz ve kişver-küşâ olub gûyâ elleri mikrâz ve haşyet ile dilleri bürîde ve binaları rûymâl dehşetiyle dîdeleri pûşide oldu.*

<sup>1</sup> Bu bölüm EE(-)

<sup>2</sup> zâhir ve mülkü saltanat-ı şehinşâhide: MB(-)

<sup>3</sup> Himmeti: MB; bu mihmi

<sup>4</sup> Âşikâr: MB; itmâm

<sup>5</sup> Burûc saltanat ve hilâfetde âfitâb-ı gerdûn gibi 'azîmet ü nümâlarına: MB(+)

<sup>6</sup> ya'nî: MB(-)

<sup>7</sup> Ademden: MB; Ademe ve devr-i Ademden tâ bu deme

## Nazm

Dimesün kimse vezâretdür bu  
Ya velâyet ya kerâmetdür bu

Hak bilür subh gibi sâdıkdur  
Dü-cihân devletine lâyıkdur

Fitneden sakladı Osmân tahtın  
Virmedi yile Süleymân tahtın

Hak Teâlâ anı mesrûr itsün  
İki âlemde de ma'mûr itsün

Bilmez her ne ise maksûdı  
Hiç dirîğ eylesün ma'bûdı

N'ola 'Âlî kulını şâd itse  
Kayd-ı gam-ı bendesin âzâd itse

Ömrüm oldukça duâlar kılsam  
Zât-ı pâkine senâlar kılsam

**Meclis-i Sâdis** Pâdişâh-ı zaman Sultan Selim Han Hazretlerinin ibtidâ-i hilâfeti ve i'tilâ-i saltanatı husûsan asâkir-i mansûrenin avdeti ve sultan hazretlerinin muvassalatı beyanındadır.<sup>1</sup> İktizâ-yı sipîhr-i devvâr ve istid'â-yı gerdiş-i nâ-üstüvâr ki gâhi merrât-ı âlemi eşkal-i sa'âdet ve meserretle tâb-dâr gâhi ayine-i hilkat-i beni âdemi intikal ve ducret ve fena suretleriyle âşikâr eylemekten hâli değildir. Her âyine-âyin-i acîbe ve kavânin-i garîbesindendir ki mâtemsiz meserret elemsiz saltanat firaksız vuslat ihtiraksız selâmet giryersiz gülmeler<sup>2</sup> nevhasız şâd olmalar<sup>1</sup> gerek şâhân ve hüdâyegane **[19b]** gerekse bendegân ve gâziyâne müyesser olmaya

<sup>1</sup> Husûsan Asâkir-i Mensûrenin azîmeti ve hâkân-ı kitî-sitân'a muvassalatı beyânındadır: MB(+)

<sup>2</sup> Ler: EE(-)

### **Nazm**

Çünin nebuşte fermân evvel na pâyân.  
Yeni bir tahtı sultân yenidir tahtı pinhân.

Nahu âhid Kâmurân bi hükmü eynevâni  
Nişan bi nişani hayat-ı câvidâni <sup>2</sup>

### **Nesir**

Çünkü ol merhum ve mağfur aleyhi'r-rahmetü ilâ yevm'in-nüşûr cevher-i hayât ve zindegânîsini bu dehr-i fânide ve beden-i hakdânîde kem kıldı ve debîr-i takdîr-i rabbâni ki ol şehriyâr-ı 'âdilîn hakriz olan vücûdunu kârgâh-ı işbah ve ta'alluk ve hestîden sildi âlem bir cansız tene ve bir revânsız bedene dönüb sipihr-i saltanat-ı cihâniyânın mihr-i yektâsı ve dûdman-ı Osmâniyân'ın şem'-i nur-efzâsı Dârâ-dârât Sikender-mir'ât huşenk-hikmet Cemşid-sohbet Behmen-rezm Keykubad-bezm Me'mûn-emân Feridun-tüvân Keyûmers-kâm Siyâvuş-gulâm Keyhüsrev-rikâb ki Behmen-cenâb girân-mâye-tâc cihân-sâye<sup>3</sup> ile bac felek dest-gâh melek bâri-gâh Selim-iştihâr Süleyman-medâr

### **Nazm**

Kişver-sitân, bülend-nişân, şevket âsitân  
Hem-nâm-ı ceddi Hazret-i<sup>4</sup> Sultan Selim Han

Allahümme ebbid devletehû bi'l-kuvveti'l-kahireti ve eyyid rif'atehû bi's-saltanati'z-zâhire dergah-ı a'lâsının gubârına bu gubâr-âmiz haberlerin arz u i'lâmı ehem ve elzem oldukda tedbir kabzasının seyf-i kâtı'ı vezaret sipihrinin necm-i lâmi'î karzar-ı gazânın şîri rezmgâh-ı heycânın dilîri hazâin-i saltanatın emîni defâin-i hilafetin rast-bîni müşkilat-ı enâmın ukde-küşâsı ve muhimmât-ı hass u âmmin tarîkat-nümâsı sâdiku'l-akvâl râiku'l-ef'âl lâ-zâle mesrûren bi-inâyeti zi'l-celâl vezîr-i a'zam-ı

---

<sup>1</sup> Lar: EE(-)

<sup>2</sup> Bu nazm: MB(-)

<sup>3</sup> Saye: EE (-)

<sup>4</sup> Kişver-sitân, bülend-nişân, şevket âsitân  
Hem-nâm-ı ceddi hazret-i: EE(-)

nâmdâr Hazret-i Mehmed Paşa-yı kâm-kâr re'y-i pûşide ve tedbir-i nâ-şinîdeleri üzere ma-vaka'ayı arz u i'lam ve umûr-ı saltanat ve mâtemi itmâm buyurduklarında kendülerin râzdâr-ı kadîmi ve kâtib-i esrâr-ı müstakîmi hâce-i cihân-ı sâni münşiyân-ı belâgat-nişânın zî-şânı ferid-i cümle-i zi-fitnat Feridun-ı meârif-nazim [20a] zi ta'şî bi abdullâhi müzvârîd hem-peyker zeban-ı hâme-i hest ema nebudaz serra ve güya hatşî çûn meskül ehrim raz na boya bu peyâm-ı mâtem-şî'âr ve kelâm-ı hilâfet-disârı bu tarîkle imlâ ve inşâ eylediler ki kalem dilinden gayri dillere nakl olunmadı. Lazımü'l-istitâr sahayif-i fikret ve tasavvurda fem gibi perişan bulunmadı

### Nazm

Şöyle ketmeyledi lisân-ı kalem  
Mümkün olmadı imtihân-ı kalem

Görmedi kimse harfîn ol arzın.  
Ya meğer dîde-i dehân kal'am <sup>1</sup>

### Nesir

Bu minval üzere mektûb u mektûm ve hatm-i beşaret-hitâmla mahtûm kılındıktan sonra ebr-sür'at beber-heybet hüdhüd-hidâyet Kütahyalı<sup>2</sup> bir çavuş-ı sarsar-rıhlet evvelâ ulak tarikiyle irsâl ve Sigetvâr'dan Kütahya'ya yalnız sekiz<sup>3</sup> günde îsal olunub merâyâ-yı hâtırın gubârı ve serîr-i saltanat ve hilafetin intizârı ma'lûm-ı zihn-i pâkları ve mefhum-ı tab'ı çâlâkları husûsan ol nâme-i sadâkat-nümûn (**kitâbün merkûm yeşhedühü'l-mukarrebûn**)<sup>4</sup> fehvâ-yı şerîfine makrûn olmağla ol vâris-i mülk-i saltanat ve bâ'is-i nizâm-ı silk-i devlet a'mal<sup>5</sup> ve eskâle hiffet ve zahmet ilgâre ruhsat buyurub hümâ-yı hümâyûn hamâl<sup>6</sup> cibâl-i âsiye ve bilâl<sup>7</sup>-i mütেকâsiye kat'ına meyyâl ve sabâ-yı tarâvet-nümûn misal nice beydayı şâsi'

<sup>1</sup>“Görmedi kimse harfîn ol arzın.

Ya meğer dide-i dehân kal'am “MB(-)

<sup>2</sup> Kütahyalı: MB(-)

<sup>3</sup> Sekiz: EE; dört

<sup>4</sup> Sûre-i Mutaffîfin: 20,21

<sup>5</sup> a'mal: MB; ihmâl

<sup>6</sup> Hamâl: EE(-)

<sup>7</sup> Bilâl: MB; tilâl

ve sahrâyı tîne-i serî'ı<sup>1</sup> vâsi'ı'l-intikâl olmağla sene-i erba'a ve seb'în ve tis'a mi'e Rebiülevvelinin dokuzuncu gününde ki düşenbe idi medâr-ı saltanat-merhuna a'nî pây-i taht-ı hümâyûna ittisâl-i hilâfet-meâlleri müyesser olub serîr-i saltanât-ı kâmurâni ki cülûs-ı şerif-i me'nûselerine müterakkıb ve hazâne-i ma'delet ve kîti-sitânî ki şân-ı şerif-i meserret-resanlarına her vecihle müterakkıb<sup>2</sup> olmuşdu, ol ruz-ı sa'îd-i lâzımu't-tahmîdde

### [20b] Nazm

Bir düri deryâdan alub derkenâr etti hemân<sup>3</sup>  
Kalmadı tûfan-ı gâm hîzâb-ı mâtemden nişân

Felek şâhî dest-i kudret her kürek engüştür  
Pâdişah-ı dehri el üzre tutar bahr-i revân

Benden evvel sen kenar itdin diyü ol serveri  
Taht-ı şâhi kıldı felek bahre reşk-i bî-kerân

Taht-ı sultâniye takdîm etti geçti tahta sen  
Böyle bulduk rüzgârı böyledir devr-i zamân

Mahmiyye-i Kostantiniyye sânahâ'l-lâhu te'âlâ ani'l-beliyye bu vecihle cülûs-ı hümâyûnları ve kudûm-i şerif-i hilafet-nümûnları ile müşerref oldukda menâşir-i salâbet-resân ve tavâmir-i beşâret-ünvanları etraf-ı vâkıada<sup>4</sup> ve memâlik ve akâlim ve diyâra perişân<sup>5</sup> olup tebdîl-i sikke-i şâhi ve tahvil-i hutbe-i pâdişahi fermân olundukta mir-i mirân olan zevi'l-ünvân ve mir-i miran-ı eknaf âbâdan zûrbazûy kuvvetlerini aşikâr ve rû-yi nîrû-yi şecâ'atlerini besât-ı tedbîr-i himmete ilkâ idüb ve silk-i hükümet-i hüsrevânedeki mesâlik ve mülk-i hilafet-i pâdişahânedeki memalik her vecihle mahfûz masûn ve kemer-hân fitne-i beydârân olan eşirrânın mazarrat ve

<sup>1</sup> tîne-i serî'ı: EE(-)

<sup>2</sup> Müterakkıb: MB; müterettib

<sup>3</sup> Hemân: EE(-)

<sup>4</sup> Vâkıada: MB; aktâr

<sup>5</sup> Perişân: MB; revân

gezendinden mahrûs ve me'mûn itdüklerinden mâ'adâ eşref-i bilâd ve a'zam-ı sivâd olan hutbe-i<sup>1</sup> benâm ve hayâta-i lazımu'l-ihtirâm a'nî Şâm-ı vâcibü'l-ihtişâm ki etrâf ve cevânibi deşt-i süvârân ve eknâf ve sebasebi urbân ve arabta cûyân olub her vecihle serhad ve lusûs-ı müfsidîni la yu'ad iken şeran-ı<sup>2</sup> nâdiredânın dânası ve sekân uzmâ u ruşenâsânın kişver-ârâsı vezir Ali Paşa<sup>3</sup> şecâ'at müşîr-i Ömer-firâset ve vakûr-ı sâhib-kelâm düstûr-ı belâğat-peyâm âsaf-safvet Aristo-satvet [21a] şenûde-giftâr sûtûde-etvâr ve âlâ-ûla ve leâlî-eda bi'l-f'il vezîr-i efham olan Lala Mustafa Paşa ol tarihde hâkim-i Şam ve mîr-i mirân-ı lâzımu'l-ihtişâm olmağla tîr-i tedbirleri pûte-i isâbete peyveste ve tîg-ı şehâmet-şehirleri meyan-ı hıfz-ı hırasete meyan-beste husûsan bir aydan ziyâde kâh süvâr u kâhî piyade mah-ı âlem-tâb gibi şehir içini geşt ü güzâr ve şam ta seher esvâk-ı Şam'ı sıyânet-i bî-şümâr etdikleri sebebden

### **Nazm**

Fitne bîdârlar göz açamadı  
Kaldı ser-hâb-ı havf u haşyetde

Şöyle yandı meşâil-i tedbîr  
Kalmadı kimse künc-i zulmetde

### **Nesir**

Husûsan tarih-i mezbûrde kapudân ve ser-leşker-i nusret ve zafer-'ünvân olan ekrem-i vüzerâ efham-ı 'uzamâ derya-dil-i ârif-i bî-mu'âdil ateş-endâz-ı cezayir u kılâ' ve na're-perdâz-ı nevâhi ve ziya' dâmâd-ı pâdişah-ı kîti-penâh ve ser-halka-i guzât-ı zafer-destgâh fûlk-i firasetin Nûh'u felek-i sadâkatin rûşen fütûhu piyâle-gir-i rezmgâh-ı gazâ vezîr-i sâlis Piyale Paşa ba'zı cezâire leşker çekmişler ve firengistanın bevâdî-i tasarrufuna<sup>4</sup> er dökmüşler idi

---

<sup>1</sup> hutbe-i: MB; hitta-i

<sup>2</sup> Şeranı: MB; serât-ı

<sup>3</sup> Paşa: MB(-)

<sup>4</sup> Tasarrufuna: MB; tasarrufa

## Nazm

Yümn-i cülûs-ı şâh-ı cihânun sirâyeti  
Dikmişdi her yere alem-i feth ü nusreti

Ve'l-hâsıl üç gün tamam istirâhat ve âram buyurulub nadire-dân feylosof-ı zaman allâme-i kudret Zemahşeri-fazîlet seyyidü'l-ulemâ senedü'l-fudalâ 'ukde-küşâ-yı enâm ve melce-i melâz-ı hâs u 'âm kutb-ı sipihr-i fezâ'il mihver-i felek-hasâ'il şifâ-tahrîr nihrîr-i lazimü't-tevkir a'nî müftî-i pür-cûd Hazret-i Ebu's-su'ud la-zale mes'ûden bi-mekarimi'l-vücûd ve sair mevâlî-i 'izâm ve pây-bûs-ı taht-ı saltanata sezâ-vâr olan ahâli-i kirâm mevhibet-i<sup>1</sup> takbîl ile tebcil olunduktan<sup>2</sup> sonra [21b] bi-vechi'l-isti'câl lâ-bi-tarîki'l-imhâl tahtgâh-ı sâni ve hitta-i şikâr-sitâmı olan mahrûse-i Edirne harreseha'l-lâhü tea'lâ an feterâti'l-ezmine şeref-i kudûmleriyle mes'ûd ve mevhibet-i vücudlariyle mahz-ı mekarim ü cûd olunduktan sonra

## Nazm

Azm itdiler asâkire arz-ı cemâlile  
Yollarda geh atâ ile gâhî celâlile

Hem-sâyeler havâss idi ancak rikâbda  
Az kalmışidi zerre pey-i âfitâbda

Ve'l-hâsıl gâhi hâce-i edîb fazıl-ı lebîb Hâtem-kef Seyyid-şeref Sa'düddîn-devrân Ebu's-su'ud-zaman mahz-ı atâ-yı ilâh Atâu'l-lâh Efendi ile şirin muvânesetleri ve gâhi ârif-i mü-şikâf kâmil-i kemâl-evsâf musanna'-kelâm murassa'-peyâm hayâli-hayâl hilâli-me'âl a'nî Celal Bey ile rengin musâhabetleri sebkât etmek üzere<sup>3</sup> Belgrad'a vusûl ve merhûm ve mağfûrun otağına nüzûl ve duhûlleri müyesser olup bu cânibde dahi vâlâ-kadr â'lâ-sadr Bû Bekr-hilkat<sup>4</sup> 'Ömer-'adâlet 'Osmân-diyânet 'Ali-şecâ'at dâfi'u'l-eşkâl bi- ahseni'l-hâl râfiü'l-ihtilâl bi-emlehi'l-kâl düstûr-ı

<sup>1</sup> mevhibet-i: EE(-)

<sup>2</sup> Olunduktan: MB; olunduklarından

<sup>3</sup> etmek üzere: MB; idüb, âhiru'l-emr nice günde

<sup>4</sup> hilkat: EE; hilâfet

ekrem âsaf-ı a'zam müşîr-i muhterem vezîr-i muhteşem a'nî bih Hazret-i Mehmed Paşa asâkir-i nâ-mütenâhiye reh-nümâ ve cüyûş-ı mansûre-i şehinşâhiye pîşvâ olub fekâr-ı fekâr ve esfâr-ı esfâr ile Sigetvâr câniblerinden munfasıl ve merhûm u magfûrun cism-i veli-yi<sup>1</sup> rûhi ile<sup>2</sup> cân-ı âleme muttasıl olunca gâhî libâs-ı hayatıyla<sup>3</sup> nümâyân ve kendüleri arabanın<sup>4</sup> yanınca ahyânen revân olub bir vechile ihfâ ve ser-i setrle nâ-peyda eylediler ki herkes<sup>5</sup> merhum Hüdâvendigarı zinde sanırdı, sıhhat-i mevtine vâkıf olanlar da bu evzâ'ı görse sıhhatine inanırdı. El kıssa kırk dört güne dek mahzûn ve resmi vedî'atle medfûn olunduktan sonra hâk-dân-ı bîrûn ve araba tabutunda [22a] sâhib-sükûn kılınub deffini ki<sup>6</sup> Belgrad'a bir konak yaklaştılar asâkir-i mansûre-i sultân-ı gîtî-sitân Hazret-i Sultan Selim Han kudûmünden haberdâr olub bir mikdâr şaşdılar ve illâ dahi mir'ât-ı tasavvurları gubâr-ı şekden kurtulmadı<sup>7</sup> ve âyine-i tefekkürleri jenk-i imtirâdan müberrâ olmadı. Âhirü'l-emr asâkir-i bî-kerân süvarân ve nâ-süvarân ertesi otâğ-ı hümâyûn etrafında hayme-zenân olduklarında sultân-ı cihân otağına girmiş ve esbâb-ı saltanat u hilâfet sâhibine vâsıl olmuş bulunub bî-şübhe cân-ı âlem ma'lûm ve meyyit-i mübhem zâhir ü mefhûm olduđu gibi.

### Nazm

Asker girye akın saldı hemân  
Askerün oldı gözi yaşı revân

Araba eşk-i firâvân içre  
Keştî-i Nûh idi tûfân içre

Tahtdan ayrılıb ol şâh-ı cihân  
İhtiyâr eyledi bir taht-ı revân

---

<sup>1</sup> veli-yi: MB; bî

<sup>2</sup> İle: EE(-)

<sup>3</sup> Hayatıyla: MB; hayatla

<sup>4</sup> Arabanın: MB; araba

<sup>5</sup> Herkes: MB; her kişi

<sup>6</sup> Şu zamâna dek: MB(+)

<sup>7</sup> Kurtulmadı: EE; kurtuldu



### Nesir

Ve'l-hâsıl asâkir-i melâmet-nümûn melûl ve mahzûn ve mağbûn<sup>1</sup> ve sımâh mağfûr-ı mahzûn (**İnneke meyyitûn ve innehüm meyyitûn**)<sup>2</sup> hitâbına makrûn vezîr-i nâdire-dân Hazreti Paşa-yı kârdân<sup>3</sup> ise merhûm ve mağfûrun rûhâniyetinden ve pâdişah-ı<sup>4</sup> gîtî-penâh Hazretlerinin iltifât u izzetinden (**Hâzâ yevmü yenfeu's-sâdikîne sıdkahüm**)<sup>5</sup> işaretiyle manzûru'l-'ayn zihî tedbîr ve basîret ve efkâr (**İnne fî zâlike le ibraten li ü'l-il ebsâr**)<sup>6</sup>

### Nazm

Husûsan şâh-ı âlem tutdı mâtem  
Cihân sultânına hüzn oldu mahrem

Anub eyyâmını merhûm şâhun  
Şeb-i târında kaldı dûd-ı âhun

Katı nâdirdür ey gâfil bu hâlet  
Gele bir yire şâdî vü melâmet

### Nesir

Vaktâ ki meknet ve celâdetle mukîm serâçe-i tevekkül ü tahammülde müstedim olduğunu gördüler guzât-ı bî vehm ü bîm (**İzcâ'e rabbehû bi kalbin selîm**)<sup>7</sup> tilâveti ile ol şehriyâr-ı lâzımü'l-ihtirâmın hak-pây-i rahşına her vecihle ta'zîm ve tekrîm cebhelerini **[22b]** sürdüler çünkü ol<sup>8</sup> otağ-ı hümâyün-ı<sup>9</sup> sa'âdet karîn<sup>10</sup> ve bunca hazâ'in-i bî-kerân-ı vâ-pesîn şeref-i nüzûlîleriyle müşerref oldu ve kudûm ü meymenet-i duhûlleri ile evvelkiden ziyâde şeref<sup>11</sup> buldu. Hemen ol gün

<sup>1</sup> Ve'l-hâsıl asâkir-i melâmet nümûn-ı melûl ve mahzûn ve mağbûn: MB(+)

<sup>2</sup> Sûre-i Zümer: 30

<sup>3</sup> Hazreti Paşa-yı kârdân: MB(+)

<sup>4</sup> pâdişah-ı: MB; paşa-yı

<sup>5</sup> Sûre-i Maide: 119

<sup>6</sup> Sûre-i Al-i İmran: 13

<sup>7</sup> Sure-i Saffat: 84

<sup>8</sup> Ol: MB(+)

<sup>9</sup> hümâyün-ı: EE(+)

<sup>10</sup> Karîn: MB(+)

<sup>11</sup> Şeref: MB(+)

vüzerâ-i ‘ızâm ve atâ’i<sup>1</sup> küberâ-i mâtem câme mübriz ‘ımâme olduklarından mâ‘adâ pâdişah-ı âlem<sup>2</sup> Süleyman-evrenk dahî bî-sabr ve bî-karar bî-direnk şeml-i hüzn ve gamı izhâr ve şemle-i mâtemi ihtiyâr buyurub salât-ı mağfûru otâğ önünde edâ ve cenâb-ı vacibü’l-vücûda du‘âlarını ma‘rûz ve inhâ kıldıkları gibi bilâ-te’hîr ve ihmâl merhûm ve mağfûrun meyyitini irsâl ve mahmiye-i Kostantiniyye’ye îsâl için fermân-ı vâcibü’l-ımtisâlleri üzere vezir-i âli-cenâb Ahmed Paşa-yı kâm-yâb ve ol gazâ-yı nusret-me’alde da‘vet ve iştigâlîden<sup>3</sup> istimdâd-ı bî-misâl olunan umdetü’z-zühhâd kudvetü’l-kubâd<sup>4</sup> fâzıl-ı mutasarrıf kâmil-i mutasavvıf<sup>5</sup> ser-halka-i sâlikîn ser-çeşme-i vasılîn ‘ulûm-ı zâhirenin mümtâzı ve fûnûn-ı bâtinenin kâşif-i râzı çırağ-ı efrûz meclis-i yakîn şeyh Muslihi’ d-dîn<sup>6</sup> bin şeyh Nure’ d-din dâmet irşâdühû kema dâret evrâdühû ve merhûm şehriyârın manzûru ve efâhim ve ekâbirin meşkûru mürebbi-i büleğâ Ferhad Ağa ve ba‘zı hudâm ve hademe-i lazımu’l-ihtişâm koşulub menzil-i ma‘hûda makrûn ve câmi‘-i şerifleri civârında medfûn rahimallâhü alâ men kâle Rahmetullâhi aleyhi fî cemi‘i’l-ahvâl<sup>7</sup> bâdezan sultân-ı cihân ve şehriyâr-ı fermân-rân ertesî mihr-i sipîhr-i berîn tâbân ve habâyâ-yı zîr ü zaman<sup>8</sup> nümâyân olduğı gibi divân-ı cemiyet ruşenâ-san buyurub ekâbir ve âyân ve ‘uzamâ-i âlişan yollu yolunca<sup>9</sup> ve kollu kolunca<sup>10</sup> pây-bus-ı taht-ı<sup>11</sup> saltanatla handân ve müşâhede-i tal‘at [23a] pâdişah-ı zamanla kâmrân u şâdân olduklarında

### Nazm

Berârest sultan Selim rûm

Serîr-i sa‘âdet bi eştilim

---

<sup>1</sup> atâ’i: MB; ulemâ’i

<sup>2</sup> Âlem: MB(-)

<sup>3</sup> İştigâlîden: MB; iştigâliyle

<sup>4</sup> Kubâd: ‘ibâd

<sup>5</sup> fâzıl-ı mutasarrıf kâmil-i mutasavvıf: MB; fâzıl-ı mutasavvıf kâmil-i mutasarrıf

<sup>6</sup> Muslihi’ d-dîn: EE(-)

<sup>7</sup> Rahmetullâhi aleyhi fî cemi‘i’l-ahvâl: MB; Rahmetullâhi fî cemi‘i’l-hâl

<sup>8</sup> Zaman: MB; zemin

<sup>9</sup> Yolunca: MB; yollarınca

<sup>10</sup> Kolunca: MB; kollarınca

<sup>11</sup> taht-ı: MB; serîr-i

Cihân nev cihâni çû berk terâyı  
Taravet girifte heme ser seri

Nekâde şenidâz şükûfe derest  
Sedezenen sultan Selim nehnest

Zî kûs-ı saadet beramet sadâ  
Ki ey namdar dest gazâ

### **Nesir**

Bu minval üzere ayn-ı in'amı beydâ-i himmete câri ve zülâl-i nevâl-i ihsânı diriğ vâdilerinden âri olup asâkir-i bî-keran mekârim-i bî-gâyelerinden behre-dâr ve cünûd-ı peygâr girân-ı bahşış-i bi-pâyânlardan (**Ülâ'ike lehüm rızkun ma'lûmûn**)<sup>1</sup> fehvâsına kamkâr oldukdan sonra câye-gâh-ı saltanâta 'azîmet ve tahtgâh-ı hilâfete teveccüh ve rihlet buyurulub mürûr-ı ezmine ve 'ubûr-ı evbene<sup>2</sup> ile vüsûl ve duhülleri müyesser oldukda

### **Nazm**

Yine deryâ-yı asker itdi hurûş  
Yine rûy-ı zemîni tutdı cüyûş

Siper-i âyînesi ziyâ virdi  
Tâbiş-i mihirden gınâ virdi

Geydi yünlegü üskûfîn merdân  
Niçe kuyruklu yılduz oldı ayân

Veşne-i rahşile pür oldı hevâ  
Gökde işitdi Hazret-i Îsâ

---

<sup>1</sup> Sûre-i Saffat: 41

<sup>2</sup> Evbene: MB; 'avvine

### Nesir

Ve'l-hâsıl vüzerâ ve u'zemâ küberâ ve u'lemâ husûsan a'yân ve erkân ve defterdârân ve ruşenâsân lâ-siyemmâ serâser-bûş sarsar-hurûş çavuşlar derya-rev nesim-peyrev yeniçeriler hırâmân ve güzârân solaklar şitâban cilve-künân peykler murassa'-raht müsaid-baht sipâhiler tîg-gîr tîr-tedbir silahdarlar cenk-şinâs serenklîbâs ulûfeciler ciger-derân dilâverân garib yigitler sadâ-yı şupûr nefîr ve nevâ-yı surnâ-yı sûr-te'sirle saf saf, taraf taraf, fırka fırka, zümre zümre, süvârân ve nasüvârân bir pâdişah-ı [23b] cihân-penâhı dermeyân etmişler ki<sup>1</sup>

### Nazm

Rub'-ı meskûn ânınla âbâdân

Yedi iklîme hükmi oldu revân

Zıll-i hakdır sehâb-ı himmetdir

Hoş geçer sayesinde halk-ı cihân

Bu minvâl üzere zîb ü zînet ve şükûh-ı şevket ile saray-ı âmireleri teşrifine niyet-i 'azimet buyurdıklarında âlimler<sup>2</sup> kâmiller fâzıllar 'âkıllar dânâlar müşkül-küşâlar diyânet bezminin şem'aları ferâset şem'inin lem'aları erkân-ı dinin 'imâdları bostân-ı yakînün şem-şâdları büzürg-destarlar ma-bihi'l-iftihârlar sütrek astînler belâğat güzînler

### Nazm

Her biri bir kârdân-ı feylesof

Başda Nu'mânî 'imame tende sof

Bunlardan mâ'adâ a'yân-ı vilâyet ve kibar ve sıgar ra'ıyyet çok çok duâlar taraf taraf<sup>3</sup> senâlar ile istikbâl ve her vecihle i'zâz ü iclâl sadedinde iken nâ-gâh bir bârgâh-ı sa'âdet-penâh ve dergâh-ı 'azîmet-destgâh sadev-vâr ol gevher-i yektânın

<sup>1</sup> Etmişler ki: MB; eylemişler ki

<sup>2</sup> 'Âlimler: MB; 'âmiller

<sup>3</sup> taraf taraf: MB, fasıl fasıl

kudûmüne ağız açtı ve ‘asâkir bî-kerân ânın celâletini görünce kendinden geçti ve bilcümle (**Müfettehatün lehümü'l-ebvâb**)<sup>1</sup> sene-i mezbûre eyyâmından bir mübârek<sup>2</sup> günde tekrar taht u hilâfet ve serîr-i saltanat ve meserret cülûsuyla kâm-kâr ve kâm-yâb oldular.<sup>3</sup>

### **Nazm**

Zıllıdur yir yüzinde Allâh'un  
Güni günden yeğ olsun ol şâhun

Feth-i âlem müyesser olsun ana  
Cünd-i âdem musahhar olsun ana

İrmesün hîç bu nesl-i pâke zevâl  
Gözlesünler cihâmı çün meh ü sâl

**Meclis-i Sâbi'** Sebeb-i te'lîf ve tastîr ve hatîme-i risâle-i nâdir'ü-nazîr husûsan musannıfın arz-ı hâli Âli-i hakîrin hikâyet-i pür-melâli lâ-siyemmâ bahtının sıbâ'adesi ve tâli'inin adem-i müsâdesi beyanındadır.<sup>4</sup> Bir dem ki şiddet-i şitâ çemenzâr-ı âlemi huşk ve mazarrat-ı sermâ âşiyâne-i bülbülü pervâz-gâh-ı güncişk itmişdi husûsan berk u bâran zemin ü âsumân [24a] mâ-beynine burûdet bırakmışdı. Ve âsîb-i sarsar-ı zemistân çok nihâl-i gürazânı ateş-gâh-ı gurbet ü fenâda oda yakmıştı

### **Nazm**

Âfitâbun pendî te'sîr eylemezdi sarsara  
İrgürürdi berfile hâkîlere kara yere

---

<sup>1</sup> Sûre-i Sâd: 50

<sup>2</sup> eyyâmından bir mübârek: MB(+)

<sup>3</sup> Oldular: MB; oldu

<sup>4</sup> husûsan musannıfın arz-ı hâli Âli-i hakîrin hikâyet-i pür-melâli lâ-siyemmâ bahtının sıbâ'adesi ve tâli'inin adem-i müsâdesi beyanındadır: MB; ale'l-husûs müellifin arz-ı hâli ve Âli hakîrin baht-ı nâşâdenden şikâyet pür melâli şerhindedir.

Yah degül bâmun kenârında görindi dişleri  
Hande kıldı hâneler açmazdan merdümleri

### **Nesir**

Ânın gibi ezmân-ı serd ve âvân-ı yah u berdde Gelibolu hâkinin hâsılı me‘ârif  
gülistânının vâsılı Mustafa bin Ahmed nâm bu hakir ‘âli-şehir ve ‘âli-kelâm  
mülâzemet-i divân-ı sultan ve muvâzabet-i âsitan-ı gîfî-sitân niyyeti ile mahrûse-i  
seniyye mahmiyye-i behiyye a‘nî belde-i Kostantiniyye mücâvirlerinden olmuş iken

### **Nazm**

Ne mecâl oldu arz-ı hâl kılam  
İrzımı arza iştigâl kılam

Ne mürebbî bulındı kim ilede  
Beni dîvân-ı şâha vâsıl ide

Mâni-i rızık olup hicâb bana  
Hergiz olmadı feth-i bâb bana

Bir yana şiddet-i şitâ sitemi  
Bir yanadan garîblik elemi

Odunı od bahâsına aldum  
Varlığum hırmenine od saldum

Atların veşnesi idüb te’sîr  
Oynadub şi’ri fikrüm oldu şa’îr

### **Nesir**

Ve bi’l-cümle nîce zaman bu tarikle tahayyür-künân beyt-i âhzânımda nâlan  
ve ma‘îşetim meclisinde ser-gerdân husûsan dür-i dürc-i ‘azâmet ve dürr-i evc-i  
hilâfet merdüm-i dîde-i âlem mahdûm-ı pesendîde-i benî âdem vâris-i mülk-i cihân

bâ'is-i emn ü emân felek-rif'at melek-sîret âfîtâb-rütbet efrâsyâb-şevket nevîn-i  
Feridun-kadr nevâbîn-i Hümâyûn-sadr Osmân-baht Süleyman-taht *Ferzend-i*  
*Ercümend Şehinşâh-ı kâmurân şehzâdeler güzîdesi Sultan Murad Han yâ rab kemâl-*  
*i ma'rifetin ber-devâm kıl ömrün-i müdâm devletini müstedâm kıl hatm-i şahâne ile*  
*muhterem nâm-ı şerif-i câvidâne ile mersûm olub*<sup>1</sup>

### **Nazm**

Oldı 'âlî kapum [24b] senâ-hânı  
Hâtırum'çün sevindirir anı

Behremend olmasına himmet idin  
Akçasına bedel zeâmet idin

### **Nesir**

Mazmûnuna makrûn şefâ'at-nâme-i hümâyunları mahfûz ve mahzûn dîl-i  
virânem ise melûl ve mahzûn olub dururken hâtif-i gaybî cânibinden işâret ve  
mülhem-i lâ-raybî kıbelinden beşâret olunub

### **Nazm**

Didiler ma'rifet refikundur  
Arz-ı kudret yolun tarîkundur

Eyle inşâ güherlerin peydâ  
Dinlesün anı hazret-i paşa

### **Nesir**

Bu ilkâ-i Sübhâni ve ilhâm-ı Rabbâni mukâreneti ile nadire-i zamân u'cûbe-i  
devrân ya'nî kal'a-i Sigetvâr ve ol günlerde zuhûra gelen tedbîr-i kerâmât-şî'âr  
serâpâ imlâ ve inşâ kılınub sahife-i âlemde ber-karâr ve cerîde-i kulûb-i beni âdemde  
bergüzâr ve yâdigâr kılınmak murâd olundu ki nîcelere bâis-i ibret ve mahz-ı pend ü

---

<sup>1</sup> Bu Bölüm: MB(-)

nasîhat olub umûr-ı vezâret u cihândârıde bunun gibi bir kâr-ı su‘ûbet-şîâr ve düşvâr zâhir olundukda<sup>1</sup> ona göre tedbîr ve havâdis-i müşküleyi teshîl ve teysir eyleyeler. Bu minvâl üzere hâme-i basiretim dermeyân<sup>2</sup> ve medâr-ı bizâ‘atim deryâ gibi firâvân idüb Heft Meclis-nâme<sup>3</sup> bir risâle-i belâgât-encâm semt-i tasnifle itmâm olundu ve semt-i te’lîf ile cevâhir-i me‘ânisinde intizâm bulundu.

### **Nazm**

Heft Meclis hüner felekleridür  
Hattı şebdür beyâzı gündüzdür

Sürh ile hall ile yazılsa eğer  
Bâğ-ı nesre bahârdur güzdür

Bu yedi meclisün nefâseti hod  
Sükkerî olmağile az özdür

### **Nesir**

Ümid-vârım ki ol sipîhr-i vezâret mâh-ı felek-azâmet ve celâlet ya‘nî paşa-yı a‘zam damet se‘âdetühû bi-mevahibi’l-mekârim ve’l-himem bu heft meclisin mikdârını seb‘-ı semâvâtan ber-ter ve ‘âlî kullarının iştihârını bir vâsıta ile gün gibi rûşenâ vü enver buyuralar ki

### **Nazm**

Eyledüm zinde nâm-ı paşayı  
Sâat-i haşre dek kıyâmete dek

Çok mıdur himmet itse dirligüme  
Tâ otuz kırk bin zeâmete dek

---

<sup>1</sup> Olundukda: MB; oldukda

<sup>2</sup> Dermeyân: MB; derbenân

<sup>3</sup> Nâme: MB; nâm



### Nasir

Benim gibi [25a] hâk-sâr ve bende-i zâr u nizâr killet-i i'tibâr ve kesret-i iktidarla<sup>1</sup> bezl-i iktidar idüp hazâne-i zihindeki me'âni gevherlerini ithaf ve zevâyâ-yı fikret ve işigalde nîce günler riyâzet ve i'tikâf eyledim hâşâ ki ol mekârim-sipihrinin nîri, merâhim diyârının hayrı, eltâf bahrinin gevheri, ihsân feleklerinin mihr-i enveri atâ bezminin sadrı sehâ meclisinin vâlâ-kadri âsaf-ı ekrem müşîr-i efhâm Serî-a'lem cerî-ahkem vakûr-ı muhterem düstur-ı muhteşem bâis-i nizamü'l-âlem hem-nam-ı güzide-i beni Âdem hazret-i vezir-i azam ve muazzam lâ-zâle mahfuzen bi-inayeti'l-meliki'l-a'lem umduğumdan ziyâde riayetler ve ze'âmetten fazla himmetler ve inâyetler buyurmayalar

### Nazm

Gerek ağlat gerekse şâd eyle

Âsitânun türâbıdur 'âlî

Nazar eylersen ana sultânım

Zâtı nâmı gibi olur 'âlî

Ger okursan cevâhir-i sühanın

Şübhesüz muntazam olur hâli

Bârî Hudâ ecell ü âlâ dâimâ ol vezir-i dâna<sup>2</sup> ve müşîr-i kişver-ârâ hazretlerinin libas-ı devletlerini<sup>3</sup> dâim ve asayış-i rif'atini kâim ömrünü dıraz zât-ı pakini mahrem-raz evlâdını berhurdâr ve nûr-ı dîdelerini kâmbîn ve kam-kâr etbâ'ını şâdan mensûbâtını handân kullarını ber-murâd huzûr-ı refahiyetlerini ziyâd düşmenlerini helak adüvlerini gamnâk bed-hâhlarını magnum kinedarlarına<sup>4</sup> makhûr ve mehûm eyleye.

---

<sup>1</sup> İktidarla: MB; iftikâr ile

<sup>2</sup> dâima ol vezir-i dâna: MB (-)

<sup>3</sup> devletlerini: MB; devletini

<sup>4</sup> Kinedarlarına: MB(-)

## Nazm

Âmîn bi-hakkı suhuf-ı Kur'ân

Âmîn bi-hakkı fahr-i Adnân

Âmîn bihakkı âyet-i feth

Âmîn bedân-ı rivâyet-i feth

Umarum yirden göğe hazzide ol âli-cenâb

Çekdüm ana “Heft-Meclis” nâm bir a'lâ kitâb

Heft-Meclis'dür velîkin heşt cennetden nişân

Heft yemdür sanasın her bir sözi dürr-i hôş-âb

Heft-Meclis nüh felek yirinde olsa fi'l-mesel

Bıkr-i ma'nîler kamerdür, nûr-ı iz'ân âfîtâb<sup>1</sup>

Temmet hâza'r-risaletü'l-latîfetü fi evâ'il-i rebîü'l-evvel gurreşinin yirmi ikinci yevmi pazar sene 1115 (05.08.1703)<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Bu Bölüm EE(-)

<sup>2</sup> Bu Bölüm MB(-)

## SONUÇ

Kânûnî Sultan Süleyman dönemi Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik yönden şüphesiz en parlak dönemlerinden biridir. Bu dönemde devlet en geniş sınırlarına ve hâkimiyet sahasına ulaşmıştır. Siyasi güç, beraberinde maddi ve sosyal olanakları da getirmiştir. Bunun sonucu devletin temelinden tepesine kadar her kademesinde etkin ve de yetenekli kadroların oluşması kaçılmaz olmuştur.

İlmiye'den seyfiye'ye kadar her kademedede meydana gelen bu gelişmenin mahsulü olan aydınların bir kısmı devrin hadiselerini çeşitli şekillerde geleceğe aktarmışlardır. Gelibolulu Mustafa Âli Kânûnî Sultan Süleyman döneminde yetişen aydınlarından bir tanesidir. O, XVI. yy'da Tarih ve Edebiyat'a kaynaklık eden ve ışık tutan eserleri ile ön plana çıkan şahsiyetlerden birisidir. Yaşadığı dönemin verdiği olanakları en iyi şekilde eserlerine yansıtan Mustafa Âli, maliyeci, hattat, şair, mutasavvıf ve fikir adamıdır.

Heft Meclis: Kanûnî Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvar ve kısaca II. Selim'in cülûsunu anlatmaktadır. Eserde sıkça kullanılan Farsça ve Türkçe şiirler ile nesir kısımlarındaki söz ustalığı kitabı edebi yönden değerli kılan hususiyetlerdendir.

Çalışmada Heft Meclis'in 1316/1900 yılında yapılan baskısı ile Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi koleksiyonunda bulunan nüshası kullanılmıştır. 1114/1703 tarihli bu nüshanın müstensihisi belli değildir.

Genel olarak Nesir'den oluşan kitap sık sık şiirlerle desteklenmiş ve muhtelif sûrelerden alınıp birleştirilen ayetlerle olaylar ilahi bir dayanağa izafe edilmiştir.

Anıtkabir özel kütüphanesinde Atatürk'ün okuduğu özel kitaplar arasında bulunan bu eser, birçok yerde isim olarak karşımıza çıkmasına rağmen, son zamanlara kadar gereken ilgiyi görmemiştir.

Âli, büyük eseri olan Kühü'l-Ahbar da Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvar hakkında malumat verirken Heft Meclis'ini kaynak olarak göstermesi ve sadece bundan özet yaptığını söylemesi, eserin önemli bir kaynak olduğunun müellifin dilinden veciz bir ifadesidir.

## KAYNAKÇA

ALTUN, Kudret, *Gelibolulu Mustafa Âli ve Divânı (Vâridetü'l-Enîka)*, Niğde-1999

AKÜN, Ömer Faruk, “Âli Mustafa Efendi (Edebi Yönü)” *DİA*, c.2., İstanbul-1989

ATSIZ, Nihal, *Âli Bibliyografyası*, İstanbul-1968

BABINGER, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, (Çev. Coşkun Üçok), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara-2000

ÇERÇİ, Faris, *Gelibolulu Mustafa Âli. Kühü'l-Ahbâr*, Kayseri-2000

CUNBUR, Müjgan, *Hattatlar ve Kitap Sanatçılarının Destanları*, TKB, Ankara-1982

DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara-2001

DEMİREĞEN, Ahmet, Kerim, *Sigetvar Seferi*, İstanbul-2006

ERAVCI, H. Mustafa, “Mustafa ‘Âli’nin Nusret-nâmesi ve Onun Işığında Yazarın Tarihçiliği” *AÜDTCF, Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.24, Sayı 38, s.1

FLEISCHER, Cornell,H.,*Tarihçi Mustafa Âli Bir Osmanlı Aydın ve Bürokrati*, çev. A. Ortaç, İstanbul-1996

GELİBOLULU Mustafa Âli, *Küh'ül-Ahbâr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye No: 3409

GÖKBİLGİN, Tayyib, *Kanuni Sultan Süleyman*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul-1992

İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal, *Menâkıb-ı Hünerverân*, İstanbul-1926

\_\_\_\_\_, *Son Hattatlar*, İstanbul-1970

İSEN, Mustafa, *Gelibolulu Mustafa Mustafa Âli*, TKB, Ankara-1988

\_\_\_\_\_, *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara-1994

HAMMER, Joseph Von, *Büyük Osmanlı Tarihi C. II.*, İstanbul-1998

KÜTÜKOĞLU, Bekir, “Âli Mustafa Efendi ” *DİA*, c.2., İstanbul-1989

LEVEND, Âgah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi, C.I*, TTK, Ankara-1973

NÂCİ, Muallim, *Lûgat-ı Nâci*, İstanbul-1987

ÖZTEKİN, Ali, *Câmi 'u'l-Buhûr Der Mecâlîs-i Sûr*, TTK, Ankara-1996

PEÇEVİ İbrahim Efendi, *Peçevi Târîhi, C. I.*, (Yay. Bekir Sıtkı Baykal),  
Kültür Bakanlığı Yayınları, Mersin, 1992

SAMİ, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türki*, İstanbul-1998

ŞEKER, Mehmed, *Gelibolulu Mustafa 'Âlî ve Mevâ'idü'n-Nefâis Fî-  
Kavâ'idü'l-Mecâlîs*, TTK, Ankara-1997

UZUNÇARŞILI, İsmail, Hakkı, *Osmanlı Tarihi C. II.*, TTK, Ankara-1995

[www.os.ar.com](http://www.os.ar.com), tezler/sigetvar

<http://193.255.138.2/takvim.asp>

## **EKLER**

**1. YAZMA NÜSHA**

**2. MATBU BASIM (CD EKLI)**

مدنی

# هفت مجلس نامه

تفسیر لایحه مصطفی بن احمد علی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله لطیف بعباده تجلّت ذاته وجلت کلماته اولاد سکه وجاهد و فی سبیل الله حجّ نماز  
 ایستنی انزال و افهام و جهاد و غزاهم ان ذوالجلال ایدو کین اعلان و اعلام و افهام سوره  
 تاجداران غزای پیشه و خدیوان هدایت اندیشه اسباب امتثال امامده و صحیفه اشقا  
 صحیفه مشکوک و ظنون سادّه تلوّب کفار بدکر دار خدایم الله تعالی الی یوم القدر  
 هر بار که خراج و کذار و اوام اولوالامر فرما ده دار اولیّه تراول طایفه غمزه اولاد  
 الکفره زورس باروی جهاد نه با مال و یدوی غزاه حیدر نژاده مستوشن الاحوال  
 قلنو عسکر حرار کبی الزخار بسیط ارضه روان و حضیض فتح و ظفر ده نمایا اولمه  
 رای کشور ادای متین و افکار نصرت نمای رصیر لوی تعلق اید و بر برای ان الله یور  
 دو ان مقام مرایی چهره کنسای سوراغنام اولمده تیغ شجاعتی در مینا و تیر تیر شهابی کمان  
 بی کمان حمد ندم بسته دهان ایدو شیران کارزار و هوی توان دو شهر شکار له قلعه لرینی  
 قلعه و خلعت رخسار بی خاوه خصوصاً تقیر عام و تخریب عام ستارینه کوشش و ممکن  
 اولاد چهره نصرت اسلام و عاوا اولیاء کرام روشن قلب و نین حضور و پیران اجبور لرینه  
 شهابی طیار سبوی تبار و ما حی خطار طوب و نضکی استنبار ایدو کار ندم ما عدا  
 شیران مردم سر و هوی توان بشر بیگ رستم اسانشارینی خاکسیر و اسیر در غزای  
 زیروز بر قلب قلعه معوره الاصراف و ضیاع محفوظه الکیان خراب و سباب

۱- و کوه بر کله خنای پرو کلاو زخم خورده سیوف آشتاب لوب جنود باله حطه  
 2 شاحطه لریبی و خشم خشم مقاله اماکن ساقطه لریبی بنیاد ابلکردن خالی  
 اولیه لری نظم خدای که یاور بفرمان او و غزای شرفی محض احسان او  
 دیوان رستم کمانان جنک و فشانند کان جنک خدایک هیزیران سنج  
 کوران دین و قضا پیروان پهن دشت کین و مهر زور ناز و نیروس تن و ستانند  
 خوانند از آن دو ممت نسل حقا تم حقا بر قادر توانا و قوی کبیر العطا یاد رکه  
 سلما مستند نشاین تخت باد او و داوز و مکین و گرو بی شکوه ضلوه  
 قرین مسخران خاتم نصر تکین اولده سی ارادت قدیمه و منسبت قریه سنده و نورد  
 لا یتما هفت مجلس سما و هشتیم بهشت ماوی سنای شبا هنک و هفت  
 پر نور و نیای جباه غلمان حور و بله یقصور اولد و غی کمال قدره تدرین پیدانوال معتقد  
 هویدا اید و کنده ریب و مرابو قدر نظم قدرین خسته جسمه جاوردی و قوی  
 توان و پردی و روس زردیله سیم اشکه کون و مرنه و بر رسه ریکان و پردی  
 کیمینی ایتدی شاه فرمان ران و حکیمی حکمه نشان و پردی کیمی قیدی شلینه  
 جلدک: اینده تیغ خون نشان و پرور و بیک دهن اولسه بل کیمی جالاک اید من  
 قدرتن ادراک: حمد و بی تسطیل و ستایش خفی و سنبل هر چه کلاه تکمیل  
 و خضوع و خشوع له نوقیر اولند قدرن مسکرم بر و نشینی ملج الکلام: و محمله السلام  
 التمام له العز و المجد و الاعتدال: هو الشمس و الشمس بدو الدجی کنیز  
 الکرمانک و العجات: نزول اصعود الیه الصلوات نسل بدو و بدو و دره و صدور  
 صدور صدور اولاد و نور الجور رضوان الله تعالی علیهم الیوم القشور





و نجات و ناستوده کار کرده و هفتی که خنازیر کبی ارخا و او حوالیده نوعا فسا دو  
 3 شناخت طریقته القا ایدوب سبک بقرار و انجیرای طغیان و فتنه کفار  
 اولاد و قلندر غزاة الناف و اقطار و قضایه اطراف در یار چار و ناچار چار  
 ما جان دیو پادشاه هفت اقلمه عرض و اعلون و اکثر و افیها الفساد و خوی  
 شریفی تلخیص و تفسیر و بیان ایلد و کلون و نظم بفرمود شاه سلیمان پرت  
 کند و مشکبازی بنان و بیش جیوش هیزران روی کرون و بر آید سخن چو البرز  
 کوه دلیزان در دند بار آوردند چو شیران غزتند کاد آوردند نتر بو منوال  
 اوزره میران نامدار و میر و میران ذوی الاشتهار اطراف لریته مناشیر  
 ظفر نشان و طویل شهرات رسال انها اول نوب تنبیه و محاضر و باقی <sup>بشت</sup>  
 محاصر انما تمدن صکر سرداران فرمان بر آن و سرداران غنیه کینی  
 ستان اولندر فراد افرا و <sup>اول</sup> انقل و انور سردارینی اصفا صد دند ایکن  
 باد یار یار شکار و شهبسوان ممالک کذار سنه ثلث و سبعین و تسع مائده  
 شوالندک حلقوزنجی کوفی پنج شنبه ایدی آفتاب کبی منزلی تبدیل و دار الله  
 السنیه محبده قسطنطنیه دن برج فتح و نصرته تحویل مراد و کلونند  
 قبل طلوع الشمس و ستوران مدبران خمس عینی شیر بشینه تبدیل  
 و دیر بیشه ظفر مشیر همضام قبضه جهانداری و خرغام قلا فرمان  
 کداری مشاطه عرائس هفت اقلیم و زینت از ای مجالس عزالت نعیم محرم  
 سر پرده خاص و جلوه و اعلم سرادقات عزت و اقبال سزاوار مضمون  
 قاضی و کیل و وزیر کبیر اصف صفا حضرت محمد پاشا نظم باغ عدلند

یادشاهزاده طوغریا رسر و کبی واللیجی کور و انک صدیقین سخن عرض مهر  
ایلدی جهان شاهی نشرد و ستور مسرور روشن زای وزیر منور درون  
کشور کشفای شمع بزمگاه فکر ضایب و لمعه بر اشعه نجم ثاقب یوز برج  
زکابرتو پاشا و عالی مقام شیرین کلام کوه و قار شکوه اعتبار فرهاد پاشا  
نامدار و شمس سپهر کرم وزیر دلیبر محترم شیر پیشه بن دو مشیر ارد شیر  
هجاه نورده محمود فعال و ممدوح لخال احمد پاشا نجسته خصال و پیر و پیش  
قدم ارکان و چشمه ساری عتبه خاصه عمه انبان حسید و نوزان بنام نسب  
روشنانسان کرام مستند نسین مجالس اصطفی وزیر خامس مصطفی پاشا  
و فیلسوفان زمان و موالی نادروان عمائم بزرگ و آستین سترک  
لا سیته انعمانی لباس و جلالت و مهابت بی قیاس ایله بحسب المناسبت  
قوراکاه رتبلرینه زانغ و بلبلجه دوشناسان و کایر کایر اول روز  
پیروزده راکبلر و طلوع مهره سپهر سلطنت متوقبلر خصوصاً فردان  
سپهر فضیلت و مهر و ناه کردش بنالت حاکمان محکمه دین و مقتدیان  
مالک یقین اعنی بهما قاضی عسکران بلاغت او و سایر علما و فضلا  
و کبرای عظام لا سیما ملا و منشیان عوارف و سر چشمه خدایگان  
معارف صحت شناس بلاغت لباس موقع دیوان سلطان اعنی به میر  
نشیانی و نکیداروان خزینه شاهی و محصلان اموال نامتناهی ارقام  
نشاوت ارقام استقامت سردار لر و کواکد اولو اعنی که دفتر دار لر  
و عالی پایه لر همایون سایه لر و شناسلر درگاه کیتی پناهه محرم لر

۲ اولین مفضل خصوصاً اگر دون ملا در بلند اشتها در مکتول و نور یعنی مهر خور  
 ۴ وحشیت در نار در و متلب و قار فرقه در یعنی پایه عمارت به بر شمش متفرقه در  
 کزیده در بسندیده در کبی لرازم التوقیر در چاشنکیر در خدمت کذا در صبا و فدا در  
 سراسر در شمار زمره چاوشلر سمدن بوزد و غانلر و او تاغه سوکوانلر ایله  
 کنار کیر طرف مسیر اولنوب صرصر و آرزو لری نار و مار و منظر افنایه بی  
 غبار اتمک اوزره ایکن شیر لرد لیر لرد شمن کفشار عد و در شمار برق جنبش لرد  
 عد غزیشلر بیری مانا نر هوز مردم ستانار نضک انداز بلند اواز لرد زور در  
 سهم کین صد الر مرد لرد چر یلر یعنی یکچر یلر کردها کروه اظهار شهامت و شکوه ایله  
 صفه فخر ایمان طرف طرف کوزان اولد و قلر ندیم ضیم توان کوم آستان علی  
 سیرت و یخلقفت کار کذا در راست کفتاروشین پیشته دغا یکچری اغایی علی اغا  
 کروه چلاوت شکوه و شکوه جلالت کروه ایله آشکار اولد قدم جوانب حواسی  
 وصفوف کتابی مواسی کتاب زیب زینته حواسی در مشوب بر لور بر ند و قراگاه  
 مقرر ند **نظیر** د زیلو اولان نضک انداز هر بری جنک و ساز آتشار نضک  
 قتیله بی سوزان مانه سین اوزر و شرارفتان بو تری بر جیبی هر نضک اول  
 اید کر میله تاکه جرد الن اسکوف بلشند الله قبل هر بری اولدی نور  
 ناره دلیل اولمضله قتیله آتشار کویا باشند اشدی شعله ناره حر به لرد  
 جنک و حر به حاضر خدمت نیزده دکل قاصر نوعلر بلشند متصل لرد زان  
 نور دن صانه سن سرور وان برده بتور قوی بتور مد لری دوندی طاوس  
 باغجه جلوه لری چار طاقیله کیمی شوبله بورده باشد مخرج طار کور اول قمشدن

توشقونده فحاقه مطلقه ماری ایلمش ایکن شق نسل بو اوسلو اوزره منسیر کانتیم  
جر او منسیر بو یان و دوران و کوازان جلوع کنان اولدقارند نصکره کرم خیز  
ضیم ستین براق کام دلدل خرام زمان سرعت جهان زینت شرق پلینک  
نهنگ اهنک کونمایه رخت جهان سایه بخت سپهر انتقال مه نونفال نظم  
بوکار که کرد سمندن هواه براق بهشته و پرور تو سیاه کذارند ذبا کبی  
تند و تیزه حر استم هر بری عمر عزی شستا کونلرند علف کهر بیه بهار اولدو غنچه  
ذقرو غل نسل غب ذلک تو عزار هما شو کته هوا دار اولان مولاقلمانند  
کونش افنایه کش پیکارینه قرین ننگه کوبک تو اقب چرخ برین صفا و ادایه  
کرمه و الماک صفا صفا غوای شریفنه ماصدق بی همنا اولو کمانلری قبضه کمان دن  
بصید و خدنک بجا ستانلری پوته تصور و تخیله نابدید بر حالت و وزه ناگاه  
افق سفادند بر مهر خضیا و مطلع هدایت بر ماه تابان فرازی شو کده پیدا  
واسد بر جنس کون کبی هویدا اولدیکه در آتیه زلزله و اصمانه و لوله  
و و شور دی و یا خود بر شیر زیان پیشه ذار مهات بجره نمایان او تو خاک کانه  
دهشت و عساکر و پیکرانه خشیت ابر کوردی و یا خود بر سر و روان شکوف  
ذار عساکرده کوازان اولوب جویبایی بصیرتی سرگردان و شاخسار استغابی  
سرگردان ایلدی کبار و صفار و ابرار و اخیار و صاف جمال شهر یار و مداح دیدار  
بر انوار او کون لاند که ال ابصار و هویدر ال ابصار تلاوتی کوار و دهشت  
بمایه لوبنی بیستمار ابلد کلرند نظم لطیفه هر برینه و پردی سلامه  
تکلیدم مرقبی تمامه نور دستاره او ناعه لوبی سوره نور سطر اولسه بری

۳  
 ۵  
 جسم پاکند خلعت درینده سمنه مالدی مانکه مهر ضیاء زر کفر در تن عیان  
 اتمش نور پر طوقی در میا اتمش مانده یا قوت لرله خنجر دره سطر یا قوت نقل  
 مسطر دره لعل و یا قوت یچند اول شمشیر اولدی نخل شکوفه زار نظیر  
 مانکه بر جویناد و مثله ارغوان نخی صایه المشراکا نثر خصوصاً مع لجام  
 هر ای جواهر نظام رخسار دل خرام و سمند و هوی انتقام پر وجهه ترین نازنین  
 سه مکیں ایلمشکه کویا نهنک بی پروا دیوای جو اهورن هویدا اولو لعل  
 یا قوته مستغرق و الماسی شفقتاری ایینه دار نور مطلق مشاهد اولدی  
 نظم قسطاس منور رسید بخاک چو برخی که بار در افلاک پاک بقسطاس  
 ابلق سمند کوزین جواری بهر شعاع قرین بی کونه زیب و زیور له اشکار  
 و اول جیش طام یچند سهر طارم کبی تابدار اولد قری حیند تفنک  
 اندازان هدایت قرین کوم ثانی السما بدخان مبین سربل اشکار و عیان  
 ایدق بر آند صواعق و رعد و برق علو پروازند شرق و غرب واقع اولوز زنگاه  
 آتشنک شرر لری یعنی اون بشر بیک نفر یکجری شادی کمان و تفنک  
 انداز اولمغله نظم و شدی فاقه جنک زلزله بی چرخه ابردی تفنک  
 و لوله سی نثر بو حالتد ناکه بان توغها هدایت رسان مرشد سپید ریش  
 سالک خیر اندیش کبی نمایان و کاکل پریشان اولد فلر ندان صکوح باباقه زرین  
 جهان بانی و اعلام سه مکیں کشور ستابی همچو تابنده لوبنی اظهار و هر برنی  
 رشک و مهر و ماه تابدار ایلیو افای محشم رایت ارایی مخم اعنی به میل علم و کبراء  
 کبرام و عظام ذوی الاحترام مهر چارم قرین شش جهانک بین صاحب و قارلو

بلند اقتدار و اغما بلوک اغاری علی الخصوص زمره مهتران و امشکران خوش الحانان  
صدای سوزنی و نوای صورنای شوکت پزیرانده سمدان سماکه حکم زمیندان  
زمانه اظهار اشتیاق فلذ قارندن حکم و دیوان ابلق نشان وارد شیر ابلق سواران  
فردا فردا مجلورخت صفا بخت کاروان هجرا کوان آهسته رو قضا پیر و تیر انداز  
بتکرش ساز افی کمان دخی نشان یعنی زمره سپاهیان مرد در صحرانورد  
مزد لرستم نیر دل جوش پوش زره پوشار مغفردار لر شاهین شکار لر  
ششپوزن لر دشمن شکنار برار لر کوه سحر دار لر ارسلان جنبش قبلان  
غریبش جنگ افکن رویین تن سپر کیر سیر تیر سام سوار و تهن نشان  
علو فحیان یسار و یمین غریب بکندر مهیار بی نهیبار بی مانان لر اجاستان لر نیک  
خولر جنگ جولر و دیوان هر بر اشهار غرمان یمین و یسلان فوج نمایان  
بلوک بلوک خرممان صف صف کذا دان طرف طرف جلوه کنان اولو بیواقلر دنگازنک  
لباساری زربفت و سرنک اتاری ترک و تازده ذران دوده رختاری سوز  
کذا ده الایاری کامل کزدسم سمندری فرق فرقدانه و اصل لاسیمار و شش سر چلر  
زمره سر چلر نکیمبانلر در بانلر سر بازلر و عدوانداز لر جبهه جیلر بر لور بند  
و جایگاه مقرانده مانند سنبلر و شهر و مرور و عبور او زره ایکن نظم  
سبره چقدری قوم سفار و کباره اولدی عمون هر سردنواره بابا قادر اولسه  
کفتاره بارون داد ایدریدی خونکان نغش و بالجملة رعایای محزون و مغرور  
سرنکون دو عالی بی فزون ایدوب و این تذهبون ایستی تذکر و ازواج  
و اولاد و اسباط و احفاد فراقی تصور صد دنده عساکر و کتب مانند عمام

مترکب

ستراکب حوالی شهر دن باغتر کنار نه قریب و تراحم تقار مدن ناشکیب و لاداری  
کبی نظام ظاهر اولدی او طایفی سلطانی سیمه بر قلعه دوندی میدانی ۶  
سایته سپهر ایدی غالبه که ملائیک بر ایدی هر جانب هطاب شعاع هر  
بدن نه فلک دنسه اول و تاغده محل نتر چونکه حافان داد کستر اول بر  
بورنون کذر و جمالی ماهینی غلمان برده نشینه منظر سیوری زیبا نظر  
فَاذَابِرِقَ الْبَصْرِ وَخَسَفَ الْقَمْرُ وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمْرُ تَلَاوَنِي كَوْرُودُوم  
دولت شهر نیاری دعا لوبی از بر قلوب یقین و بعد ذلک یوم الوعید دیو  
منوال لوبی جوان و غریبان و تحیر کنان اولوب کتدیار نظم کبروی  
سیمین خیامه عسکر شاهه خبلی کدوت نوری قلدی تباة هر بری  
فکر ارتحال اوزره سفر امرینه اشتغال اوزره مجلس ناک سلطان افرونا  
ران حضر تلوینک مراحل و منازل و کی جلایی و بخت دولت و جلوه دنک اقبالی  
خصوصاً اوزر انک لایاری و ابتدا جنگه کی رای نصرت اولمیشاری بیانده در  
یند بر کونکه مکر نوزایی چه کدی زرین لواء سلطانی نه کویا اولدی نور شمشیری  
نوع در رشته موسی قاقانی صناسین صور ایدی صدای نفین قلدی بیدار  
خبلی انسانی به بشلای های هوی ز فرمایه عسکر ملک سلیمانی نش  
اعنی که سلطان عد و کیش و خط قرآن بلند اندیش مانند و ساگر پیشا پیش اول  
عساکر پیشا پیش ایله بدرقه همت زمت کشور ستاننده رهنما و سبیل حیران  
دلیل رای جمیلنه پیشو اولو اطراف و اسعه نکا پوی جیش زارینه تنک و کتاف  
شاشعه سیم سیم ستورانه شکسته حال اولو وی در ناک اولغین حیران



رحلت ساز و قطع مراحل نشیب و قرار اوزره فسحة الارض صحیحه الهوی  
صیدگاه سلطانین شکارستان خسر و ابی اولان محروسه عظیم القدره و سول  
مسعود اعنی محبیه بهیه ادرنه ده نزول مهود لوی میسر اولو کما فی الاول  
و نقاد م مکمل بلکه اتم و اکمل تراکم و تقاطع محصل اولو قطان حوالی نشین  
و سکان حظه کرین دیدار بلیج آثار شهر ناره نظر و آثار اجناد و استخراج  
صبر بصر قلدر نون ماعدا اوج کون تمام شرف نزولیده شاد کام و سعادت  
عالم شمولیده مسرت انجام اولمشد ایکن های همت کیتی پناه ذروه ربه  
غریبیتی پروازگاه اید نوب روو رایا میلده صوفیه نام قصبه عنایت انجامده  
آفتاب کردون مقام کبی بر کون قرار و ارام بیورد و قلدر نون صکر م ماورا  
دلیل سبیل غزا و سبیل دلیل مقصد اقصی در ارتحال ظفر نوال و انتقال  
سفر نال اوزره کاز کر پولاد کمر چرخ بنیاد نصر آباد یعنی قلعه بلغراد  
او کندن رفیع خیمام و نصب اعلام قلنو ایکی کون تمام قرار و ارام عقبند  
نظم خسر و لشکر کش و نصر نکین شاه جهاندار و سلیمان نشین که و دیدار  
عساکر خروش ز فرمه پرداخت بروی زمین که کشت لکد خورده بر خاشیان  
کادر زمین زیر زمین کونین نثر نوم نوال اوزره زمین دیکله محرو بر پایگاه  
موضوینا و ای خبول رجاله و منور نگاه جنود بناله خصوا و تاغی شفاغ طناب  
سلطان نمود افتد اسما اولو عساکر و سنا کورج مسکون خیزا و انقا ایدن  
فور تلمش دریا کبی سکون و مرکب تور و خبول و هیول مخاری تحمل و تقیر  
کند و لوبنی رحت نون الینو هر جمله استرحت و معاشرت اقامت

اولاد و غی کو نهم راه سعاد کواه سلطان ذور بهم عصای موسی کلیم کبی بر  
 در یابی پی کراپی دو نیم قلم مرغوزی الاحترامی اما کن حیرت و عبودیت  
 صدقه مقیم اولوشها از ان و روم و سربازان هر بران هجوم کینه دار لر دوشمن  
 شکار لر ببر چنگار بلند آهنگار کرجکلر شیر نزل ار کالدر فرد لر مرد لر ستم  
 نبرد لر تهن تنار اعداء شکار آهنگر بدن لر قوی جوشن لر لیکن پوشا در دنیا  
 خروشلر میدان غزانک دلا و دلوی یعنی روم ایلی عسکری الای الای صف  
 آزایی وهیبت نماچی اولو ببر بیان لوی بردوش و جرس لری بر صد اخروش  
 نیز لری خطار جرات ستین لری آشکار قول قول اولسن لر شب قران  
 غازینک بز مکانه قول اولسن لر علی الخضر بر بدو منیری و بر شمس فلك  
 تدبیر در کنار ایلمسن لر نظم کر من حیدر کرد در دوم سیمه عمره سحاده  
 بهر کهر بار در اکا هسه بز من در من اولدر دیر کیر بیاله عجبی دوشسه  
 اباضینه بچه بوز بیک شیر نثر یعنی ماه سپهر رتبت آفتاب فلك منیرک  
 جم بز من کستهم رزم آصف راصف از روم ایکی بکار یکسی احمد پاشا کروم  
 نصر شکوهله هویدا و شکوه مشکور شوکت کرو هله آشکارا اولوب  
 بر وجه کاله الای کوستر دیکه چشم حول نظیر بی کور مش دکل و دور دیده  
 بو کونه زیب زیورع ایلمسن دکل القصه دیدار مستر تار سلطان انند  
 آفتاب در خشنا ذرات وار اول گروه غریب و انوار سلام عنانظلم لری ایله  
 کلام کار بیورد فدن صکنه بر فوج دریا موج و صفوف و الافج و خجی ظاهر و آشکار  
 اولود دولت یار شفا و ناز غالی رای احالی مدار میر میران فرمان لری پاشای

کامکار کامران و عساکری حد و گروه مورد عدو یعنی ستمکینان و ستمکاران کورستان  
در از سلسله عدو و کشتار درشت خلقت در زن و تنار جوشن بد ناز شکارید  
بادیاری بیابانینو فرامانیا و منظور انظار همت شفقار و مسرور اسرار غنائیا  
انار اولدقدن صکرم روی زمینه یعنی دشت زمینه نزول همان ناری  
بسیرو ترتیب دیوان و تقدیم ارکان و روشناسان مقرر اولو امراء  
مسجیه نیک هم تازی و کبراء عیسویه نیک سرافرازی له بکلر بکینک  
اولوسی چه دلا و در لر نیک یوزی صولوسی قرال بن قرال اردل اوغلی ددکری  
دوش حال لغا صد ایتی فاک عبودیته القا و روی استقامتی بسیط طاشنه  
انها فلو بو مقولم انواع و احساعات کورمه شهر یاران اولمقین پای سیر  
بلیس چهره سایی و سزاوار خلقت و هبت کشور ارای فلندقدن صکرم  
هزار اسرار ظفر شفقار و انار و نصرت و دنا و اعلاهی و عید تشریف ضعی و روز  
چشبین مسرت فرایاتام کذاران اولمجه اون کون تمام او تاغی معتر خیام  
خیام مو فرخیام و ادای توقف ارام ده بردوام قلوب عاقبت او رسنه  
غریب و در نیایی بی نهایت کبی دباح رحلتله حرکت اولنوب طواق صوبی  
کبی که هر جمله طراوت کواه و اب روی جمله میاه اولمشار در دریا کبی  
روان ایکن قوس قوزح نشان برجس عظیم طرام عنوان بنا سچون  
زینت ساز رواق تدبیر اساسان نذا از طباق همت مصر سواد اهتمامک  
های دولت آباد اقدامک بلند اقداتی من حیث لا یحسب انام مقام انابی  
کنسب هر پری بهر هبت و غایکیمری اغایس علی اغامقد حجه کوندر لمش

۷  
 ۸  
 آبدی بر مقتضای فرمان بزرگ و زای عالم از ایستو اول سبیل دریا خیده روان  
 و جسر بر طاق بنسند همتی جویان او کوساه چارده مثال او در کون مقداری  
 عرض و کمال و تکمیل نقصان بنایه اهتمام بی همایان این تکمله طولاً در سبک ذراع و عرضاً  
 بیش از ذراع بی نزع جسر بلند و صراط خروج پیوند بنای اولندیکه **نظم** قوس قرخله  
 آبی بودن آتسه لوعرضه هورکیم کور رسد در دی بین آسمان و الارض نش  
 و بلجمده دنیا صراطی و نلسه جائز فایحه سندن خاتمه سنه عز او نلورک  
 دلزنده **اهدنا الصراط المستقیم** ندو تپی باز در **نظم** تا بچینه علی کور سلطان  
 جکری اول کویری پنجه بار کوران خیل میدانه مرزایه در کنار آبدی کور و پ  
 دین دن شمار آبدی بر حالت بشارت دنار و ساعت سعادت سفارده قوت  
 قاهره جهای پناهی و صلابت با هر هزینانی دستکای می مقارن نیده تا بحر صمدان  
 اول سبیل و بسیط وار و و ابتداء خلقت آب و خاکدن انتهای استدارت افلوکه  
 و از پنجه تصویری و تجلی فاسد و کاسد اولان امور نادیده و ن بوخاند عجبیه  
 و واقعه غریبه سخت ضرور و سخت شعور کلدیکه پای **نظم** عینه خور و سده قطنیه  
 پمانند آهن لنگر تین بیکو دریا و هوا پیر و خاصه قادر غه لوزدن یکی باره  
 کشتی بو پنجه بود و در شتی کذیران اولو اول جسر عظیم کمر لوی منظرینه کلشن  
 اساس مره حم لباسینی کور پنجه تحسین و افزون بحرینه لنگر ما مشاخر خمشاب **نظم**  
 مشاعر نورانی و قنادیل در خوشانی برده کنز و لوی طونمشا کوی باقی در کوزک  
 طونمه لوی یا نرا و دکی کفار روسیاه قلعه لرینه جا امشالر شهر بار دریا کذار  
 ایسته سر چشمه ذلال نسبی حضرت نوح نبی کبی کشتی نشین و عظم و جلوه تله

مکین اولوب دکنیزمالکی کبی دریای در کنار و اول دریاچه کوه شکاری  
مکت و جلا نده عبور گذار ایلد و کلری حینده نظم ددی هر کس اول آفتاب  
اوزن در شهر و اوج قدری آب اوزن محفل کلام جنود سپهر انتقام مزور  
و عبور و دخول ایدرک نتیجه اشکال مسافرت و در بجه در بجه فتح و نصرت  
اولان حصار نامدار و برج سپهر اشتهار یعنی قلعه استوار سکتوار او کندن نزول  
این جکاری کون اول اول مدبر امور و ممتهم بهمار او سور و اسط نظام  
انام و رابطه مرام ذوی الاحترام کریم الشان عظیم العنوان عقده کشا  
سلطنت جهان داری زحمت افزای رعیت رغبت شعاری اس و امان جز اغینک  
و قاری زمین و زمان استمالتنک معنادی قطب سپهر بروی و فخر فلک واد  
کستری مرکز دایره عظمت و کامرانی و سرچشمه فرادین جلالت زندگانی  
وزیر اعظم و معظم مشیر الفخم و الفخم یعنی حضرت محمد یا شارف الله  
رتبه بحیث ما یشاء ما ع قولن الابی و الابی ولایت نمایی کو سترو  
بر وجهله قوللربنی تزیین و قوللربنی زین و زیور له سه مکین ایلدیلر که  
اسکف زرینک شعاشعی اشعه افنائی نایاب و بسط خا کل لوا می  
کواکب رخسندک زیر و نقاب و پرده نشین غمام و سحاب ایتد و کند  
ما عراد ستار پوش اولنار وک او ناعذ لوی بر خنوکبی عالمی استیفا  
ایتدی و ابلق سوار اولنار وک ظل اول ابلقی حور شید تا بند ما و زای  
سحاب توهم ایلدی نظم بر کوهی اولوب مجون پوش صوددی پشته  
ارغوان نخلن طوندی سلطان بورکی صحرائی کوردیلر مبرک اشقان  
نخلن

9  
 شرف مخصوصا کون ناکون بیزاقلر اچلدی کونا سپهرک بولندری باره بار اولدو  
 بسبب خاکه صاچلدی لاسیما **نظم** فرموی اسکوا اولدی بی بیایان  
 طوغدی بیج شفقده مکرهجان کیمی کیمش توخلغه باشنده طورر اسکوفله  
 طانه سین باشه نش نین ائسه سرافراز و شهرها و ثاقب کبی شفا شعله  
 ممتاز ترتیب الی و تزیین عساکر ظفر نمای سرحد عجان و اصل  
 اولدقدن صیکن بنده بو تولد فرقدان برج ستوت و اجلاول و مهر و ماه  
 اوج عظمت و اقبال و شیران سلطاهفت و اقلیمه وزیران خلقان  
 زردیهریم و ستوزان بلند اقدار و دیران سپهر استهارا عینی بهما  
 بو بکر فطنت عمر و عدالت فرهاد پاشای عالی رتبت عثمان نسیم حیدر  
 کرم دستور محنتهم احمد پاشای محترم اماصول فولد دستور نادر دان  
 وزیر مشیر کامران خانقان سعادتک پیر پیش قدیمی و جایگاه و زواتک  
 کاردان مغربی وزیر قاسم مصطفی پاشا الازالت محبته عن الجشار میر و میران  
 بنام و اعظم عظامی ذوی الاحترام شیر صولت ببر خصالت جنک افکن  
 صف کشامصر بکار بکی کندن معزول اولان علی پاشا فردا فر و اسیر  
 نما و صفوف از اولوب مغر سر جو شهن بیگراسکف پوش قدور دوش  
 بیزاقدار دوشمن شکار اولان فوللورینی و قوللورینی بر وجهله زینت میسر <sup>شهرت</sup>  
 پذیر ایلدیار که ان کوزندن زمان نزراره و ارفجه الیاری بر برینه متصل  
 و اطراف شاشعه نظر کاه سناه جهانده مضمحل اولمشدی ناکاه بر قلعه سپهر  
 استهار و ظاهر استکار اولدی که حیطه سینی جزایر بحر محیط کیمی آبروان

معاطه اتمش و هر جانبی بچرخ کردایی اولغیه در و را و لو بقی نولتری بی نشان  
 او کو کمنش خصوصاً بر طرفی بناقلو نیستان و بر جانبی خارستان و چنگلستان  
 او را و غندن ماعدا ایکی قات پاروفان و میانند بر حصار فلک بنیکان که  
 خصوصاً بادی نظرده صعوبت شعار و دخول باد قدرت و اقداره محال در  
 اید و کند اشتباه اولغیه سنه اربع و سبعین و تسع مائة محرم الحرام  
 یکمیندم و تاریخ رو میدن اغستوس ناک بشندم که ایام سمومه را بنی  
 بولش ساعت روز علی الحسن او ن دور او بولش بیدی عساکر جرانمانند خو تابدار  
 لباس زر بفت و زرکش و کرباس فاخر و منقشدر فی کبوب آیین زینور  
 سفارح اعجازون بر تر و ستوران زر رخت و سلحداران مساعدا سخت  
 بیدای شوکت و شهرامند جاوه کو اولدقلر ندر نصکوم مثل قران زمان  
 زمین و سلطان فرمانان سلیمان نکین مرای شکوهره نمایان و فرمای  
 جلالت قرنیله مشارالیه بالبنان اولوب سایر تحف کران مقدار و  
 پیشیمان بیشمار رخت زر نگار جواهر دتاردن ماعدا زر رشته دن  
 ساخته و هر رشته بی شعشعه مهر له برداخته بر قطاس نورانی  
 و قطاس خسروانی طقمشدر که هر کورن نکته شناس بیار حمد و سپاس  
 اید و جفلهناه نور اتمشی به فی الناس استی سائل اوصاف و مداحند اقتباس  
 ایدر لو کن ناکرمان کفاد و بار و نشینان بسیط خاکم بر مهر درخشان کور و  
 ایا اقباب عالم تاب عالی غبوا اید بی اینت در و با سر چشمه نور و ضیائیک صخراده  
 عینی بولمشدر دیو تصورده و بعضی عجا قطاس شاه هفت اقلیم را چوید

زکات بادشاه برضع و بهیم میدار که بو تفکر ده و لیکن اگر هم لایعقول  
 بل هم فی سبک یلعبون و الحاصل زمره کفار بد کردار طریق توهم و تخلص  
 خاکسار اولون هداشی عجیب خواستی اظهار و خوف و خنبتار بی شمار  
 اتمک صده دند ایکن اول جیش طام و دیران هریری انتقام محاصره امر فی  
 اتمام و اول قلعه نیک جزیره دریا کبی استیغابنه اهتام شهر یار د از ادی  
 امرات و تاجدار سکندر امرات اول حضار بنامک جانب شمالی سند  
 صحرا ده نزل و همایون ارام بیورد قدن صکم اول قبیله بد کردار میو  
 وقعه الواقعه یومئذ این باقره خواستی اشکار اتمک وزره ایکن دستور  
 مسرور کشور کشا و زیر ثالث فرهاد پاشا و فالقدر و الاقبال و مهر  
 سپهر جاه و جلال زال بنرد رستم نور و ملک الامر و مالک العظماء  
 اناطولی بکار بکیسی محمود پاشا ایله بی باکل جست چالا کار هیجا کو لر  
 و خاکد لر سپر پناهار ششپرد دستکاهار کار زار و صاع قوی صبی  
 عساکر اناطولی جانب جنوبیک غریبسی در کفار و نیم شمال کبی  
 معادل و مجارب فصا لر بی گذار ایند کار ندن صکم و وزیر حسیب  
 مشیر نسیب و ادیب پنجه کرد لر و غا و وزیر خا مس مصر طغی پاشا  
 و برادر مهتری روم ایلی غاز یار نیک سروری جنک افکن صف کشا  
 روم ایلی بکار بکیسی احمد پاشا زبرد سنده اولان عساکر نصرت  
 قرین و سر نیازان شاه راه دین ایله جانب شمالی سنده دامن کیر جنک  
 پیران میسر قصد و آهنگ اولمشار لاستیما پادشاه کشور ستان



مقدم وارب قلعه نك جانب شرقیستند کی چنگلستانده ثابت قدم اولوبت  
دائرة قلعه ده کی صوبی کسمشاور و سمت اخره اقدوب نجاریسی خشک ابابن  
قلندر ایدی بود فخره دخی بزفران و بنیان متر سه خرد متکذاران اولاد  
صکن جانب شرقیه سی نهاد با شنا ابله دوم ایلی قولینک نابینی درد سنگین  
بالفایکچری اعاسی علی اعایله گروه مهیب و جنود بی نصیب قدام اعاسی  
سرد فتری اعینی بکچری سی مترس ساز و برعد او از او توهر تفنگ فیلده سی  
سوزان کند و لری برچاقم قوا اولدی همان ضاعه وصوله غنبر قولر قول اولدی  
قولرینک و بوفرقه نك شرقیه سند و فرهاد با شنا نك غربیه سند  
غزاه بجرک دریاوی و دریا شنا شارک بی معادی میوکار از سوده و دیبر  
بسیار ستوده غازی پیر سترک فوجه ایلی سخانی بکی علی پرنک  
و سحر بکلر بنک ممتازی امراء غزاه پیشه نك سرافرازی پر خاشانک  
ارککی بو جاق سخاوی بکی بو منوال اوزن در ب قول معین و ممتاز مترس  
ساز و طوب انداز اولد قلر ندن غیری جنود غزاه سرحد و جیوس منصور  
لا بعد و لاد لر بیکار لر جنک پیشه لو نبرد اندیشه لو فرسناه کار لر  
شخون کذار لر اعینی بودون عسکری ابله عالی قدر دو العز و الصدر  
میر میران دانا بودون بکلر بکیسی مصطفی با شنا و عمو اعساگر فرمانده  
سلیمان با شنا قرا اهنالک سمنه مقابل او ستویانی بلغراد او کوند نادر  
اولد قلر ندن ماعد امیر لواء عالیشان کوستندیل کجانی بکیم خان  
سکتور ه چاری و مرور عبورون غازی اولان ساقه و غیری کون نهاد

عرفاه باشند ماوراسند و بوی فچه طرف لرینک احتمال حطر اولان صحاری  
 و بیداسند فراول طریقله کشت و گذار و کند و لری کار از موده بیکار  
 ایدر لر کن بوجانیدم کفار خاکسندار بروج سکو آورده بیقرار خصوصاً هراسی  
 خاسر و غائب و یقذفون من کل جانب لاسیما هراس و بیماری غالب و لزم غذا  
 و اصیب نظم کوره لیم عاقبت کار نو لوره اهل اسلامه کفار نو لور  
 ایچسوا اول شاه جهان آب حیات و دوشمسور روی زمینده ظلمات مجلس رابع  
 استء جنک و بیکار و ازدیاد و کارزار خصوصاً فتح پادروقان و هزیمت کافران  
 بیاند و برفوت باشا جانبدار کی جنک و کوله قلعه سی اورزه اولان آهنگ  
 اعلامند در چو این هجا بایان رسید صدای شوری بمیدان رسید  
 هزیران مرد افکن پستن دلاورد لیران تهن بدن همه کار سازان  
 رسم مترس همه بندشان یکدیگر مترس زرعد سه مکیس برقی دلیل  
 ز مردم نهی همچو کردون سبیل چنین گرم شد و ودگاه نبرد نه در برج  
 بران نه در خاک کورد بوموال بی هالما و او سکو غرمانا ایلله آتش  
 فشان اذ درهان برعد فغان برق نشان شور کستر نقبان بیکومف  
 شکن نبود افکن جنک چو بر خاش خوبی امان جانستان دور بین آتش  
 نشین مردم عدا آهن قبا ضرب ذن حرب کن طویلر پراشوب طعن طشرینی  
 پرتا و برج قلعه خراب و بیاب اتمکه بشلیوب رعدا نذازان بیمرقت مار  
 بیکورینی بر شور خصوصاً پیغه جهادی سوزان و کبریت حرب و ضرب ما  
 کشادی شعله ستان ایلین کفار ضالین لعنهم الله مع الی یوم الدین

هراس و بيمله غمناك و قران قلعه ده غراب روسياه كبي بيمالك  
اولوب ضاغ و وصوله و بالجملة هر قولده خبر تام و خرب خسار انجام ياه  
كفره مغبون منكبوب مغموم و مخزون طوبه و كلكش يمون كبي حركه ابي امال  
و آتش نداستاريني اشتغال اوزره ايكن **نظم** روم ايلي عسكرينك  
مردوي كيسي نغره زنان كبي چري كوستوب قوت بازولرني اغدروب  
دبده ترارولرني جان اوب قلعه به فر شوهر مرد قلديار طوب تفك ايله  
بزد علي الخصوص مترس لرينه محاذني اولان ديوار اوچ قات حصار و برج  
سپهر برين كبي استوار اولوب كچن ابدار و انجار چمن زار له بنا قلمشدر  
ورنك فكرت حرب و ضربى مراباي طبعنلرندن سلسله حقاير و جهله  
محكم و مشيد و مستحکم اولمشكه واران طوبلر طاشين بار و قانچي  
كچردي و غاده مالوفه سي اوزره اقاليم جنك وجداله يول چمردي  
حتي بار و قان مذكورك قدتي طول اولون ايكي ذراع و عرض ايش ذراع  
زياده اولون اماكن مهمته كفره و مسناكن مشيد و فخره درونچي استوار  
و قانات حصار ايلوب بو استحكامدن كركي كبي اطمينان بولمشدر  
و كوكنتم في بروج مشيد و فخره اسندن نادان و غافل اولمشدر آخر الامر  
سطوت هيبت خسرواني و مهابت صلابت سليماني **سنه اربع و سبعين**  
**و تسع مائه** محرم الحرامك بكمري النجى كوفي اول عفاتيت ملاعيني تالان  
وطش پار و قانلرندن خواه و ناخواه كزيران ايلوب غازيان شير جنك  
و دلبوان ارد شيراهنك اعني روم ايلي عسكرينك سرافرازي و محارب

شاهك عرصه كاهينك سر با زري معاجمه جم غفيم و مجاد لاجلات <sup>مصر ابله</sup>  
 بزم گاه غردون يادگار تو و او ان حر كتي حور يا و لرون التيو ز نفر كاوي  
 كشته و طش بار و قانلر لجنه پشته قلوب اللريده خانانلري يا اولر  
 و باعث اطمينان اولان كمين كاهارينه هر ميت كتش بر اقدير لا سيما  
 كفرة خرة ضالين خايقين و خايبين **فاصبحوا خاسرين** على ما فعلتم **ناومين**  
 آيت فتحه ابتدا در بوجنت فتاجدن عطار در بو اغلسون قنلو ياشرد كو گفتار  
 خيبي ناديدم ناجراد در بو اما دستور دانامشيرا اوليم كشنا و زير نايي بر تو  
 باشا كه پادشاه عالمپناه و ظل الله لجم سپاه حضرت نرينك پاي تخت  
 سينه قسطنطينيه دن توجه هايونلري واقع اولمزدن ايكي كون اولكي  
 كون دوشنبه ايردي امرعاليشان و فرمان طرف نشانلري مقتضايجه سر بازان  
 دوشمن شكار و سپاهان نصر شغار اعني علوخجيان يسار و دلاوران  
 شجاعت قربن و بهادران شهادت رهين فرقه غربا پين و تفنك اندازان  
 و هجاسران هر بري جكو در و چري ايكي بيك نفر كيجري و الحال بر مقدار  
 عساکر نصرت مائثره پادشاه جم جناب در كاهنك مفارقت و فرما  
 جهان ستانلري اوزره كوله قلعه سي فتحه عنيت ايلمشلرا ايردي  
 بعد از ان دشمنيان بمر انداز و برتیه سازان الفارس ساز سواران  
 بغير ابرستان و تارجيان و ادي تو زبان اعني تا تارخان طرفند كلن  
 عساکر بي كران و سابق الذكر كوزيد بي اردل و اطاعت و انقياد له  
 كمال اولان ايله خور يادان اطاعت كران و اولج و قره بغداد

مرفندن واصل اولان قارا قلايله قرال زاده لوعومباير تونباشا جانشينه  
هجاگران و غرمان بران تعين اولند قارندن غيري شجاعت شمار  
وشهامت دتار ميرميران طمشوار باشاي كامكار بيله زير دستند  
اولان غزات جنك آموزد ديران هجا فروز سر تاپايي مرکه اراي  
اولو كوله قلعه سي فخره مترس ساز و بعض قلعه لرو بر جلر گرفته اسان  
اندا اولد قارندن ماعدانظم كوم اولو هر طرفدن اش جنك اورتق  
الشد و زردی طوبى تفنك تبر لو خود كمانده بسته دهن نه سپردن  
دور نه جوشندن و الحال عسنا كرم صاحبقران زمان جنود بيكران  
حضرت سلیمان کبی جوشان و خر و شان چون چون خدنگ انداز و طرف طرف  
جنك سازان اولوب كثر خدم و خشم و دفرت ديران بني ادم دريا  
مثال اول طرفلوي قرين غوطا و خيزاب ايتمشدي دكوه زمين او طوفان  
قيامت نشانندن بي نشان اولوب كتمشدي و اما استدعاء فكرت  
عقول و اقتضاء كثر نفوس و خيول محض قحط و غلا و ضد و فرت  
وغنا اولمشكن اول وزارت و فراست مقامك صدي و عدالت  
ديانت سپهرينك عالي قدر بي استقامت بوستانك تدبير سونايي  
جلالت و جلالت بخشندك طوباسي تدبير فلكلرينك آفتابي تبشير  
ملكك نيك كردون جنابي باعث نظام هفت كشور متم امور تحت انفس  
نظم سزي سواه ملكت روم تقما نفاة شاه مخدوم وزير كبير كشور  
ادرا سمي رسول حي و دانا اعني حضرت محمد باشا اللهم ايدك كما يشاء

اناندر فخط و غلاي غلا و اطوار رنج و عناني محض غناي اورب نظم تدبير  
 د پيريزي غنا و بردي عسككم زاد و زواده مجر او لو بن اقدري هر  
 بين انلر برار په اعزاي غم و غصنه كورمدي خاك غلايه غله و آربه بوز  
 اورمدي اولدي زخير رنجي كبي فخط بي نشان كسده زخير رنجي  
 چكدي عيان بوندن ماعدات ترتيب الاي و تزويدن عسناكر نصرت  
 اراي خصوصندم دخي تيركمان هتدي شهاب پرضيا سمايه استمالته  
 واصل اولمش و شمشير قبضه شجاعتلري اقباب سها بينا كبي بيدار  
 سپهر زبتلر ندم استيا ز بولمشيدي بو اوسلو ناسلو ايله جنك  
 وجدال و حرب و قتال او زره سنه مزبوره نادر صفر المصفر نك درونجي  
 كوني دخي روايات فتح و ظفر قلاع فكوت و نظردن بر تو اولوب باروس  
 بار و فتان رايح بار و قان دخي عسناكر اسلامه مسخر و دسنا كوني  
 قياصر كبي زيروز بر و بسط قهر و تبارده برابر اولور و ايلي عسكوندن  
 هزار نامدار صوباشيلر و بيستمار كارلر و بيكار كذار و برخاشيلر طوب  
 و تفك و شقاوس و زنبركون دوشديلر اعني كه اول سفر ظفر اش  
 و محاجمه هيجاندارده شهادت يوللورينه اشديلر زير اعسنا كور دسنا كور  
 نصرهم الله تعالي طرفلر نندن اتلان طوب و عدانداز و تفك هيجان  
 ساز قلعه مزبوره بار و قانلرينه كفتار اولور قالوروي نشين كفتار  
 و پيرامن خاره انجو صدالوي و پزواكي واصل اولوروي فامتا  
 نصره سلا عين و كفر شياطينك بخش ترقي رخس و طوب

تفنگ آستلری لاید بردیر بیل بدنه و یا بر شیر مردم سر و تهمتن  
تنه راست کلوب هر وجه له آتش دان قوتلری کرم و عساکر منسون  
یوریشتی تابش مهر کبی بر مقدار نرم اولمشیدی آخر کار جنود جزار  
مانند جزار زخار کرمیتاری بی نشان ز آستدن قوتلری محض  
دخان آیدو پاروقانلری دخی الایلر و هزار خورنیادک قانی  
بسیطخاله صال دیار حکایت اول نور که اول فرقه ضلالت و فوآک  
رئیس و ابلیس علیه اللعنه نک هم مکر و تدلیسی قرالضالک معتقدی  
ونیران جیمک مخلدی راسه فتنه و فساد و آتش افروز خرم عناد  
قلعه سگوارک باقی سراة اشراک کاردانی زرنقی و دکاری  
مروان علیه اللعنه و نخذلان که سیتی یمشه یمش و دندانی  
خاکسار عمر ند یمش ایری زخم فاسد بخه صاحب تدبیر و زخم  
مسلمینه بزل و بسطینی کثیر ایلیوب بر جانبند کلجه کلجه  
التون و غروش و بر طرفنه کیسه کیسه لچه و فلوس و منقوش قویوب  
کقاری کاری و قجار ناستوره کاری زمره سندن برد لیری اوردک که  
روم ایلی عسکر نیک برینی زخمناک و طوب و تفنگ و شقالوش  
وز نبرک ایله هلاک ابلسه پسند بیکران و تحسین و فراوان  
ایذوالتون کیسه سنی آچردی و اول بد کردارک او ستنه بدست  
انفامله فلوری صجردی و اما حین و جنک و هنکام طوب و تفنگ ده  
فیو خلقندن برینی اورسه و یا خود بیکچری طایفسندن برینه زخم

اير کورسه انعام بالغ و اکرام سايع و انجيه لایق انعام و احسانند موافق  
 کوردی لکن شکسته تنگ و کسته جوشنده اعنی هلاکار و زخماکار  
 اناطوی عسکر نندن و اول سمتك دلاور لر نندن اولسه راه احسانند  
 تر دوسمت احسانند تعند ایدوز زخماکار نا توانی و کارزاره با تندن  
 کریزاندر و یردم اولور که فلوس احمر ایله کوز لرین بو یار ایش و کله اولور  
 ایش که اسراف و اتلاف دردیو هشتی در یج دو ترا ایش بو طریق ایله  
 عساکر منصور تک کهان و مهلبانی و هر برینک مراتب مقاری ستانی  
 معلوم اولور و غنی اعلام و رسم استمالتی بو مسئله تمام افهام الیر ایش  
 نظم لعنة الله علی احسانده و علیه و علی اعوانده ارته بر کون کوره احوال  
 نولوره سیم و زرمایلی قتلر اولور مجلس خامس خاقان کیتی ستانک انتقالی  
 و قلعه سکوارک فتح و نصرت عالی خصوصاً وزیر اعظم حضرت نلرینک حسن  
 تدبیری و صور ماتمک ایمن نذار کله کتم و تعبیری بیاننده در بر شب که  
 آسمان اوراق حران کبی صحرای مینا نماده پریشان اولمشیدی و افتاب  
 درخشان ترکس زرین کلاه کبی سبزه اغیراده صرر مشصولمشیدی  
 خصوصاً قلعه کوه نکین مینا عساکر فحوسه مستخر و بقعه جیش زمین رجا کوباکه  
 سلطان رومه مستر اولمشیدی نظم لباس ماته کرمشیدی سما زمین  
 بهار دولت و شادی صرر مشیدی همین مکر طولمشیدی کور درن قناجران  
 فراشه دو شمشیدی در دوشیله برک حران نتر ایام حران و هنگام ضراندن  
 مینه اربع و سبعین و تسع مایه صفر المظفرینک بکری ایکی کونی که ستر



کجه سي درونجي ساعتده صاحب قران زمان يوم بائي بعض ايات ربك  
فوامنه نكران ولين الملك اليوم واديلندن بركلاران اولوب ضعف قوتلري  
غايبنده وقوت وضعفلي نه اينده رحلتلري مکتلرينه غايب غيبتلري  
اقامتارينده صاحب كفار بدکردار ك خالصي فكريده غمناك وعساکر  
منصوم غريب وبيكس قالديار ديوهلاك وردربائي واجبه تضرع  
بيكراني واجليني من لدنك سلطانا نصيرا اولوكان بعضهم لبعض  
ظهير الخواصي اولدوغندن ماعدالهاي عالم روحاني كه بو نجه ييلتر  
اشيانده بوندن فرار ايلكي خوش كورمشيدي ونجه دمار فضاي  
اعلاوي سلطنت وسعادته كسب وهو اي مراد انكه كونكون مفاخر  
سورمشيدي اول تعلق قديمك مفرض مو تله انفطاعي واول تشوق  
مستديمك اعراض بدنيه دن اعراض وانتزاعي هر وجهله دشوار و پر  
اشكال دشاخسار وجود زنده كاني كه آب روان وجويار عجاود الله  
ماه وسال باغ وراغ ملك بوندع منتظم الحال ولخر طراوت ولطافته  
مرفه البال اولمشيدي نسيم فناك حرانته و روزگار بي فناك  
افترانده رضايي خصوصاً اجل بيمارينك دردينه وامل كرفتارينك  
اه سورينه رضاي خاطر ايله ابتلاسي باعث ندامت اختلال اولمشكن  
نظم مرد شاه جهان سلیمان خان پادشاه زمانه كه ميرد عالمي را كوفته  
بود بعدل رفت تا عالمي ديكر كبرو حاصل كلوم سلطان حالي رتبته  
وصاحب قران سلیمان منزل جناب حضرت ته تسليم و بيعت و تقديم

اسانت فلور رب ابي لا املاك الانفسني فخوا سيني نمايان وغلما ان حرم  
 جنت نشاني ديدم ناديدم ايله كويان ايلدا كلري خالد فرمان ناكته  
 و سيارش زهنده لري سبقت ايندوكي اوزده مديرتي نظيرت بركبير  
 فرست مير باد شاه جهانك مادي و زارت عظمي مقامك هر  
 وجهه لا يقي اب روان كبي صافي دل سرو بوستان كبي طغولو غنه  
 مائل اموريشكله تخيلند منازهر وجهه راز و دراز و صاحب  
 راز اعني به مشير اكرم كريم الشان وزير اعظم عظيم العنوان  
 مشكل كشتاد تدبير نما حضرت محمد پاشا جنابنه بوجكر ياقجي و جان  
 تن ملكه آتش بر اقي خبر لرو اصل اولدوغي كبي كوكل كوزيله كويان  
 قاب ديله نالان او لوب بوخه روزگار التفات غالبه سنه سزاوار  
 اولد قلري پادشاه بلند اقدار اجل هو ايسله خاكسار و كول كبي  
 پریشان و نادر و مار اولدو غنه بر مرتبه ده غمناك و پر دره جهده كويان  
 خاك اولد يلكه تصور تخيل اولمز و بو نو ك كبي ماتمك وادي سنده  
 صبر و تحمله پر لر بو نهمز لكن عسناكو اسلامك تداركي و كفار بوناك  
 قوت قاهر ايله ترهالكي علي الخصوص جمله ولايت رومك بضطي و آل  
 عثمانك سلطنت و خلافتي هنكامنك ربطلي كند و لرك زمت  
 همتارينه فرض بلكه لازم الاداء قرض اولمناه في الحال طبع شريفارنده  
 مندرج اولان تدبير و تدارك كوهر لري بر بر وجوده كوتورد يار  
 و كند و لركتم اسوار و شهبه و امترادن مبراهن اسوار له ستراسكدرن

او کز او نور دیلو اولایوسره واقف اولان ایچ اوغلنلارینک مکینه خونت  
 خشیت و مکینه تعهد سعادت و نیشک بیوزوبو واقعه مانجه شعلاری بو  
 وجهله انه تنار ایلاریکه بر فردک دیک توهمی تصور و ایدار نه باش  
 دوک مکینسر اولدی و بر کسه نیک زبان تکلمی بو حکایه دن خبر دار اولغه  
 مجال فرصت بولدی نظم دل آغزو ویرمدی بو حادثه دن • دل آغزده خسته  
 حال اولدی • دلجان سویلیه دیمک دله مزه شو بله محزون بحال اولدی •  
 هر فووق دولدی بنجه خشیت • سوز ایشتیک قتی بحال اولدی نثر و بالجه  
 درون و بیرون هر بر ایچ اوغلاقی ملول و محزون هذایوم لاینظفون ولا  
 یوذن لهم فیقتلروون مصداقجه بی زبانلر ایله هم سکون و خوف خشیت  
 کوشارنده غمناک و سرنگون اولدقدن صکنه اول بادشاه غارینک نور  
 محض اولادی و هیکل لطیف و کل پرهیسی او تاغ هما بوند مدفون و دینه  
 لازم الصیانت صفتند محزون قلوب رسم و ریتمله خاک ریزو طلسم  
 امانت ایله مسک امین اولندوغی حاله بعض حالات نادیده و عباد انا شنید  
 تدارکنده اولدی لر محض العام ربانی و عین انعام سجانی ایدوکنده رب  
 اشتباه بو قدر حقی و زرای عالی رای و رفقاء کشور ادای دخی مرحوم  
 و مفذور کمو تندن و رحلت و عزیمت و فوتندن بوجهله خبر دار اولوب  
 دایما سلطنت ایله کامکار و عادت مالوفه لری اوزره خلوق خاصلر ند  
 برقرار تصور ایدر لر دی بو حالت بر ملا تندر عساکر منصوره یه خصوصتکا  
 امور ائمه اموره یه تخویف و تهدید لری ضامه ایزو سقا لار و دولت دیوان  
 فی

فتح قلعه سکتوار بوانه کلجه دوشوار اولدوغنه هر برین خشم کار و نفعی  
 شغاف در دریا قوم این اخاف علیکم خواستی تذکار و تکرار امکانه و بالفعل  
 داماد کامکار و اسایس خاندان لری اولان زید اکادم کزیده افاحم  
 رفیع المراتب منبع الجواب محرم اسرار لازم الاخفاء بوندن اقدام کجری  
 اغایسی اولان جعفر اغا محرم خاص و نقاد خدمت خواص اولر صاحب قران  
 مغفور ادر دست حظه مشاکل و ایین کتاب و عبادت نه مماثل خطوط انشاء  
 ابد و تذکره کوندر مکمل و مرآت ذات شریفانده اشکال ماتم و معادل  
 احوال صحت و انفعال بوجه من الوجوه کور لمکله و مهم اولان مناصبک  
 توجیهی و لازم اولان خدمات یوان و فرات عرضک تشبیهی نه اصحت  
 یاد شاهیدن قوی سورت مکله ذک شبهه و امترا اینه تصور و تفکرده  
 ناپیدا اولر کما فی الاول کما جمده و خاصمه مکر و هنکام مقاتل و جدار <sup>المن</sup> مرد  
 کوندر اقدام اکمل اولمغین سنه منوره سفر المظفر نیک بگری ایکی کونی که  
 تاریخ رویداد ماه ستورسک یدیحی کونی در روز شنبه در الدین یجادین  
 فی آیات الله بغير سلطان فخر الی اشکار و نایان اولور کن ایچ قلعه و خی  
 فتح اولونوب و ما النصر الامن عند الله مضمونی سر لوحه فتح و ظفرده قرآت  
 اولندی و صحیفه بشاشت غزاه اوزره فاخذناهم اخذ عزیز مقتدر  
 ایچی اقام سیوفیله یازلمش بولندی نظم اولر شمشیر بولادی بره صماغ  
 شهنشاه مغفور بره شباشاب شمشیر چکا چکک تیغ چوبرتی که  
 تاینو بیار این بیغوه بیی نجه از خون بدر یا شده حکایت اولور که

چونکه فتح و فتوح و ستون معرکه عمل و شرح میسر اولو سلسله قلعه یله کوردی  
و نشانده مرام و مقصوده اوق کبی اولدی فتنه بندار و مغبون ضرر ناس و کوری  
ملعون و جهله دلریش و سپیدریش ایکن غیرت جاهلیه الدن قوم یوب  
برج دفعه ترکستی ایله اندلی و اوقلو کوز کبی خنر پر خانه سندن طنره  
حبیب و جلال و مهابت بی مال ایله اطراف اولدی حتی نجه غازیاره  
زخم ایو کوز و ونجه دلا و دروک او ستونه ات سوز کوز کبی کج اولدی  
و کما اینغی حرکتاری ظهوره کتوردکن صکره خواه نا خواه غازیارک  
هجومند کوزان و قوا گاه سابقی طرفلرینه شتابان اولو کتدی  
اخرا امر میدان کار زارک سر باریون بشن مقداری غازی ملعون  
مزبور و کوز زربنه اعنی جایگاه مقرینه کیروب کور مشارکه بر مرصع  
کورد سینک او ستنه چوکمش و اطراف جوانبینه و افراجه و النون غمیش  
روکش سوسنی اطلال زوله کندوی دو نیش حرارت و انتها بدن سن  
کبی دلنی طشه او ز نیش چونکه غزات کدی و سفلی خوننه جوی بی  
معلومی اولمش صورت استقبال و انواع عزت و اجلال ایله و شوکلو مطبوا  
لمس و کندو ایله سخا غنی سر نکون ایدو بصیرت و تدارک مجلسند یقین  
اول آن بر غازی بر ناز بیک ضلالت سر شسته نفاک انداز اولو دل ویرانی  
کبی جروح و قلعو مسینه بی کبی مشروح و مفتوح قلعه سر ناز اشید بی  
غزافانه یونمش بو بامش و لاله ضرار ویده بی کویا که سر خواب فنادن  
تکوار او بامش نظم بنوع تیراله کشمش باشی قانده فرق ایلمش او باشی

دو زخه یا نمدن اول دون و دینی بقبرل اخکوه دونش بدینی نشر  
 چونکه قلعه استوار فسقه ناستوار دن خالی قالدی وزرای خالی رای  
 و عساکر نصرت رای ساحه عظیمه و قواعد تحقیقی قدیمه سینی تفرجه  
 کلدی میانند کنیسه متینه که حصص حصین قلعه کوه رنگین دنلسه  
 جائز ایڈی مید از غواتک سراندازی بیستمار اهل سلام و غازی بام نخوت  
 مقامند کند و لری جلوه کو و اطراف و جوانب صبر و بصیر و نظر قلور لرکن  
 ناکهانی قضاء اسمانی واقع اولوب دروننده کی باروت کتاف قلعه  
 آتش بقیه سندن طوطوشوب یا ندی و ارائک ملایک جبر و اول آتش  
 فروزانک دغان سباهندن قیصره بویاندی خصوصاً بامند بولونان غرات  
 غلور دبانلر ایله عروج و مخارج دائرانه شرردن جنودله خروج ایلیوب  
 سرافرانان هجاء ساز دنیا دیدیم دخی بلند پرواز و اخرده کی اعتلاء  
 شاندری بواشیانه خاکدانی ده بله مشاهد و ممتاز او تو برخسار قیامت  
 اثر ظاهر اولدی که حکایت و لنور که غزاة شاهانک سرافرازی مرحوم  
 سلطان سلیمان خان غازی تک بو حل و شرح و فتح و طرح میسر اولمزدن اول  
 خاطر شریف لری سفیر فتح و ظفر نمایی ممتد اولد و غنمه مکدرا و نو وزیر توانا  
 مشربی پروا صداقت پیسته شجاعت اندیشته ناظم الامور حاکم الجمهور  
 ضابط الممالک بقراسته الشاسله رابطه الممالک بولایه الکامله عسکر  
 نواز دانا وزیر اعظم حضرت محمد پش جانبنده دست خطر لریله همایون نامه لری  
 و اصل او تو مضمون مرغوبنده شو او جاغه بانه حق دخی انهمزی و ممالک غزاة

و هجاده فتح و ظفر کوسلری جلنری دیویرورد قاری جلدن دعا لری مسیح خنا  
کود کار و رجاری مرفوع خالق و جبار اولوب هم المدی هم یاندی شکوفه دار  
دعوت لری نسیم اجابت ایله او یاندی غیب ذلک حضرت پاشای کاروان عساکر  
منصور نیک بنیله لوبنی بنیالیان و ذات شریفانده مرکوز اولان سلطوت  
رسلا بتی نمایان ایلوب وزیر خامس مصطفی پاشا و روم ایللی بکسی محمد پاشا  
عمو زینیر دستند اولاعساکر نامتناهی و ایکی بیک نفر بکچری و اغالریله و ایکی  
بولک سپاهی کوند ریلو قلعه سکوارک دی و اول وادیار و کی قلعه عک  
مشکلی اولان بو بوخچه دیمکله معروف فتحی دشوار برحسان نامدار که سکوارده  
ما یسینی بر بوجق کونک یولدر فتحی ایچون فرمان پادشاهی شکلنده امرغالبینا لری  
وارد اولدقده اول عساکر جرادماند بچار و زخاری کران و بی کفار  
اقتار کذار و دشمن شکار اولوب سنه اربع و سبعین و تسع مائه صفر  
المظفر بیک بکری سکرخی کوبی روز جمعه ایدی توجه ظفر رفیقده کتدیر  
ارنه سی مقصد اقبی اولان سر منزله بتدیر و خی کار ساز جنگ و آتش  
انذار طوب و تفتک اولمدرین حضرت پاشای اصفار ایلک حسن تدبیری  
و صاحب قران مغفورک توجه روحانی برله همان اول کجه قلعه بو بوخچه  
بوم بو شجه فالو جمعی خور یاد لری و کفره ناشاد لری باشلرین الوتجدیلر  
وزندان خونه و خطرده محبس اولمدر ایکن خلوص و فلاح جانبدرینه یون  
آجدیلر نظم و زبری عاقل اولان پادشاه دورانک مما فی حال جنابانی  
کی مظهر اولور صداقت ایلجک پادشاه بر دیسور سوزینه فتح

ظفر قلعه سی مستخر اولور نشر بومنوال اوزر سهولتله قلعه الدير و دور  
 کون انده قرار ايتدير و لازم التعبير اولان بر لوريني اتفاقله عمارت  
 قلدير بود ازان راي عالم اري حضرت پاشا دادا ايستار و اديلر ندم  
 جلوه نما اولوب مردبان حصار و حفظه و دذ دار تعين بيوروب  
 حفظ تامله مضبوط و سر رشته تدارکله مربوط قلدر قدرن صکره جانب  
 سفا و تلونده کي غازيلر و عساکر حضرت مائش فرمان پادشاهي  
 و امر لازم الادعان شاهنشاهيدر که ديولاجازت عاليه لوري مدور  
 بولور اول کوز لري قائمش ديور لرو اول پنجه لوري غرقانده بويانمش  
 شير لرنکار و هيبتلرينه سوار و نکاپوس مهاستلر يله اشکار اولوب  
 بلوک بلوک فراوان فوج نمايان فرقه فرقه کرازان زمره زمره  
 شايان صفه حرمان طرف طرف جلو کمان کفار ما استواري  
 جويان اولوگنديلر بر زنجيه نام پادشاه فانه که قرال ضالك محاصره سيله  
 اند محاصره سي مابيني قوچي يور و پوشيله بش کونلک پول و قوچ  
 يکتر غريميله قريب الوصول ايردي اتصال غنيمت مال لري ميتس  
 سکر پنجه کون دینجه مسرت و بشاشتله برو جانبه عزم ايتدير  
 خصوصاً اموال غنایمي عاشقور کچنندن زياده کورتور و ايساراي  
 کثير المحاسني جفای معشوقان زمان کي نهائيسوز کورتور و ايلر نظم  
 اتلوقاله نوزدي از قالدياه باکيدن ايکي کلدي اوج کلدي کورمدي  
 بوقله ايلري دانه کيسوي هشت و باکي ده پانشر بر غنيمت دکشا و نصرت



مسرت فرادن ماعد اجنك ساز و قلعه كشا سابق الذكر پرتو پاشا  
طرفلرندم دخی فتح و نصرت و اخذ و مال غنیمت ایله برج محکم و حصار محکم  
یعنی کولهدر دگاری قلعه و بعضی قلاع مرتفعه سالک حکومته بادشاهیدن  
ظاهر و ملك سلطنت شهنشاهیدن باهر اولون نامه مسرت اثر و همامه  
نصرت و ظفر لری و اصل اولمغله کلی نشاطه باعث و فرحت و انبساطه سبب  
خاد اولدقون صکره رای رحین حضرت پاشا صورت فرمان بادشاهیهله  
هویدا اولوب قلعه سکتوارک عمارتی و خراب و بیاب اولان بر لرینک  
اقامتی خصوصاً نصب حرسه و میر لواء و ضبط اصیانت مهابت نما  
لازم و مهمت ایدوکی اشکار اولمغین دامنه هاری در میان و نور قدر لری  
مشاد ایله بالبان ایدوب برهتی دخی اشکیک اولمغین اتمام و قلعه  
مزبور تعمیر و حفظ و میر لواء ایله عمارت انجام ایلدیلر پس صاحبقران  
زمان علیة الرحمة و الغفرانك ابتداء سلطنت و اولاخله و فلرندم  
صادر اولان غزالری که فتح قلعه بلغراد در اول حریفی باه و انتهای جلالت  
و صلابت و ارتحال عزیمت و شهادت لرنده وجوده کلن فتح و نصرت ارای که  
اخذ سکتوار پولاد بنیاد و راول حریفی سین اولمغله هاتق غنیمی جانبدان  
پس لفظنه اشارت لاری در و اول حریفلرندن ماعد احر حرفلری که  
دال و رادر ترکیب اولنسه کلام و بسدر لفظنه اشارت هدايات انجلیدر  
و هر بریکه التیش حرفله مکتوب و جمله سی اون ایکی برج حسابی اوزره  
محسوبدر بیالک اون ایکی ای غزالرینه دلیل مرغوبدر بوندن حقوق بکنه

اولاد راي زانا حقا و ذکر اولسان خدما تانک اداسي و بوانه کلنجه خنجران  
 مغفور و اخفاي سلک اقدمدن يعني دور آمدن بومه کلنجه بر وزير و انابه  
 ميلسرا و لمش در و بر دستور کشور گشتا باد شاه معده مک ناميله بونونه  
 فتح و نصرت و ظفر بولامشدر اول ذات شريفک فراست و صد اقتدار و شهرت باد  
 مغفور و اکرامت و لايتن در رکه دست و تصرف حضرت پاشا لشکر  
 نواز و کشور گشتا اولوب کويالرا مقراض و خست ايله دليري برده  
 و بينالري رو مال دهشتيله ديد لري پوشيدم اولدي نظم ديمسون  
 مکسه بو وزارت در بوه يا ولايت يا کرامت در بوه حق بلور صبح کي صادق  
 دو جهاد و لتينه لايفدره فتنه دن صقلدي عثمان تخمين و بر سردی ييله  
 سليمان تخمين حق تعالی بنی ميلسرا تسون ايجي عالمده مهمور تسون بلرم  
 هر نه ايسه مقصوديه هج در نج ايلسو معبوديه نوله عالی قولوني شاهنشاه  
 قید غم بنده سبن اذاد اتسه عمرم اولدجه دعا و قلسم ذابا کينه ناله قلسم  
 مجلس شادس باد شاه زمان سلطان سلیم خان حضرت تارینک ابداء خلعتي  
 واعتلاه سلطنتي خصوصاً اعنا کر منصور ناک عورتي و سلطان ابي تينا حضرت تارينه  
 موصلتي بيانده در اقتصاد سپهر دوار و استدعاء کردش با استوار که کاهي  
 مرات عالمي اشکال سعاد مستر تله تابدار و کاهي اینه خلقت بني ادبي انتقال  
 و صجرت و فنا صورت تاريله اشکار ايلکدن خالي دکلا ره اینه ايسه ايسه عجيبه  
 و قوانين غريبه سندر ندر که مانس مستر المرست سلطنت فراقت و صلح  
 معتد اخضر سلا کوبه سر کوله نوحه سر شاد اولمه کرد شاهان و خدایکانه

کر کسه بندگان و کدبانده میسر اولیده نضم چنین نوشته فرمان ز اول تا پایان  
یکی بر تخت سلطانی در تخت بنهان خواهد کامرانی حکم این را یکی نشانی نشانی  
حیا جاودانی است چونکه روز حرم و مغفور لیده التمه الی یوم السنه و هر حیوان زنده کاشنی  
بوده فانیه و بدون خاکیدیم کیم قدری و دیر تقدیر بر تانی که اول شهرتار عادلک خاکدیز  
اولاد جوینی کارگاه اشباه و تعلق و هستیدن سلدر عالم بر جان سرتنه و بر روان  
بدنه دو نویسهر سلطنت جهانتابک مهر یکتاسی و در دمان عثمانیانک شمع نور  
افراسی راز و ارات سکندر مرآت هوشنک حکمت چشمید صحبت تهمتن در زم  
کعبیاد بر نم شامون امان فریدون توان کبومرث کام سیاوش علوم کبخر و رکاب  
کی بهمر جنا کرمایه تاج جهان ایله باج فاک دستگاه ملک بارگاه سلیم اشتیاد  
سلیمان مذار سلطاسلیم خان اللهم ایدر دولته بقوته القاهرة و ایدر فعته  
باسلطنة الطاهرة در کارگاه اعلا سنک غبارینه بوضبار امیر خیر لریک  
عرض اعلا فی اجم و الزم اولد قریه تدبیر قبضه سنک سیف قاطعی جزا رسپه ربیک  
نجم لامعی کارزار غوانک شیور زمگاه هجنانک دلیبری خوائن سلطنتک  
امینی دقائین خلاتک راست بیسی مشکلا انامک عقد کشاسی و مهتاب  
خاص و عالمک طریقت نماسی صادق الاقوال رائق الافعال لازال مسرور ابعنایتیه  
ذی الجلال و زبر اعظم نامذار ~~حسرت~~ پاشاکامکار رای پوشیده و تدبیر  
ناشنیده لوی اوزده ماوقعه عرض و اعلام و امور سلطنت و ماتمی اتمام  
بیورد فلرند و از دار قدیمی و کاتب سرار مستقیم خواجه <sup>ن</sup> انانی نشانیان  
بلوغ نشانک ذی شانی فرید جمله ذی فطنت فریدون معارف <sup>ن</sup> فیصلیم

نور

زبی طمش بعد از آنکه میز و ابرید هم بیکر زبان خامه هست ما نبود از ستر و کویا  
 خطش چون سبک الاحریم راز نابویا بویا ما تم شعار و کلام مخلوق دتاری  
 بو طریقه امده و انشاء ایلدیلو که قلم د لندن غیر بی دلتره نقل اولمدی  
 لازم الاستعار صحایف فکرت و تصوره قم کبی پریشان بولمدی نظم  
 شویله کیم ایلدی لسا قلم ممکن اولمدی امتحان قلم کورموی کسه حرف اولمضک  
 نام کوریدن ده قلم نثر بومنوال و زرزه کتوب و مکتوب ختم بشارختاسله  
 محتوم قندرقون صکرم ابر سرعت بیهیبت هده هده ایت کونا هیله بوس  
 جاوش صرصر حلت اولا فالق طریقیله ارسال و سکتو اردن کونا هیله به  
 بالکورت کوندم ایصال اولنوب نما یا ای خاطر ایغباری کوسری سلطنت  
 و خلوق تک اختطای معلوم ذهن با کلمی و مفهوم طبع جا لاکلمی خصوصاً  
 اول نامه صداقت نمون کتاب مرقوم بشماره المقتربون فحوا ای شریفه مقرون  
 اولمغه اول وارث ملک سلطنت و باعث نظام سلوک دولت اعمال و انقاله  
 خفت و زحمت الفاره رخصت بیوزوهای هایاون جبال عاصیه و بارون مقاصیه  
 قطعه میال و صبا ی طراوت نمون مثال نجه بیدای شاسع و صحرا ی واسع  
 الانقال اولمغه سنه اربع و سبعین و تسع مایه ربيع الاولینک طغوزنجی  
 کوننده که دو شبیه ایلدی مدار سلطنت مه هونده اعنی پای تخت هایاونه  
 اتصال خلافت ماللری میسر اولوسر بر سلطنت کامراتی که جاوسونرف  
 مانوس اولرینه مترقب و خزانة معدلت و کیتی ستان که شان شریف مسرت  
 رسانلرینه هر چه مترقب اولمشیدی اول روز سعلازم التمجید ده

قطعه بردوی دریا و اولوب در کنار آن تری قالمی یونان غم خیرای نامت  
نشان فلک شاهی دست قدرت هر کوراک گشت در پادشاه و هر حال  
اوزره طوتی بحر روان بندن اول سن کنار آن اول دیو اول سروری  
تخت شاهی قدری فلک بحر در شان بیکران تخت سلطانیه تقدیم ای تری  
کشتی فتنه سبین بویه بود و قوروزکاری بویه در در زمان محیه  
قسطنظیه به سانها الله تعالی عز البلیه بوجهه حلوس همایون تری رفوق  
شرف خاوت نمون تری ایله مشرف اولدوقم مناشیر صلابت رسان و طوامیر  
بشار عنوان تری اطراف واقعه و ممالک واقایم و دیاره پوستان اولوب  
تبدیل سکه شاهی و تحویل خطبه پادشاهی فرمان اولدوقم میر و میران اولان  
ذوی العوان و میر و میران اکتاف آبادان زور باروی قوتلری اشکار  
آر وی نیروی شجاعلری بساط تدبیر همة القایر و سال حکومت روانی که  
کی مسالکی و ملک خاوت پادشاهی نه کی ممالک هر وجهه محفوظ مصون  
و مکرهان فتنه بیداران اولان اشراک مضرت و کزندن محروس ثامون  
ابتدو کلرندن ماعدل اشرف بلاه دو اعظم سواد اولان خطبه بنام  
و حیاطه لازم الاحترام اعنی شام واجب الاحتشام که اطراف و جرابی  
دست سواران و اکتاف و سیاسی عریان عربده جویان اولوب  
هر وجهه سرحد و اصوص فسد فی الیهد ایکن شراة نادره و انک دانایی  
و نقاه عظماء و روشناسانک کشور و اسی وزیر علی پاشا شجاعت مشیر  
عمر فایست و نور صاحب کلام دستور بلوغت پشام امده صفوة از سبط سطة

شتوده گفتار ستوده اطوار والا ولا ولا بی ادب بالغل و زیر انجم اول الا لا  
 مصطفی پاشا اول تاریخ حکم شام و میر و میوان لازم الاحشام و اقله  
 تیر در بیز تری بونه اصابت بیوسته و بیع شہامت شہپر تری میا حفظ  
 حراستہ میا ایستہ خصوصاً بر آیدن زیادہ کہ سوار و کہ پیادہ ماہ عالمتاب  
 کبری شہر ایچی کشت و گذار و شام تا سحر اسواق شامی صیانت بشمار آیتند  
 سبید نظام فتنہ بیدار کوکز اچہ مدیہ قلادی سر خواب خوف خوشیتدہ  
 شویہ یاندی مستاعل تدبیرہ قالدی کسہ کچ ظلمتدہ نثر خصوصاً نارنج فرورده  
 فہودان و سر لشکر و نصر و ظفر و عنوان و لان اکرم و زرار انجم عظام در یادل  
 غار فیمہ عادل الشش انداز جزائر و قلاع و نعرہ بردان نواحی و ضیاع داماد  
 پامنا کینی پناہ و سر خلفہ غزاة ظفر دستگاہ فلک فراستک نوحی فلک  
 صدقتک روشن فوجی پیالہ کبر و زمکاہ غزا و زیر ثالث پیالہ پاشا  
 بعض جزائر لشکر چکشتار و فرنگستانک بوادی تصرفندہ اردو کشتار  
 ایدی نظم بین جلوس شاہ جہانک بر اینی دگشدری ہر بر علم فتح و تصرفی  
 و الحال اوج کون تمام استرلحات و ارام پوریلوب نادرہ دان فیلسوزمان  
 علامتہ قدر ز محشری فضیلت سید العلماء سند الفضلاء عقلم کشای  
 انام و ملجاہ ملاذ خواص عوام قطب سپہ فضائل محور فلک حصائل شفا  
 تخریر تخریر لازم التوقیر اعنی بہ سفینی پر جود و حضرت ابوالسعود لا زال  
 مسعودا بہ کارم الوجود و سایر مولاء عظام و پای پوس تحت سلطنتہ  
 شہر و از اولان اہالی کوام ہبت تقبیل اللہ تجیل اولند قدن صکر

بوجه الاستعمال لا بطريق الاسمهال <sup>مست</sup> شکارستانی اولان  
مخروسه ادر نه حرسها الله تعالی عن فراغ الا زمانه شرف قدومه ایله مسعود و من  
وجود لوی محض مکارم وجود اولدندن صکره نطق عزم ابتدا یلر عساکره عزیر جلاله  
بولدره عطایله کاهی جلاله همسایه لر خواص ایدی لجنور کابره از قالمشیدی  
زره بی افتابره و الحاصل کاهی خواجه ادیب فاضل بسیب خاتم کف سید شرف  
سد الدین روان ابوالسعود زمان محض عطای الله افندی ایله شیرین مواسق  
وکاهی غار موشکا کامل کمال اوصاف صنع کلام مرتع پیام خیالی خیال هلاوی  
مثال اعنی جلال بک الله رنگین مضاجبتاری سبقت اتمک او زره بلقواده  
وصول و مرحوم و مغفور و ک او تاغنه نزول و دخول لری مینسرا و لو بوجانبه  
دخی و الا قدر اعلام صدور بو بکر خالفت عمر عدالت عثمان دیانت علی شجاعت  
ذافع الاشکال احسن الحال رافع الاختلال بامح القال دستور اکرم اصف  
اعظم مشیر محترم وزیر محترم اعنی به حصر محرم پاستا عساکر نامتناهی  
رهنما و جوشن سنصور شمشایه به پیشوا اولوب فقار فقار و اسفار  
اسفار ایله سکتور جانبار ندرن منفصل و مرحوم و مغفور و ک جسم و بی  
روحی جان عالمه متصل اولنجه کاهی لباس حیایله نمایان و کندولر عربه نیک  
بانجه احیاناروان اولوب بر وجهله اخفا و سترله ناپیدا ایلر بلرکه  
هر کشتی مرحوم خداوند کاردی زنده طانوردی صحت موتنه واقف اولندرده  
بو اوضاع کورسه صحنه انا نوردی قصه فرق دورت کونه و ک محرمین  
ورسم و دبسته مدرفون اولندر قدر <sup>مست</sup> حکایتی بیرون و <sup>مست</sup> کابره

صاحب سکون قلب و دقتی که بلغزاده بر توفیق یافتند بلوغتاً که منصوره  
 سلطان اکتبیستان حضرت سلطان سلیم خان قد و مندر خیر از اولو بر مقدار  
 ششادیلر و الا و خیرات تصور لری غنادر شکدن قور توادری و اینینه تفکر  
 زنگ امترادون مبترا اولدی آخر الامر عساکر بیگوان سواران و ناسواران  
 اوتدسی و نایغ هایون اطرافدن خیمه زنان اولدقلرند سلطانها و نایغه  
 کومش و استبا سلطنت و خلافت صلحینه و اصل اولمش بولینوی شبهه جان  
 عالم معلوم و میت مبهم ظاهر و مفهوم اولدوغی کبی نظم عسکر کوبه اقیق  
 ضالیدی همان عسکر و اولدی کوزی یا شیروان عربده استکراوان لیره  
 کشی نوح ایدی طوفان لیره تختند ایر بک اول شاه جهاه اختیار ایلدی بر تخت  
 روان نش و صراح مغفور حروف انک میت و انهم میتون خطابنه مقرون  
 وزیر نادره دان ایسه مرحوم و مغفور و ک روحانیتند و پادشاه  
 کیتی پناه حضرت تارینک التفات و عزتندن هذایوم یفیع الصادقین  
 صدقهم اشارتیه منظور العیون زهی تدبیر و بصیرت و افکاران فی ذلك  
 لعبرة لا و بی الابصار نظم خصوصاً شاه عالم طرندی مانع جهه سلطاننه  
 جزین اولدی مرحوم اکوب ایامینی مرحوم شاهک شب نازند قلدی  
 دو داهک قتی نادر و زوای عاقل بر خالت کله بریدین شادی صلاحت  
 نثر و قتی که مکتب جلا دتله مقیم جله توکل تجملد مستقیم اولدوغنی  
 کور ویدر غزاة بیروهم ویم اذ اجارت به قلب سلیم تبار و تیله اول شهر بار  
 لازم الاحترام ایجا کپای رخبشنده هر جمله توفیم و نکرم حیدری



سور دیلچونکه اوناغ همایون و سعادت و بوجه خزان بیکوان دو این شریف اوله  
منش اولدی و قدم و مهنت و خولدی ایله اولکیدن زیاده بولدی همان اولکون  
وزراء عظام و عطا کبرادمانم جامه میرز عثمانه اولدو قلوبدن ماعدا  
پادشاه عالم سلیمان اوزنک دخی بی صبر و بی قرار ددنک شمل حزن و غمی اظهار  
و شمله ما بی اختیار بیور و صلوات مغفوری اوناغ اوکنده او اجناب  
واجب الوجوده دعا لر بی عرض و انما قلد قلری کبی بلا تاخیر و احوال حوم  
و مغفور و ک میستی ارسال و محبة قسطنطنیه ده ایصال ایچون فرمان  
واجب الامثال لری اوزره وزیر عالی جناب احمد پاشای کامیاب اول غرای  
نصرت مالد و دعوت و اشتغالیدن استمداد بی مثال اولنان عمده الزهاد  
قدوة القباد فاضل متصرف کاسل متصوف سرخلقه سالکین سرچشمه  
واصلین علوم ظاهره نک ممتازی و فنون باطنه نک کاشف و رازی  
چوای فرور مجلس بقین شیخ بن شیخ نور الدین دامت ارشاده کما دارات  
را ده و مرحوم شهریار اوز منظوری و افانم و اکابروک مشکوری مرئی بلغا  
فرهاد اغا و بعض خدام و خدمه لازم الاحتشام قوشو کونزل معبوده مغرون  
و جامع شریف لری جوارنده مدفون رحم الله علی من قال رحمه الله علیه  
بی جمیع الاحوال بعد ازان سلطانها و شهریار فرمان ران اوشی مطهر  
بوین تابان و خبایای زمن و زمان نمایان اولدوغی کبی دیوان جمعیت  
دوشناسان بیوز و اکابرو اعیان و عظماء عالیشان بولدی بولنجیه  
وقوللو تو لنجیه پای پوس تحت سلطنت ایلختدان و شاهده طلبه

بنا و پناه زمانه کامران و شادان اولد و قلوبند و نظم بر اوست سلطان  
 سلیم دوم سر بسفادت بی اشتهام جهنم نوجهای جوهر کجایی طراوت  
 کوفته همه سرسری نقاده شنید از شکافه درست سنده زند سلطان  
 نخت و ز کوس سفاد بر آمد صداه که ای نلوار دشت غزان ش بو سوان  
 او ز ره عین انعامی بیداهمته جاری و زلال نوال احسانه در بیغ وادیلوند  
 غاری او تو عساکر بیکران مکارم بی غایه لوندن بهر دار و جنود بیکار کزان  
 بخش بی پایانو نندن اولئک لهم رزق معلوم خواسته کامکار اولد قاف  
 صکره جایگاه سلطنته عزیمت و تختگاه خلافته توجه و رحلت بیوریلوب  
 مرور از منته و عبور او بنه ایله و مهول و دخول لری میسر اولد قدره نظم  
 ینه در بای عسکر ایتدی خروش ینه روی زمینی طوندی جیوش  
 کیدی بو کلکلو او سکو فین مردان نجه قوبر و قلوبلد و ز اولدی عیان  
 و شننه در خشته پر اولدی هواه کولدان ایشندی حضرت عیسا سپر  
 آینه بیضیا و یردی نیزه تابش ده غنا و بروی نثر و الحال و زراء  
 عظماء کبراء علماء مخصوصا اعیان و ارکان و دفتر داران و روشناسان  
 لاسیما سراسر هوش صرصر خروش چاوشلر و در یار و نسیم پی روی بکیم یار  
 نهرمان کوزان صولا قلوبشتابان حلوکان پیکار مرصع رخت مساعده بخت  
 سپاهیار تیغ کبر تبر تدبیر سلحدار لوجندار شناس سرنک لباس علی خیار  
 جگر درد لا و غریب بکمل صدای شور و زفیرو نواهی صور نای صور تا بثر له  
 مخصوف طرف فرقه فرقه زمهره زمهره سواران ناسواران بر پادشاه

جهان پناهی در میان امتش از که ربع مسکون انکه بازان ندی با اولی حکمی  
اولدی روان ظل حق در سخا همت در حوش کبر ساینه سندن خلق جهان بو منور ان  
اوزوه زویب و زینت و شکوه شکوت ایله ساینه غامره لری تشریفه نیت  
غزیت بیورد فلونده عالم کماله فاضله عاقلان و انار مشکل کسفالر دیانت  
بومنه شمعه لری فراست شمعک لمعه لری ارکان دینک عماد لوی بو تبا یقینک  
شمس ادر لوی بزرگ دستار لومابه الاقحار لر سترک استینار بوخت کزینلر هوری  
برکار دن فیلسو باشم نعمانی عمامه تنه صوبونار دن ماعدا اعیان و لا و کبار و  
رعیت چوق چوق دعا لور طرف نالر ایله استاقبال هر چه ایله اعزاز و اجول  
صدر دنه ایکن ناکاه بر بارگاه سفاد پناه در درگاه عظمت دستکاد صدف  
دار اول کوهر یکمانک قدومنه اغز اچری و عساکر بیگوان آنک جلالتی  
کور بنجه کندون کچدی و بالجملة مفتحة لهم الابواب سنه مزوره کوننده  
تکوار تخت و خلوفت و سر پر سلطنت و مسرت جلوه سیله کامکار کامیاب  
اولدی لر نظم ظلیدر بر بوزند اللهک کوی کوندن یک اولسون شاه  
فتح عالم میلتر اولسون اکاه چندارم مستر اولسون اکاه ایر مسو بونسل  
پاکه زوال کوز تسونلر جهایه خون مه و سال مجلس سابع سبب نالیف  
و تسطیر و خاتمه رساله نادرا نظیر خصو مستفاد عرض جلا و عا بحقیدرک  
حکایت بر ملایه لا سیمما بختک صبا عدسی و طالعند خدم مساعده سی  
بیاننده در بر دمکه شد شنتا حین زار عا لمی خستک و منفر شوما انشیان  
بلدی وارگاه کجستک مسده صوملر یق بار این زمین و آسمان این

پائینه برورد بر قسری و اسب صرمو زمتان چوق نهالی کو از انی  
 اشتکار غربت و فزاده اوده یقین چیدی نظم افتابک بندری تا نیر ایلمردی  
 صرمه ابر کوردی بر فله خاکیلره قاره بوه فتح دکل بامک کسانده  
 کوردی دیشلری خنده قلای خانه لواجردن مردملره نترانک کبی  
 ازمان سرد و آوان پنج بودده کلپو بی خاکینک حاصلی و مفار کلستانک  
 و اصیل مصطفی بن احمد نام بو حقدو عالی شهیر و عالی کلام ملازمت دیوانی  
 سلطانی و مواظبت استانی کیتی ستانی نی ایله محروسه سینه محیه  
 بهیه اعنی بلده قسطنطنیه بخاور پر لوزدن اولمشکن نظم نه مجال اولدی  
 عرض حال قلم عرضی حومه اشتغال قلم نه مرتی بولدی کیم ایله بخیر دیوانه  
 واصل این مانع رزق اولو بخا بگام هرگز اولدی فتح بیا بگام بر پکاشد شستا  
 ستمی بر بگادن غربلق الی اودوی اود بهاسنه الیم و اولم خرمینه  
 اود صالدم انلر اود سخته سی ایدو تا نیر او نیدو شعری فکرم اولدی شعر  
 نشر و بلبلجه نجه زمان بو طریقه تخیو کنان بیت اخرا نده ناله معیشتم مجلسنه  
 سرگردان خصود درج عظمت و دردی اوچ خلافت مردم دیدم عالم محروم  
 پسندیدم بنی اوم وارث ملک جهان باعث امن و امان فلک رفعت ملک سیر افتاب  
 زبت افراسیاب شوکت خوین فریدون قدر نو این هایلون صدر عثمان  
 بخت ایمان تحت فرزند اچند شمشاه کامران شهر اوده لور کزیده سی سلطان اراد  
 خان یارب کمال معرفت بر دوام قیل عمر بر مدام دولتی مستدام قیل ش  
 ختم شاهانه ایله بختم نام شریف جاوده ایله مر سوم اولو نظم اولدی عالی قیوم

ثناء خوانی فاطمه چون سوند و در کانی مهو مند اول مسینه تمت ایدوک آنچه سینه  
بدل زعامت ایدوک نشو و ضمونه مترون شفاعت نامه بجا نولدی محفوظ و محفوظ دل  
ویرانم ایسه ملول و محزون اولو طور در کن هاتق غیبی جبالینون اشار و ملهم لاریبی  
قبله نیشار اولینون نظم در معرفت رفیق گذر عرض قدر تو لک طریق گذر اشکار  
ایله شمع عرفانی نار مار اب ظلام احزانی ایله انشاء کوه لرین بیدام و گلگون  
آبی حصر پاشاه نشو بالقاء بجانی و الرهام در بانی مقارنی ایله نادره زمان  
انجوبه دوزان یعنی قلعه سکنت اول کونلرده ظهوره کلون تدبیر کولما اشعار ایا  
املو و انشاء دلنو صحیفه عالمده برقرار و جریده قلوبی آدمه بر گذار و یادگار قلمیق  
مرا اولندیکه پنجه لره بلوغت عبرت و محض بند و نصیحت امور و زات و جهاندارین بونلکی  
بر کار صوبت شعار و دشوار ظاهر اولدوقه انا کوره تدبیر و جوادیت مشکله تسهیل  
تیسیر ایله لوبونوال اوزره خاتم بصیرتم در میا و مدار بضاعت دریا کبی فراوان  
ایده هفت مجلس نامه بر رساله بلاغت انجام سمت تصنیفه اتمام اولندی و مط تالیف  
ایله جوهر معانی سنده انتظام بولندی نظم هفت مجلس هنر و فکر بیدار ختی شیدر  
بیاضی کوند زدره سرخله حمله یا زلسه اگر باغ نغره بهار در کوزون بریدج  
مجلسک نقایح خود سگری اولغله از او زدر نشر امید وارم که اول سپهر و زار  
ماه فلک عظمت و جلال یعنی پاشای اعظم دامت سعاده بمواهب المکارم و اللهم  
بوهفت مجلسک قدرانی سبع سموالان بر تو و عالی قول لک رینک اشتماری بروسط  
ایله کون کبی روشنا و انور بیور لک نظم ایلام زند نام پاشای عفت ندرک  
قیامت درک چون در هفت انسه در کیمه تا او تو زرق بیک زعامت بولدی

خاکشنار و بنده دار و نوزاد و رفت اعتبار و کثرت افتقار له بذل اقتدار ایدوب  
 خوانده زهنم کی عیانی کوهر لری انخاف و زوال ای فکر و اشتغال و نجه  
 کونار ریاضت و اعتکا ایلدم حاشا که اولم کارم سپهرک نیونی صراحم دیارینک  
 خیری الطاهرینک کوهری احسان فلک کورینک مهر انوری عطا بزمنان صدوری  
 سخا مجلسنک و الا قدری صرف کوم مشیری افخم سرتی اعلم جری احکم دجور محترم  
 محتشم عیث نظام العالم هتام کوزید بنی ادم حصرو وزیر اعظم و معظم لازال محفوظاً  
 بعناية الملك الاقدم اومر و نخدمن زیاده رعایت و زعامتدن فضل و عیانتار  
 بیورمیه لر نظم کر که اغلت کر کسه سنا ایلد استانک ترا ایدر عالی نظر  
 ایلرسک انکا سلطانم ذائق نابی کبی او لور عالی کرا و قورسه جواهر سخن  
 شبهه سیر منظم او لور عالی باری خداجل و علاه دایما اول وزیر و انا  
 و مشیر کستور ارا حضرت تریبک لباس دولتماری دایم و اسایش رفعتی  
 قائم عمری و رازات پاکینی محرم راز اولادینی بر خودار و نور دیده لرینی  
 کامبیر و کامکار اتباعینی ساوان منصوباتی خندان قوللری بر مراد حضور  
 رفاهیتلری زیاده و دشمنلری هلاک عدو لرینی غمناک بدخواهلری معوم  
 کینه دار لرینه مقهور و مہوم ایلیه نظم امین بحق صحف قران و امین بحق  
 فرعدنان و امین بحق ایت فتح امین بدایه روایت فتح تمت هذه الرسالة  
 اللطيفة في اوابل ربيع الاخر و اول غرة سنك كبري كبري يوم يازار ١١٥ هـ  
 وقفية نامه سيدر

الحمد لله الذي جعلنا من عباده من يقرأ كتابه في يوم يذوق فيه  
 عذابه و لا يذوق عذابه الا من يقرأ كتابه في يوم يذوق فيه عذابه

کتابخانه اقدام

Kırım İzzetli i-Hakke	
Yeni Kayıt No.	
Eski Kayıt No.	2398

عدد ۱۷

آثار الافرن

هفت مجلد

چتمكان سلطان سليمان قانونى حضرتلرينك صوك سفرى اولان  
(سكنوار) محاربهسته دائردر



مؤلفى

كنه الاخبار صاحبى مورخ (طالى) مرحوم

طابع وناشرى

اقدام غزتهسى صاحب امتياز وباش محررى

اجد جودت

معارف نفلارت جليله نك رخصتيله طبع اولمشدر

در سعادت - اقدام مطبعهسى

۱۳۱۶

MATBU BASIM

## از میرلی اسم عیا حتی بک کتبخانه سی

( الله لطيف بعباده ) تجلت ذاته وجلت مكانته اولدم كه ( وجاهدوا في سبيل الله حق جهاده ) آيتی ازال وافهام و جهاد و غزا فرمان ذوالجلالی ایدوکن اعلان و اعلام بیوردی تاجداران غزایشه و خدیوان هدایت اندیشه اسباب امتالی آماده و حقیقه اعتقادی سخیفه شكوك و ظنوندن ساده قیلوب کفار بدکردار، خذاهم الله تعالی الی یوم القرار، هر بار که خراج گذار و اوامر اولوالامرله فرمان بردار اولیهلر اول طائفة فجرة ( اولئك هم الکفرة ) زور بازوی جهادله پامال و نیروی غزاة حیدر نژادله مشوش الاحوال قیلنوب عسکر جرّار کبجر الزخار بسیط ارضه روان و حضيض فتح و ظفرده نمایان اولمهسه رأی کشور آرای متین و افکار نصرت نمای رصینلری تعلق ایدوب مرایای ( ان الله عزیز ذواستقام ) مزایای چهره کشای صور اغتنام اولنجه تیغ شجاعتی در میان و تیرتیز شهابی کان بی کان همترلنده بسته دهان ایدوب شیران کارزار و هز بران دشمن شکارله قلعه لرینی قلعه و خلعت را اخترینی نزع، خصوصاً تعمیر غامر و تخریب عامر سمترلینه کوشش و ممکن اولدقجه غیرت اسلام و عادات اوایای کرامه ورزش قیلنوب انشیمن حضور ویرامن جبورلنده سهامی طیار، سیوقی تبار، رماخی خطار،



ظوب و تنگی آتشبار ایندکرتدن ماعدا شیران مردم سر و هزیران  
بشر یکروسم آسایشلری خاکتر و اسباب دوایشلری زبر و زبر قیلوب  
قلاع معموره الاطراف و ضیاع محفوظه الاکناف خراب و بیاب و کله  
پرکله اوش بی تب زخم خورده سیون آشناب اولوب جسود  
نباله خفه ناحطلری ویران و ختم حتم رحاله اما کن ساقطلری  
بی بیان اینکدن خالی اولیه .

( نظم )

خدای که باور فرمان او غزای شهان محض احسان او  
دلیران رسم کمان جنگ فشانند کان جناح خدایک  
هزیران سر سینه کبریا دین فضا بیرون بین دشت کین  
همزور بازدی و تیروی تن ستانند و خواهند ازان ذوالین

حقا نم حقا بر قادر توانا و قوی کثیر العطا که ساهان مسند  
نشین تحت باد آور داوریده میکن و کزوم بی شکوه ضلالت قرین  
مسخران خاتم نصیرت نکیکن اولمسی ارادت قدیمه و مشیت قویمنه  
داورد، لاسیا هفت مجلس سها و هشت بهشت ماوا مشای شباهنگ  
و هفت رنگه بر نور و ضیای جیاه غلمان و حوریه بینصویر اولدین  
کمال قدرتمدن پیدا و نوال معرفتمدن عوینا ایندکده ربیب یوقدر .

( نظم )

قدرتی خسته چندجان وردی قوتی صحت و توان وردی  
روی زردیله سیم اشکه کوزه هر نه وردیسه و اراکان وردی  
کیسی ایندی شاه فرمان زان حکمتی حکمته انسان وردی  
کیسی قیلدی شیر پیشه جنگ اینه تیغ خونتشان وردی  
بیک ذهن اولسه بی کی جالاک ایدمز راه قدرتی ادواک

حمد بی تسلیم و نیایش خفی و سیر هر وجهه تکبیر و خضوع  
و خشوع ابله توفیر اولدقدن سکره

( نظم )

رسول فریضی مبیح الکلام محمد عبیه السلام الیام  
له المیز و المجد و الاعشلا هو الشمس و الشمس بدم الحما  
کثیر الذکرامت و المعجزات ترولاً صعوداً علیه الصلوات

خصوصاً بدر بدور مدور، اولاد موفور الجبور رضوان الله  
عظیم الی یوم النشور و ازواج محصنات، ازواج قائمات

( نظم )

اسلج الالهجه احسن المهجه اجل الجنبه اکل الیهجه  
رضوان الله ربنا عنین برضاه بدائنا منین

و چار یار شکرین و اسحاب و احباب همنشین، رضوان الله عنینم اجمعین،

( نظم )

پس از نیایش و یک مجلس صلوات و سلام بیار باده کوز سرشت و کوه هر نیم  
خوریم و در که وصف خدیو بکشاییم دوم ز مجلس بزم غزا بر آراییم

مجلس ثانی صاحب قران زمان حاضرترینک انواع زب  
وزینت و اصناف شوکت و عساکر بی نهایته عنیه تلمی  
و منزل اولده استراحتلری بیاننده در

بر صبح هر روز نورانی و روز فیروز الهی ستانی که مهبجه لولای  
نه رواقی بیدار، مینای آسانی پیدا و طراز سرفراز سیم طبایق فضای

سر بلند و والاده سرو بالا کی انکشت نما اولوب غمام کونا کون شفق  
 مسير شريفک و سرخاب خه کيانه نظير و قسطاس اشعه مهر منير جلو کاه  
 خضراده ظالم و مستير اولغله سب کر ملائک گروه زيب و زينتيه  
 آلوده و دسا کرار ائک شکوه انواع کورغله شوکت ر بوده اولدوقده  
 اول شهره در کشور سنان و کامکار غنغفر توان ، مهر سپهر نصرت  
 و سمن و ماصدق فحوای ( سلیمان نيم العبد ) اعنی به سلاطين غزائک  
 سرانخرای حضرت سلطان سليمان خان غازي که ساحه بی مساحه عمتی  
 انظار چشمان توهمدن دور واحه اباحه شريفتی انظار محرم و محکمدن  
 مهبجور ، خصوصا نازک کچن تدبیری هر بار عرصه کاه نصرت و غزایه  
 پیوسته و کند صلابت مند ازدها نابیری عز بران مضارک و عمار به  
 میان بست قیسمه زمان شیخوخنده شیرانه و روزشیر ویرلکی علقده  
 جوانانه جنبش اولوب فرال دینگری بخت سیاه اعنی مقسیمانوش  
 ضلالت گواه سرحد ( بیخ ) ده حرکت و مدبر بیجا پیچ کبی قصد کزند  
 و نصرت قلوب کفار بد کردار و بخار ناستوده کار گروهی کله کلاب  
 کبی ارخا و اول حوالیده نونا فساد و شتاعت طریقه القبا اولوب  
 سیلاب بیقرار وار مجرای طغیان و فتنه ده خاکسار اولدوقلرنده غزایه  
 اکتافی و انقلطار رفضاة اضراق و دبار چار ناچار ( چار ناچار ) دیو  
 پدشاه هفت اقلیمه عرض و اعلان ( واکتروا فیها الفساد ) فحوای  
 شریفنی تنجیس و نصیر و بیان اولدوقلرنده

( نظم )

بدر مود شاه سلیمان سرور      کند مشکبازی بسان دیر  
 جیوش عز بران دومی گروه      بر آید بسختی چو انبیر کوه  
 دایران دزنده بار آوردند      چو شیران غرنده کار آوردند

بومنیال اوورده میران نامدار و میر میران ذوی الاشهار طرفین  
 مناسیر ظفر نشان و ضوایر شهامت زسان انما اولوب تیه محاصره  
 و پای بست محاصره آتامندن صکره سرداران فرمان بران و سرداران  
 عقبه کچی سنان فرادا فرادا ( اغعل ما توامر ) صدایری اصغما  
 صدینده ایکن اول دایار دیار شکار و شهسوار مالک کنار سته ناک  
 و سبعین و تسعمه شوالک ظقوزنجی کونی که بچینه ایدی آفتاب  
 جهان حکمی منزلی تبدیل و دارالمدینه السنیه محبه قسطنطین  
 برج فتح و نصرته تحویل مرام ایکن کونده قیسل طلوع انشمس  
 دستوران مدبران حسن اعنی شیر یشنه تدبیر و دلبر یشنه ظفر مسیر ،  
 صمصام قبضه جیانداری و ضرغام فیه فرمان کداری ، مشاطه عرایش  
 هفت اقلیم و زینت آزای مجالس عدالت نیم ، محرم سرا برده جاه  
 و جلال و اعلم سرائر سرادقات اقبال ، سزوار مضمون ( غنجده و کبلا ) ،  
 وزیر کیر اصفا ، حضرت پاشا

( نظم )

باغ عدلده پدشاهمیزک      طوغریدر سرو کبی والله  
 کوروب ائک صداتی صبحن      عرض مهر ایله دی جهان شاهی

و دستور مسرور روشن رای ، وزیر مسور درون کشور  
 کشای ، شمع بز مکاه فکر صائب و لینه پراشعه نیم زقب ، نیر  
 برج ذکا ، پرتو پاشا و عالی مقام و شیرین کلام ، کوه وقار ، شکوه اعتبار  
 فرهاد پاشای نامدار و شمس سپهر گرم ، وزیر دلبر محترم ، شیر یشنه  
 نبرد و مشیر از دشیر هیجا نورد ، محمود فعال و معدوح الحال احمد پاشای  
 خجسته خصال ویر یش قدم ارکان و چهره سای شنه خاصه عثمانیان ،  
 حسب دستوران بنام ، نسیب روشناسان کرام ، مسند نشین مجالس

اصطفا وزیر خامس مصطفی پنا و فیاسوفان زمان و موالی نادره دان،  
 عمایم بزرگ و آسین سزک، لاسیا نعمانی لباس و جلادت و مهابت بیقیاس  
 ایله بحسب المناسب فرارگاه زیتلرینه راضب و باجمله روشناسان و اکابر  
 کبراً عن کابر اول روز پروزده را کبار و طلوع مهر سپهر سلطنته  
 مترقیار، خصوصاً فرقدان سپهر فضیلت و مهرومه کردن نبالت،  
 حاکمان محکمه دین و معتدبان مساک یقین اعنی بهما دو قاضی عسکر  
 بلاشتادا و سائرعلما و فضلاء و کبرا و عظاما، لاسیاملاذ منشیان عوارف  
 و سرچشمه خدایگان عوارف، فصاحت شناس، بلاشت لایس، موقع دیوان  
 سلطانی اعنی به میرنشانی و نگهداران خزانه پادشاهی و محصلان اموال  
 نامتاهی، ارقام اشارت و ارقام استقامت سردارلر و کارکنار دفتردارلر،  
 و عالی پایلر، همایون سایه لر، روشناسلر، زرین باسیر، درگاه کتی بناعه  
 محرم لر، سر یونان اولان مفضلر، خصوصاً کردن مدارلر، بلند  
 اشتهارلر، مکرم لر، رفوقر اعنی میراخورلر و حشمت دئارلر و صاحب  
 وقار فرقلر اعنی بابه امارت ایشمش منقولر، گریده لر، بسندیده لر،  
 کیرلر، لازم التوقیرلر، چاشنی کیرلر، خدمتکنارلر، صبارقلر، سراسر  
 پوشنر، زمره پوشنر سیمدن بوزغالر و او ناغاسر کرانلر ایله کنار کیر  
 طرف مسیر اولوب صرصر در ذره لری نارمار و منظر آفتابی بی عبار  
 اینک اوزره ایکن شیرلر، دلیرلر، دشمن کشلر، عدو زشر، برف  
 جنبش، رعد غریزشلر، برین امانلر، هر بر مردم ستانر، قنک  
 اندازلر، بلند آوازلر، ذوقین دارلر، سهمکین صدازلر، مردلر،  
 جریلر اعنی یکچیریلر گروهلر و اطهار شہامت و شکوه ابدوب صف  
 صف خرامان و طرف طرف گذاران اولدقلر ندن ضیم توان، کرم  
 آستان، علی مسیرت، ولی خفت، کارکنار راست کفتار،

شیر یشنه و غایکچیری افاسی عنی انا گروه جلادت شکوه ایله آشکار  
 اولدقلر جوانب و حوالتی زیر پای موالی و صفوف کتائب موالی  
 کتاب زیب و زیننه حوالتی دوشوب برلی یرنده و قرارگاه  
 مقررلر نده

( نظم )

دزیلوب اولان قنک اناساز هر بری جنک ساز و آتش باز  
 هر قنک قنیه می سوزان صانه سک ازر شر افشان  
 بوندی برچی هر تفک اول ایله کره بشه تاکه جدل  
 التون اسکف باشند الله فیل هر بری اولدی نوز و نازه دایل  
 اولقبیه قنیه آتشیبار کوییا باشند آشدی شعله ناز  
 حر بهلر جنک حر بهلر حاضر خدمت بیزده دکل قاصر  
 توغیر باشده متصل نوزان نودن صانه سک کسر و روان  
 برده یا نور قامو ستورمه لری دوندی طاوس باغه جلوه لری  
 چار طاقبه کیمی شوبله یورد پانی صان چرخ جامی کنورد  
 اول قابشدن قوشقنر نده بیجی حلقه مازی ایلمش ایکی شوق

بواسلوب اوزره مستمر (کاتم جراد منشر) یوان و دووان و گذاران  
 و جنود کسان اولدقلر ندن صکره کرم خیز، ضیم سیز، براق کام،  
 دلیل خرام، زمان سرعت، جهان زینت، شرف پلنتک، نهک آهنگ،  
 کرانمایه رخت، جهان سایه نخت، سپهر انتقال، مه نونمال

( نظم )

بد کمره کرد سندن هوا براق بهشته و برر توتیا  
 گذارنده دنیا کچی تند و تیز خرامنده هر بری عمر عزیز  
 شتا کونلر نده علق کهر با بهار اولدقیفجه زمره غذا

شب ذلك توغدار وهای شوکته جوانان اولان صولاقار مستد کوش  
 آفابه کش، بیکله قرین، نه که کوا کب تواقب چرخ برین، صف آرا  
 و آیه کریمه (وجابرک و انک صدأصفاً) فحوای شریفه، صادق بی همتا،  
 کالری قبضه کاندن بید و خدنک جان سانری پونه تصور و تجلیه  
 نابدید، بوحالت اوزره ناکاه افق سعادتدن بر مهر رخشان و مطلع  
 هدایتدن برماه تابان فراز ابر شوکنده بیدا و اسد بر چند کون کبی  
 هویدا اولدی که ذراته زلزله و آسمانه ولوله دوشوردی و خود بر شیر  
 زبان یننه زار مهابت ایچره نمایان اولوب خاکبانه دهشت و عساکر  
 بی گناه خشت ابر کوردی و خود بر سروروان شکوفه زار عساکره  
 گرازان اولوب چو بیسار بصیرتی سرگردان و شاخسار استغنی  
 سرگران ایلی. کسار و صغار و ابرار و اجیار و صاف جمال شهریار  
 و مداح دیدار بر اتوار اولوب (لاندرکه الاجار و حویدرک الاصار)  
 تلاوتی تکرار و دهشت بی غیله بری ینهار ایلیکلر نده

(نظم)

لقمه هر برسته وردی سلام      قلبی رسم مرونی آسمان  
 نور دستاره اوتاغه لری      سوره نور سطرې اواسه بری  
 جسم پاکنده خمت دیسا      سینه صادی صانکه مهر ضیا  
 زرکمر قدرتن عیان ایتمش      نور بر ضوقی در میان ایتمش  
 صائنه یاقوتیله خنجر در      سطر باقوته هتن مسطر در  
 لعل و یاقوت ایچنده اول شمشیر      اولدی نخل شکوفه زاره نظیر  
 صانکه بر جو بیاز در مثلاً      ارغوان نخی سایه صائش اکا  
 خصوصاً مرصع جام و هرای جواهر نظام، رخسار دلدل خرام  
 و سمنده هر انتقاسی بوجهله ترین و نازنین و سهمگین ایلمش که

کوا نهنگ بی برزا در بای جواهردن هو بیدا اولوب لعل و بوقوته  
 مستغرق و الماسی شاقاقلری آینه دار نور مطلق مشاهده اولندی .  
 (نظم)

قصاس خنور رسیده بخاک      چو برقی که بارد ز افلاک پاک  
 بقسطاس ابلق سمنده کزین      جو ابری بهر شعاع قرین  
 بوکونه ذب و زبوزله آشکار      و اول جیش طم ایچنده مهر طارم  
 کبی زباز اولد نلری حینده      تفنک اندازان هدایت قرین (یوم بانی السیاه)  
 بدخان مین (سرخ آشکار و عیان      اندوب بر آنده صواعق و وعد  
 و برق علو بردازنه روانی      ضرب و شرف واقع اولوب رزمگاه آتیشک  
 شروری اغنی اوزیش بیک      نهر یکچیری شادی کتان و تفنک اندازان  
 اولغله

(نظم)

دوشدی آفاقه جنک زلزله سی      چرخه ایردی ننگ و لوله سی  
 بو حالتده ناکهان توغهای      هدایت دسان مرشد سپید ریش و سمالک  
 خیر اندیش کبی نمایان      و کاکل پریشان اولد قورندن صکره ربات زربین  
 جهانبانی و اعلازم سهمگین      کشور ستانی مهیجه ناپنده لری اظهار و هر  
 برقی رشک مهر و ماه      نابدار ایلیوب اتالی محشم، رایت آرای مفضم،  
 اغنی به میر علم و کبرای کرام      و عظمتی ذوی الاحترام، مهر چاره قرین،  
 شش جهات بن صاحب و قارلر      بلند اقتدارلر اغنی بلوک انگاری،  
 علی الخصوص زمرة مهتران      و رامشگران خوش الحان صدای شبور  
 و تغییر و نوای سوزنای شوکت      پذیرایه ستمکن سما که تحکم و زبنددن  
 زنده اظهار اشمل قید قورندن      صکره دلیران ابلق نشان وارد شیران  
 ابلق سواران فرداً فرداً      مجلا رخت، مصفا بخت، کاردان هیجا کران،

آهسته روه قضايرو، تير انداز، تيركش ساز، الهی گن، دهنی نشان اغنی  
 زمره سپاهیان، مردلر، صحرانوردلر، فردلر، رسم نبردلر، جوشن پوشلر،  
 زره بردوشلر، منفردارلر، شاهین شکارلر، ششبر زلر، دشمن شکنلر،  
 یار اولر، گروه سلاحدارلر، ارسلان جیشلر، قیلان غریشلر، چنگ افکن  
 روین تن، سیرکیر، سیرتیر، سام سوار و تمیق تن علفه جان یسار  
 و بین، غریبلر، میسلر، بی تمیز، ناشکیلر، بی امانلر، جان ستانلر، نیک  
 خولر، چنگ جونر، دلیران عزیز اشتهار غری، بین و یسار فوج فوج  
 نمایان، بلوک بلوک خرامان، صف صف کدازان، طرف طرف جلوه  
 کنان، غریوان و نعره زنان اولوب پرافتری رکارنگ و یاسلری  
 زرضت و سرنگ، آبلری ترک نازده، زرا نودده رختری سوز و کمازده،  
 آبلری کلان، کردسم سفندلری غرق فرقدانه و اصل، لاسپا روشن  
 سراچیلر زمره سراچیلر، نگهبانلر، در بنلر، سر بزلر، دغدانازلر،  
 جیهیلر، غریه جیلر و سائر خدام ذوی الاحتیام بری برنده و جایگاه  
 مقرر نژاده مانند سین و شپور مرور و عبور اوزره ایکن

(نظم)

سیره چیشدی قو کبار و صفار اوندی معموره هر سر دیوار  
 باطلر قدر اولسه کفتاره بدون داد ایدمندی خنکاره  
 و بالجه رعایا مخزون، مغموم و سر نیکون دتاری فی قزور ایدوب  
 (داین ندهیون) آبتی تذکر و ازواج و اولاد و اسباط و احضاد  
 فراقی تصور صدقنده عساکر و اکب مانند غلام متراکب حوالی  
 شهردن باغور کنارینه قریب و تراجم و تقادیمن ناشکیب اوبدقلری کبی

(نظم)

ظاهر اوندی اوتوغ سلطانی سیم بر قلعه طوندی میدانی

سایه نه سپهر ابدی غالب که ملائک بر ایدی هر جانب  
 هر طایب شعاع مهره بدل نه قلک دینسه اول اوتاغه محل  
 چونکه خانان داد کسز اولر بروج بر نوره کدر و جالی ماهی  
 غلغان برده نشینه منظر بیوردی از باب نظر (فاننا برق البصر  
 و خسف القمر و جمع الشمس و القمر) تلاوتی مکرر و دوام دولت  
 شهر یاری دتاریخی از بر قیلوب بغین و بعید (ذلك يوم الوعيد) دیو  
 مقررلاری جوین و غریوان و نجیر کنان اولوب کیتدیلر،

(نظم)

گیردی سیمین خیامه عسکر شاه خیل کزوب نوری قیلدی بناه  
 هرری فکر ارنحال اوزره سفر امرینه اشتغال اوزره

مجلس ثالث - سلطان فرمان راز حضرت ناریک مراحل و متازنده کی  
 اجلالی و بخت و دولت و سلطنتک اقبالی خصوصاً و زانک  
 الایلری و ابتداء جنگده کی آرای نصرت آرازی بیانشده در

یه بر کون که مهر نورانی چکدی زورین نوا سلطانی  
 کویسا اولدی نور ششمی توغ زر دشته موی خاقانی  
 صاهسک صورا بدی عدلی نغیر قیلدی بیدار خیل انسانی  
 پشلا دی های وهری زمره یه عسکر ملکت سلطانی  
 ائنی که سلطان عالی کیش و صاحب قران بلند انبش مانند  
 دساکر پشایش اوزعا کر پشایش ابله بدرقه عمت ذمت کشور.

ساتنه رهنا و سبیل جبریل دلیل رأی جیلنه پیشوا اولوب اطراف  
 واسه نکابوی جیش زخوبه تنک واکتانی شاسه سهام سوارالله  
 شکسته حال و بی درنگ اونتهین طی منازل رحلت ساز و قطع مراحل  
 نشیب و فراز اوزره فسیحه الارجا، محبجه الهوا صیدکده ساطانی، شکار  
 ستان خسروانی اولان عروسه عظیم القدره و صون مسوده، اعنی  
 محبه بهیه ادرنده تزل مهبودتری میسر اولوب کئی الاول تراجم  
 و تفاسیر مکمل بلکه اتم و کمل، تراجم و تهاجم محصل اولوب فغان  
 حوائی نشین و سکان خطه کرین دیدار بهجت آثار شهریاره نظر  
 و آثار اجناد مستخیر اطواره صرف بصر قیادقارندن ماعنا اوج کون  
 تمام شرف تزویجه شادکام و سعادت عالم شمولیه سرت انجام اونشیر  
 ایکن های همت کیتی پناه ذروه رتبت عزیمتی پروازگاه ایلدینوب  
 مرور اولمه صوفیه نام قیسه غنیمت انجمده آفتاب کردون مقام کچی  
 برکون قرار و آرام بیوردن سن صکره مایه قیاسی که، دلیل سبیل شرف  
 و سبیل دلیل مقصد اقتصاد، ارتحال ظفر نوال و انتقال سفر مال  
 اوزره کار کربولاد کمر، چرخ بنیاد نصرت آباد، اعنی قنمه بافراد  
 اوکنده رفیع خیام و نصب اعلام قیلینوب ایکی کون تمام قرار و آرام  
 عقیشده

( نظم )

خسرو لشکر کس و نصرت نگیں شاه جهاندار و سپاهان نشین  
 کرد بدرای عساکر خروش زمزمه پرداخت بروی زمین  
 کشت لگه خورده بر خنثیان خاک زمین زبر زمین کرین  
 یوموال اوزره ( زمین ) دینکله معروف برجا بگه موصوف مآرای خیول  
 رحاله و مترکاه جنود نیا به، خصوصاً اوناغ نعاثع طناب سلطانی

نودار قباب آسمانی اولقده عساکر دسا کر ربع مسکون خیزاب  
 توجیدن قورتلش دریا کچی سکون و مراکب ستور و خیول و هیول  
 سخاری تحمل و نغمده کندوزی راحت نمون ایلوب هر وجهه  
 استراحت و معاشرت اقامت مقرر اولدینی کونده راه سعادت کوا،  
 سلطان زردیم عصای موسی کلیم کچی بردرای بی کرانی دویم  
 و قلوب مرعوب ذوی الاحترامی اماکن حیرت و عبودتده صدقه  
 مقیم ایلوب شاهبازان سرحد روم و سرایان هزاران هجوم کینه دارلر،  
 دشمن شکارلر، بیر چنکدر، پشک آختکدر، کوجکدر، کرجکدر، شبر  
 نول، ارنککدر، فردلر، سردلر، رستم نیردلر، نهمق نملر، اعدا شککدر،  
 آهن بدائلر، قوی جوشنلر، بلکن بوشلر، دره خروشلر، میدان غنایک  
 دلاوزری، اعنی روم ایلی عسکری آلائی آلائی صف آرای و هیبت  
 نمای اولوب بیر یسانلری بردوش و جرسلری برصد اوخروش  
 نیزملری خطار، جرأت نیزملری آشکار، قول قول اولمشیر، صاحب  
 قران غازیبک برنگاهه قول اولمشیر، علی الخصوص بر بار منبری  
 و برشمس فلک تدبیری درگنا ایلمشیر که

( نظم )

کرمنده جیدر کر اردو شیمده عمر سخاده بحر کهر و زردر اکامسر  
 بزمنده رزمده اولدور یاله کبر و دلیر عجبی دوشه باغچه بیجه بوزینک شبر  
 اعنی ماه سپهر رتیب و آفتاب فلک منزلت، جم زیم، کستم رزم، آصف  
 آصف راه روم ایلی بکلر بگیسی احمد باشا کروه نصرت شکوهه  
 هوشا و شکره مشکور شوکت کروهه رونما اولوب بروجهه آلائی  
 کوستردی که چشم حول نظیرینی کورمش دگر دور دیده در بر کونه

زینت ساز رواق تدبیر، اساس انداز طباق حمت مصر، سواد اقدامک  
 همامی، دولت آباد اقدامک بلاد اقدامی (من حیث لا یحسب) انعام  
 مهیام اتمی مکاتب، هزار میر عیث و غا، بیکچری انامی علی افا  
 مقدمه کوندرانش ابدی، سابق الذکر اوسک کو بروسی بناسه امر  
 عالیستان و برلندی، بر مقتضای فرمان بزرگ وزای عالم سترک اول  
 سیل درواجه روان و جسر سر برطانی بناسه عثمی جوین اولوب  
 ماه چارده مثال اون درت کون مقداری عرض کاک و تکمیل نقصان  
 بناسه اهتمام بی حال اتمکله خولاً درت بیسک ذراع و عرضاً این  
 ذراع بی مظالم و نزاع بر جسر بلند و صراط چرخ بیوند بنا اولندی که  
 (نظم)

قوس فرجه آبی بر بردن اینه لر عرض  
 هر کیم کورسه دیردی بین السه و الارض  
 و باجمه دنیا صراطی دینله جائز، فایحه سندن خاتمسه عازم اولانلرک  
 دیارنده (اعدال الصراط المستقیم) تلاوتی یارز .  
 (نظم)

نا کینجه عساکر سلطان چکندی اول کوبری نیجه بار کوان  
 اخیل مردانی در کنار ابدی کچرورب دیده دن شار ابدی  
 بو حالت بشارت دثار وساعت سعادت شمارده قوت قاهره جهانهای  
 و صلابت باهره زمان دستکاهی مقارقه تا بحر محیطن اول سبل  
 بسطه وارد و ابتدای خلقت آب و خاکدن اتمه، استندارت افلاک  
 وارنجه تصویری و نخبی فاسد و کلسد اولان امور نادره دن بوسانه  
 عجیه و واقعه غریبه سمت ظهورده و وسط شعوره کندی که پای تخت

زینت ساز رواق تدبیر، اساس انداز طباق حمت مصر، سواد اقدامک  
 همامی، دولت آباد اقدامک بلاد اقدامی (من حیث لا یحسب) انعام  
 مهیام اتمی مکاتب، هزار میر عیث و غا، بیکچری انامی علی افا  
 مقدمه کوندرانش ابدی، سابق الذکر اوسک کو بروسی بناسه امر  
 عالیستان و برلندی، بر مقتضای فرمان بزرگ وزای عالم سترک اول  
 سیل درواجه روان و جسر سر برطانی بناسه عثمی جوین اولوب  
 ماه چارده مثال اون درت کون مقداری عرض کاک و تکمیل نقصان  
 بناسه اهتمام بی حال اتمکله خولاً درت بیسک ذراع و عرضاً این  
 ذراع بی مظالم و نزاع بر جسر بلند و صراط چرخ بیوند بنا اولندی که  
 (نظم)

قوس فرجه آبی بر بردن اینه لر عرض  
 هر کیم کورسه دیردی بین السه و الارض  
 و باجمه دنیا صراطی دینله جائز، فایحه سندن خاتمسه عازم اولانلرک  
 دیارنده (اعدال الصراط المستقیم) تلاوتی یارز .  
 (نظم)

نا کینجه عساکر سلطان چکندی اول کوبری نیجه بار کوان  
 اخیل مردانی در کنار ابدی کچرورب دیده دن شار ابدی  
 بو حالت بشارت دثار وساعت سعادت شمارده قوت قاهره جهانهای  
 و صلابت باهره زمان دستکاهی مقارقه تا بحر محیطن اول سبل  
 بسطه وارد و ابتدای خلقت آب و خاکدن اتمه، استندارت افلاک  
 وارنجه تصویری و نخبی فاسد و کلسد اولان امور نادره دن بوسانه  
 عجیه و واقعه غریبه سمت ظهورده و وسط شعوره کندی که پای تخت

عبدمحمود قسطنطنیه بجانب آمن نکر، تین بیکر، دربار، هوا بیرو  
خاصه قادرش لریدن ایکی پاره کشتی بولجه بوادی و دشتی کدران  
اولوب اول جسر عظیم کمرلی منظرش گلشن، اساس مرخم  
باشی کورلجه تخمین و آفرین بحره لکر صلکشر، خصوصاً شب  
آسجر مشاعر نورانی و قنادیل درخشان برله کندولری طوفانمشلر  
کوبانه آتی دکرک طوفانمسی یانار اود کچی کنار ورسیه، قلعهدریه  
جان آتشلر، شهر بار دربار کدار ایسه سرچشمه زلال نسی حضرت  
نوح نبی کچی کشتی نشین و عظمت و جلالت میکن اولوب دکر مالکی  
کچی درباری در کنار و اول دریاچه کوه شکاری مکتب و جلالتیه  
عبور و کدار ایلدکلری حیده

( نظم )

دیدم هر کس اول آفتاب اوزره در شهور جیقمی آب اوزره

محصل کلام، جنود سپهر انعام مرور و نزول و عبور و دخول ایدهرک  
تبیحه اشکال مسافرت و دریاچه دریاچه فتح و نصرت اولان حصار  
نامدار و روح سپهر اشهار، انقی قلمه استوار (سکندر) اوکنده نزول  
ایده جکلری کون اول اول مدبر امور جمهور و مشیم مهم امور،  
واسطه انعام ازم و رابنه سرام ذوی الاحترام، کرم الشان، عظیم العوان،  
عقده کنای سلطنت و جهانداری، راحت افزای رعیت شعاری، امن  
وامان چراغک و قادی، زمین اسمائیک معنادی، قطب سپهر جهان  
پروری و محور فلک داد کسرتی، مرکز دایره عظمت و کامرانی  
و سرچشمه فرادیس جلالت و زندگانی، وزیر اعظم و معظم، مشیر  
افخم و مضخم، یعنی به حضرت محمد بنابر رفع الله رفته بحیث مایشاه  
صانع قولده آلائی والای ولایت نمای کوسرتوب بر وجهه قوللری

ترین و قوللری زیب و زیوریه سهمگین ایلدیلر که اسکف زینتک  
شعاشی اشعه آفتابی نایاب و بیسپ خاک نوامی کواکب رخشنده  
زیر نقاب و برده نشین عمام و سحاب ابتدیکندن ماعدا دستار پوش  
اولانلرک اولناغلهلری برحتو کچی عالی استیعاب ایندی و ابلق سوار  
اولانلرک ظلال ابلقی خوردشید آبدیدی ملورای سحاب نوحمه ایلدیدی.

( نظم )

بوکرزمی اولوب مجوزه پوش صوفیدی باشینه ارغوان نخلان  
خوتندی سلطان بوزکی مهران کوردیلر میر عاشقان نخلان  
خصوصاً کونا کون براندلری آجلدی، کونا سپهرک بولونلری پاره پاره  
بسیط خاکه صاچلیدی. لاسیا

( نظم )

فرمزی اسکف اولدی بی یالان طوغندی برج شغفنده میر جهان  
کیسی کیمش نوغفنه سن باشه طورر اسکفنه نپته کم باشه  
بیزله ایسه سر فراز و شهاب ناقب کچی شه اشعه نمان، ترقیب آلائی  
و تزیین عساکر ظفر نامی سرحد اعجازه واصل اولدندن صکره مینه  
بو قولده فرقدان برج سعادت و اجالال و میر و ماه اوج عظمت  
واقبال، مشیران سلطان هفت اقلیم، وزیران خاقان زردیهم، دستوران  
بلند اقتدار، وزیران سپهر اشهار، انقی هما بو بکر فطنت، عمر عدالت،  
فرهاد پاشای عالی رتبت، عثمان شیم، حیدر کرم، دستور محنتم احمد  
پاشای محترم، اما سؤل قولده دستور نازردان، وزیر مشیر کامران،  
خانقاه سعادتک بیریش قریمی و چاکه وزرائک کاروان مفضلی  
وزیر خمس مصطفی باشا لازالت محبه عن الحسا و میر میران بنام  
و اعظم عقابا، ذوی الاحترام، شیر صوات، بیر خلعت، جنگ افکن



وصف کتایمصر بکر یکیکندن معزول اولان علی پنا فرادا فرادا  
 سیوفی نما صغوف آرا اولوب مغر سر، جوشن بیکر، اسکف پوش،  
 زره پردوش پیراقدار دشمن شکل اولان فولرشی و قوللری بر وجهه  
 زینت مسر و شهرت بذیر ایدلر که آن رکوبدن زمان نزوه وارجه  
 آلابلری برزینه متصل و اطراف شاسعه نظرگاه جهانده مضحل  
 اولمشدی . ناگاه بر قلعه سپهر استهوار فلهر و آشکار اولدی که خطه  
 جیاطلسی جزایر بحر محیط کبی آب روان اطرافه اجتم و هر جای  
 جلن کردانی اولغله مرور اولنجق پوللری ن نشان اولوب کیمش ،  
 خصوصاً بر طرفی باقلی بستان و برجای خارستان و جنگستان  
 اولدیندن مانده ایکی قات باروقان و مینانده بر حصار ناک بینکه  
 حصولی بنی نظرده صعوبت شعاع و دخونی باد قدرت و اقتداره  
 محال و دشوار ایدوکنده استنباه بونی ، سه اربع و سبعین و تسعمانه  
 محرم الحرامک بکر مینده و تاریخ رومیدن اکتوس آسک بنده که ،  
 ایدر سومیه نهایی بولش و سمانت روز علی الحساب اون دوت اولمش  
 ایدی ، عساکر جراز مانده نجوم تابدار لبس زر بخت و زرکش  
 و کرامت قنخر و منتشری کیوب آیین زبور معساج اعجازدن برز  
 و مستوران زر رخت و سلاحداران مساعدت بخت میدای شوکت  
 و شهنشده جلوه کیر اولدقنیدن صکره صاحب قران زمان وزمین  
 و سلطان فریدن ران سلیمان بکین مرابای شکوهده نمایان و مینمای  
 جلالت فرینله مشارالیه بانین اولوب سار و تحف کران مقدار و شهار  
 رخت زر نیکار جواهر دتارین مانده زر رشتدن ساخته و هر رشتسی  
 نعنسه مهرله بر داخسه بر قطاس نورانی و قطاس خسروانی  
 طاقمشکر که هر کورن نکته شمس بسیار حدوسپاس ایدوب (وجمله

به تودا بنی به فی الناس ) آیتی رسائل اوصاف و مدالجهده اقتباس  
 ایدر زکی نه کمان خدله بارو نشینان اسبط خاکمه بر مهر درخشان  
 کوزوب آرا آفتاب طلناب عالم غیرایمی اینشدر و یا سرچشمه نور  
 وضبالک بوحرانه عینیمی بولمشدر دیو تصویرده و بعضی عیجا  
 فطاس شاه هفت لقیم و یا خود زکاب بادشاه مرصع نهم میدر دیو  
 تفکرده (ولکن اکثرهم لایعلمون بل عمر فی شک یامون) و الحاصل  
 زمره کفار بدکردار طریق نومه و نخیله خاکسار اولوب ( هذا  
 شی عیج ) فحواشی نظهار و خوف و خشیدلری بشمار اینک حدیده  
 ایکن اول جیش طام و دایران هر بر انتقام محاسره امری انعام  
 و اول قلعه نیک جزیره دریا کبی استنباه اهبام ایدوب شهریار  
 دارادارات و نهدار سکندر مرآت اول حصار بنالک جانب  
 شالیسنده کی صحرازه زول همبون و آرام بیوردقن صکره اول نیاده  
 بد کردار ( فیوئند وقعت الواقعة ) مضبوطی تکرار و جبار ناستوده کار  
 ( و منذ ابن الفرس ) فحواشی آشکار اینک اوزره ایکن دستور مسرور  
 کشور کشا ، وزیر ناک فرخان پشاد و ذوالقدر و الاقبال ، مهر سپهر جاه  
 و جلالت زانچرد و رسم نورد ، ملک الامراء ، ملک العظماء ، اناطولی بکر  
 بکسی محمودینا الهی با کهر ، جست و چالا کیر ، عیجا کریر ، و نا کتازیر ،  
 سر باهلر ، شهب دسکاهلر ، کار زارلر صاعقون ایشی عساکر اناطولی  
 جانب جنوینک فریستی در کتسار و نسیم شمال کبی معساکر و محارب  
 فضایی کتار ایندکرتن صکره وزیر حسب ، مشیر نسیم و ادیب  
 بجه کیر دلبر شیروفا ، وزیر خاص مصطفی پشاد برادر مهتری و زر مانی  
 غازی لریسک سروری جنک افکن وصف کشا ، روم الهی بکر بکسی  
 احمد پشاد وزیر دستنده اولان عساکر نصرت قرین و سر بوزان

شاهراه دین ایله جانب نهالینسه دلمنگر جنک ویرامن مسیر  
 قصد و آهنگ نوب لاسه بادشاه کشورستاندن مقدم واروب قلعه‌نک  
 جنب شریفینده کی چنگلستانده ثابت قدم اولوب دائره قلعه‌ده کی  
 صوبی کسنتلر و سست آخیره آدیوب مجارینی خنک ووبس قلمشیر  
 ایدی. بوردغه دخی برقرار و بیسان مفرسه خدمت گذار اولدولرندن  
 صکره جنب شرفیسی، که فرهاد پناه ایله زومانی قویلیک مینی در،  
 دستگیر بلغ بیکچیری اتلی علی ایله گروه مهیب رجیوه بی‌مهیب  
 قسماق عساکرک سر دفتری، اعنی زمره بیکچیری مترس ساز ورعد  
 آواز اولوب

( نظم )

هر تنکک قیسه‌سی سوزان کندور بر جانی قار اولدی جان  
 باقیریل حسانتلرینه صولمینه غیری قولم قول اولدی قولارینه

و بوقه‌نک شریفینده و غرهاد پشاک غریبینه غزاه بجزله دریلدی  
 و دریا شانسارک بی معالی، برکار آزموده و دلیر بسیار ستوده  
 غازی، پروسوزک قوجه این سنجانی بچسکی علی پورنک سرحد  
 بکرمیک منازی، امرای غزاه پشته‌نک سرفرازی برخشاک ارککی،  
 بوجه سنجانی بکی بوسوال اوزره درت قول معین و شاز، مترس  
 ساز و طوب انداز اولدولرندن غیری جنود غزاه سرحد وجوش  
 منصوره لابعد تلاورلر، بیکار کرلر، جنک یشلر، نبرد اندیشه‌لر،  
 قهرمان کازلر، شجوخون گذارلر، اعنی بودیم شکرکی ایله عالی قدر،  
 ذوالعز و الصدر میرمیران نامدار، شیرعلیشان بشادقدار، عساکرینک  
 خانمی، سخا صدرینک صدرمختری، قدیر بجرینک در بکتلی، ارباب  
 لطف و احسانک آنکشت نامی، اعلی وافر، احسانی متکار

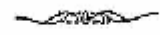
( نظم )

کرمی سانکه اولدی بحر محیط ریح مسکونه هب سرانی وار  
 بالکنر کسه کوردی لطفن بر غریبه هزار هنی وار  
 ذات پاکنده ختم اولوبدر جود حد زبانی بوق مروی وار

میرمیران دانا بدون بکر بکتلی مصطفی پاشاک، سابق الاکر وزیر  
 اعظم حضرت تریبک اقرب افراسندن و اول دودمان سعادت آشیانک  
 شادین کی صلابت نماسندلر، عهدنده ارباب معارفدن کسه بوقدرکه  
 تین انعامه نخلر ایلمیه، مکرکه کورمه و عصرنده اصحاب لطیفدن  
 شیخی قلندرکه انواع الشانه مفارن قلمیه، بکرکه اینشیمه، حفا  
 بر ذات شریفدرکه عمر قصده احسان اوزره اولسه خضر خاطرنده  
 حضور بولمز و برشان لطیفدرکه بردهه بیگ همه دسترس بولسه  
 باطن و ظاهر لایحه سرور کورنر، حق سبحانه و تعالی اول وجود  
 بر جودی معر و جراح رفعت کوندن گونه کون کی منور و نور  
 دیده لر بی نور عزت و کینسته انور ایلمیه، وعموماً عا کر قلمان ایله  
 ملایان پشاه قران ضلک سسته مقابل اوستون بلغرادی اولکده نازل  
 اولدولرندن ماعدا میرلوی عالیشان کوسندیل سنجانی بکی محمد خن  
 سکنواره جزی و مرور و عبور دن غاری اولان ربکه نام بتانی  
 صوبی کجوب و فرهاد پشاک ماوراسنده و بوقه طرفینست  
 اخیال خطر اولان بحاری و بیستنده قرانول طرفیه کشت و گذار  
 و کندولری کار آزموده بیکار ایدر زکین بوجانده کتدار خاکسار  
 بروج مکتورده بیقرار، خصوصاً هر رسی خسر و خالب ( و نقدقون  
 من کل جانب ) لاسه هر اس و جباری غالب ( ولیم عذاب و اصب )

( نظم )

کورده با حاقبت حصار نوپور اهل اسلامه کفشار نوپور  
ایچسون اول شاه جهان آب حیات دوشسون روی زمینه ظلمان



مجلس رابع ابتداء جنگ و پیکار و از دیار کره میت کار زار  
خصوصاً فتح باروقان و هزرت اعدای خسروان نشان بیاننده  
و پرو تو پاشانک جنگی و کوله قهقهه آهنگی اعلانه در

( مثنوی )

چو آیین هیجا بیابان رسید عدای شپوری پیمان رسید  
هزیران مرد افکن رسید ن دلاور دلان تهنیت بدن  
زوعده سهمگین برقی دلبلس زمرده تپی همچو کردوز سید  
چنین گرم شد درد گاه نبرد نه در چرخ بران نه در خاک کرد  
پوشوال بی حال و اسلوب غزا مان ابله آتش فشان از درد دهان  
رعد فغان برقی نشان شر و کستر نمان بیکر صف شکن نبرد افکن جنگ  
جود بر خاشخوی آمان جان ستان دور بین آتش نشین مهر مرغدا آهن  
قبلا ضرب زن حرب کن طوبی بر آشوب طعن حاشی براب  
و بروج قلعه خراب و بیاب ایتمکه بشلیوب رعد اندازان بی سر قیل  
نار یک زلفی بر سر و خصوصاً بیفته جهادی سوزان و کبریت حرب  
و ضرب و کشادی شعله ستان ایوب کفار ضایع لتهم القالی بوم اللین  
هراس و جبه غمگ و فراز قلعه غراب روسیاد کجی بهمانک اولوب

صاغ وصولدن و باجمله هر فولدن ضرب نام و حرب خسارت انجام  
ابله کهره بی منبون و مشکوب و مغموم و محزون ضویه دگش میسون کج  
حرکات بی مأل و آتش ندانستری اشمال اوزره ایکن

روم ابلی عسکر بنک مرد زری کیمسی امره زنان کیمی جری  
کوستروب قوت بازو لری آغدریوب دیده ترازو لری  
جان آتوب قلعه به فروشهر مرد قیلدیله طوب و نهکیه نبرد

علی الخصوص منسربنه بخازی اولان دیوار اوج قات حصار و بروج  
سپهر برین کج استوار اولوب سن آبدار و انجبار چناراله بنا فیستلر  
وزتک فکرت حرب و ضربی مرابلی طبع تلرندن سیمستلر . حقا  
بروجه حکم و مشید و مستحکم اولش که و اوان طوبی طیش  
بروقاتی کج مزدی و عادت مالوفه سی اوزره اقام جنگ و جداله بول  
آج مزدی باروقن مذکورک قدی خللا اون ایکی ذراع و عرضاً  
بش ذراعدن زیاده اولوب اما کن عمده کفره و مساکن مشیده  
فجره دروقی استوار و قات قات حصار ایلیوب بواسطه حکامدن کرکی  
کجی اطمینان بولشلر ( ولوکتم فی بروج مشیده ) فحواستندن نادان  
و غافل اولشلر . آخر الامر سلطوت هیبت خسروانی و مهابت صلاحیت  
سلطانی منه اربع و سبعین و نسمه محرم الحرامتک بکری انتجی  
کونی اول غنارت ملاحظی نالان و طیش باروق تلرندن خواه ناخواه  
کریزان ایلیوب قازیلن شیر جنگ و دلیران ارد شیر آهنک انتی روم ایلی  
عسکر بنک سر افرا لری و عمارب و معازک عمره کاهنک سره زلری  
مهاججه چ شقی و مجادله جلادت صبر ایله بز مکه خرددن بابل  
و اول خر کجی خود یادزدن آلی یوز نمر دشمنی کشته و طیش

باروقانبری ایچیدن بسته بسته قلوب باعث اطمینان اولان کیمکاحترینه  
هزیمت آنتی برافدیله . لاسیا کتیره فجیره ضالین ، خاقین و خاشین  
( قاجو خاسرین علی ما فاعلم نادین )

( نظم )

آیت فتحه ایستادیر بو جنب قساحدن عضادر بو  
آغلوون قانقیش درکوب اعدا خجسی نادیده عاجرانر بو

لما دستور داء، مشیر اقلیم کشا زرر تانی برنو باشا که پادشاه عیالیه  
و ظل الله انجم سپاه حضرت تکریمک بای تخت سینه محروسه قسطنطنیه دن  
توجه هر یونلری واقع اولمزدن ایکی کون اول که روز دوشنبه ایله  
امر عالیشان و فرمان ظفر نیشانی مقتضایه سربرازان دشمن  
شکار و سپاهیان نصرت شعار، انی زمره غلوه جان یسار و دلاوران  
شجاعت قرین و مسادران شهامت و عین فرقه غریبه بین و تفرک  
اندازان و هیجا سازان هریری حکرد و جری ایکی تک فریکچیری  
و الحاصل بو مقدار عساکر نصرت مازله پادشاه جم جنب درکاهدن  
معارف و فرمان جهان سنانیری اوزره کوله قلمسی فتحه عزیمت  
ایلمشله ایلی . بعد ازان دشتیان تیر اندازان و بره کیران ایلمشله ساز  
سواران بغا پرستان و تاراجیان وادی نوردان انی تاراج خان طرفندن  
کلن عساکر بی کران و سابق انکر کزیده بی اردل و الحاصت  
و اتقاده مکمل اولان قرال استغان ایلخوردان اطاعت کران و افلاقی  
وقره بندان طرفلرندن و اصل اولان قازقر و و بوده لر و یوققر  
عموما برنو باشا جنبه هیجا کران و فرمان بران تعیین اولدقنرندن  
غیری شجاعت شعار، شهامت داکو موموران طمشوار ، مصطفی و لسانی  
کلمکار ایله زیر دستده اولان غزاه جنگ آموز و دلیران هیجا فروز

سرتا بی معرکه آزادی اولوب کوله قلمسی فتحه مرس ساز و بعض  
قلعه لر و برجار کرفته اساس انداز اولدقنرندن ماندا

( نظم )

کرم اولوب هر طرفنه آتش جنگ اونق آتش برردی طوب و تفک  
نور خود کانه بست دهن نه سپردن دوز نه جوشندن  
و الحاصل عساکر صاحب قران زمان جنود بی کران حضرت سابقان  
کبی جوشان و خروشان زری زورف خدنگ اندازان و طرف طرف  
جنگ سازان اولوب کزین خدیم و ختم و وفرت دلیران بی آدم  
دیرا نال اول طرفلری قرین غوطه و خیزاب ایتمسیدی و کز زمین  
اولو فغن قسامت نشانده بی نشان اولوب کیتمسیدی . قلم استده  
فکرت و عقول و اقتضای کثرت و نفوس خیول موجب محض تحط و غلا  
و ضد وفرت و غنا اوش ایکن اول وزارت و فراسات مقامک صدری  
و عدالت و دینت سپهر سلطانی قدری . استقامت بوستاشک سر و ابلاسی ،  
جلالت و جلالت بهشتک طویلیسی ، تدبیر فکرتک آتشی . تدبیر  
مکملر تک کردون جنبانی باعث نظام هفت کشور ، مسم امور تخت و انسر

( نظم )

سری مروت ملکک زوم نقی قضا : شاه مخدوم  
زرر کیر کسوز آرا سعی رسول حی و دانا

انی حضرت محمد پاشا اللهم ایده کایشله آثار فتح و غلانی غلا  
واظوار رنج و عنابی محض غنا بیوروب

( نظم )

تدبیر دلبری غنا و بردی عسکره  
زاد و زواده بحر اولوبن آقدی هریره

آنگر بر آریه آخری غم و غصه کورمدی  
خاک غلابه غله و آریه بوز اورمدی

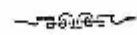
اولدی زحیر رنجی کی قحط بی نشان  
کیسه ذخیره زحمتی چکمدی عیان

بودن ماعدای ترتیب آلائی و تزیین عساکر نصرت آرای خصوصنده  
دخی بر کجای همتری شهاب پر خضیا کی میای استبانک و اصل اولش  
و ششیر قبضه شجاعتری آفتاب ساسنا کی بیباک سپهر زینتلرنده  
ایشیاز بولش ایدی، بوالسلوب نامسلوبیه جنگ وجدال زحرب و قتل  
اوزده سنه مزبورده صفر المظفرینک دورینجی کونی دخی زبات فتح  
و نظفر قلاع فکرت و نظردن برتر اولوب بوزری بارون قشایان ایچ  
باروقان دخی عساکر اسلامه مسخر و دسا کر بی قیاصر کی زیر  
وزیر و بسیط قهر و نهاره برابر اولوب دزم ایلی عسکریدن هزار  
نامدار سوباشیلر، ویشیاز بیکار کفار و پر خاشاک طوب و قشاک  
و شقالوس و زینر کدن دوشیدیلر، اتقی که اول سفر ظفر اثر و مهاجمه  
هیجا کدرده شهادت بولرینه آشدیلر. زرا عساکر دسا کر کسا  
نصر هم ایله تصانی طرفیندن آتیلان طوب و عدد ایشاز و قشاک هیجا  
ساز قلعه مزبورده باروقانیرینه کرفنار اولور قاپوردی، نیشین کفار  
ویرانمن فجیره آنجق صمداری واصل اولور ایدی. قدام زمره  
ملاعین و کفره شیاطینک قحش برقی و خش طوب و قشاک آتش  
تشری لابند بردلر بیله بدیه و پز شیر مردم سر و نهمین نه واست  
کذب هر وجهه آتشدان فوتلری کرم و عساکر منصوره تک بوروشی  
تایش مهر کی بر مقصدار زم اولمشدی. آخر کار جنود جراز مانند

بحار زخار کر مینلری بی نشان و آتشدان فوتلری محض دخیان  
ایدوب ایچ باروقانلری دخی آلدیلر و هزار خور بادک قاتی بسریط  
خاکه سالدیله. (حکایت) اولور که اول فرقه تک ربی قرائت معتقدی  
آتش افروز خرمن غشاد، قلعه سکتوراک بلای، سر آت اشرافیت  
کاروانی (زاردنسکی) دیدکاری آدمک سنی بتمسه بخش و دندانی  
خاکسار بدنده بخش ایدی. زعم فاسد نجه تدبیر درغم مسینه بذل و بسطی  
کثیر ایلوب بر جاتنه کاجه کاجه التون و غروش و بر طرفه کیسه کیسه  
آچقو فلوس منقوش قویوب کفار بیکاری و فجار نامستوده کادی زمره.  
سندن بردلر بی ادراک که روم ایلی عسکرینک برقی زخناک و طوب  
و قشاک و شقالوس و زینرک ایله هلاک ایله بستدی کران و تحسین قراوان  
ایدوب آتون کیسه سنی آجاردی و اول بدکردارک اوستنه دست  
انعامه قلدی ساچاردی. قدام جن جنگ و هنگام طوب و قشاکه  
قبو خلقتدن برقی اورسه و یاخود بیکجری ملائکه سندن برینه زخم  
ایر کورسه اکرام بالغ و انعام مایع قیلوب غرور و تجعیه لایق و انعام  
واحسانه موافق کوردی. لکن جن که شکسته تیلر و کت  
چوشلر، اتقی هلاک و زخناکله انامولی عسکریدن و اول سمنک  
دللاور زین اولسه راه احسانده زرد و سمت استجسانده نقد  
ایدوب زخناکک ناتوان و کار زار مهانشن کر زاردر دیو، دم اولور که  
فلس احمرله کوزلرین بویارمش و کاه اونورمش که اسراف ائالامدر  
دیو همتی دریغ طورتارمش. بو طرفه عساکر منصوره تک کیشان  
و مهانی زحیر برینک مقادیر و مراتب شانی معلوم اولدوغنی اعلام  
و رسم استیانی بوسمه انعام و افهام ایله ایش

(نظم)

نفسه الله على احسانه وعليه وعلى اعوانه  
ايرته بركون كوزه احوال نولور سيم وزر مائلي قتال نولور



مجلس خامس خانان كيتي سنانك انتقالي وقته سكتورك  
فتح نصرت مائلي، خصوصاً وزير اعظم حضرت نريك حسن  
تدبيرى و صورت مائلك ايش تدارك كه كتم و تبيزى بيانده در

بر شب الحظ آسمان اوران خزان كجى عهرامى مينا نماده برشان  
اوشدى و آفتاب درخشان نركس زر بن كلاه كجى سبزه زار خيواده  
صاراوش صولمش ايدى ، خصوصاً قلعه كوهرنگين ضيا عساكر محومه  
مسخر و قهقهه جيش زمين دجا كووه كه سلطان زوجه بيسر اولمشدى .

(نظم)

لباس مائه كبرمشدى آسمان وز زمين

پار دوات شادى صاراوش ايدى همين

مگر طولانش ايدى كوزدن آفتاب جهان

فرشته دوشمشدى درد و غم بهر يك خزان

ابام خزان و هنگام خسراندين سهه اربع و سيبين و تسع مائه  
صفر انظر نيك بكرمى اينكجى كورنك كيجسى طقوز نجهي ساخته  
صاحب قران زمان (يوم ياتي امض ياتيك ربك) مرانسه نگران  
(ومن المالك اليوم) زاندرانده دوان اولوب ضيف قوتوزى نالنده

وقوت ضحفرى نهاننده ، رحمانى مكناتر به طالب ، عزيمتلى  
اقتاتر به حاجب ، دشمنك خلاصى فكر به غمناك و عساكر  
متصوره غريب و بى كس قلديلر ديو دلاك ، ورد زوقى و جانب واجبه  
تضرع نى كرانى (واجعل لى من ذلك سلطناً لى برباً ولو كان بعضهم  
لبعض ظهيراً) فحواسى اولد بندن ماعدا هجى عالم روحنى، كه بوجه  
بيالر آتيايه بدنده قرار ايلكي خوش كوزمشدى، و بجه دملر فضاي  
اعلاى سلطنت و سعادتده كسب هواى آمان ايله كونا كون سفار  
سورمشدى ، اولد نعنق قدملك متراض موده اعطاشى و اوزل نشوقى  
مسديك اعراض بدنبدن اعراض و انزاعى هر وجهه دشوار و بر  
اشكال و شاخصار وجود زندگانى، كه آب روان روان و جويبار عمر  
جاودان ايله ماه و سال باغ و راغ ملك بدنده منتظم الحلال و اخذ  
طراوت و لطافتله مرفه البال اولمشدى ، نسيم فلك خزانته و روزگار  
بى وفاتك اقترانه رضاسى ، خصوصاً اجل بيارمك دردنه و امل  
كوفارمك آه سردينه رضاي خاطرته ابتلاسى بايت ندامت و اختلال  
اولك ايكن

(نظم)

مردشان جهان سايمان خان پادشاه زمانه كى مبرد

عنى را گرفته بود بعدل رفت تا عالم دگر كورد

حاصل كلام سلطان على ربمت و صاحب قران سايمان منزلت جناب  
حضرته نسيم و ديمت و تقديم امانت قبولوب (رب انى لاملك الاشى)  
فحواسى نمايان و بجه تبعه و خدمه سنى و بدله نالنده ايله ككران  
اينكجى حاده فرمان ناكفته و سپارش نهتملى سبقت ايندركى  
اوزره مدبر نى نظير، مشر كير فرامت مسير، پادشاه جهانك صادق،

وزارت عظمیٰ مفاہمتک ہر وجہہ لایقی ، آب زردان کچی صافی دلہ  
 سرو بوستان کچی طوغروانہ مثل ، امور مشککہ ٹھیلندہ ممتاز ، ہر جہتہ  
 راز دار صاحب راز ، انخی بہ مشیر اکرم اکرم الشان ، وزیر اعظم  
 عظیم العنوان ، مشکلی کشا و تدبیر نما حضرت محمد پاشا جانب بوجکر  
 ہیچین و جن دین مالکہ آتش براقیجی خیریز واصل اولوغنی کچی  
 کرکل کوزیہ کریان ، قلب دینی ایہہ نالان اولوب بوجیہ روزگار انفات  
 عابینہ سزاوار اولوقاری پندشہ بسند اقتدار اجل ہواسیہ خاکدا  
 وکل کچی پریشدن و نارومار اولوغتہ بر مرتبہ غمناک و بردجہدہ  
 کریسان چاک اولدیز کہ تصور و تجیل اولماز و بوتک کچی مانسک  
 وادینسندہ غمندن و غصندن صبر و تحملہ برل بولتیز ، لکن عساکر  
 اسلامک تدارکی و کفار بد نامک فوت قاعمرہ ایہہ تہالکی ، علی الخصوص  
 جہلہ و لایق رومک ضعیفی و آل عثمانک سلطنت و خلافتی حکامتک  
 دینی کندولرک ذمت عثمانیہ فرض ، بدکہ لازم الادا فرض اولغنیہ  
 فی الحال طبع شریفلرندہ مندرج اولان تدبیر و تدارک کوہر تری  
 برر وجودہ کتوردیلر و کتوردیلر کیم اسرار و شبہہ و امتزادن میرا  
 اطوارہ سند اسکندر اولوب اوتوردیلر . اولا بوسرہ واقف اولان  
 ایچ اولغلاریہ لازم کان نہیات حکیمانہی بالایضا ہوا واقفہ ماتم شماری  
 بوجہلہ استتار ایڈیلر کہ بر فردک دیدہ توہمی تصور وادینرندہ  
 باش دوکسک میسر اولدی و بر کیمسک زبان نکلی بو حکامندن  
 خبردار اولغنیہ مجال فرصت بولدی .

( نظم )

دین آغری ورمدی بوجانندن دیلر آغزہ خستہ حال اولدی  
 دلہ جان سویلہ دیمک دیدمن شہ بہ مخزون بیچال اولدی

ہر قویق طولدی پایہ خشیت . سوزایشتمک قنی مجال اولدی  
 ویاچلہ درون دیرون ہر بر ایچ اولغلان ماول و مخزون ( ہذا  
 یوم لایسنتون و لایونڈن لیم فیسترون ) مصداقجہ فی زمانہ ایہہ ہم  
 سکون و خوف و خشیت کوشا نرندہ غمناک و سرکون اولدیلرندن  
 صکرہ اول پادشاہ خازینک نور محض اولان بنی و عیقلہ لطیف وکل  
 بیرخی اوتاغ ہلپونندہ مدفون و ذنیہ لازم الصبانیہ صفتدہ مخزون  
 قیلوب رسم و ذنیہ حاکم ریز و نظمہ اماتہہ مسکت آیز اولدینی  
 حالہ بعض حالات نایدہ و عبارات نشیدہ تدارکندہ اولدیلر کہ محض  
 انہام دانی و عین انہام سبحانی ایڈوکنندہ رب و اشتباہ بوقدر . حتی  
 وزراء عالی رای و زلفاد کتور آرائ دخی مرحوم و مغفورک موشندن  
 و وحلت و عزیمت و قوتندن بوجہلہ خبردار اولوب دایما سلطنت  
 جبائہ کارمکار و عادت مائوفلمری اوزرہ حلوت خاصلرندہ برفراز  
 تصور ایڈرلیدی . بوحالت برملاندہ عساکر متصورہ بہ ، خصوصاً  
 امراء مأموریہہ تخویف و تہدید صادر اولوب سالار دولت دہر دایچ  
 قلعہ سکنتوار بو آنہ کلنجہ دشوار اولدیشہ ہر برترہ ختم کار  
 و فخر شعاوردہ دیو ( بقوم انی آخاف عابکم ) قصوانی تذکار  
 و تکرار ایتمک و بالفعول داماد کامران و آسایش خاندانلری اولان زیندہ  
 اکارم ، کریدہ قاتخم ، رفیع المراتب ، منبع الجوانب ، محرم اسرار لازم الاخفا  
 بوندن اقدم بیکچیری القاسمی اولان جعفر انا محرم حرم خاص و نقارہ  
 خدام خاص اولوب صاحب قرآن مغفورک دست خطہ مشکلی  
 و آیین کتابت و عبارتہ نمائل خطوط انشا ایڈوب تذکرہ کوندرمکہ  
 و مرآت ذات شریفلرندہ اشکال ماتم و ملال و احسوان ضجرت

وانفعال بوجه من اوجوه کورشمکه و مهم اولان مناصبک توجیهی  
 و لازم اولان خدمت و دیوان و قرائت غروضک تشییعی اجرالمنطقه  
 ژنک شپه و امیرا آینه تصور و تکرده زاید اولوب کئی اولون مهاجمه  
 و خاصه مکمل و حکام مقابله و جدل مرور ایلمن کولورن اکرل  
 اولمین سنه مزبوره صفر الظفر مک بکرمی ایکنجی کونی که تاریخ  
 رومدن ماه ایلولک بدیجی کون که روز پنجشنبه در (الذین یحسدون  
 فی آیت الله بغیر سلطان) فحوالی آشکار و نمایان اولورکن ایچ قلعه  
 دخی فتح اولنوب (وما النصر الا من عند الله) مضمونی سر لوحه  
 فتح و تصرفه قرائت اولندی و صحیفه بتاشنت خزانة اوزره (فالخذناهم  
 اخذناهم یز مقصد) آتی اقلام سیوفیه بازش بولندی .

( نظم )

ز آواز شمشیر بر لاد بر صحاح شهنشاه مفعور بر  
 شهاب تبرو چکا چلا شیخ جو برقی که ابد بیازان میغ  
 بسی بجه از خون بدردا شده زمزجان بسی شایخ بیدانده

حکایت اولنور که چونکه فتح و فتوح و متون معرکه کنی حل و شروح  
 بیسر اولوب ساحه قلعه به کبرکی و نشانه مرام و مقصوده اونی کبی  
 ایردی فتنه بیدار مغیون (عمر اندوف) دبلکری غرور ایله مشحون  
 عروججه به دلریش رسیدد ریش ایکن غیرت جاهلیه بی الدن قوم یوب  
 بر قاج دغه ترکشی ایله آلهدی و ارفلومار کبی خانه سندن خضره چیقوب  
 صورت جمال و مهابت بی مال ایله اطرافی خولندی، حتی بجه غازیله  
 زخم ایر کوزوب و بجه دلاور ترک اوسسته ات سوزوب کرکی کبی  
 جراتیز و کابینی حرکتل طهوره کنور دکن صکره خواه ناخواه  
 غازی ترک هیومنن کرزان و فرار که سابقی طرفه بیه شتابان اولوب

کیندی . آخر الامر میدان کارزارک سر بوی اون بش نمر متداری  
 غازی مزبورک اوزرینه ، اغنی چیکه مقرینه کبروب کورمشلر که  
 رمض کرینک اوسسته چوکش ، اطراف و جوانه وافر آنچه  
 و آلمون و غرور و دوش ، سوسی اعطسل ایله کندونی طونانش  
 و حرارت و التماسن سوسن کبی دینی طسره اوز آتش . چونکه خزانک  
 قسومی و سذک خونه غیومی بی شبهه معلومی اولش صورت استقبال  
 و اتواغ عزت و اجلال ایله فرستوب کوب طوقیلمش و کندی البسه  
 سنجاشی سر نکون ایوب بصیرت و بدارک مجلسن بتمش ، اول آن  
 بر تازی سر یاز میکر خالکت سر شسته تخت انداز اولوب دل و برانی  
 کبی مجروح و آلهه منبسی کبی مشروح و مفتوح قیلمله سر توشیده سی  
 غزا قلعه بورانش و لایه خزانده سی کوراکه سر خواب لغزان  
 تکرار اویش .

( نظم )

تیغ بزا ایله کسکلمش بلنی کانه غرق ایلمش اول اولوشی  
 دوزخه پشمان اول دون و نی قیب قریل احکرمه دوش بلنی  
 چونکه قلعه استوار فلسفه فاستوار دن خالی قلمی و زوال عالی  
 وای و سنا کر نصرت آرای ساحه عطیه و فواعد قوریمشی قفرجه  
 کلندی . بیانشه کی کلبه منبده حصن حصین و قلعه کوهر نکیکن  
 دینسه جائز ایدی میدان خزانک سر اندازی پشمار اهل اسلام  
 و غازی بلم نخوست مقابله کندولری جلوه کر و اضرائی و جوانه  
 صرف بصر و نظر قیورلرکن ناکهانی قضای آسمانی واقع اولوب  
 دروننده کی بزوت اکناف قهره کی آتش بیستدن طونشوب بادی  
 و ازلک ملائک جبروت اول آتش غرور ملک دخان سیاهنده قاب قاره



بولندی . خصوصاً بامنه بولسان غزاة علودن نردبانلر ايله عروج  
 و محارج دائره سرردن جنوده خورج ايبوب سرفرازان هيجاساز  
 دنباي دنبده دخي بلند پرواز و اخرا ده كي امشلا شادلري بو اشيانه  
 خاكدنبده بيله مشاهد و تماشا اولوب برخسارت قياست اثر ظاهر  
 اولدي كه ( لا تعين رأيت ولا ان سمعت ولا خطر عن قلب بشر )  
 حكيات اولور كه غزاة شاهانك سرفرازي مرحوم سلطان سلیمان  
 خان غازينك بو حل و شرح و فتح و طرح ميسر اولوزدن اول خاطر  
 شريفلري مغرب و فتح و ظفر زماي تمسه اولدوغنه مكنر اولوب وزير  
 توانا ، مشير بي روا ، صداقت ييشه ، شجاعت اندیشه ، ضابط  
 الممالك بالقرابة الشاملة ، رابط المسالك بالولاية الكاملة ، عسکر  
 نواز دانا ، وزير اعظم حضرت محمد پاشا چابته دست حفظ ايله  
 تذكرة هميون بلاغت نمونلري واصل اولوب مضمون مرغوبنده  
 ( شو ارجانه يانه حق دخي آنزمي و تمالك غزا و هيجاده فتح و ظفر  
 كرسلوي چالشمي ؟ ) نيو تخمير بيزردقلري اجلن دنالري مسوع  
 جناب كردار و رجالي مرفوع خالق جبار اولوب هم آنندي وهم  
 باندي ، شكوفزار دعوتلوي نسيم اجاشه ازاباندي . غب ذك ، حضرت  
 پاشاي كردان عسا كر منصوره ملك شهزادي بي بدان و نيات شريفننده  
 مركزوز اولان مسطرت و سلاحي تاملان ايبوب وزير خامس مصطفي  
 پاشا و دروم ايلي بكار بگسي احمد پاشا همويأ ذير دستنده اولان  
 عسا كر تامشاي و ايكي ييك خنر بگچري زغالري ايله برايكي بولوك  
 سپاهي كوندربلوب قلعه سكتوزك دني و اول واديلرده كي قلاعك  
 مشكلي اولان بويوفجه دنكله مشهور فني دشوار بر حصار نامدار كه  
 سكتوارله ماييني بر ييحق كوناك بولدر شعي ايچون فرمان پادشاهي

سكندره امر تابستان وارد اولدوقده اول عسا كر جبار تامسه بخار  
 زخاري كران و بي كسار انظار كندار و دشمن شكار اولوب سنه  
 اربع و سبعم و تسعمانه صفر المظفر بشك بگرمي طقوزنجي كوني كه  
 روز جمعه باندي توجه ظفر رفيعه كينديار ، ايرتسي مقصد اقسا اولان  
 سر منزله بنديار . دخي كار ساز جنك و آتش انداز خوب و تفك  
 اولمندن حضرت پاشاي آصف رانك حسن تدبيري و عيني و صاحب  
 قران مشهورك توجه و دو طابتي بيله همان اول كيجه قلعه بويوفجه  
 بوم بوشجه قلوب جميع خوربانلري رسكنه ناساندلري باشلرين اولوب  
 قاجديار و زندان خوف و خطرده محبس اولمشلر ايكن خلاص و فلاح  
 چابته بول آجديار .

( نظم )

وزيري داني اولان پادشاه دورانك

مساكي حال حياتي كي مظنر اولور

صداقت ايلجيك پادشاهه بر دستور

سوزسه فتح و ظفر قلعه مي مسخر اولور

بوموال اوزه سپونله قنه آلدنير و درت كون آنده قراو ايبوب  
 لازم الصمير اولان يرلرخي انصافه عمارت قبلديار . بعد زمان راي علم  
 آراي حضرت پاشا دار و سنده زابلنده جلوه تا اولوب مردمان  
 حصار و حفظه و دزدان آهين بيوروزب حفظ تام ايله مضبوط و مسررشته  
 تداركاه مربوط فتنه قدن صكره جانب سه دنارنده كي غايلره و عسا كر  
 نصرت مأزده فرمان پادشاهي و امر لازم الاذنان شادنده ايدر ديو  
 اجازت غايللري صدور بولوب اول كوزنري قاتميش دلبلر و اول  
 بجهلري غزا قلعه بويانش شيرل نكار اوزدر هينترينه سوار و نكا بوي

مهاجرت به لشکر اولوب بولك بولك فراوان ، فوج فوج نماين ، فرقه فرقه كرازان ، زمره زمره شتابان كفار ناستواری جوان اولوب كينديز ، برزجه نام يوقانه ، كه قران ضالك محاصره سی ايله آنك محاصره سی مایبی فوجی یوزوشی ايله ایش كوتك یوز فوج بکیشل عزیزتی ايله فریب الوصول ایدی ، اتصال غیبت مالری میسر اولوب سکرچی کون اولنجه مسرت ویشاشته بروجه عزم ایندیز ، خصوصاً اموال غنای غاشقلك محندن زنده کونودیرلر و سرای بی محاسنی جنای مشوقان زمان کجی نهایت کونودیرلر .

(نظم)

آتیر قله یازدی آتیر قلدی برکیدن ایکی کلدی اوچ کلدی  
کوردی بویه آتیری دانا کیمیدی هشت با کیمیدی ده با

بوشیست دلیکسا ونسر مسرت نرانن ماعدا جنک ساز وقله کشا سابق الذکر برتو بانسا طرفلرند قیح ونصرت واخذ مال غنیمت ايله برج حکم وحصار مستحکم اعنی (کوله) دیشکری قلعه وده کی اووه ولاغوش نام ایکی پاره قلاع سرغمسه فتح اولوب قاما اول تاریخده عزرات منجافی یکی اولوب غزاة بنام وایلیران هزار انتامک سروری ، بلکه اول گروه نصرت شکوهک کون کجی بلند اختری اولان یحیی باشا نورالله مضجه اولادینک کزیده می وجهه کیرا وعضما وروشناسان وبناتک پسندیده می بالفعل استونی بلغراد والیسی محمد بك که

(نظم)

دردکی نظم پا که مالکدر معرفت بوللرینه سالکدر  
لطفی در یاسی اولسه کیریدا کوردی شور ذاتی بردر یکنسا

کرمن کیمسدن در بیخ اینز قهوسن دست حیف برکنغر  
شی دکدر پشیده باد هوا طاغیدر صانک خاکي باد صبا  
مخلص ذاتی کیم و صو ایندر هر سوزی معرفت اصولیدر  
سوزی کوهی سخسی در یازد کوزمین آتی عین احمادر  
نطق پاکندن اوکرتوب اجا اولدی برتمده مقتم عیسا

رأی بی نظیر وندبردیندیری مقتضاستحه ، خصوصاً ذات شرفارنده هر کوز اولان شجاعت و شہامت مستداسنجه و بره ايله قلعه به دخول و بر شہاد بلند پرواز کجی بر یولون غراب روسیاه ایچنه نزول ایدوب آل شہانه و خاتدان جهانبانه ابا عن جد واقع اولان وقوت اخلاص و کثرت متابعت و اختصاص برین موجب اولان کفتارینک تاثیر و محض ارشاد وندیری ايله کفار ضلالت مائر و بره ايله قلعه دن طشره ظاهر اولدقه

(نظم)

کیردی مینانه تیغار اول دم اولدی اندا وجودی عین عدم  
جان شونکلو قیرلدی دشمن دین قانه غرق اولدی بر بوزی دم دم

حتی بوجنت وجدال و حکام قتالده مومی ايله محمد بک کفار خاکسار مایستده بولوب کندوسی دخی زخمالک اولوب انواع عواطفه سزاوار اولدقندن صکره قلعه مزبور ، سناک حکومت پادشاهیده باهر اولوب نامه مسرت اثر و حمانه نصر و ظفر فراری واصل اولنجه کالی نشاطه باعث وفرحت واتباطه سبب حادث اولدقندن صکره رأی رسین حضرت پاشا صورت فرمان پادشاهی ايله حوبدا اولوب قلعه سکتوارک عمارتی و خراب و بیاب اولان برزینک اقامتی ، خصوصاً نصب حرسه

دوبروا و ضبط و صراحت مہایتاً لازم و مہم ایسوی آسکار اولیون  
 دامن حملہ بری در مسان و قوت و قدرتی بی مشارایہ بالبان ایسوی  
 بوہمی دخی انعام و فلعہ من بودہ تعمیر و حفظہ و مبرو اولیہ عمارات انجام  
 ایلیدل . بس صاحب قران زمان ، علیہ الرحمۃ و الفرائدک ابتدا ،  
 سلطنت و اوائل خلافت زده صادر اولان غزالی ، کہ فتح فلعہ  
 بقرا در ، اول حرفی با ، وابتدا جلالت و صلاحیت و ارتحال و عزیمت  
 و شہادت زده و وجود کلن فتح نصرت آزاری کہ ، اخذ سکنتوار  
 یولاد بنادر ، اول حرفی بین اولیہ حائف غیبی چناندن (بس) لفظک  
 اشارت لاری در و اول حرفی زدن ماعدا آخر حرفی کہ ، دال  
 و رادر ، ترکیب اولیہ کلام نام و ہمدرد ، لفظ اشارت حدایت  
 انجمنہ و عربی کہ ، آلتیس حرفیہ مکتوب و جملہ سی اون ایکی برج  
 حساب اوزرہ محسوسہ ، یملک اون ایکی آئی غزالیہ و روح سلطنت  
 و خلافتہ آفتاب کردن کی عظمت و اشارتہ دالی مرغوبہ (ع)  
 و ہونہ چونی کتبہ و اردو ای داتا ، حشا بودہ کر اولسان خدمتک  
 اداسی و ہوائہ کالجہ صاحب قران مغفورک اخفاسی ، مالک اقدامدن  
 دور آمدہ و دور آمدن تا ہونہ کتبہ بروزر داراہ ہمسرا اولمشور  
 و بدستور کشور کک بادشاہ مرحومک نامیہ ہو کوہ فتح و نصرت  
 و غفر ہو ہمدرد ، اول ذات شرفک فراست و صداقتدن و شہریار  
 مغفورک کرامت و ولایتدن کہ دست تصرف حضرت بانسای لشکر  
 نواز و کشور کشا اولوب کوہلرک مقراض خشین ایہ دیاری بریدہ  
 وینارک رو مال دہشتہ دیدلری پوشیدہ اولدی .

( نظم )

دینسون کیمہ و زارندہ بو یا ولایت یا کرا بندہ بو

حق بیلور صبح کی صادقہ دو جہان دوشہ لایقدر  
 فتنہ من صافلادی عثمان نختن و برمدی بیسہ سپاہن نختن  
 حق تعالی آئی مسرور ایسون ایکی عالمہ مہمور ایسون  
 بیلمزم ہر نہ ایسہ مقصدی ہیچ دریغ ایلمسون معبودی  
 نوبہ عالی قولی شاد ایسہ قید غم بندہ سن آزاد ایسہ  
 عمر اولدخہ دعالر قیاسم ذات پاکتہ شاعر قیاسم

مجلس سادس پادشاہ زمانک ابتدا سلطنتی و حضرت سلطان  
 سلیم خانک اعتلاء خلافتی ، خصوصاً عساکر منصور دہلک  
 عزیمتی و حافظان کتبی ستانہ مواضانی پائندہ در

اقتضای سپہر دوار واستدغای کردش ناستوارک ، فانی سرأت  
 تالی اشکال سعادت و مسرتکہ تابدار و کالجی آیینہ خلقت بی آدمی  
 انفعال و ضجرت و غنا صور تزیلہ آنکار ایلمکدن خالی دکدر ، ہر آیینہ  
 آیین عجیبہ و قوانین غریبہ سندنر ککہ مامسز مسرت ، فرامسز  
 وصلت ، احتیاطسز سلامت ، کریمسز کولملل ، نوحمسز شاد اولملل  
 ککہ ہمسز اولیہ .

چونکہ اول مرحوم و مغفور علیہ الرحمۃ الی یوم النشور جوہر  
 حیات و زندگانیسی بودہر فانی و بدن خاکدانیسہ کم قیامی و دین  
 تقدیر رہنی کہ اول شہریار عادلک خاک برز اولان وجودنی کارگاہ  
 اشباح و تعلق و عیددن سبیدی ، عالم برجانسز تہ و بردوانسز بدہ

دژنوب سهر سلطنت جهانبانك مهر يكتاسي و درودمن دولت  
غنايسانك شمع نور افزاي ، داراب داران ، مكندر مرآت ،  
هوشنك حكمت ، جنيده حجت ، بهمن رزم ، كيشان بزم ، مایون  
امان ، فریدون توان ، كيومرث كام ، سياروش غلام ، كيخسرو ركاب ،  
كي بهمن جلاب ، كرانابه تاج ، جهان سياه بچ ، فلک دستگاه ، ملك  
باركاه ، سليم اشهار ، سلجان مدار .

( نظم )

كشورستان ، بلند نشان ، شوكت آستان

هم نام جدی حضرت سلطان سليم خان

( اللهم ابد دولته بالقوة القاهرة وابد رفعة بالسطة الزاهرة ) درگاه  
اعلايسانك غباريه بوغبار آميز خبر لاله عرض واعلاي اهم وان اوله فقه  
تدبير قبضتلك سيف قاطعي ، وزارت سهرينك نجم لامعي ، كارزار  
غرائك شبري ، رزگاه هيجانك دليري ، خزان سلطنتك اميني ، روان  
خلافتك راست بيني ، مشكلات امامك عقده كشماسي ومهمات خاص  
وعامك طريقت تلمسي ، صادق الاقوان ، رائق الافعال لازال مسروراً  
بنيانه ذي الجلال ، وزير نامدار حضرت محمد پاشاي كنگار رأي  
پوشيده و تدبير ناشينده لري اوزره ماوقعي عرض واعلام وامور  
سلطنت وماتني انعام بيورد قلنده كندولرلك رازدار قديمي وكاتب اسرار  
مستفيضي خواجه جهان نالي ، منبشان بلاغت نشانك شاني

( ع )

فرید جنبه ذي فطنت ( فریدون ) دساروق فر

بويام ماتم شعار وكلام خلافت دناري بر طريقيه املا وانشا ايلديلكه

قلم ديگدن غيري ديلره نقل اولمغدي ويواسرار لازم الاستار حمايف  
فكرت وتصوره رفم كجي بریشان بولمغدي .

( نظم )

شويه كتم ايلدي اسان قلم ممكن اولمغدي امتحان قلم

بوضوال اوزره مكنوب مكنوم ختم بشارت ختامه محتوم قيندقدن  
صكره ابرسرت ، بيرديت ، هدهد هدايت برهوش صرصر رحلت  
اولافلق طريقتيه ارسال وسكنواردن كوئاهيه بالكر سكر كونده  
ايصار اولنوب مراهلي خواطرلك غباري وسربر سلطنت و خلافتك  
انتظاري معلوم ذهن باككري ومفهوم طبع جالاكاري ، خصوصاً  
اول نامه صداقت نمون ( كتاب مرقوم بشهده انقرون ) فحواي  
شرخته مقرون اولغله اول وارن ملك سلطنت و رعيت نظام سبت  
دولت احكام واقفاله خفت وزجت ابصاره رخصت بيوروب هاي  
هليون حال جبال عاصيه زلال متعاصيه قطنه ميسال وصباي  
طراوت نمون مثال نجه بيداي شاسع وصحراي واسع طبع سربيع  
الانتقال اولغله سه اربع وسبعين و تسعمانه ربيع الاولنك طقوزنجي  
كوتنده كه نوشته ايلدي مدار سلطنت مرهونه ، اعني بي تخت  
همونه اتصال خلافت مائري بيسر اولوب سربر سلطنت وكامراني كه  
جلوس شرف مائوسلرته مزقب وخزانة معدلت كيني ساني كه شان  
شريف مسرت رسانلرته هر وجهه مرتب اولمغدي ، اول روز سبده  
لازم التحميدده

( نظم )

بردی دربان آتوب درگنار ایلدی همان

قلمدی طوقان غم خیزاب ماتمدن نشان

فلك شاهي دست قدرت، هر كوردك انكشدر  
 پادشاه دهری ال اوزده خوانار بحر روان  
 بدین اول سن کنار اینك دیو اول سروری  
 تخت شاهي قیدی فلك بحره رشك بی کران  
 تخت سلطان به تقدیم ایندی کنئی تخت سن  
 بویه بولوق روزگاری بویه در دور زمان

حمیه قسطنطیه . صانها الله عن انبیه . بوجهله جلوس هاپونری  
 وقدم شریف خلانت نونری ایله شرف اولدقده . مناشیر صلاحیت  
 رسان وضوایر بشادرت عنوانری اطراف واقطاره وملك واقلم  
 وداره روان اولوب سکه شاهي ونحویل خجبه پادشاهی فرمان  
 اولدقده میرمیران اولان ذوی العنوان میرمیران انکشاف آیدان  
 زور بزوی فونتری آشکار وروی بزوی شجاعتلری بساط  
 تدبیر همه القاب ادوب ملك حکومت خسروانده کی مسالکی وملك  
 خلافت پادشاهانده کی مالکی هروجه به محفوظ وحصون وکهران  
 وقتاً بیداران اولان اشراک اشرف وکوندنن محروس ودامون  
 اینسد کلریدن ماعدا اشرف بلاد واعظم سواد اولان خطه شام  
 وجبایه لازم الاحترام ، یعنی شام واجب الاحترام ، که اطراف  
 وجوای دشت سواران واکتافی وسیاسی عربان عربده جوین  
 اونوب هروجهله سرحد وصوص وفسدنی نامه ایکن سرت  
 ندره دایک دانی وقاته عظاما وروشانالک کشور آراسی وزیر علی  
 شجاعت، مشیر عمر فراست، وقور صاحب کلام، دستور بلاغت پیام،  
 آصف صفوت، ارسطو سخوت ، شنده گفتار، ستوده اطوار

وا لازلا ، لالی ادا ، بالنعل وزیر افجم اولان لالا مصطفی باشا اول  
 تاریخده حاکم شام ومیرمیران لازم الاحترام اونقله تیرتدیرلری بوته  
 اصابته بیوسنه وسیع شہانت شهرتیری میان حفظه وحراسه میان  
 بدنه ، خصوصاً برآیدن زیاده کله سوار وکاهی بیاده ماه غلتساب کی  
 شهر ایچی کشت وکذار وشام تاسحر اسواق شاهی عیانت یشکار  
 اینتکاری سیندن

(نظم)

فتنه بیدارلر کوز آجه مدی قالدی سرخواب خوف وختیشمه  
 شویله باندی دشمنان تدبیر قالدی که ککنج ظلمتسه  
 خصوصاً تاریخ مزبورده فبودان وسر لشکر نصرت وظفر شنوان  
 اولان اکرم وزرا ، الفخ عظاما ، دربادل ، تارف بی معادل ، آتش  
 انداز جزائر وقلاع ونمره بردار نواحی وضیاع ، داماد پادشاه کنئی  
 پناه وسر حاقه غزاة خفر دستکاه ، فلك فراستک نوحی ، فلك  
 صدافک روشن قنوحی ، بیاله کیر بزکاه غزاه ، وزیر ثالث بیاله  
 باشا بعض جزائر لشکر چکشلر وفرانکستانک یوادی نصرفه  
 اردوکنشرا بیدی .

(نظم)

بمن جلوس شاه جهانک سرایچی دیگمشدی هربره علم فنیج ونصرتی  
 واخصل اوچ کون تمام استراحت وآرام بیوزبولوب ندره دان ،  
 فیلسوفی زمان ، علامه قدرت ، زمخسری فیضیان ، سیدالعلما ،  
 مستدافضلا ، عتده کشای ارام ، ملجا ، وماذا خاص وعام ، قطب  
 سپهر فضائل ، محور ذک خصال ، شفا تحریر ، تحریر لازم التوقیر .

اغنی به منفی پر جود حضرت ابو السعد لارال مسعوداً بکرام  
الوجود وسائر موالی عظام وی بی بوس تحت سلطنته سزاوار  
اولان اهللی کرام موجب تقییل ایله تجیل اولدوقدرندن صکره  
بوجه الاشجال ، لایطریق الاممال تختکاه ثانی وخصه شکارستانی  
اولان محروسه ایزنه حرسه الله عن قزاق الاثمه شرف قدوملریله  
مسعود وموهبت وجودلریله محض مکلام وجود اولدوقدرن صکره

( نظم )

عزیم ایندیبلر عساکره عرض جماله بوئر ده که عطا ایله کاهی جلاله  
تمسایله لر خواص ایسی الحق رکابده از قالمشیدی ذره بی آفتابده  
والحاصل کاهی خواجه ادیب ، فاضل ندیب ، حاتم کف ، سید شرف ،  
سعدالدین دوران ، ابوالسعد زمان ، محض عطای آله ، اغنی عطاالله  
افندی ایله شیرین مواسستلری وکاهی عارف موشکافی ، کامل کبان  
اوصافی ، مصنع کلام ، مرصع بیام ، خیالی خیال ، هلالی مال ، اغنی  
جلال بک ایله زکین مضاجبتلری سبقت ایندوب ، آخر الامر نیجه  
کونده بلغزاده وصول ومرحوم ومفقودک اوانافه نزول ودخوللری  
میسر اولوب بوجانیده دخی والافدر ، اغلا صدر ، بویرک خفت ،  
عمر عدالت ، عثمان دیانت ، علی شجاعت ، دفع الاشکال باحسن احال ،  
رافع الاختلال بملح التمال ، دستور اکرم ، اصنف اعظم ، مشیر  
محترم ، وزیر محکم ، اغنی به حضرت محمد پاشا عساکر فاشاهی به  
بهنا وجیوش منصوره شهنشاهی به یشوا اولوب قسار ققار وسفار  
سفاوارله سکنوار جابلردن منفصل ومرحوم ومفقودک جسم  
بی روح ایله جان عالم متصل اوشجه صکاهی لباس حیسانه نمایان

دکندولری عربیه یته احمیاناً روان اولوب بروجه ایله اخفا و سر سزله  
نابیدا ایله لیر که هر کئی مرحوم خندان کاری زنده صانوردی ، محنت  
موتنه واقف اولدورده بواوضاهی کورسه محنته اینانوردی ، القسه  
فرق درت کونه دک محزون و رسم و دبضله مدفون اولدوقدرن صکره  
خاکدن بیرون زحیره قابوننده صاحب سکون قبلوب شو زمانه دک که  
بلغزاده برفوق و قشدر عساکر منصوره سلطان کئی ستان حضرت  
سلطان سلیم خان قدومندن خبردار اولوب بر مقدار شاندیلر ،  
والادخی مرآت تصورلری عساکر شکدن غور تلمدی و آینه تفکرلری  
ژنک امتزادن میر اولدی ، آخر الامر عساکر بی کران ، سواران  
و سواران ایرتمسی اوتانچ هاپون اطرافنده خیمه زمان اولدوقدرنده  
سلطان جهان اولانغه کیرمش واسباب سلطنت و خلافت صاحبه واصل  
اومش بو شوب بی شبه جان عالم معلوم ویت مهم طاهر و مفهوم  
اولدی بی کئی

( نظم )

عساکر کره آفن صالیدی جان عساکر اولدی کوزی بانی روان  
عربه اشک فروان ایچره کئی نوح ایلی طوفان ایچره  
تختدن ایرلوب اول شاه جهان اختیار ایلی بر تخت روان  
والحاصل عساکر ملامت نمون ملوک و محزون و مغسبون و صلیح  
مفقور محزون ( انک میت و انهم میتون ) خطابنه مقرون ، وزیر  
فادره دان حضرت پاشای کلردان ایسه مرحوم ومفقورک روحیتندن  
وپاشای کئی پناه حضرت تلونک النساء و عزیتندن ( خدا بوم بفع  
الصادقین صدقتم ) اشارتیه مغفور العین . ذهی تدبیر و بصیرت افکار  
( ان فی ذلک لعیبره لا ولی الا بصیر )

( نظم )

خصوصاً شاه عالم طوندى ماتم جهان سلطانه حزن اولدى محرم  
آكوب ايلمى مرحوم شامك شب تارنده قالدی دود آهك  
قنى نادر درای غافل بوحالت كله برپره شادی و ملامت

وقتی که مکتت و جلادانه منیم و سراچه توکلی و تخمده مستنیم  
اولادینی کوردیلر، غزات بی وهم ویم ( انچه و به بطلب سالم ) تالادی  
ایله اول شهریار لازم الاحترامك خاک پای رخنه هر وجهه تعظیم  
و تکرم چه نری سوردیلر، چونکه اول اوتاغ سادت قرین و یونجه  
خزان کران و اینسین شرف تزلزلر به مشرف اولدی و قنوم  
میست دخولاری ایله اولکینن زیاده شرف بولسی، همان اول کون  
وزرا، عضا و علمای کبرا ماتم جامه، مبرزنامه اولدقندن ماعدا  
پادشاه سلیمان اولدک دخی بی صبر و قرار و بی درنگ شعل حزن  
وغمی اظهار و شعله ماتمی اختیار بیوروب صلات منفوری اوتاغ  
اولکمه ادا و جناب واجب الوجوده دعا نری معروض و انہا قبلدقبری  
کی بلا تأخیر و اعمال مرحوم و منفوزک میتی ارسال و حججه  
فستظیبه ایصال ایچون فرمان واجب الاستلاری اوزره وزیر عالی  
جناب احمد پاشای کامیاب و اول غزای نصرت مانده دعوت  
و اشتغالیه استمداد بی مثال اولان عمدتالرها، قدوة العباد، فاصل  
منصوف، کامل منصرف، سر حلقه سالکین، سر حشمه و اصلین،  
علوم خالصه، نیک عتازی و قنون باطنه ک کاشف رازی، چراغ افروز  
مجلس یشین شیخ مصابح الدین بن شیخ نورالدین دامت ازشاده کادرات  
اوراده و مرحوم شهریارک منظوری، افانم و اسکابرک مشکوری،  
مری باقا فرهاد انا و بعض خدام و خدمه لازم الاحترام قوشلوب منزل

منصوده مقررن و جامع شر بخری جوارنده مدقون ایلدیلر، رحم الله  
علی من قال ( رحمه الله فی جمیع الحال ) . بعدزان سلطان جهان  
و شهریار فرمان زان اوتامی میسر سپهر برین تهن و خجالی زیر  
زمین نمایل اولدینی کی دیوان و جمعیت روشناسان بیوروب اکبر  
و اعیان و عضا علی شان یونجو یوزلرجه و قوللو قولرجه بی  
پوس سریر سلسله خندان و مشاهده طاعت پادشاه زمانه کامران  
و شانان اولدقنده

( نظم )

ز کوس سعادت برآمد صدا که ای نامداران وشت غزا  
بر آراست سلطان سالم دوم سریر سعادت بی اشتم  
جهان نوجوانی چورک طری طراوت کرفته غمه سرسری  
نقاره شنید از شکافه درست شده زنده سلطان سالم نخست

بر سوال اوزره عین انعامی بیضای همت جاری و زلال نوال  
احسانی دروغ و ایلدیلن عاری اولوب عساکر بی کران مکرم  
بی غایر نکل بهره دار وجود بیکار کران بخشش بی یلانه نکلن ( اولک  
لحم رزق مایوم ) فحوا سنجه کامکار اولدقندن صاکره جاگه سلطانه  
عزیمت و کتیکه خلافه توجه زرجات بیورولوب مرور ازمه و عبور  
عونه ایله وصول و دخولاری میسر اولدقده

( نظم )

بته دردی عسکر ایشدی خروش بته دوی زمین طوندی جیوش  
سهر آینه می ضیا و بردی آیش مهربدن غشا و پردی  
کیدی بوککوا سکون مردان نچه قوروقلی بلدر اولدی عیان  
و شنه رخساره بر اولدی هوا کویکده ایشدی حضرت عیسا

والاصل وزرا وعظما وكبرا وعلما، خصوصاً اعيان وازكان  
 ودفترداران وروشنسانان، لاسیما سراسر پوش، صبر صبر خروش  
 چاووشل ودریو، نسیم پرو بکیچر بل خرمان وگدازان، صولافلر  
 شتابان، جلوه کنان، بیگر مرصع رخسہ، مساند تخت، سپاهیلر  
 تیغ کیر، تیر تدبیر، سلاحدارلر جنک شناس، سرنگ لباس،  
 علوفه جیر جگر دران، دلاوران، غریب بکیتور، صدای شپور  
 ونغیر ونوای سوزنای صور نایره صف صف، طرف طرف،  
 فرقه فرقه، زمره زمره، سواران وناسواران بر بادشاه جهانپناهی  
 در میدان اینمشلر که

(نظم)

ربع مسکون آنکه آبادان بدی اقلیمه حکمی اولدی روان  
 ظل حقدر، سحاب همتدر خوش کچر سایه سنده خلق جهان  
 بوضوال اوزره زیب وزینت وشکوه وشوکت ایله سرای عالمه لری  
 کسریفته نیت وعزیمت بیوردقلر نده عالمار، کاملار، فاضلار، عاقلار،  
 دانلار، مشکل کشالار، دہانت بزمنک شمع لری، فراست شمعک  
 لعل لری، ارکان دینک عماد لری، بوستان عینک شمشاد لری، بزرگ  
 دستارلر، مابہالافتخارلر، سترک آسینلر، بلاغت کزینلر

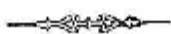
(نظم)

هر یری برکاردان فیلسوف باشده نعمانی عمائمہ نده خوف  
 بونلردن ماعدا اعیان ولایت وکبار و صغار رعیت چوق چوق  
 دعالر، افضل فضل شتار ایله استقبال وهر وجیله استزاز واجلال  
 صدندہ ایکن ناکه بر بارگاه سعادت بنیاد ودرگاه عظمت دستگاه

صدق وار اول کوهر بکتساک قدومه آخر آجندی وعسا کر  
 بی کران آنک جلالتی کورنجه کندودن بکندی ویا لجه (متنحه  
 نهم الابواب) سنه مزبورده ایلاندن بر مبارک کونده تکرار تخت خلافت  
 وسریر سلطنت و مسرت جلوسبیه کاملکار وکامیاب اولدی.

(نظم)

ظہیر یر یوزنده اللہک  
 کونی کوندن بک ارسون اول شہک  
 فتح عالم بلسر اولسون ایکا  
 جنبه آدم مسخر اولسون ایکا  
 ابرسون هجج بولدی باک زوال  
 کوزلوتلر جهانی چون مه وسال



مجلس سابع سبب تألیف وتسطیر وخاتمه رساله فادر النظر  
 علی الخصوص مؤلفک عرض حالی وعالی حقیرک بخت  
 ناشادندن شکایت پرملالی شرحده در

بردم که شدت ثنا جزوار عالی خشک ومضرت سرما آشیانه  
 بایی پرواز گاه کنجشک اینجندی، خصوصاً برقی وباران زمین وآسمان  
 مایته بردن برافشندی، وآسیب صرصر زمستان چوق نهال  
 کزانی آتشگاه غربت وفجاده اوده پافشندی.



( نظم )

آفتاب بندی تاثیر ابله زدی صرصره  
اوپر کوردی برفه خاکساره قاره بره  
خج دگی بانگ کنارنده کوردی دیشاری  
خده قیلدی خاهلو آجازدن مردملره

آنک کی ازمان مرد واولان خج وورده کیولی خاکسک  
حاصلی و معارف کاتانک واسلی ، مصطفی بن احمد نام یوحقیق عالی  
شهر وغانی کلام ، الازمت دیوان سلطان و مواظبت آستان کیتی  
ستان بتی ایه محرر سینه محیه بهبه ، اعنی بده قسطنطنیه بخاروزدن  
اولش ایکن

( نظم )

نه مجال اولدی عرش حال قیلم عرضی عرضه اشتغال قیلم  
نه مری بولندی کیم ایلده بی دیوان شاهه واصل ایلده  
مانع رزق اولوب حجاب بکا هرگز اولمادی فتح باب بکا  
بر بکا شدت شتاسنی بر بکادن خریسک المی  
اودزی اود بهاسنه آلم وارایم خرمینه اود صالحم  
آنرک وشمعی ایلوب تاثیر اوبنادوب شجری فکرم اولدی شعیر  
وایلجه نجه زمان بو طرفه تحیر کتان ویت اخر ایلده نالان و معیشتم  
مجلسنده سرکردان ، خصوصاً در درج عظمت زندی اوج خلافت ،  
مردم دیده عالم محبوم پسندیده بی آدم ، وارث ملک جهان ، باعث  
امن وامان ، نیک رفعت ، ملک سیرین ، آفتاب وبت ، افر آسیاب  
شوکت ، تون فریدون قدر ، نواون هاپون صدر ، عثمان نخت ، سنان  
تخت

( نظم )

اولدی عالی قیوم ثنا خوانی خاطر همچون سوسندک آتی  
هرمعد اوله سینه عمت ایلدک آچسینه بدل زعات ایلدک  
مضمونسه مقرون شفاعت نامه هاپولری محفوظ و مخزون ، دل  
وبراتم ایسه ملول و مخزون اولوب طوررکن هتاف شیخی جانین  
اشارت و مسلم لاری قیلدن بشارت اولوب

( نظم )

دیدیار معرفت رفیقکدر عرض قدرت بولک طرفیکدر  
ایله انشا کهر لرین پیدا دکسون آتی حضرت پشا

بوانقای سبحانی و انعام رهی مفارقتی ایه نادره زمان ، العجوبه  
دوراز ، اعنی فتح قلعه سکوناز و اول کولرده ظهوره کان ندایر  
کرامت شطار سراپا املا و انشا قیستوب صحیفه غانسه بر قرار  
و جریده قلوب بی اعدمه بر کنار و یادگار قیلغنی مرام اولندی که  
نیجه لر باتت عبرت و محض پسند و نصیحت اولوب امور وزارت  
و جهانداریده بونک کی بر کار صعوبت شعار و دشوار ظاهر اولنده  
اگا کوره تدبیر و حوادث مشکله تسهیل و تسهیل ایلنه لر . بونوال  
اوزده خامه بصیرتم دریشان و مدار بضاعتم دریا کی فراوان ایلوب  
( هفت مجلس ) نام برد سانه بلاغت انعام سمت تصدیفه انعام اولندی  
وسمط تألیفه جواهر معاینده انتظام بولندی .

( نظم )

هفت مجلس هنر فنکار بیدر خطی شیدر میاضی کونشوزدر  
سرخانه حل ایلدک اکر باغ نزه بهاردر کوزدر  
بولدی مجملک فغانی خود سحری ایلغله آز اوزدر

امید و ارم که اول سپهر وزارت ، ماه فلك عظمت و جلالت ،  
اعنی به حضرت پشای اعظم ، دست سعادت و مواهب المکارم والهمم ؛  
بوهفت مجلسك مفاداری سبع - باواندن برتر و عالی قوللریك  
اشتهاری بواسطه ابه کون کی روشنا و انور بیورمه که

( نظم )

ایلم زنده نام پشایی ساعت حشره دك قیامتدك  
چو فینر همت ایتسه در آکمه نا اونوز قرق بیك زعامتدك  
بم کی خاکسار و بنده زار و تزار قلت اعتبار و کثرت اقتدار  
ایله بدن اقتدار ایدوب خزانه ذهنده کی معانی کهریزی انحصاری  
وزوایی فکرت و اشتغاله نیجه کونلو ریاضت و انگیزی ایلم ،  
حاشا که مکارم سپهرنک نیری ، مراحم دیارنک خیری ، انصاف  
بمهرنک کوهی ، احسان فلکسرنک مهر انوری ، اعضا بزمنک  
سدی ، سخا مجلسك و الاقدوی ، آصف اکرم ، مشیر الفحیم ، سری  
اعلی ، جری احکم ، وقور محترم ، دستور محترم ، همت نظام عالم ،  
هنام کزیده بی آتم ، حضرت وزیر اعظم و معظم لازال محفوظاً  
بنایه الله الاعلی اومدیتمدن زیاده رعایتلو وزعامتدن نیشه همتلو  
و عنایتلو بیورمه .

( نظم )

کوک اغلات کر که شاد ایله آستانک ترایسدر عالی  
نظار ایلمه که آکه سلطانی ذاتی نامی کی اولور عالی  
کر او قورسه جواهر سخن تهمین منظم اولور عالی  
باری خدا جل و علا حضرت نوری اول وزیر دانا و مشیر کیم



حضرت تلوینک لباس دولتی دائم و اساس رفعتی قائم ، عمری دراز ،  
نات به کی محرم راز - اولادنی بر خور دار ، نوردیده لری کامین  
و کادکار ، انیساعنی شادان ، منویوقی خندان ، قوللری بر مراد ،  
حضور و رفاهتیلری زیاده ، دشمنلری هلاک ، عدولری غمناک ،  
بدخواهلری مقهور و مهوم ایله .

( نظم )

آمین بحق صحف قرآن آمین بحق فخر عدنان  
آمین بحق آیت فتح آمین بدان روایت فتح

اومادم برتن کو که حظ ایله اول عالیجناب  
چکدم آکا و هفت مجلس ، نام بر ایلی کتاب  
هفت مجلسدر ولیکن هشت جتنن نشان  
هفت بندر صانمسک مهر سوزنی در خوشاب  
هفت مجلس نه فلك یرنده اولسه فی انشل  
بکر معیار فرود ، نور اذعان آفتاب

نم